

עֲזְרֵי מַעַם הַשָּׁם עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

הַזֵּהָר

הַשָּׁלֹם וְהַמִּנְקֵד
עַל חַמְשָׁה חֲמִשִּׁי תוֹרָה

מִהַתְנָא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשֶׁת וַיֵּשֶׁב

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בַּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמֹשׁ תוֹבֵב" א
חַמְשָׁה עָשָׂר בָּאֵב תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכיי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

דָּלָא יִשְׁלוּט עָלֶיהָ. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדִּין נָטִיר לִיה
בְּכָל אֲרָחוּי. דְּבַתִּיב, (משלי ג) אִז תִּלְךְ לְבַטַּח וְדִרְכְךָ
וְרִגְלְךָ לֹא תִגּוֹף (משלי ד) בְּלִכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדְךָ וְאִם
תִּרְוִץ לֹא תִכָּשֶׁל. וּבַתִּיב, (משלי ד) וְאַרְחַ צַּדִּיקִים כְּאוֹר
נֶגֶה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זְכָאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֹון בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא
דְּאִתִּי. דְּבַתִּיב, (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם
יִירְשׁוּ אֶרֶץ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (ע"כ פרשת וישלח)

פְּרַשְׁת וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי
חֵיָא פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים לד) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק
וּמִכָּלָם יִצִּילָנּוּ יְיָ. תָּא חֲזִי, כַּמָּה מְקַטְרְגִין אִית לִיה
לְבַר נָשׁ מִיּוֹמָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיה נִשְׁמַתָּא

לשון הקודש

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוּב (ישעיה
ס) וְעַמְּךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ
אֶרֶץ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרַשְׁת וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ
כְּנַעַן. רַבִּי חֵיָא פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים לד)
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכָּלָם יִצִּילָנּוּ ה' בֹּא

שְׁלֹא יִשְׁלַט עָלָיו, וְאִז הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, שְׁכַתוּב
(משלי יג) אִז תִּלְךְ לְבַטַּח וְדִרְכְךָ וְרִגְלְךָ לֹא
תִגּוֹף, (שם ד) בְּלִכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדְךָ וְאִם
תִּרְוִץ לֹא תִכָּשֶׁל, וּבַתִּיב (שם) וְאַרְחַ
צַּדִּיקִים כְּאוֹר נֶגֶה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכּוֹן
הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל

(ד"א ל"ג לבר נש) (לאתקנימא) בְּהָאֵי עֲלָמָא. דְּכִיּוֹן דְּנַפִּיק בֶּר נָש לְאִוִּירָא דְעֲלָמָא, מִיד אֲזִדְמִן לְאַשְׁתַּתְפָּא בְּהִדְיָה יִצְר הָרַע בְּמָה דְאַתְמָר. דְּכְתִיב, (בראשית ד) לִפְתָּח חַטָּאת רִבִּין וְגו'. וְכִדִּין אֲשַׁתְתַּף בְּהִדְיָה יִצְר הָרַע.

וְתָא חָזִי, דְּהָכִי הוּא, דְּהָא בְּעִירִי מִיּוֹמָא דְאַתִּילִידוּ, כְּלָחוּ נְטִירִי גְרַמִּיָּהוּ, וְעָרְקוֹן מִן גּוּ נִירָא, וּמִן כָּל אַתְרִין בִּישִׁין. וְבֶר נָש, מִיד אֲתִי לְאַרְמָא גְרַמִּיָּה גּוּ נִירָא, בְּגִין דְּיִצְר הָרַע שְׁאִירִי בְּגִיָּה, וּמִיד אֲסִי לִיה לְאַרְחָא בִּישָׂא.

וְאוֹקִימָנָא דְכְתִיב, (קהלת ד) טוֹב יֶלֶד מִסֶּבֶן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזְהֵר עוֹד. טוֹב יֶלֶד, דָּא הוּא יִצְר טוֹב דְּהוּא יֶלֶד מִיּוֹמִין וְעִירִין עֲמִיָּה דְבֶר נָש, דְּהָא מִתְּלִיסַר שְׁנִין וְאִילָךְ (עמיה) בְּמָה דְאַתְמָר.

לשון הקודש

ובורחים מתוך האש ומכל המקומות הרעים, ואדם מיד בא לזרק את עצמו לתוך האש, משום שיצר הרע שרוי בתוכו, ומיד מסיט אותו לדרך רעה. ובארנו, שכתוב (קהלת ד) טוב ילד מסבן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד. טוב ילד – זהו יצר הטוב, שהוא יצר טוב שהוא ילד מימים מועטים עם האדם, שהרי משלשה עשר

ראה כמה מקטרגים יש לו לאדם מן היום שהקדוש ברוך הוא נתן בו נשמה (ד"א לאדם) ולהתקיים בעולם הזה, שפיון שאדם יוצא לאויר העולם, מיד מזדמן להשתתף עמו יצר הרע, כמו שנאמר, שכתוב (בראשית ד) לפתח חטאת רבין וגו', ואז משתתף עמו יצר הרע.

ובא וראה שכל הוא, שהרי הבהמות מיום שנולדים, שומרים את עצמם

מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל. דָּא הוּא יֵצֵר הָרַע
דְּאִיהוּ אֶקְרִי מֶלֶךְ וְשְׁלִיט בְּעֵלְמָא עַל בְּנֵי
נָשָׂא. זָקֵן וְכָסִיל, דְּאִיהוּ זָקֵן וְדָא, בְּמָה דְּאוּקְמוּהָ,
דְּכִד אֲתִילִיד בַּר נָשׁ וְנָפִיק לְאַוִּירָא דְּעֵלְמָא אִיהוּ
אֲזִדְּמָן עֲמִיה דְּבַר נָשׁ. וְעַל דָּא אִיהוּ מֶלֶךְ
זָקֵן וְכָסִיל. (דף קעט ע"ב)

אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזְהֵר עוֹד, לְהִזְהִיר לָא כְּתִיב, אֵלֹא
לְהִזְהֵר, בְּגִין דְּאִיהוּ כָּסִיל. וְעָלִיה אָמַר שְׁלֹמֹה
עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קהלת ב) וְהַכָּסִיל בַּחֲשָׁךְ הוֹלֵךְ. דְּהָא
מִסּוּסִיתָא דְּחֲשָׁךְ קָא אֲתִיָּא וְלִית לִיה נְהוּרָא לְעֵלְמִין.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חֲזִי, כְּתִיב טוֹב יֵלֵד מִסֶּכֶן
וְחֶכֶם. מָאן יֵלֵד מִסֶּכֶן, הָא אוּקְמוּהָ וְאִתְּמַר
דְּאִיהוּ יֵצֵר טוֹב. אֲבָל טוֹב יֵלֵד, הָדָא הוּא דְּכְתִיב,
נֶעַר חַיִּיתִי גַם זִקְנָתִי. וְדָא הוּא נֶעַר דְּאִיהוּ
(תהלים לו)

לשון הקודש

שְׁנִים וְאֵילָף וְעַמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.
מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל. מֶלֶךְ – זֶה הוּא יֵצֵר
 הָרַע, שֶׁהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ וְשְׁלִיט בְּעוֹלָם
 עַל בְּנֵי אָדָם. זָקֵן וְכָסִיל – שֶׁהוּא זָקֵן
 וְדָא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהוּ, שֶׁבֹאֲשֶׁר אָדָם
 נוֹלֵד וְיוֹצֵא לְאוֹר הָעוֹלָם, הוּא מְזַדְּמָן
 עִם הָאָדָם, וְעַל כֵּן הוּא מֶלֶךְ זָקֵן וְכָסִיל.
אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזְהֵר עוֹד, לֹא כְּתוּב
לְהִזְהִיר אֵלֹא לְהִזְהֵר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 כָּסִיל, וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם,
 (קהלת ב) וְהַכָּסִיל בַּחֲשָׁךְ הוֹלֵךְ, שֶׁהָרִי
 מִפְּסֻלַּת הַחֲשָׁךְ הוּא בָּא, וְאֵין לוֹ אוֹר
 לְעוֹלָמִים.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, כְּתוּב טוֹב
יֵלֵד מִסֶּכֶן וְחֶכֶם, מִי זֶה יֵלֵד מִסֶּכֶן? הָרִי
בְּאַרוּהָ, וְנִתְבָּאָר שֶׁהוּא יֵצֵר טוֹב. אֲבָל
טוֹב יֵלֵד, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים לו) נֶעַר חַיִּיתִי
גַּם זִקְנָתִי, וְזֶה הוּא נֶעַר שֶׁהוּא יֵלֵד

יֵלֵד מִסְכֵּן דְּלִית לִיה מִגְרָמִיה בְּלוּם. וְאַמַּי אֶקְרִי
נָעַר, בְּגִין דְּאִית לִיה חֲדָתוּ דְּסִיְהָרָא דְּמִתְחַדְשָׁא
תְּדִיר, וְתְדִיר אִיהוּ יֵלֵד מִסְכֵּן בְּמָה דְּאַמְרֵן. וְחֻכְם,
בְּגִין דְּחֻכְמָה שְׂרִיא בִּיה.

מִמְלָךְ זָקֵן, דָּא הוּא יֵצֵר הָרַע בְּמָה דְּאַתְמָר. דְּהָא
מִן יוֹמָא דְּחָוָה לֹא נָפַק מִמִּסְכָּאבוּתִיה
לְעֵלְמִין, וְאִיהוּ כְּסִיל. דְּכָל אֲרָחֵי אֵינֹון לְאַרְחַ בִּישָׁא,
וְאִזִּיל וְסִטִּי לְבָנִי נָשָׂא וְלֹא יָדַע לְאַזְדַּהָרָא. וְאִיהוּ
אֲתִי עִם בֵּר נָשׁ בְּתַסְקוּפִין בְּגִין לְאַסְטָאָה לֹון מֵאַרְח
טָבָא לְאַרְחַ בִּישָׁא.

תָּא חַיִּי, עַל דָּא אֶקְדִּים עִם בֵּר נָשׁ בְּיוֹמָא דְּאַתִּילִיד
בְּגִין דִּיהִימִין לִיה. דְּהָא כֵּד אֲתִי יֵצֵר טוֹב לֹא
יָכִיל בֵּר נָשׁ לְמַהִימָנָא לִיה וְדָמִי עֲלִיה בְּמַטּוּלָא.
בְּגִינָא דָּא תִּנְיֵן, מָאן הוּא רָשָׁע עָרוּם, דָּא הוּא מָאן

לשון הקודש

דְּרָכֵיו הֵם לְדֶרֶךְ רָעָה, וְהוּלָךְ וּמִסְטָה אֶת
בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא יוֹדַע לְהִזְהָר, וְהוּא בָּא
עִם אָדָם בְּעֲלִילוֹת כְּדִי לְהַסְמוֹתָם מִדֶּרֶךְ
טוֹבָה לְדֶרֶךְ רָעָה.

בֵּא רָאָה, עַל זֶה מִקְדִּים עִם אָדָם בְּיוֹם
שְׁנוּלָה, כְּדִי שִׂיאֲמִין לוֹ, שְׁהֲרִי כְּשָׁבָא
יֵצֵר הַטּוֹב, לֹא יָכֹול הָאָדָם לְהֵאֲמִין לוֹ,
וְדוּמָה עָלָיו כְּמַעֲמָסָה. כְּמוֹ זֶה שְׁנִינֹו,

מִסְכֵּן, שְׂאִין לוֹ מַעֲצָמוּ בְּלוּם. וְלָמָּה
נִקְרָא נָעַר? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲדוּשׁ הַלְבָּנָה
שֶׁתָּמִיד מִתְחַדֶּשֶׁת, וְתָמִיד הוּא יֵלֵד
מִסְכֵּן, כְּמוֹ שְׁאַמְרֵנוּ. וְחֻכְם, מִשּׁוּם
שֶׁשׂוֹרָה בּוֹ חֻכְמָה.

מִמְלָךְ זָקֵן - זֶהוּ יֵצֵר הָרַע, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר, שְׁהֲרִי מִיּוֹם שֶׁהָיָה לֹא יֵצֵא
מִטְּמֵאתוֹ לְעוֹלָמִים. וְהוּא כְּסִיל, שֶׁכָּל

דְּאַקְדִּים לְאַטְעָנָא מְלוֹי לְקַמֵּי דִּיִּנָּא עַד לֹא יִיתִי
חֲבֵרִיה מְאִרִי דִּדִּינָא. בְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (משלי יח) צְדִיק
תְּרַאשׁוֹן בְּרִיבּוֹ וְגו'.

בְּגוֹוֹנָא דָּא (הוא ג"א ת"א) רְשָׁע עָרוֹם, בְּמָה דְּאַתָּ אָמַר,
(בראשית ג) וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם. וְהוּא אַקְדִּים
וְשָׂרִי עֲמִיה דְּבֵר נָשׁ עַד לֹא יִיתִי חֲבֵרִיה לְאַשְׂרָאָה
עָלֶיהָ. וּבִגִּין דְּאִיהוּ אַקְדִּים וְהָא אַטְעִין טַעֲנָתִיה
עֲמִיה, כִּד אָתִי חֲבֵרִיה דְּאִיהוּ יַצֵּר הַטּוֹב, אֲבֵאִישׁ לִיה
לְבֵר נָשׁ בְּתֵדִיה וְלֹא יָכִיל לְזַקְפָּא רִישִׁיה, בְּאִילוּ
אַטְעִין עַל כְּתִפִּיה כָּל מְטוּלִין דְּעֵלְמָא. בִּגִּין הֵהוּא
רְשָׁע עָרוֹם דְּאַקְדִּים עֲמִיה. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת
ט) וְחֻכְמַת הַמָּסֶכֶן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים, בִּגִּין
דְּהָא אַקְדִּים אַחֲרָא.

וְעַל דָּא כָּל דִּיִּנִי דְקָבִיל מִבֵּר נָשׁ מְלָחָה עַד לֹא

לשון הקודש

— פֿשָׁפֿא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יַצֵּר הַטּוֹב, מֵרַע
אֶת הָאָדָם עִמּוֹ וְלֹא יָכֹול לְזַקֵּף רֹאשׁוֹ
כְּאִילוּ הַטְּעִין עַל כְּתָפוֹ כָּל הַמַּשְׁאוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלְלֵל אוֹתוֹ רְשָׁע עָרוֹם
שֶׁהַקְדִּים עִמּוֹ. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת
ט) וְחֻכְמַת הַמָּסֶכֶן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם
נִשְׁמָעִים, מִשּׁוֹם שֶׁהִנֵּה הַקְדִּים אַחֲרֵי.
וְעַל כֵּן, כָּל דִּין שֶׁמִּקְבֵּל מֵאָדָם דְּבֵר
בְּטָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ, כְּאִילוּ קִבֵּל עָלָיו

מִי הוּא רְשָׁע עָרוֹם? זֶהוּ מִי שֶׁמִּקְדִּים
לְטַעַן דְּבָרָיו לְפָנֵי הַדִּין טָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ
בְּעַל הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) צְדִיק
תְּרַאשׁוֹן בְּרִיבּוֹ וְגו'.

כְּמוֹ זֶה (הוא ג"א תוה) רְשָׁע עָרוֹם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ג) וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם,
וְהוּא מִקְדִּים וְשׁוֹרָה עִמּוֹ שֶׁל אָדָם
בְּטָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ לְשִׁרּוֹת עָלָיו. וּמִשּׁוֹם
שֶׁהוּא מִקְדִּים, וְהִנֵּה טוֹעֵן טַעֲנָתוֹ עִמּוֹ

יִיְתִי חֲבֵרִיהַ, בְּאֵילוֹ מִקְבֵּל עָלֶיהָ טַעֲנוּא אַחֲרָא
 לְמַהִימְנוּתָא. אֵלָא (משלי יח) וּבֹא רַעְהוּ וַחֲקֵרוּ, וְדָא הוּא
 אֲרַח דְּבֵר נָשׁ וּפָאָה, דְּהָא בֵּר נָשׁ וּפָאָה דָּא הוּא,
 דְּלֹא הֵימִין לְהֵהוּא רָשָׁע עָרוּם דִּינָצֵר הָרַע, עַד דִּיִּיְתִי
 חֲבֵרִיהַ דְּאִיהוּ יֵצֵר טוֹב. וּבְגִין דָּא בְּנֵי נָשָׁא אֵינוּן
 בְּשָׁלִין לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

אַבְל הֵהוּא וּפָאָה דְּאִיהוּ דְּחִיל לְמֵאֲרִיָּה, כַּמָּה
 בִּישׁוּן סְבִיל בְּהָא עֵלְמָא בְּגִין דְּלֹא יְהִימִין
 וְלֹא יִשְׁתַּתַּף בְּהֵהוּא יֵצֵר הָרַע. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 שְׂזִיב לִיה מִכְּלָהוּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים לד) רַבּוֹת
 רָעוֹת צַדִּיק וּמִכְּלָם יַצִּילֵנוּ יְיָ. רַבּוֹת רָעוֹת לְצַדִּיק לֹא
 כְּתִיב, אֵלָא צַדִּיק. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי
 בֵּיה. וּבְגִין כֵּךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי בְּהֵהוּא בֵּר
 נָשׁ וְשְׂזִיב לִיה מִכְּלָא בְּהָא עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי,
 וּפָאָה חוֹלְקִיָּה.

לשון הקודש

רעות סובל בעולם הזה כדי שלא
 יאמין ולא ישתתף עם אותו יצר הרע,
 והקדוש ברוך הוא מציל אותו מכלם.
 והוא שכתוב (תהלים לד) רבות רעות צדיק
 ומכלם יצילנו ה'. לא כתוב רבות
 רעות לצדיק, אלא צדיק, משום
 שהקדוש ברוך הוא מרצה בו, ומשום
 כך הקדוש ברוך הוא מרצה מאותו

תועבה אחרת לאמונה, אלא (משלי שם)
 ובא רעהו וחקרו, וזה הוא דרך של
 אדם צדיק. שהרי האדם הצדיק הזה
 שלא האמין לאותו רשע ערום של יצר
 הרע במרם ובא חברו, שהוא יצר
 הטוב. ומשום זה בני אדם נבשלים
 לעולם הבא.

אבל אותו צדיק שפחד מרבוננו, כמה

תָּא חַוִּי, כַּמָּה בִישׁוּן עָבְרוּ עָלֶיהָ דִּיעֲקֹב, בְּגִין דְּלֹא יִתְדַבֵּק בָּהּ הוּא יֵצֵר הָרַע וְיִתְרַחֵק מִחוּלְקִיָּהּ. וּבְגִין כִּד סָבִיל כַּמָּה עוֹנָשִׁין כַּמָּה בִישׁוּן וְלֹא שְׁקִיט. פִּתַּח וְאָמַר, (אייב ג) לֹא שָׁלוּתִי וְלֹא שְׁקָטִיתִי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֹא רָגֹז. תָּא חַוִּי, כַּמָּה בִישׁוּן סָבִלִין צְדִיקָא בְּהָא עֲלָמָא. בִישׁוּן עַל בִישׁוּן, בְּאִבִּין עַל בְּאִבִּין. בְּגִין לְמוֹצֵי לֹון לְעֲלָמָא דְאַתִּי.

יַעֲקֹב כַּמָּה סָבִיל בִישׁוּן עַל בִישׁוּן תְּדִיר, כַּמָּה דְאַתְּ אָמַר לֹא שָׁלוּתִי, בְּבֵיתָא דְלָבֹן, וְלֹא יְכִילָנָא לְאַשְׁתּוּבָא מִנִּיהּ. וְלֹא שְׁקָטִיתִי, מֵעֲשׂוֹ. מִהֵהוּא צִעֲרָא דְצִעַר לִי הָהוּא מִמֶּנָּא דִילִיָּהּ, וְלִבְתָּר דְחִילוֹ דְעֲשׂוֹ. וְלֹא נַחְתִּי, מִן דִּינָה וּמִן שָׁכָם.

וַיָּבֹא רָגֹז, דָּא רוֹגְזָא וְעֲרֹבֹבָא דִיוֹסָף דְאַיְהוּ קִשְׂיָא

לשון הקודש

בְּאִבִּים, כְּדִי לְזַכּוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא. **יַעֲקֹב** כַּמָּה רַעוּת סָבִל, רַעוּת עַל רַעוּת תְּמִיד, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא שָׁלוּתִי – בְּבֵית לָבֹן, וְלֹא יְכִילָתִי לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ. וְלֹא שְׁקָטִיתִי – מֵעֲשׂוֹ, מֵאוֹתוֹ הַצֵּעַר שֶׁצִּעַר אוֹתִי הַמִּמְנָה הָהוּא שְׁלוֹ, וְאַחֵר כִּד הַפֶּתַח שֶׁל עֲשׂוֹ. וְלֹא נַחְתִּי – מִן דִּינָה וּמִן שָׁכָם.

וַיָּבֹא רָגֹז – זֶה הָרָגֹז וְהָעֲרֹבֹבָה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא קָשָׁה מִן הַכֹּל, וּמִתּוֹךְ

הָאָדָם וּמִצִּיל אוֹתוֹ מִן הַכֹּל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ.

בֹּא רָאָה כַּמָּה רַעוּת עָבְרוּ עָלָיו עַל יַעֲקֹב כְּדִי שֶׁלֹא יִתְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הַיֵּצֵר הָרַע וְיִתְרַחֵק מִחֲלָקוֹ, וּמִשּׁוֹם כִּד סָבִל כַּמָּה עֲנָשִׁים וּכַמָּה רַעוּת וְלֹא שְׁקָט. פִּתַּח וְאָמַר, (אייב ג) לֹא שָׁלוּתִי וְלֹא שְׁקָטִיתִי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֹא רָגֹז. בֹּא רָאָה כַּמָּה רַעוּת סוֹבְלִים הַצְדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, רַעוּת עַל רַעוּת, בְּאִבִּים עַל

מִכְלָהוּ, מִגֹּז רְחִימוֹתָא דִּיעֲקֹב לְגַבִּי דִּיוֹסֶף דְּאִיהוּ רֹזָא
דְּבְרִית, עָאֵל בְּמִצְרַיִם. בְּגִין דְּלִבְתָּר בְּתִיב, (שמות ו) וְאֶזְכֹּר
אֶת בְּרִיתִי, לְאַשְׁתַּבַּחא שְׂכִינְתָּא (נ"א שְׁמִשׁ) תַּמָּן בְּהִדְיָה.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגֹּזֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, (דף קפ
ע"א) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבֵד וְאִין
אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאֲנָשִׁי חֶסֶד נְאֻסָּפִים בָּאִין מִבֵּין
כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נְאֻסָּף הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אָבֵד, בְּזִמְנָא
דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשַׁנַּח בְּעֵלְמָא וְלֹא הָוִי עֵלְמָא
בְּדִקָּא יְאוּת, וְאֶזְדְּמָן דִּינָא לְשָׂרִיָּא עַל עֵלְמָא. בְּדִין
קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא נָטִיל זַכָּאָה דְּאַשְׁתַּבַּח בִּינְיָהוּ, בְּגִין
דִּישְׂרֵי דִינָא עַל כְּלָהוּ אַחֲרָנִין, וְלֹא יִשְׁתַּבַּח מֵאֵן
דִּיגִין עֲלִיָּהוּ.

דִּהָא כָּל זִמְנָא דְּזַכָּאָה שְׂאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינָא לֹא
יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא. מְנַלָּן מִמּוֹשָׁה,

לשון הקודש

נְאֻסָּף הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אָבֵד, בְּזִמְנָא
שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁנֵּי בְּעוֹלָם וְאִין
הָעוֹלָם כְּרָאוּי, וּמִזְדְּמָן הָדִין לְשִׁרּוֹת עַל
הָעוֹלָם, אִזּוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת
הַצַּדִּיק שְׂגֻמָּצָא בִּינְיָהֶם כְּדִי שִׁישְׁרָה
הָדִין עַל כָּל הָאַחֲרִיִּים וְלֹא יִמָּצֵא מִי
שִׁיגֵן עֲלֵיהֶם.

שְׂחָרִי כָּל זִמְנָן שֶׁהַצַּדִּיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם,

אֲהָבָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד
הַבְּרִית, נִכְנָס לְמִצְרַיִם, כִּי אַחֲרַי כֶּף
כְּתוּב (שמות ו) וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי,
שֶׁתִּמָּצֵא הַשְּׂכִינָה (נ"א שְׁמִשׁ) שָׁם עִמּוֹ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגֹּזֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק
אָבֵד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאֲנָשִׁי חֶסֶד
נְאֻסָּפִים בָּאִין מִבֵּין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה

דְּבָתִּיב, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידם לִוְלִי מִשָּׁה בְּחִירוֹ
עֹמֵד בַּפֶּרֶץ לִפְנֵי וְגו'. וּבְגִין כֶּךָ קִדְּשָׁה בְּרִיךְ הוּא
נָטִיל לְזַבְּחָהּ מִבִּינֶיהוּ וְסָלִיק לִיה מַעֲלָמָה, וּכְדִין
אֶת־פָּרַע וְגַבִּי דִילִיה. סוּפִיָּה דְקָרָא, כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה
נֶאֱסַף הַצָּדִיק. עַד דְּלֹא יִיתִי רָעָה לְשִׁלְטָאָה עַל
עֲלָמָה נֶאֱסַף הַצָּדִיק. (ד"א כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה נֶאֱסַף עַד לֹא יִשְׁלֹט הָרַעָה
בְּעֲלָמָה) דְּכָר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה, דָּא יֵצֵר הָרַע.

תָּא חַיִּי, יַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דְּאַבְהֶן הוּא וְאִיהוּ קָאִים
לְקַיִּמָּה בְּגִלּוּתָא. אֲבָל מִגּוֹ דְּאִיהוּ צָדִיק
אֶתְעַבֵּב דִּינָא דְּלֹא שְׁלֵטָא בְּעֲלָמָה. דְּהָא כָּל יוֹמֵי
דְּיַעֲקֹב לֹא שָׂרָא דִּינָא עַל עֲלָמָה, וּכְפָנָא אֶתְבְּטַלַּת.
וְאוּף הָכִי בְיוֹמוֹי דְּיוֹסֶף דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּאַבּוּי (פִּינוּ
דְּאִיהוּ מֵת מִיָּד). לֹא שָׂרָא גִלּוּתָא (דִּינָא עַל עֲלָמָה). בְּגִין
דְּאִיהוּ אֲגִין עֲלִיָּהוּ כָּל יוֹמוֹי, פִּינוּ דְּאִיהוּ מֵת, מִיָּד

לשון הקודש

וְד"א כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה נֶאֱסַף, טָרַם תִּשְׁלַט הָרַעָה
בְּעוֹלָם. דְּכָר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה – זֶה
יֵצֵר הָרַע.

בֹּא רָאָה, יַעֲקֹב הִזָּה בְּחִיר הָאֲבוֹת,
וְהוּא עוֹמֵד לְהַתְקַיֵּם בְּגִלּוּת, אֲבָל
מִתּוֹךְ שֶׁהוּא צָדִיק, הִתְעַבֵּב הַדִּין שֶׁלֹּא
יִשְׁלַט בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כָּל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא
שָׂרָה הַדִּין עַל הָעוֹלָם וְהָרַעֵב הִתְבְּטַל.
וְאַף כֶּךָ בְּיָמֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא דְמוּת אָבִיו,

הַדִּין לֹא יָכוֹל לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם. מִגִּין
לָנוּ? מִמִּשָּׁה, שְׂכָתוֹב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר
לְהַשְׁמִידם לִוְלִי מִשָּׁה בְּחִירוֹ עֹמֵד
בַּפֶּרֶץ לִפְנֵי וְגו'. וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַקָּדוֹשׁ
כְּרוֹךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצָּדִיק מִבִּינֵיהֶם
וּמִסְלֵק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאִזּוּ נִפְרָע
וְגוֹבֵה אֶת שָׁלוֹ. סוּף הַפְּסוּק – כִּי מִפְּנֵי
הָרַעָה נֶאֱסַף הַצָּדִיק. בְּטָרַם תְּבֵא
הָרַעָה לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם נֶאֱסַף הַצָּדִיק

שָׂרָא עַל־יְהוּ גָלוּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות א) וַיִּמָּת
 יוֹסֵף וְגו', וְסָמוּךְ לִיה חָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ. וּכְתִיב
 וַיִּמָּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים וְגו'.
 כְּגִוּוֹנָא דָּא בְּכָל אֲתֵר דְּשָׂרְיָא וְכָאָה (על) בְּעִלְמָא
 בְּגִינִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל עִלְמָא, וְכָל זְמָנָא
 דְּאִיהוּ קַיִם, דִּינָא לָא שָׂרְיָא עַל עִלְמָא וְהָא אֲתֵמַר.

תָּא חַיִּי, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְוֵרֵי אָבִיו, מָאִי מִגְוֵרֵי
 אָבִיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה ו) מִגְוֹר מִסְכִּיב, דְּכָל
 יוֹמוֹי חָזָה דְּחִיל וְחָזָה בְּדְחִילוֹ: וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ
 מִגְוֵרֵי אָבִיו. רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר, דְּאַתְקַשֵּׁר וַיְתִיב
 בְּהָהוּא אֲתֵר דְּאַתְאַחִיד בַּחֲשָׁךְ. אֶרֶץ מִגְוֵרֵי אָבִיו
 דִּיִּקָּא, בְּאֶרֶץ פְּנֵעוֹ, אֲתֵקַשֵּׁר אֲתֵרָא בְּאַתְרֵיהּ. מִגְוֵרֵי
 אָבִיו, דָּא דִּינָא קִשְׂיָא. בְּאֶרֶץ מִגְוֵרֵי אָבִיו, כְּמָה

לשון הקודש

העולם, והנה נתבאר.

בא ראה, וישב יעקב בארץ מגורי
 אביו, מה זה מגורי אביו? כמו שנאמר
 (ירמיה ו) מגור מסביב, שכל ימיו היה
 פוחד והיה בפחד. וישב יעקב בארץ
 מגורי אביו. רבי אלעזר אמר, שהתקשר
 וישב באותו מקום שנאחזו בחשך. ארץ
 מגורי אביו דוקא, בארץ פנעו, נקשר
 המקום למקומו. מגורי אביו – זה הדין
 הקשה. בארץ מגורי אביו, כמו שנאמר

[בין שהוא מת מיד] לא שרתה הגלות
 והדין על העולם, משום שהוא הגן עליהם
 כל ימיו. בין שהוא מת, מיד שרתה
 עליהם הגלות, כמו שנאמר (שמות א) וַיִּמָּת
 יוֹסֵף וְגו', וְסָמוּךְ לוֹ – הָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ.
 וכתוב וַיִּמָּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה
 בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים וְגו'. כמו כן בכל מקום
 ששרוי צדיק ועל העולם, בשבילו
 הקדוש ברוך הוא יגן על העולם, וכל
 זמן שהוא קיים, הדין לא שורה על

דַּאתְמָר הַהוּא דִּינָא רַפְיָא דַּאִיהִי אֶרֶץ, דַּאתְאֲחִיד מִן
דִּינָא קִשְׂיָא וּבִיה אֲתִישֵׁב יַעֲקֹב וְאֲתְאֲחִיד בֵּיה, (וְהָיָא

אֶרֶץ אִיהִי אֲסַפְקִלְרִיָּא דְלֹא נִהְרָא):

אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו', בְּתֵר דַּאתִישֵׁב יוֹסֵף
בְּיַעֲקֹב וְאִזְדְּוּג שְׂמִשָּׂא בְּסִיחָרָא, בְּדִין שָׂרָא
לְמַעַבְד תּוֹלְדוֹת, וּמֵאֵן אִיהוּ דְעֶבֶד תּוֹלְדוֹת, אֲחֵדֵר
וְאָמַר יוֹסֵף, דִּהָא הַהוּא נָהָר דְנִגִּיד וְנָפִיק אִיהוּ עֶבֶד
תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְלֹא פָסְקִין מִימּוֹי לְעֵלְמִין, וְאִיהוּ עֶבֶד
תּוֹלְדוֹת בְּהֵאֵי אֶרֶץ וּמְנִיָּה נָפְקִין תּוֹלְדוֹת לְעֵלְמָא.

דִּהָא שְׂמִשָּׂא אָפּ עַל גַּב דַּאתְקַרַּב בְּסִיחָרָא לָא
עֶבֶד אִיבִין בַּר הַהוּא דִּרְגָא דַּאֲקָרִי צַדִּיק, וְיוֹסֵף
אִיהוּ דִּרְגָא דִּיַּעֲקֹב לְמַעַבְד אִיבִין וְלֹאֲפָקָא
תּוֹלְדִין לְעֵלְמָא, וּבְגִין כֹּךְ בְּתִיב אֵלֶּה תִּלְדוֹת
יַעֲקֹב יוֹסֵף.

לשון הקודש

יוסף. שהרי אותו נהר ששופע ויוצא
הוא עושה תולדות, משום שאין מימיו
פוסקים לעולמים, והוא עושה תולדות
בָּאֶרֶץ הוּזוּ וּמִמֶּנּוּ יוֹצְאִים תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם.
שְׂחָרִי הַשֶּׁמֶשׁ, אָפּ עַל גַּב שְׂחָתְקַרַּב
לְלִבְנָה, לֹא עוֹשֶׂה פְרוֹת, רַק אוֹתָהּ
הַדְרָגָה שְׂנִקְרָאת צַדִּיק, וְיוֹסֵף הוּא
הַדְרָגָה שֶׁל יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹת פְרוֹת וְלִהְיוֹצִיא

אותו הדין הרפה, שהיא הארץ שגאחה
מן הדין הקשה, ובו התישב יעקב ונאחז
בו ונאותה ארץ היא האספקלריה שאינה
מאירה).

אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו'. אחר
שהתישב יוסף עם יעקב והודג השמש
עם הלבנה, אז התחיל לעשות תולדות.
ומי הוא שעושה תולדות? חזר ואמר

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כָּל מָאן דִּהְוָה מִסְתַּכֵּל
בְּדִיוִקְנָא דְיוֹסֵף הָוָה אָמַר דִּדָּא הוּא דִּיוִקְנָא
דְּיַעֲקֹב. תָּא חַוִּי, דְּבִבְלָהוּ בְנֵי יַעֲקֹב לָא כְּתִיב אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, בֶּר יוֹסֵף, דְּדִיוִקְנִיה דְּמִי
לְדִיוִקְנָא דְּאָבִיו.

בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, רָמִז לִיה
קֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, דִּהָא כֹד אֶתְאַבִּיד מֵיְהִיָּה יוֹסֵף
בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין הָוָה. וְכָל אֵינֹון יוֹמִין דְּאֶשְׁתְּאַרוּ
דְּלֹא חָמָא לִיה לְיוֹסֵף הָוָה בְּכִי עַל אֵינֹון שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה
שָׁנִין. וּבִכְמָה דִּהְוָה בְּכִי עָלֶיהָ, קֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא יְהִיב
לִיה שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין אַחֲרָנִין דְּאֶתְקִיִּים בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם בְּחֵדוּ בִיקְרָא וּבְשְׁלִימוּ דְּכָלָא. בְּרִיה יוֹסֵף
הָוָה מִלְכָּא, וְכָל בְּנֵי קָמִיָּה חֵוּ, אֵינֹון שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה
שָׁנִין חֵוּ חֵיִין לְגַבִּיָּה. וּבְגִין כֶּךָ בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
הָוָה אִיהוּ, כֹּד אֶתְאַבִּיד מֵיְהִיָּה.

לשון הקודש

בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה – אָמַר רַבִּי אֲבָא,
רָמִז לֹו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵיכָה
כְּשֶׁנֶּאֱבָד מִמֶּנּוּ יוֹסֵף הָיָה בֶּן שִׁבְעַ
עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְכָל אוֹתָם יָמִים שָׁנְשְׁאוּ
שְׁלֹא רָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה בּוֹכָה עַל
אוֹתָם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה הַשָּׁנִים, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה
בּוֹכָה עָלָיו – הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לֹו
שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אַחֲרָיוֹת שֶׁהִתְקַיֵּם

תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יוֹסֵף.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף – כָּל מִי שֶׁהָיָה
מִסְתַּכֵּל בְּדַמּוּת יוֹסֵף, הָיָה אוֹמֵר שְׂזוֹ
הִיא דַּמּוּת יַעֲקֹב. בֹּא רָאָה שֶׁכָּל בְּנֵי
יַעֲקֹב לֹא כְּתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב
רְאוּבֵן, פֶּרֶט לְיוֹסֵף, שֶׁדַּמּוּתוֹ דּוֹמָה
לְדַמּוּת אָבִיו.

רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לֵכֵן אֲנִישֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ
 לִי חֲלָלָה לֹאֵל מֶרְשַׁע וְשֹׂדֵי מַעֲוֹל. בִּי פִעַל (דף ק"ט ע"ב)
 אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצְאוּנוּ. תָּא חַזִּי,
 כִּד בָּרָא קֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֲלָמָא, עֶבֶד לִיהּ עַל
 דִּינָא, וְעַל דִּינָא אֲתַקִּיָּים. וְכָל עוֹבְדִין דְּעֲלָמָא אֵינוֹן
 קִיִּימִין בְּדִינָא. בִּר דְּקֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּגִין לְקִיִּימָא
 עֲלָמָא וְלֹא יִתְאַבִּיד, פָּרִישׁ עֲלִיהּ רַחֲמִי, וְאֵינוֹן רַחֲמִי
 מְעַבְבִּי לְדִינָא דְלֹא יִשְׁתַּצִּי עֲלָמָא, וְעַל רַחֲמִי אֲתַנְהִיג
 עֲלָמָא וְאֲתַקִּיָּים בְּגִינִיהּ.

וְאִי תִימָא דְקֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֶבֶד דִּינָא בְּבִר
 נָשׁ בְּלֹא דִינָא. הָא אֲתַמָּר, דְּכִד דִּינָא שְׂרִיא
 עֲלִיהּ דְּבִר נָשׁ כִּד אִיהוּ זַכָּאָה. בְּגִין רַחֲמוֹתָא
 דְּקֳדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בִּיהּ אִיהִי, כְּמָה דְאֲתַמָּר. דְּהָא

לשון הקודש

עֲשֶׂה אוֹתוֹ עַל הַדִּין, וְעַל הַדִּין הַתְּקִיָּם,
 וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם עוֹמְדִים
 בְּדִין חוּץ מִשָּׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי
 לָקִים אֶת הָעוֹלָם שְׁלֹא יֵאבֵד. פֶּרֶשׁ
 עָלָיו רַחֲמִים, וְאוֹתָם הִרְחַמְתָּ מְעַבְבִּים
 אֶת הַדִּין שְׁלֹא יִכְלֶה אֶת הָעוֹלָם, וְעַל
 הִרְחַמְתָּ מִתְּנַהֵג הָעוֹלָם וּמִתְקִיָּם
 בְּשִׁבְלָם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 דִּין בְּאָדָם בְּלִי דִין, הֲרִי נֹאמַר,
 שֶׁכַּאֲשֶׁר הַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָאָדָם כְּשֶׁהוּא

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁמְחָה, בְּכַבּוּד
 וּבְשִׁלְמוֹת הַכֹּל. שָׁבְנוּ יוֹסֵף הִזֶּה מֶלֶךְ,
 וְכָל בָּנָיו הָיוּ לְפָנָיו. אוֹתָן שָׁבַע עֲשָׂרָה
 שָׁנִים הָיוּ חַיִּים אֲצִלוֹ, וּמִשׁוּם כֵּךְ בֶּן
 שָׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה הוּא הָיָה כְּשֶׁנֶּאֱבֵד
 מִמֶּנּוּ.

רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לֵכֵן
 אֲנִישֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ לִי חֲלָלָה לֹאֵל מֶרְשַׁע
 וְשֹׂדֵי מַעֲוֹל, בִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ
 וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצְאוּנוּ. בֹּא רֵאחַ,
 כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,

קִדְשָׁא בְּרִידְּהוּא רַחִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמֵיהּ לְקַרְבָּא לִיה
 לְגַבִּיּהּ, מִתְּבַר גּוֹפָא בְּגִין לְשִׁלְטָאָה נִשְׁמַתָּא, וּבְדִין
 אֲתִקְרִיב בַּר נֶשׁ לְגַבִּיּהּ בְּרַחֲמֵיהּ בְּדָקָא יְאוּת.
 וְנִשְׁמַתָּא שְׁלֵטָא וְגוֹפָא אֲתַחֲלֵשׁ. וּבִעֵיָּא גּוֹפָא חוּלְשָׁא
 וְנִפְשָׁא תְּקִיפָא דְּאֲתַתְּקַף בְּתִקְיָפוֹ, וּבְדִין אִיהוּ
 רַחֲמֵיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִידְּהוּא. כְּמָה דְּאָמְרוּ חֲבַרְיָא,
 יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִידְּהוּא לְצַדִּיק צַעֲרָא בְּעֵלְמָא דִּין,
 בְּגִין לְמִזְכְּרֵי לִיה לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

וְכֵן נִשְׁמַתָּא חֲלֵשָׁא וְגוֹפָא תְּקִיפָא, אִיהוּ שְׁנֵאִיָּה
 דְּקִדְשָׁא בְּרִידְּהוּא דְּלֹא אֲתַרְעֵי בֵּיהּ, לֹא יְהִיב
 לִיה צַעֲרָא בְּהֵאֵי עֵלְמָא אֱלָא אֲוִרְחֵי מִתְּתַקְנָן וְהוּא
 בְּשִׁלְמֵיהּ יִתִּיר. בְּגִין דְּאִי עָבַד צְדָקָה אוֹ טִיבוֹ קִדְשָׁא
 בְּרִידְּהוּא מִשְׁלֵם לִיה אֲגַרִּיָּה בְּהֵאֵי עֵלְמָא וְלֹא יִתְּנוּ

לשון הקודש

הוא לצדיק צער בעולם הזה כדי
 לזכות אותו לעולם הבא.

וכאשר הנשמה חלשה וגוף חזק, הוא
 שונאו של הקדוש ברוך הוא, שאינו
 מרצה בו, לא נותן לו צער בעולם
 הזה, אלא דרכיו מתקנות והוא
 בשלמות יתרה, משום שאם עושה
 צדקה או חסד, הקדוש ברוך הוא
 משלם לו את שכרו בעולם הזה, ולא
 יהיה לו חלק בעולם ההוא. והוא

צדיק, משום אהבתו של הקדוש ברוך
 הוא אליו היא, כמו שנתבאר, שחרי
 הקדוש ברוך הוא מרחם עליו באהבה
 לקרב אותו אליו, משבר את הגוף כדי
 להשליט את הנשמה, ואז מתקרב
 האדם אליו באהבה בראוי, והנשמה
 שולטת והגוף נחלש. וצריך גוף חלש
 ונפש חזקה שמתגברת בחזק, ואז הוא
 אהוב של הקדוש ברוך הוא, כמו
 שאמרו החברים, נותן הקדוש ברוך

לִיה חוֹלֵק בְּהִהוּא עֲלֵמָא. וְדָא הוּא דְתַרְגָּם אוּנְקְלוֹס
(דברים ז) וּמִשְׁלָם לְשׁוּנְאֵיו וְגו', וּמִשְׁלָם לְשׁוּנְאֵהִי מִבְּוֹן
דְּאִינוּן עֲבָדִין וְגו' (איהו). וּבְגִין כֶּךָ הִהוּא זַבְּאָה דְאַתְבַּר
תְּדִיר אִיהוּ רְחִימָא דְקִדְשָׁא בְּרִיד הוּא, וְהִי מִלִּי
כַּד בְּדַק וְלֹא אֲשַׁבַּח חוֹבָא בִּידֵיהּ דְּאַתְעֵנֵשׁ עָלֶיהָ.

הָכָא אִית לְאַסְתַּפְלָא בְּכַמָּה סְטָרִין. חַד, דְּהָא
חֲמִינָן דְּשְׂכִינְתָּא לָא שְׂרִיא בְּאַתֵּר עֲצִיבוּ אֵלָא
בְּאַתֵּר דְּאִית בֵּיה חֶדְוָה. אִי חֶדְוָה לִית בֵּיה, לָא
שְׂרִיא שְׂכִינְתָּא בְּהִהוּא אַתֵּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (מלכים
ב ג) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְּגֹן וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמִּנְּגֹן וַתְּהִי עָלָיו
יָד יְיָ, דְּהָא שְׂכִינְתָּא וְדָאִי לָא שְׂרִיא בְּאַתֵּר עֲצִיבוּ.
מִנְּגֹן מִיַּעֲקֹב. דְּבְגִין דְּהָוָה עֲצִיב עָלֶיהָ דִּיוֹסָף
אֲסַתְלַקְתָּ שְׂכִינְתָּא מִנִּיהּ, כִּיּוֹן דְּאַתָּא לִיה חֶדְוָה
דְּבִשׁוּרָה דִּיוֹסָף מִיד וַתְּהִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. הָכָא

לשון הקודש

בְּמָקוֹם עֲצוּב, אֵלָא בְּמָקוֹם שֵׁשׁ בּו
שְׂמָחָה. אִם אֵין בּו שְׂמָחָה, אֵין שְׂכִינָה
שׁוּרָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב
א) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְּגֹן וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמִּנְּגֹן
וַתְּהִי עָלָיו יָד ה'. שְׁהִירִי וְדָאִי שְׂשְׂכִינָה
לֹא שׁוּרָה בְּמָקוֹם עֲצוּב. מִנְּגֹן לָנוּ?
מִיַּעֲקֹב, שְׂמִשׁוֹם שְׁהִירָה עֲצוּב עַל יוֹסֵף
הִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה. כִּיּוֹן שְׂבָאָה לוֹ
הַשְׂמָחָה עַל בִּשׁוּרַת יוֹסֵף, מִיד וַתְּהִי

שְׂתַרְגָּם אוּנְקְלוֹס (דברים ז) וּמִשְׁלָם
לְשׁוּנְאֵיו וְגו' – מִשְׁלָם לְשׁוּנְאֵיו מִבְּוֹת
שְׁהֶם עוֹשִׂים וְהוּא, וּמִשׁוֹם כֶּךָ אוֹתוֹ
צִדִּיק שֶׁנֶּשְׁבֵּר תְּמִיד הוּא אֲהוּב שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַדְּבָרִים הָלָלוּ
כְּשֶׁבְדַּק, וְלֹא מִצָּא חֲטָא בִּידוֹ שֶׁנֶּעֱנֵשׁ
עָלָיו.

כָּאן יֵשׁ לְהַסְתַּבֵּל בְּכַמָּה צְדָדִים, אַחַד
– שְׁהִנָּה רְאִינוּ שְׁאִין הַשְׂכִּינָה שׁוּרָה

בְּהָאֵי זָכָא דְאַתְבַּר בִּין דְּאִיהוּ חֲלָשָׁא וְאַתְבַּר
בְּמִכְאוּבִין, אָן הוּא חֲדוּה דְהָא אִיהוּ בַּעֲצִיבוּ וְלִית
עֲמִיה חֲדוּה כָּלָל.

וְחַד דְּהָא חֲמִינָן בְּמָה רְחִימִין הֵווּ צְדִיקָא קָמִי
קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא וְלֹא אַתְבַּרוּ בְּמַרְעִין וְלֹא
בְּמִכְאוּבִין וְלֹא אַתְחַלֵּשׁ גּוּפָא דְלַחֲזֹן לְעֵלְמִין. אֲמַאי
לֹא אֵלִין בְּאֵלִין, דְּאֵלִין אַתְבַּרוּ וְאֵלִין קִיָּמִי בְּגוּפֵיהוּ
כְּדָקָא יֹאֵת.

וְאַם תֵּאמַר דְּהָא אֵלִין דְּקִיָּמוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא יֹאֵת,
בְּגִין דְּאֵינִין צְדִיקֵי בְּנֵי צְדִיקֵי אִינְהוּ, בְּמָה
דְּאוּקְמוּתָּהּ. וְאֵלִין אַתְרֵינִין צְדִיקֵי וְלֹא בְּנֵי צְדִיקֵי, הָא
קָא חֲמִינָן צְדִיקֵי בְּנֵי צְדִיקֵי, דְּהָא אָבוּי דְדִין זָכָא
בֵּר זָכָא, וְאִיהוּ זָכָא. אֲמַאי אַתְבַּר גּוּפִיה בְּמִכְאוּבִין
וְכָל יוֹמוֹי בַּצַּעֲרָא.

לשון הקודש

בגופם כְּרָאוּי?

וְאַם תֵּאמַר שְׁהֵנָּה אֵלָּה שְׁעֻמְדוּ בְּקִיּוּם
כְּרָאוּי מְשׁוּם שְׁהֵם צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים
הֵם, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהוּ, וְאֵלֹו הָאֲחֵרִים
צְדִיקִים וְלֹא בְּנֵי צְדִיקִים – הֵנָּה רְאִינוּ
צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים, שְׁהֵנָּה אָבוּי שֶׁל זֶה
צְדִיק בֶּן צְדִיק, וְהוּא צְדִיק, לָמָּה נִשְׁבַּר
גּוּפוֹ בְּמִכְאוּבִים וְכָל יָמָיו בַּצַּעֲרָא?

רוח יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. כָּאֵן בַּצְדִיק הָזֶה
שֶׁנִּשְׁבַּר, בִּין שְׁהוּא חֲלָשׁ וְנִשְׁבַּר
בְּמִכְאוּבִים, אִיפֹה הַשְׁמַחָה? שְׁהֵרִי הוּא
בַּעֲצֵב וְאֵין עֲמוֹ כָּלָל שְׁמַחָה.

וְאַחַד – שְׁהֵנָּה רְאִינוּ בְּמָה אַהֲוָבִים הֵיוּ
צְדִיקִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
נִשְׁבְּרוּ בַּחֲלָאִים וְלֹא בְּמִכְאוּבִים, וְלֹא
נִחַלֵּשׁ גּוּפָם לְעוֹלָמִים, לָמָּה לֹא אֵלָּה
כְּאֵלָּה – שְׁאֵלָה נִשְׁבְּרוּ, וְאֵלָּה עוֹמְדִים

אֵלֶּה הָבָא רָזָא אֵיהּ, דְּהָא כָּל עוֹבְדֵי דְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּקִשּׁוּט וְזִכּוֹ (איוב לד) כִּי פִעַל אָדָם
 יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֶרְחָ אִישׁ יִמְצְאוּ. אֲשַׁכְחָנָא בְּסַפְרֵי
 קְדָמָאֵי רָזָא חֲדָא, וְלִגְבִיָּה רָזָא אַחֲרָא חַד דְּאֵיהּ
 תִּרְיִן, דְּהָא אֵית זְמַנִּין דְּסִיחָרָא אֵיהּ בְּפִגְמוֹ וְשָׂרִיא
 בְּדִינָא וְשִׁמְשָׁא לָא אֲשַׁתַּבַּח גְּבָה. וּבְכָל זְמַנָּא וּבְכָל
 שַׁעֲתָא אֵית לָהּ לְאַפְקָא נְשִׁמְתִין בְּבִי נָשָׂא כְּמָה
 דְּלִקְטָא בְּקַדְמִיתָא, וְאַפִּיקַת לֹון חֲשָׁתָא בְּזִמְנָא דְּאֵיהּ
 קִיִּימָא בְּדִינָא. הָאֵי מָאן דְּנָקִיט לָהּ בְּתַהוּא זְמַנָּא
 לִיָּהּ תְּדִיר בְּגִרְעוּתָא, וּמִסְפִּנוּתָא אֲזֵלָא לִגְבִיָּה,
 וְאַתְּבַר תְּדִיר בְּדִינָא כָּל יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ בֵּין תִּיבָא
 בֵּין זַבָּא. בַּר דְּעִלּוּתָא בְּטִיל כָּל גְּזֵרֵי דִינִין וְיִכִּיל
 לְסִלְקָא בְּעִלּוּתָא.

וְתַהוּא זְמַנָּא דְּקִיִּימָא תַהוּא דְּרָגָא בְּשִׁלִּימוֹ, וְתַהוּא

לשון הקודש

בְּרִיאָה, וּמוֹצִיָּא אוֹתָם כַּעַת בְּזִמְנָא
 שְׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּדִין, וּמִי שְׁלֹקֶת אוֹתָהּ
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהִיא תָּמִיד בְּחִסְרוֹן וְהִעֲנִי
 הוֹלֵךְ אֵלָיו, וְנִשְׁבַּר תָּמִיד בְּדִין כָּל יוֹמֵי
 הָאָדָם, בֵּין תִּיב בֵּין זַבָּא, רַק שְׁתַּפְּלָה
 מִבְּטָלַת אֶת כָּל גְּזֵרֵי הַדִּינִים וְיִכִּיל
 לְסִלְקָם בְּתַפְלָה.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָהּ הַדְּרָגָה עוֹמֶדֶת
 בְּשִׁלְמוֹת, וְאוֹתוֹ נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא

אֵלֶּה בָּאן הוּא סוּד, שְׁהִנָּה כָּל מַעֲשֵׂי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמְתָּ וְצִדִּיק, (איוב לד)
 כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֶרְחָ אִישׁ
 יִמְצְאוּ. מְצָאוּ בְּסַפְרֵי הַרְּאשׁוֹנִים סוּד
 אֶחָד, וְאַעֲלוּ סוּד אַחֵר אֶחָד שְׁהוּא
 שְׁנִי, שְׁתֵּרֵי יֵשׁ לְפַעְמִים שְׁתַּלְבְּנָה
 בְּחִסְרוֹן וְשׁוּרָה בְּדִין וְאִין הַשֶּׁמֶשׁ נִמְצָא
 אֲעֵלָה, וּבְכָל זְמַן וּבְכָל שַׁעֲתָא יֵשׁ לָהּ
 לְהוֹצִיא נְשִׁמּוֹת לְבִי אָדָם כְּמוֹ שְׁלִקְטָהּ

נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק אֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, בְּדִין הָיָא נִשְׁמָתָא
דְּנִפְקָת וְאִתְדַבְּקָת בֵּיהּ בְּהָוָא בְּר נָשׁ, הָהוּא בְּר
נָשׁ אֶשְׁתַּלִּים בְּכֻלָּא בְּעוֹתָרָא בְּבִגִין בְּשָׁלִימוֹ דְּגוּפָא.

וְכֻלָּא בְּגִין (דף קפ"א ע"א) הָהוּא מוֹלָא דְּנָגִיד וְנָפִיק
וְאִתְחַבֵּר בְּהָוָא דְּרָגָא לְאֶשְׁתַּלְמָא בֵּיהּ
וְלִאֲתַבְּרָא מִנִּיהּ, וְעַל דָּא כֻלָּא בְּמוֹלָא תְּלִיא מְלִתָּא.
וְעַל דָּא תִּנְיָנָן, בְּגִי חַיִּי וּמְזוּנֵי לָאוּ בְּזֻכּוֹתָא תְּלִיא
מְלִתָּא אֶלָּא בְּמוֹלָא תְּלִיא מְלִתָּא. דְּהָא בְּזֻכּוֹתָא לָאו
אִיהוּ אֶלָּא עַד דְּאִתְמַלֵּיא וְאִתְנַהֵּיר מִן מוֹלָא.

וּבְגִין כֶּךָ כָּל אֵינֹן דְּאִתְבְּרוּ בְּהָא עֲלָמָא וְאֵינֹן
זָכָא קָשׁוּט, כְּלָחוּ אִתְבְּרוּ בְּהָא עֲלָמָא
וְאִתְדָּנוּ בְּדִינָא. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָיָא נַפְשָׁא
גְּרָמָא לָהּ, וְעַל דָּא חַיִּים עֲלִיָּהּ קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
לְעֲלָמָא דְּאִתִּי.

לשון הקודש

בְּמוֹלָא הַדְּבָר תְּלוּי, שְׁהָרִי בְּזֻכּוֹת אֵינֹ
אֶלָּא עַד שְׁמַתְמַלְאָת וּמְאִירָה מִן הַמוֹלָ.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ, כָּל אוֹתָם שְׁנִשְׁבְּרוּ בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְהֵם צְדִיקֵי אֱמֶת, כָּלָם נִשְׁבְּרִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִדּוּנִים בְּדִין. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ הַנֶּפֶשׁ גְּרָמָה לָהֶם, וְעַל כֵּן
חָס עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם
הַבָּא.

מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, אִזּוּ אוֹתָהּ הַנֶּשְׁמָה שִׁנְיָאָה
וְנִדְבָקָה בּוּ בְּאוֹתוֹ הָאָדָם, אוֹתוֹ הָאָדָם
מִשְׁלָם כָּכָל – בְּעֶשֶׂר, בְּכַנִּים וּבְשִׁלְמוֹת
הַגּוּף.

וְחִבְל מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַמוֹלָ שִׁשּׁוּפַע וְיוֹצֵא
וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְהִשְׁתַּלֵּם בּוּ
וּלְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הַכֹּל בְּמוֹלָ
הַדְּבָר תְּלוּי. וְעַל כֵּן שְׁנִינֹ, בְּגִים, חַיִּים
וּמְזוּנוֹת – לֹא בְּזֻכּוֹת תְּלוּיִים, אֶלָּא

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִה דְּעָבִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בְּדִינָא אִיהוּ, בְּגִין לְדַבָּאָה לְהֵימָּנָא נִפְשָׁא
 לְאַיִתָּאָה לָהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. (ובגין כך קדשא בריך הוא כל עובדיו)
 (נ"א בגין דכל עובדיו דקדשא בריך הוא) אִינוּן בְּדִינָא וּקְשׁוּט. וּבְגִין
 לְאַעֲבָרָא מִיָּהּ הַהוּא זִוְהָמָא דְקַבִּילַת בְּהָאֵי עֲלָמָא
 וְעַל דָּא אַתְּבַר הַהוּא גּוּפָא וְאַתְּדְכִיַּאת נִפְשָׁא. וּבְגִין
 כִּךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְהַהוּא זַכָּאָה דִּיסְבּוּל
 יְסוּרִין וּמַכְאוּבִין בְּהָאֵי עֲלָמָא וְיִתְנַקֵּי מִכָּלָא וְיִזְכָּה
 לְחַיֵּי עֲלָמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים יא) יִי צַדִּיק יִבְחֶן.
 וְדָאֵי, וְהָא אַתְּמַר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (ויקרא כא) אֵךְ אֶל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא
 וְאֶל הַמְּזֻבָּח לֹא יָגֵשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת
 מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יִי מִקְדָּשׁוֹ. אֵךְ אֶל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא.
 תָּא חַזִּי, בְּהֵימָּנָא שְׁעֵתָא דְהַהוּא נָחַר דְנָגִיד וְנָפִיק

לשון הקודש

יְסוּרִים וּמַכְאוּבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְיִתְנַקֵּה
 מִן כָּל וְיִזְכָּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְעַל בֶּן כְּתוּב
 (תהלים יא) ה' צַדִּיק יִבְחֶן, וְדָאֵי, וְהֵנָּה
 נִתְבָּאֵר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (ויקרא כא) אֵךְ אֶל
 הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמְּזֻבָּח לֹא יָגֵשׁ כִּי
 מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי ה'
 מִקְדָּשׁוֹ. אֵךְ אֶל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא – בֹּא
 רָאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאוֹתוֹ הַנָּחַר

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִה שְׁעוּשָׁה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא בְּדִין, כְּדִי לְמַהֲרָה
 אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לְהַבִּיא אוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא
 (ומשום כך כל מעשיו של הקדוש ברוך הוא) [נ"א
 משום שכל מעשי הקדוש ברוך הוא] הֵם בְּדִין
 וְאַמֶּת, וְכְדִי לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ וְהַמָּה
 שְׁקִבְלָהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל בֶּן נִשְׁכָּר אוֹתוֹ
 הַגּוֹף וְנִטְהַרַת הַנֶּפֶשׁ, וּמִשּׁוּם כִּךְ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַצַּדִּיק שִׁיסְבֹּל

אֶפֶיךָ כָּל אֵינֹן נִשְׁמָתִין וְאֶתְעֵבְרַת נִיקָבָא, כְּלָהוּ
קַיִימִין לָגוּ בְּקוֹרְטָא דְלָגוּ בְּסִיטוֹ קוֹרְטָא.

וְכֵד סִיחָרָא אֶתְפָּגִים בְּהֵהוּא סְטָרָא דְחֵוִיא בִישָׂא,
בְּדִין כָּל אֵינֹן נִשְׁמָתִין דְנִפְקִין, אַף עַל גַּב
דְּכְלָהוּ דְכֵיִין וְכְלָהוּ קְדִישִׁין, הוּאִיל וְנִפְלוּ בְּפָגִימוֹ,
בְּכָל אֵינֹן אֶתְרִי דְמָטוֹ אֵינֹן נִשְׁמָתִין כְּלָהוּ אֶתְבְּרוּ
וְאֶתְפָּגִימוֹ בְּכַמָּה צַעֲרִין בְּכַמָּה כְּאִבִּין, וְאִלִּין אֵינֹן
(נִשְׁמָתִין וְאֶתְרִין) (נ"א נִשְׁמָתִין דְאֶתְרִין דְפָגִימוֹ) דְאֶתְרֵעִי בְּהוּ קְדָשָׁא
בְּרִידָה הוּא לְבַתָּר דְאֶתְבְּרוּ, וְאַף עַל גַּב דְנִשְׁמָתִין
בְּעֲצִיבוֹ וְלֹא בְּחֶדְוֹן.

רָזָא דְמֶלֶךְ שְׂרִיִין בְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא גּוּפָא אֶתְפָּגִים,
וְנִשְׁמָתָא לָגוּ בְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא, וְדָא כְּגִוּוֹנָא
דְדָא, וּבְגִין כֶּךָ אֵלִין אֵינֹן דְבַעֲיִין לְחֶדְתוּתִי
בְּחֶדְתוּתָא דְסִיחָרָא, וְעַל אֵלִין כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִיָּדִי

לשון הקודש

כְּאִבִּים, וְאֵלֹוּ הֵם [נִשְׁמָתוֹת וּמְקוֹמוֹת] וְנ"א
נִשְׁמָתוֹת שֶׁל מְקוֹמוֹת שֶׁל פָּגִים [שְׁמֵתְרָצָה בְּהֵם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אַחֵר שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, וְאַף
עַל גַּב שֶׁהַנִּשְׁמָתוֹת בְּעֶצֶב וְלֹא בְשִׂמְחוֹת.
סוּד הַדְּבָר שׁוֹרִים כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, הַגּוֹף
נִפְגֵּם, וְהַנִּשְׁמָתָה בְּפָגִים כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה,
וְזֶה כְּמוֹ זֶה. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ אֵלֹוּ הֵם
שְׁצָרִיכוֹת לְהִתְחַדֵּשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת
הַלְבָּנָה, וְעַל אֵלֹוּ כְּתוּב (ישעיה סו) וְהָיָה

שְׁשׁוּפָע וְיוֹצֵא, מוֹצִיא כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמָתוֹת
וְהַנִּקְבָּה מֵתְעַבְּרַת, כָּלֶם עוֹמְדִים בְּפָגִים
בְּחָצֵר לְפָגִים מְחָצֵר מִצָּפָה שְׂמִיחִים.
וְכִשְׁחֻלְבָּנָה נִפְגַּמַת בְּאוֹתוֹ צֶדֶק שֶׁל
הַנֶּחֱשׁ הָרַע, אִזּוּ כָּל אוֹתָן נִשְׁמָתוֹת
שְׂיוֹצָאוֹת, אַף עַל גַּב שֶׁכָּלֶן מְהוֹרוֹת וְכָלֶן
קְדוּשׁוֹת – הוּאִיל וְנִפְלוּ בְּפָגִים, בְּכָל
אוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁהִגִּיעוּ אוֹתָן הַנִּשְׁמָתוֹת,
כָּלֶם נִשְׁבְּרוּ וְנִפְגְּמוּ בְּכַמָּה צַעֲרִין וְכַמָּה

חֶדֶשׁ בְּחֶדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יבֹא כָּל בָּשָׂר
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יי. כָּל בָּשָׂר וְדָאִי, וְאֵלִין
יִתְחַדְתּוֹן בְּכָלֵא. וּבְעֵינִין לְחֻדְתוּתִי בְּחֻדְתוּתָא דְּסִיְהָרָא.

וְאֵלִין אֵינוֹן בְּשׁוֹתְפוּתָא חֲדָא בְּסִיְהָרָא פְּגִימִין
בְּהֵחוּא פְּגִימוֹ דִּילָהּ, וּבְגִין כֶּךָ אִיהִי שְׂרִיא

בְּגִוּוּיָהּ תְּדִיר דְּלֹא שָׁבָקָא לֹון כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה

נז) וְאַתְּ דְּבָא וְשָׁפַל רוּחַ. וּכְתִיב, (תהלים לד) קָרוֹב יי

לְנִשְׁבְּרֵי לֵב, לְאֵינוֹן דְּסָבְלִי עִם סִיְהָרָא הֵחוּא פְּגִימוֹ,

אֵינוֹן קָרִיבִין לָהּ תְּדִיר. וְעַל דָּא לְהַחֲיוֹת לֵב נְדָבָאִים,

בְּאֵינוֹן חַיִּים דְּאַתְיִין לָהּ לְאַתְחַדְתָּא יְהֵא לֹון חוֹלְקָהוֹן,

אֵינוֹן דְּסָבְלִי עִמָּה יִתְחַדְתּוֹן עִמָּה.

וְאֵלִין אַקְרוּן יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁל אַהֲבָה אֵינוֹן

וְלֹא מִנִּיַּה דִּיהֵחוּא בֵּר נָשׁ. שֶׁל אַהֲבָה, אֵינוֹן

דְּאַתְפָּגִים נְהוּרָא שֶׁל אַהֲבָה זֹוטָא דְּאַתְדַּחֲיָא מֵאַהֲבָה

לשון הקודש

דְּבָא וְשָׁפַל רוּחַ, וּכְתוּב (תהלים לד) קָרוֹב
ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב. לְאֹתָם שְׁסוּבָלִים עִם
הַלְבָּנָה, אוֹתוֹ הַפָּגֶם הֵם קָרוּבִים לָהּ
תָּמִיד. וְעַל זֶה לְהַחֲיוֹת לֵב נְדָבָאִים,
בְּאוֹתָם הַחַיִּים שְׁבָאִים לָהּ לְהַתְחַדֵּשׁ
יְהִיָּה לָהֶם חֲלָקָם, אוֹתָם שְׁסוּבָלִים עִמָּה
יִתְחַדְשׁוּ עִמָּה.

וְאֵלִין נִקְרָאִים יְסוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. שֶׁל
אַהֲבָה הֵם, וְלֹא מֵאוֹתוֹ הָאָדָם. שֶׁל

מִדֵּי חֶדֶשׁ בְּחֶדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ
יבֹא כָּל בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'.
כָּל בָּשָׂר וְדָאִי, שְׂאֵלוֹ יִתְחַדְשׁוּ בְּכָל.
וְצִרִיכִים לְהַתְחַדֵּשׁ בְּהַתְחַדְשׁוֹת
הַלְבָּנָה.

וְאֵלִין הֵם בְּשַׁתְּפוּת אַחַת עִם הַלְבָּנָה
פְּגוּמִים בְּאוֹתוֹ הַפָּגֶם שְׁלָהּ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ
הִיא תָּמִיד שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, שְׂאִינָה
עוֹזֶבֶת אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) וְאַתְּ

רָבָה. בְּגִין כֹּךְ אֵלֶּיךָ אֵינוֹן חֲבֵרִים מִשְׁתַּפִּים בְּהָדָה.
 וּבָאָה חוֹלְקֵהוֹן בְּעֶלְמָא דִּין וּבְעֶלְמָא דְאַתִּי, דְּאֵינוֹן
 זָכוּ לְהָאִי לְמַחְוֵי חֲבֵרִים בְּהָדָה, עֲלִיִּהוּ כְּתִיב, (תהלים
 קכב) לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי וְגו'.

פִּתְחָא וְאָמַר, (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכִּיל עַבְדִּי יְרוּם וְנִשְׂא
 וְנִבְּה מְאֹד. וּבָאָה חוֹלְקֵהוֹן דְּצַדִּיקִיָּא
 דְּקוֹדֶשׁא בְּרִידָא הוּא גָּלִי לֹון אֲרֵחִי דְּאוֹרִיָּתָא לְמַחְדָּ
 בָּהוּ. תָּא חַוִּי, הָאִי קָרָא רָזָא עֲלָאָה אִיחֹו, הִנֵּה יִשְׁכִּיל
 עַבְדִּי וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חַוִּי, כִּד בָּרָא קְדֻשָּׁא בְּרִידָא
 הוּא עֲלֵמָא, עַבְדָּ לָהּ לְסִיחְרָא וְאַזְעָר לָהּ נְהוֹרְהָא
 דְּהָא לִית לָהּ מְגִרְמָה כְּלוּם. וּבְגִין דְּאַזְעִירַת גְּרִמָּה,
 אֲתִנְהָרָא בְּגִין שְׁמִשָּׁא, וּבִתּוּקְפָא דְּנְהוֹרִין עֲלָאִין.

וּבְזִמְנָא דְּהָהּ בִּי מִקְדָּשָׁא קַיִם, יִשְׂרָאֵל חַוִּי

לשון הקודש

לָהֶם דְּרָכֵי תַּתּוּרָה לְלָכֶת בָּהֶם. בֹּא
 רָאָה, תַּפְסוּק תְּהוּא הוּא סוּד עֲלִיוֹן, הִנֵּה
 יִשְׁכִּיל עַבְדִּי וּבִאֲרוּהָ. אֲבָל בֹּא רָאָה,
 כְּשִׁבְרָא תְּקוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
 עֲשֵׂה אֶת הַלְבָּנָה וְהַקְטִין לָהּ אֶת אוֹרָהּ,
 שְׁהֵרִי אֵין לָהּ מַעֲצָמָה כְּלוּם. וּמִשּׁוּם
 שְׁהַקְטִינָה אֶת עֲצָמָהּ, הָאִירָה בְּגִלְל
 הַשֶּׁמֶשׁ וּבַחֲזֶק הָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים.

וּבְזִמְנָא שְׁהֵיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיִם, יִשְׂרָאֵל
 הָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים בְּקַרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת

אֲהֵבָה, אוֹתָם שְׁנַפְנָם הָאוֹר שֶׁל
 הָאֲהֵבָה הַקְטִינָה שְׁנִדְחִית מֵאֲהֵבָה
 רָבָה. מִשּׁוּם כֹּךְ אֵלֶּה הֵם חֲבֵרִים
 מִשְׁתַּפִּים עִמָּהּ. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם בְּעוֹלָם
 הִנֵּה וּבְעוֹלָם הַבֹּא, שְׁהֵם זָכוּ לָהּ לְהִיּוֹת
 חֲבֵרִים עִמָּהּ, עֲלִיָּהֶם כְּתוּב (שם קכב)
 לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי וְגו'.

פִּתְחָא וְאָמַר, (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכִּיל עַבְדִּי
 יְרוּם וְנִשְׂא וְנִבְּה מְאֹד. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם
 שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁתְּקוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא גָּלִי

מִשְׁתַּדְּלִין בְּקוֹרְבָנִין וְעֵלְיוֹן וּפּוֹלְחֵנִין, דִּהְיוּ עֲבָדִין
בְּחֵנִי וְלִיּוֹאֵי וַיִּשְׂרְאֵלִי בְּגִין לְקִשְׁרָא קִשְׁרִין וְלֹאֲנִהָרָא
נְהוּרִין. וְלִבְתֵּר דְּאַתְחָרַב בִּי מִקְדָּשָׁא אֲתַחֲשֹׁד נְהוּרָא,
וְסִיחָרָא לָא אֲתַנְהִירַת מִן שְׂמִשָּׁא, וְשְׂמִשָּׁא (דף קפא ע"ב)
אֲסַתְלַק מִנָּה וְלֹא אֲתַנְהָרָא, וְלִית לָךְ יוֹמָא דְלֹא
שְׁלֵטָא בֵּיה לְוִוִּטִין וְצַעֲרִין וּבְאִבִּין בְּמָה דְאַתְמָר.

וּבְהֵהוּא זְמַנָּא דְמִטִּי זְמַנָּא דְסִיחָרָא לְאַתְנִהָרָא, מַה
בְּתִיב הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדִי, עָלֶיהָ דְסִיחָרָא
אַתְמָר הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדִי דָּא הוּא רָזָא דְמִתְיַמְנוּתָא.
הִנֵּה יִשְׁכִּיל, דְאַתְעֵר אֲתַעְרוּתָא לְעִילָא בְּמֵאן דְאַרְח
רִיחָא וְאַתִּי לְאַתְעָרָא וְלֹאֲסַתְכָּלָא. יְרוּם, מִסְטָרָא
דְנְהוּרָא עֲלָאָה דְכָל נְהוּרִין.

יְרוּם, בְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ל) וְלָכֵן יְרוּם לְרַחֲמֵכֶם.
וְנִשָּׂא, מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם. וְגַבְהָ, מִסְטָרָא

לשון הקודש

מה כתוב? הנה ישכיל עבדי. נאמר על
הלבנה הנה ישכיל עבדי, זהו סוד
האמונה. הנה ישכיל – שמתעוררת
התעוררות שלמעלה, כמי שהרית ריח
ובא להתעורר ולהסתכל. ירום – מצד
האור העליון של כל האורות.

ירום – כמו שנאמר (ישעיה ל) וְלָכֵן יְרוּם
לְרַחֲמֵכֶם. וְנִשָּׂא – מהצד של אברהם.

ועבודות שהיו עושים הכהנים ולוים
וישראלים כדי לקשר קשרים ולהאיר
אורות. ולאחר שנחרב בית המקדש,
נחשד האור, והלבנה לא הוצרה מן
השמש, והשמש הסתלק ממנה ולא
האירה, ואין לך יום שלא שולטים בו
קללות וצער וכאבים, כמו שנתבאר.
ובאותו זמן שהגיע זמן הלבנה להאיר,

דִּיצְחָק. מֵאֵד, מִסְטָרָא דִּיעֶקֶב. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ,
וְכֵלָא חַד בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא יתְעַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעָרוּתָא
עֲלָאָה לְאַנְהָרָא לָהּ לְסִיחָרָא בְּדָקָא יְאוּת
בְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹזֶר הַלְבָנָה כְּאוֹר
הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעַתִּים כְּאוֹר שְׁבַעַת
הַיָּמִים. וּבְגִין כֵּךְ יתוּסַף בָּהּ רוּחַ עֲלָאָה, וּבְגִין כֵּךְ
יתְעָרוּן בְּדִין כָּל אֵינוֹן מִיתֵיָא דְאֵינוֹן גּוֹ עֲפָרָא. וְדָא
הוּא עֲבָדִי, רִזָּא דְמִפְתָּחֵן דְּמֵאֲרִיָּה בִידִיהָ. בְּמָה דְאַתְ
אָמַר, (אֵל עֲבָדוֹ זִקְן בֵּיתוֹ וּבְמָה דְאַתְ אָמַר), (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם
אֵל עֲבָדוֹ, דָּא סִיחָרָא בְּמָה דְאַתְמָר, מִטְטְרוּן דְּאִיָּהוּ
עֶבֶד שְׁלִיחָא דְמֵאֲרִיָּה.

זִקְן בֵּיתוֹ בְּמָה דְאַתְ אָמַר, (תהלים לז) נַעַר הָיִיתִי גַם

לשון הקודש

יתְעָרוּן אִזּוּ כָּל אוֹתָם הַמַּתִּים שְׁהִם
בְּתוּךְ הָעֶפֶר. וְהוּוּ עֲבָדִי, הַסּוּד
שְׁמִפְתָּחוֹת רַבּוֹנוֹ בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וְאֵל
עֲבָדוֹ זִקְן בֵּיתוֹ, וְכְמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית כד) וַיֹּאמֶר
אֲבִרְהָם אֵל עֲבָדוֹ. זֶה הַלְבָנָה כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר, מִטְטְרוּן שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלִיחַ
רַבּוֹנוֹ.

זִקְן בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים לז) נַעַר
הָיִיתִי גַם זִקְנָתִי. הַמִּשְׁלַל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ,

וְנָבָה - מִהֲצַד שֶׁל יִצְחָק. מֵאֵד - מִצֵּדוֹ
שֶׁל יַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב שְׁבַאֲרוּהוּ, וְהַכֵּל
אֶחָד בַּסּוּד שֶׁל הַחֲכָמָה.

וּבִאֲוֵתוֹ זְמַן יְעוֹרֵר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַתְעוֹרְרוֹת עֲלִיזוֹנָה לְהֵאִיר לְלִבָּנָה
כְּרֵאוֹי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם) וְהָיָה אֹזֶר
הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַעַתִּים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים. וּמִשּׁוּם
כֵּךְ תִּתּוּסַף לָהּ רוּחַ עֲלִיזוֹנָה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ

זָקַנְתִּי. הַמוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, בְּגִין דָּכַל גְּוֹנִין אֶתְחַזֵּן
בֵּית יִרְוֹק וְחֹזֶר וְסוֹמָ"ק.

שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי, דָּא הוּא צַדִּיק רָזָא דְמִלָּה,
קִיּוּמָא דְעִלְמָא. דְּהָא כְּדִין הָאִי עֶבֶד מְמַנָּא
בְּרָזָא עֲלָאָה לְאַחֲיָא לֹון לְדִיִּירִי עֲפָרָא וְיִתְעַבִּיד
שְׁלִיחָא בְּרוּחָא דְלַעִילָא וְלֹאֲתָבָא רוּחִין וְנִשְׁמָתִין
לְאַתְרֵיהּוּ לְאַיִנוֹן גּוֹפִי (ס"א דְאַתְאֲכִלוּ) דְּאַתְבָּלוּ וְאַתְרָקְבוּ
תַּחֲת עֲפָרָא.

**וְאַשְׁבִּיעֶךָ בֵּין אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַשְׁבִּיעֶךָ, מֵאִי
וְאַשְׁבִּיעֶךָ. לְאַתְלַבְּשָׂא בְּרָזָא דְשִׁבְעַ
נְחֹרִין עֲלֵאִין דְּאַיִנוֹן רָזָא דְשְׁלִימוֹ עֲלָאָה. אֲשֶׁר לֹא
תִקַּח אִשָּׁה, דָּא הוּא גּוֹפָא דְתַחֲת עֲפָרָא דְאִית לִיה
קִיּוּמָא לְאַקְמָא מֵעֲפָרָא. דְּכָל אִינוֹן דְּאַתְקַבְּרוּ בָּהּ
וְזָכוּ לְאַתְקַבְּרָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אִינוֹן יִתְעָרוֹן**

לשון הקודש

וְנִרְקְבוּ תַּחַת הָעֶפֶר.
וְאַשְׁבִּיעֶךָ בֵּין אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם.
וְאַשְׁבִּיעֶךָ – מַה זֶה וְאַשְׁבִּיעֶךָ? לְהַתְלַבֵּשׁ
בְּסוּד שֶׁל שִׁבְעָה אֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם
סוּד הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה. אֲשֶׁר לֹא תִקַּח
אִשָּׁה – זֶהוּ הַגּוֹף שֶׁתַּחַת הָעֶפֶר שִׁישׁ לוֹ
קִיּוּם לְהַקִּים מִהָעֶפֶר, שֶׁכָּל אוֹתָם
שֶׁנִּקְבְּרוּ בָּהּ וְזָכוּ לְהִקְבֹּר בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל,

מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַגְּוִנִים נִרְאִים בּוֹ יִרְוֹק וְלִבָּן
וְאַדָּם.

שִׁים נָא יָדָךְ תַּחַת יָרְכִי – זֶהוּ הַצַּדִּיק,
סוּד הַדְּבָר קִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי אֹז הָעֶבֶד
הַזֶּה מְמַנָּה בְּסוּד עֲלִיּוֹן לְהַחֲיוֹת אֶת
שׁוֹכְנֵי הָעֶפֶר, וְנַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ בְּרוּחַ שֶׁל
מַעְלָה לְהַשִּׁיב הָרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת
לְמִקְוֵן לְאוֹתָם גּוֹפִים (שְׁנֵאֲכִלוּ) שֶׁהִתְבָּלוּ

בְּקִדְמִיתָא, בְּמָה דְּאוֹקִימָנָא. דְּכְתִיב, (ישעיה כו) יִחְיוּ
מִתִּיד, בְּקִדְמִיתָא אֵלִין מִתִּין דְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. נִבְלָתִי
יְקוּמוֹן, אֵינוֹן מִתִּין דְּשָׂאֵר אֲרַעָאן. וְעַל דָּא לֹאִינוֹן
גּוֹפִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְקִבְרוּ תַּמָּן, וְלֹא לְגוֹפִי דְּשָׂאֵר
עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה דְּאַסְתָּאבָּא אֲרַעָא מִינֵיהוּ.

וְעַל דָּא אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי. מָאִי לְבָנִי. דְּכָל
נִשְׁמָתִין דְּעֵלְמָא דְּנַפְקִי מִהֶהוּא נָהָר דְּנִגִּיד
וְנָפִיק, אֵינוֹן בְּנִין לְקִדְשָׁא בְּרִיד הוּא. וְעַל דָּא אֲשֶׁר
לֹא תִקַּח אִשָּׁה, דָּא גּוֹפָא. לְבָנִי, דָּא נִשְׁמָתָא. מִבְּנוֹת
הַבְּנֵעֵנִי, אֵלִין גּוֹפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְּזַמִּין
קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְנַעֲרָא לֹון מֵאַרְעָא קִדְשָׁא. בְּמָה
דָּאתָ אָמַר, (איוב לח) וַיִּנָּעְרוּ רַשְׁעִים מִמֶּנֶּה. כְּמֹאֵן
דְּמִנְעַר טְלִיתָא מִזִּזְהִמָּא דִּילָהּ.

לשון הקודש

מאותו נָהָר שְׁשׁוּפַע וַיּוֹצֵא, הֵם בָּנִים
לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל זֶה אֲשֶׁר לֹא
תִקַּח אִשָּׁה - זֶה הַגּוֹפ. לְבָנִי - זֶה
הַנִּשְׁמָה. מִבְּנוֹת הַבְּנֵעֵנִי - אֵלֶּם גּוֹפּוֹת
שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שְׁעֵתִיד
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַעַר אוֹתָם מִהָאָרֶץ
הַקִּדּוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) וַיִּנָּעְרוּ
רַשְׁעִים מִמֶּנֶּה, כְּמִי שֶׁמִּנְעַר טְלִית
מִזִּזְהִמָּה שְׁלָהּ.

הֵם יִתְעוֹרְרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ,
שְׁכֵתוֹב (ישעיה כו) יִחְיוּ מִתִּיד, בְּרֵאשׁוֹנָה -
אֵלֶּם הַמֵּתִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִבְלָתִי
יְקוּמוֹן - אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל שָׂאֵר
הָאֲרָצוֹת. וְעַל זֶה לְאוֹתָם גּוֹפִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם, וְלֹא לְגוֹפּוֹת שָׂאֵר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהָאָרֶץ
נִשְׁמָאָה מֵהֶם.

וְעַל כֵּן, אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי. מַה
זֶה לְבָנִי? שְׂכָל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם שִׁיוּצָאוֹת

כִּי אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלֶךְ. אֶרְצִי, דָּא הִיא
 אֶרְעָא קַדִּישָׁא דְאִיהוּ קְדַמָּא לְכָל שְׂאָר אֶרְעִין
 בְּמָה דְאִתְּמַר. (וְעַל דָּא כִּי אֶל אֶרְצִי דָּא אֶרְעָא קַדִּישָׁא דְאִיהוּ דִּילִיָּהּ בֵּין כָּל
 שְׂאָר אֶרְעִין דְּפֻלִּיג לֹון לְמַמְנָן אַחֲרָיִין) וְעַל דָּא כִּי אֶל אֶרְצִי, וְאֶל
 מוֹלְדֹתַי. בֵּינון דְּאָמַר אֶל אֶרְצִי מַהוּ וְאֶל מוֹלְדֹתַי.
 אֵלֹא אֶל אֶרְצִי בְּמָה דְאִתְּמַר, (מַהוּ) וְאֶל מוֹלְדֹתַי אֵלִין
 אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.

תָּא חַיִּי, מַה בְּתִיב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד בְּמָה דְאִתְּמַר.
 עֲשֶׂרָה גְמָלִים, אֵלִין אֵינוֹן עֲשֶׂרָה דְרָגִין דְּהֵאִי
 עֶבֶד שְׁלָטָא עַל־יְהוּ, בְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא. מְגַמְלֵי אֲדָנִיו,
 דְּאֵינוֹן בְּהֵחֳוּא גִוּוֹנָא מִמֶּשׁ בְּמָה דְאִתְּמַר, וְהֵאִי עֶבֶד
 שְׁלָטָא וְאִתְּתַקֵּן בְּהוּ.

וְכָל טוֹב אֲדָנִיו בְּיָדוֹ, כָּל הַחַוָּא טִיבוּ רִיחִין
 עֲלָאִין דְּנִפְקִי מִגּוֹ אֵינוֹן נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין

לשון הקודש

מוֹלְדֹתַי? אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל
 בַּא רְאָה מַה בְּתוֹב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד - כְּמוֹ
 שְׁנֵתְבָאָר. עֲשֶׂרָה גְמָלִים - אֵלוֹ הֵם עֲשֶׂר
 דְּרָגוֹת שֶׁהָעֶבֶד הָזֶה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּמוֹ
 שְׁלַמְעֵלָה. מְגַמְלֵי אֲדָנִיו - שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ
 גִּוֹן מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר, וְהָעֶבֶד הָזֶה
 שׁוֹלֵט וְנִתְקַן בָּהֶם.
 וְכָל טוֹב אֲדָנִיו בְּיָדוֹ - כָּל אוֹתוֹ טוֹב

כִּי אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלֶךְ. אֶרְצִי
 - זֶה הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה שֶׁהִיא רִאשׁוֹנָה
 לְכָל שְׂאָר הָאֲרָצוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר. וְעַל
 זֶה כִּי אֶל אֶרְצִי, זֶה הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא שְׁלֹו בֵּין
 כָּל שְׂאָר הָאֲרָצוֹת שֶׁחֹלֵק אוֹתָם לְמַמְנִים אַחֲרֵיהֶם,
 וְעַל זֶה כִּי אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדֹתַי. בֵּינון
 שְׂאָמַר אֶל אֶרְצִי, מַה זֶה וְאֶל מוֹלְדֹתַי?
 אֵלֹא אֶל אֶרְצִי, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר. (מַה זֶה) וְאֶל

עֲלֵאִין. וְכָל טוֹב אֲדָנִי, הֵהוּא שְׁמוּשָׁא דְשִׁמְשָׁא
דְּאֵתְמַשְׁכָּא בָּהּ בְּסִיחָרָא.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אָרֶם נַהֲרִים, דָּא אַתָּר דְּאַרְעָא
קַדִּישָׁא דְבִבְכַת תַּמָּן רַחֵל כּד חָרִיב בִּי
מִקְדָּשָׁא. וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים מַחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם,
לְאֵתְתִקְפָּא חִילָהָא בְּתוֹקְפָהָא כְּדָקָא יָאוּת עַד לֹא
תִיעוֹל לְאַקְמָא לֹון לְאִינוּן גּוֹפִין.

לְעֵת עֶרֶב, מָאִי לְעֵת עֶרֶב. דָּא עֶרֶב שַׁבַּת
דְּאִיהוּ זְמַנָּא דְאַלְף שְׁתִּיתָאָה. לְעֵת עֶרֶב כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (תהלים קד) וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב, וּכְתִיב, (ירמיה
ו') כִּי יִנְטוּ צִלְי עֶרֶב.

לְעֵת צֵאת הַשָּׁאֲבֹת, דְּהֵהוּא זְמַנָּא זְמִינִין לְמִיקָם
וְלֹאֲחֵיָא בְּקַדְמִיתָא מְכָל שָׂאָר בְּנֵי עַלְמָא,
אִינוּן דְּשָׂאֲבֵי מִימּוֹי דְּאוּרִיָּתָא (וּשְׁאֲבִין), בְּגִין דְּאֵתְעַסְקוּ

לשון הקודש

מָרֶם תַּכְנֵם לְהַקִּים אֵת אוֹתָם הַגּוֹפִים.
לְעֵת עֶרֶב, מָה זֶה לְעֵת עֶרֶב? זֶה עֶרֶב
שַׁבַּת שֶׁהוּא הַזְּמַן שֶׁל הָאֶלֶף הַשְּׁשִׁי.
לְעֵת עֶרֶב – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד)
וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב, וּכְתוּב (ירמיה ו') כִּי
יִנְטוּ צִלְי עֶרֶב.

לְעֵת צֵאת הַשָּׁאֲבֹת – שְׂבָאוֹת זְמַן
עֲתִידִים לָקוּם וּלְהַחְיוֹת. בְּרֵאשׁוֹנָה
מְכָל שָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹתָם שְׂשׂוֹאֲבִים

הַרְיחוֹת הַעֲלִיּוֹנִים שְׂשׂוֹאֲבִים מִתּוֹךְ אוֹתָם
אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים. וְכָל טוֹב אֲדָנִי
– אוֹתוֹ הַשְּׁמוּשׁ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁכָה
בָּהּ בְּלִבְנָהּ.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אָרֶם נַהֲרִים – זֶהוּ
הַמָּקוֹם שֶׁל הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה שֶׁשָּׁם
בְּכֶתֶה רַחֵל בְּשֶׁחֶרֶב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים מַחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר
הַמַּיִם – לְהִתְחַזֵּק בְּכֶה בְּחֻזְקָה בְּרָאוּי

לְשֹׂאבֵי מַיִם דְּאוֹרֵייתָא, וְאֶתְתַּקְּפוּ בְּאִילָנָא דְחַיִּי,
וְאֵינוֹן יִפְקוּן בְּקִדְמִיתָא, דְּאִילָנָא דְחַיִּי גְרָמָא לֹון
דִּיקוּמוֹן בְּקִדְמִיתָא כְּמָא דְאֶתְמַר.

וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ. מָאי יוֹצְאוֹת, כְּמָה דְאֶת
אָמֵר (ישעיה כו) וְאֶרֶץ רַפָּאִים תִּפִּיל, דְּזַמִּינָא
אֶרְעָא לְמַפְלֵט מִנָּה כָּל גּוֹפִין דְּאֵינוֹן בְּגִוּוּהָ, וְעַל דָּא
כְּתִיב יֵצְאוּ. לְשֹׂאבֵי מַיִם, לְנִטְלָא נִשְׁמָתָא וְלִקְבֻלָּא
לָהּ בְּדָקָא יָאוֹת מִתַּקְנָא מֵאֲתָרָה בְּדָקָא חַזִּי.

וְהָיָה הַנֶּעֱרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הִטִּי נָא בִדְדָךְ
וְאַשְׁתֵּה, בְּגִין דְּהָא אֶתְמַר, דְּכָל אֵינוֹן נִשְׁמָתִין
דְּעִלְמָא דְאֶתְקִימוּ בְּהָאִי עֲלֵמָא וְאַשְׁתַּדְלוּ לְמַנְדַּע
לְמֵאֲרִיחוֹן בְּרֹזָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה. אִיחִי סִלְקַת
וְאֶתְקִימַת בְּדִרְגָּא עֲלָאָה עַל כָּל אֵינוֹן דְּלֹא אֶתְדַּבְּקוּ
וְלֹא יָדְעוּ, וְאֵינוֹן אֶתְקִימוֹן בְּקִדְמִיתָא. וְדָא הוּא

לשון הקודש

כְּד כְּתוּב יֵצְאוּ. לְשֹׂאבֵי מַיִם – לְטַל
נִשְׁמָה וְלִקְבֻלָּה בְּרָאוּי מִתַּקְנַת
מִמְקוּמָה בְּרָאוּי.

וְהָיָה הַנֶּעֱרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הִטִּי נָא
בִדְדָךְ וְאַשְׁתֵּה, מְשׁוּם שְׁהָרִי נִתְבָּאָר,
שְׁכַל אוֹתָן נִשְׁמָת שֶׁל הָעוֹלָם
שֶׁהִתְקִימוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְדַעַת
אֶת רִבּוֹנָם בְּסוּד הַחֻכְמָה הָעֲלִיוֹנָה,
הִיא עוֹלָה וּמִתְקַיֵּמַת בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה עַל

מִימֵי הַתּוֹרָה וְשׁוֹאֲבִים, כְּדִי שִׁיתַּעֲסֻקוּ
לְשֹׂאבֵי מַיִם הַתּוֹרָה, וְהִתְחַזְּקוּ בְּעֵץ
הַחַיִּים, וְהֵם יֵצְאוּ בְּרָאשׁוֹנָה, שְׁעֵץ
הַחַיִּים גָּרַם לָהֶם שִׁיקוּמוֹ בְּרָאשׁוֹנָה,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ, מָה זֶה
יֵצְאוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) וְאֶרֶץ
רַפָּאִים תִּפִּיל, שְׁעִתִּידָה הָאֶרֶץ לְפִלֵּט
מִמֶּנָּה כָּל הַגּוֹפּוֹת שֶׁהֵם בְּתוֹכָהּ, וְעַל

שְׁאֵלְתָּא דְקָאִים הָהוּא עֶבֶד לְמַנְדַּע וּלְמִשְׁאֵל, בְּמָה
אֶתְעַסְקַת הָהִיא נִשְׁמַתָּא בְּהָאִי עֲלֵמָא.

וְאָמְרָה אֵלִי גַם אַתָּה שְׂתָה, אַנְתָּ בָּעֵי לְמִשְׁתִּי
וְלֹאֲתִשְׁקִיָּא בְּקַדְמִיתָא, וּבִתְרָךְ וְגַם
(ל) גַּמְלִיד אֲשָׁקָה. בְּגִין דְּכָל אִינוּן שָׂאר רְתִיבִין אָף
עַל גַּב דְּאֶתְשַׁקִּיין מִהָאִי דִּרְגָא, בְּלָחוּ אֶתְשַׁקִּיין
מִפּוֹלְחָנָא דְּצִדִּיקִיָּא דִּידְעֵי פּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיחֹן בְּדָקָא
יָאוּת. דְּצִדִּיקִיָּא יָדְעֵי לְסַפְקָא לְכָל דִּרְגָא וּדִרְגָא
בְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא וְגַם (ל) גַּמְלִיד אֲשָׁקָה. וְדָאִי
הִיא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הָכִיתָ יְיָ לְבֶן אֲדָנִי. וְדָאִי הָהִיא
(ס"א בְּאַתְעָרוּתָא דְּצִלוּתָא דִּילֵי) אִיחֹו גּוּפָא דְּאֶזְדַּמֵּן לְתַתִּיא
נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה.

תָּא חַזִּי, דְּהָא אֶתְמַר דְּתִיאֻבְתָּא דְּדְכוּרָא לְגַבִּי

לשון הקודש

מִהֲדִרְגָּה הוּוּ, בְּלָם נִשְׁקִים מַעֲבֹדַת
הַצִּדִּיקִים שְׂיֻדְעִים עֲבֹדַת רַבּוֹנָם
בְּרָאוּ, שְׁהַצִּדִּיקִים יוֹדְעִים לְסַפֵּק לְכָל
דִּרְגָּה וּדִרְגָּה בְּרָאוּ. וְעַל זֶה וְגַם
(ל) גַּמְלִיד אֲשָׁקָה. וְדָאִי הִיא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
הָכִיתָ ה' לְבֶן אֲדָנִי. וְדָאִי הָהִיא וְס"א
בְּהַתְעוּרוֹת שֶׁל הַתַּפְלָה שְׁלִין הוּא הַגּוּף
שֶׁהַזְדַּמֵּן לְאוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַעֲלִיזָה.

בֹּא רָאָה, שְׁהִנָּה נִתְבָּאָר שְׁתִּישׁוּקַת
הַזְכָּר לְנִקְבָּה עוֹשָׂה נִשְׁמָה, וְהַתְשׁוּקַת

כָּל אוֹתָם שְׁלֹא נִדְבְּקוּ וְלֹא יָדְעוּ, וְהֵם
מִתְקִימִים בְּרָאוּשׁוֹנָה. וְזוֹ הַשְּׁאֵלָה
שְׁעֵמַד אוֹתוֹ הָעֶבֶד לְדַעַת וּלְשָׂאֵל,
בְּמָה הִתְעַסְקָה אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה בְּעוֹלָם
הַזֶּה.

וְאָמְרָה אֵלִי גַם אַתָּה שְׂתָה, אַתָּה
צָרִיד לְשִׁתּוֹת וּלְהִיּוֹת מִשְׁקָה
בְּרָאוּשׁוֹנָה, וְאַחֲרִיד – וְגַם (ל) גַּמְלִיד
אֲשָׁקָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם שָׂאר
הַמְרַבְּבוֹת, אָף עַל גַּב שְׁנִשְׁקִים

נוֹקְבָא עֶבֶד נִשְׁמָתָא. וְתִיאֻבְתָּא דְנוֹקְבָא לְגַבִּי
דְכוּרָא סִלְקָא וְאַתְעָרַב בְּהֶדְהָ דְלַעִילָא וְאַתְכִּלִּיל דָּא
בְּדָא וְעֶבֶד נִשְׁמָתָא. וּבְגִין כֶּךָ הִיא הָאִשָּׁה. דָּא הוּא
גּוֹפָא וְדָאִי דְאִיהוּ זְמִינָא לְהֵחֳוּא רַעוּתָא דְנִשְׁמָתָא
דְנִפְקָא מִן דְכוּרָא.

וְאִינּוֹן גּוֹפִין זְמִינִין לְאַתְעָרָא בְּקַדְמִיתָא כְּדַקְאֻמְרוֹן.
וּלְבִתֵּר דְאֵלִין יְקוּמוֹן, יְקוּמוֹן כָּל אַחֲרֵינִין
דְּבִשְׂאָר אֶרְעָאן, וְיִתְקַיְמוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְיִתְחַדְתּוּן
בְּחֻדְתוּתָא דְסִיחָרָא, וְיִתְחַדֵּשׁ עַלְמָא כְּמַלְקַדְמִין. וּכְדִין
כְּתִיב בְּהֵחֳוּא זְמִנָּא (תהלים קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

וּבְגִין כֶּךָ (ישעיה נב) הֵנָּה יִשְׁכִּיל עֲבָדִי, לְאַחֲדָרָא
נִשְׁמָתִין כָּל חַד וְחַד לְאַתְרִיהָ. יְרוּם
וְנִשָּׂא וְגַבְהָ מְאֹד, מִסְטָרָא דְכָל אִינּוֹן דְרֵגִין
עַלְאִין כְּדַקְאֻמְרוֹן.

לשון הקודש

בְּהִתְחַדְשׁוֹת הַלְבָנָה, וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם
כְּמוֹ מְקַדֵּם, וְאִזְ כְּתוּב בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן (תהלים
קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ, הֵנָּה יִשְׁכִּיל עֲבָדִי –
לְהַחְזִיר הַנִּשְׁמוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת
לְמִקְוָמָהּ. יְרוּם וְנִשָּׂא וְגַבְהָ מְאֹד –
מִהֲצַד שֶׁל כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת,
כְּמוֹ שְׂאֻמְרָנוּ.

הַנִּקְבָּה לְזִכָּר עוֹלָה וּמִתְעָרַב עִמָּה
שְׁלֻמְעֵלָה, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה וְעוֹשֶׂה
נִשְׁמָתָהּ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, הִיא הָאִשָּׁה – וְהוּ
הַגּוֹף וְדָאִי, שֶׁהוּא זְמִין לְאוֹתוֹ רִצּוֹן שֶׁל
הַנִּשְׁמָתָה שֶׁיֵּצֵאָה מִן הַזִּכָּר.

וְאוֹתָם הַגּוֹפִים עֲתִידִים לְהִתְעוֹרֵר
בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שְׂאֻמְרָנוּ. וְלֵאחֶר שְׂאֻלוֹ
יְקוּמוּ, יְקוּמוּ כָּל הָאַחֲרִים שֶׁבִּשְׂאָר
הָאֶרְצוֹת וְיִתְקַיְמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וְיִתְחַדְּשׁוּ

בַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים בֶּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ
וְתֹארוּ מִבְּנֵי אָדָם. (ישעיה נב) תָּא חֲזִי, דְּהָא
אַתְמוּר דְּכַד אַתְחַרַּב בִּי מִקְדָּשָׁא, וְשְׂכִינְתָּא אַתְגְּלִי
בְּגוּ אֶרְעֵן נִוְכְרָאִין בִּינִייהוּ. מַה כְּתִיב, (ישעיה לג) הֵן
אֶרְאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲבֵי שְׁלוֹם מִרְיָא. בְּלָחוּ
בָּבוּ עַל דָּא, וְקִשְׁרוּ בְּכִיָּה וְאַבְלָא. וְכָל דָּא עָלָה
דְּשְׂכִינְתָּא דְּאַתְגְּלִיָּא מֵאַתְרָהּ, וְכַמָּה דְּאִיהִי מִשְׁתַּנִּית
מִכַּמָּה דְּחִתּוּת. אוֹף חָכִי בַּעֲלָה לָא נָחִיר נְהוּרִיָּה
וְאַשְׁתֵּנִי מִכַּמָּה דְּחִתּוּת, דְּכְתִיב, (ישעיה יג) חֲשַׁךְ הַשָּׁמַיִם
בְּצֵאתוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב בֶּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ.

דְּכַד אַחֲרֵי בֶן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ, מֵהֵאֵי עֶבֶד
דְּאַשְׁתֵּנִי דִּיּוֹקְנִיָּה וְגוֹנִיָּה מִכַּמָּה דְּחִתּוּת. דְּכַד
אַחֲרֵי בֶן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה
א) אֲלִבִּישׁ שָׁמִים קְדָרוֹת וְשִׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם. דְּהָא

לשון הקודש

שְׁהִיְתָה, אַף כִּךְ בַּעֲלָה לָא מֵאִיר אִירוּ
וְהִשְׁתַּנָּה מִכְּמוֹ שְׁהִיָּה, שְׁכָתוּב (שם יג)
חֲשַׁךְ הַשָּׁמַיִם בְּצֵאתוֹ, וְעַל זֶה כְּתוּב בֶּן
מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ.

דְּכַד אַחֲרֵי בֶן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ –
מֵהֵעַבֵּד הַזֶּה שְׁהִשְׁתַּנָּה דִּיּוֹקְנֵי וְגוֹנֵי
מִכְּמוֹ שְׁהִיָּה. דְּכַד אַחֲרֵי בֶן מִשְׁחַת
מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ – כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם א)
אֲלִבִּישׁ שָׁמִים קְדָרוֹת וְשִׁק אֲשִׁים

(ישעיה נב) בַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים בֶּן
מִשְׁחַת מֵאִישׁ מֵרֹאֲהוּ וְתֹארוּ מִבְּנֵי אָדָם,
בָּא רֹאֵה, שְׁהִנֵּה נֵאמַר שְׁכָתוּב נְחַרַּב
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַשְׂכִּינָה גְּלִתָּה לְתוֹךְ
אֶרְצוֹת נְכָרִיוֹת בִּינִייהֶם, מַה כְּתוּב? (שם
א) הֵן אֶרְאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲבֵי שְׁלוֹם
מִרְיָא וְכָל דָּא עָלָה דְּהַשְׂכִּינָה שְׁגָלָתָה
מִמְקוּמָהּ. וְכַמָּה שְׁהִיָּא מִשְׁתַּנִּית מִכְּמוֹ

מִיּוֹמָא דְאַתְחֲרַב בִּי מִקִּדְשָׁא לָא קִיִּימוּ שָׁמַיִם
בְּנִהוּרָא דְלִהוֹן, וְרוּזָא דְמִלָּה בְּרִכָּאן לָא שְׂרִיין אֶלָּא
בְּאַתֵּר דְאַשְׁתַּכְחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְאוֹקְמוּתָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (בראשית ב) זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם. וּבְגִין
כֶּךָ מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרֵאָהוּ.

וְדָא הוּא כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה נז) הַצִּדִּיק אָבֵד, אָבוּד
אוּ נֶאֱבֵד לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָבֵד, דְּלֹא שְׂרִיין
בְּרִכָּאן אֶלָּא בְּאַתֵּר דְאַשְׁתַּכְחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּתִידָא
כְּמָה דְאַתְּמַר. בְּגִין דָּא בְּתַחֲוֹא זְמַנָּא דְלֹא אֲשַׁתַּכַּח
(דף קפב ע"ב) דְּכוּרָא בְּהִדָּה, וּכְדִין כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּנִפְקִי
כְּלָהוּ חַיִּי לָהּ שְׁנוּיָא מִכְּמָה דְחָוּ בְּזְמַנָּא דְשִׁמְשָׁא
אֶתְחַבֵּר בְּסִיחָרָא כְּמָה דְאַתְּמַר. וְעַל דָּא אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו' וְאַתְּמַר.

וְהוּא נַעַר, בְּגִין דְּלֹא מִתְפָּרְשִׁין לְעֵלְמִין, צַדִּיק

לשון הקודש

שורות פְּרָכּוֹת אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁנַמְצָאִים
זָכַר וְנִקְבָּה יַחַד, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. מִשּׁוּם
זֶה בָּאוּתוֹ זְמַן שְׁלֹא נִמְצָא הַזָּכֶר עִמָּה,
וְאִזּוּ כָּל אוֹתָן נִשְׁמָוֹת שִׁיּוּצָאוֹת, לְכַלֵּן
הִיָּה לָהֶן שְׁנוּי מִכְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּזְמַן
שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מִתְחַבֵּר בְּלִבְנָהּ, כְּמוֹ
שְׁנַתְבָּאָר. וְלִכְּן אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב
וְגו', וְנִתְבָּאָר.

וְהוּא נַעַר, מִשּׁוּם שְׁאִין נִפְרָדִים

כְּסוּתָם. שְׁהָרִי מִיּוֹם שְׁנַתְחַבֵּר בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ לֹא עָמְדוּ הַשָּׁמַיִם בְּאוֹרָם, וְסוּד
הַדְּבָר - הַבְּרָכּוֹת לֹא שׁוֹרֹת אֶלָּא
בְּמָקוֹם שְׁנַמְצָאִים זָכַר וְנִקְבָּה, וּבְאַרְוֵהוּ
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (בראשית ב) זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאם
וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וּמִשּׁוּם כֶּךָ מִשְׁחַת מְאִישׁ
מְרֵאָהוּ.

וְזַחְו כְּכַתוּב (ישעיה נז) הַצִּדִּיק אָבֵד. אָבוּד
אוּ נֶאֱבֵד לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אָבֵד, שְׁאִין

וַצַּדִּיק בְּחֵדָּא אֵינוֹן, כְּמָה דְּאִיהִי אֶתְקַרִּיאת בְּשֵׁמָא
דְּדְבוּרָא, הָכִי נָמִי אֶתְקַרִּי אִיהוּ בְּשֵׁמָא דִּילָהּ דְּכֶתִיב
וְהוּא נֶעַר.

אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה, בְּכֻלְהוּ קִיִּימָא
לְחֵדְתָּא לֹון בְּדָקָא יָאוּת וּלְאַשְׁתַּעֲשָׂעָא לֹון
בְּחֵדְוָה דִּילִיָּה. דְּכֻלְהוּ עֲנַפִּין וְכֻלְהוּ עָלִין, בְּכֻלְהוּ
מִתְבָּרְכִין בְּחֵדְוָה דִּילִיָּה.

אַלְהָ תִלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמָה דְּאֶתְמַר דְּכָל
דִּיּוֹקְנָא דִּי־עֲקֹב חָוָה בִּיהּ בְּיוֹסֵף, וְכָל מַה
דְּאִירַע לְהָאִי אִירַע לְהָאִי, וְתִרְוִיָּיהוּ בְּחֵדָּא אֲזִלִּי. וְדָא
הוּא רָזָא דְּאֶת ו'ו' דְּאֲזִלִּי תִרְוִיָּיהוּ בְּחֵדָּא, בְּגִין דְּאֵינוֹן
רָזָא חֵדָּא וְדִיּוֹקְנָא חֵדָּא.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, הָאֵ אֻקְמוּהָ דְּחָוָה
אָמַר לְאֲבוּי עֲלִיָּיהוּ דְּחָוּ אֲכִלִּי שִׁיפָּא מִבְּעִלִּי

לשון הקודש

אַלְהָ תִלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר,
שְׁכָל דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיָּתָה בְּיוֹסֵף, וְכָל
מַה שְׁאִירַע לָזֶה אֶרֶע לָזֶה, וּשְׁנִיָּהֶם
הוֹלְכִים יַחַד. וְהוּא הַפֹּדֵר שֶׁל הָאוֹת ו'ו',
שְׁשִׁנִּיָּהֶם הוֹלְכִים יַחַד, מִשּׁוּם שֶׁהֵם סוֹד
אֶחָד וְדְמוּת אֶחָת.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, הָרִי
פְּרִשׁוּהָ שֶׁהָיָה אוֹמֵר לְאֲבוּי עֲלִיָּהֶם שֶׁהָיוּ

לְעוֹלָמִים, צִדִּיק וַצַּדִּיק הֵם יַחַד. כְּמוֹ
שֶׁהָיָה נִקְרָאת בְּשֵׁם שֶׁל הַזֶּכֶר, גַּם כֵּן
הוּא נִקְרָא בְּשֵׁם שְׁלֵה, שְׁכַתוֹב וְהוּא
נֶעַר.

אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה. בְּכָלֶם
עוֹמְדֵת לְחֵדֵשׁ אוֹתָם כְּרָאוּי וּלְהַשְׁתַּעֲשָׂע
לָהֶם בְּשִׁמְחָה שְׁלוֹ. שְׁכָל הָעֲנַפִּים וְכָל
הָעֲלִים, כָּלֶם מִתְבָּרְכִים בְּשִׁמְחָתוֹ.

חַיִּין כִּד אֵינּוֹן חַיִּין. וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, וְכִי
הָא בְּמִנְיָנָא הָווּ אֵינּוֹן בְּנֵי שְׁפָחוֹת, חֵידָּ הָווּ מְזֻלְזָלִין
בְּהוֹן בְּנֵי לֹאָה, וְחֵידָּ הָווּ אֲכָלִין אֲבָר מִן חֲחִי וְהָווּ
עֲבָרִין עַל פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיחוֹן. דִּהָא פְּקִיד עַל בְּנֵי נַח
פְּקוּדָא דָּא. כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (בראשית ט) אֵךְ בֶּשֶׂר
בִּנְפָשׁוֹ דְּמֹו לֹא תֹאכְלוּ, וְאֵינּוֹן הָווּ אֲכָלִי לִיָּה וְעֲבָרִין
עַל פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיחוֹן. אֵלָא יוֹסֵף הָוָה קֶאֱמֵר, וְעַל
דָּא אֲתַעֲנֵשׁ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר, אֶת דְּבַתָּם רָעָה, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ
דִּיהִבִּי עֵינֵיהוּ בְּבָנוֹת אֶרְעָא, וְדָא הוּא דְּבַתָּם
רָעָה. לִינְקָא לְכָל אֵינּוֹן דְּרָגִין דִּלָּא קְדִישִׁין (ד"א ל"ג אף
על גב) דְּאֵתִיין מִסְטָרָא מִסְאָבָא:

וַיִּשְׂרָאֵל אָהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זָקֵנִים
הוּא לוֹ וַעֲשָׂה לוֹ כְּתָנֶת פָּסִים. רַבִּי

לשון הקודש

אוֹכְלִים אֵיבָר מִבְּעַלֵּי חַיִּים כְּשֶׁהֵם חַיִּים. וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, וְכִי זֶה בְּמִנְיָן
הָיוּ אוֹתָם בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת, אֵיךְ הָיוּ
מְזֻלְזָלִים בָּהֶם בְּנֵי לֹאָה, וְאֵיךְ הָיוּ
אוֹכְלִים אֵיבָר מִן חֲחִי וְהָיוּ עוֹבְרִים עַל
מִצְוֹת רַבּוֹנָם, שֶׁהָרִי צוּה עַל בְּנֵי נַח
מִצְוָה זֹה, כְּמֹו שְׁנָאֵמֵר (בראשית ט) אֵךְ בֶּשֶׂר
בִּנְפָשׁוֹ דְּמֹו לֹא תֹאכְלוּ, וְהֵם הָיוּ אוֹכְלִים

יוֹסֵף הָיָה אוֹמֵר, וְעַל זֶה נַעֲנֵשׁ.
רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר, אֶת דְּבַתָּם רָעָה –
כְּמֹו שְׁבָאֲרוּהוּ שְׁנָתְנוּ עֵינֵיהֶם בְּבָנוֹת
הָאֶרֶץ, וְהָיוּ דְּבַתָּם רָעָה, לְהִינִיק אֶת כָּל
אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׂאִינָן קְדוּשׁוֹת וְד"א אף עַל
גַּב שְׁבָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה.

וַיִּשְׂרָאֵל אָהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי

אַלְעֶזֶר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עִמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר
דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כְּמַעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם. לֵךְ עִמִּי
בֹא בַחֲדָרֶיךָ.

תָּא חַיִּי, כְּמָה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים לֹון לְיִשְׂרָאֵל.
וּבְגִין רַחֲמֵימוֹתָא דְלַחֲזֹן דְרַחֲמִים לֹון עַל כָּל עַמּוּין
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלֹות, אֲזַהֵר לֹון, וּבְעִי
לְנִטְרָא לֹון בְּכָל מָה דְאֵינוּן עֲבָדִין.

תָּא חַיִּי, תִּלַּת זְמַנִּין אֵית בִּיּוֹמָא דְדִינָא שְׁרִיא
בְּעֵלְמָא, וְכֹד אָתִי תְּהוּא זְמַנָּא, מִיבְעִי לִיה לְבַר
נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא וּלְאַסְתַּמְרָא דְלֹא יַפְגַּע בֵּיה תְּהוּא
דִּינָא, וְאֵינוּן זְמַנִּין יְדִיעֵן וְהָא אוּקְמוּהָ.

בְּגִין דְּהָא כֹד סָלִיק צַפְרָא, אַבְרָהָם אֲתַעַר בְּעֵלְמָא,
וְאַחִיר לִיה לְדִינָא לְקִשְׁרָא לִיה בַּחֲדִיה.
וּבְשִׁירוֹתָא דְתִלַּת שְׁעֵי קַמֵּיתָא נָטִיל דִּינָא מֵאַתְרִיה

לשון הקודש

וְרוּצָה לְשָׁמַר אוֹתָם בְּכָל מָה שֶׁהֵם
עוֹשִׂים.

בֹּא רֵאדָה, שְׁלֹש פַּעֲמִים יֵשׁ בִּיּוֹם
שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וּכְשֶׁבֹא אוֹתוֹ
הַזְּמַן, צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהָר וּלְהַשְׁמֵר
שֶׁלֹא יַפְגַּע בּוֹ אוֹתוֹ הַדִּין, וְהֵם זְמַנִּים
יְדוּעִים, וְהָרִי בְּאֵרוֹהָ.

מִשּׁוּם שֶׁהָרִי כְּשֶׁעוֹלָה הַבֶּקָר, אַבְרָהָם
מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם וְאוֹחִז אוֹת הַדִּין לְקִשְׁרָא

בֶּן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעֹשֶׂה לוֹ כְּתַנְת פָּסִים.
רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ
עִמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ
חֲבִי כְּמַעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם. לֵךְ עִמִּי
בֹא בַחֲדָרֶיךָ.

בֹּא רֵאדָה כְּמָה אוֹהֵב תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבִיל אֲהֲבָתָם
שְׂאוֹהֵב אוֹתָם עַל כָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלֹות, הִזְהִיר אוֹתָם

לְאַתְעָרָא בֵּיהּ בִּיעָקֵב, עַד דְּאַתְעָר צְלוֹתָא דְּמִנְחָה
דְּאַחֲרָ דִּינָא לְאַתְרִיהּ, וְאַתְעָר דִּינָא דְּלִתְתָּא
לְאַתְקִשְׁרָא בְּדִינָא דְּלֵעִילָא. דְּהָא בְּדִין אֲתִקְשֵׁר דִּינָא
בְּדִינָא וּבְעֵי לְאַוֹדְהָרָא.

תו כִּד דִּינָא אֲתִעָר בְּעִלְמָא וּמוֹתָא אֲשֶׁתִּפַּח בְּמִתָּא,
לֹא לִיבְעֵי לִיהּ לְבַר נָשׁ לְמִיחָד יְחִידָאֵי בְּשׁוּקָא
וְהָא אֲוִקִימָנָא מְלִי. אֵלָא בְּעֵי לְאַסְגָּרָא גְרָמִיָּה דְּלֹא
יְפּוּק לְבַר, בְּמָה דְּאֲוִקִימוּתָּ בְּנַח דְּאַסְגָּר גְרָמִיָּה
בְּתִיבוּתָא דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח קָמִי מַחְבְּלָא.

וְעַל דָּא לֶךְ עָמִי בֹא בְּחֻדְרִיךְ, אֲסַגְר גְּרָמֶךְ. וּסְגֹר
דְּלִתְךָ בְּעַדְךָ, דְּלֹא יִתְחַזֵּי קָמִיָּה דְּמַחְבְּלָא. חֲבִי
בְּמַעַט רְגַע עַד יַעֲבוֹר זַעַם, דְּבִתֵּר דְּאַעֲבֵר דִּינָא לִית
לִיהּ רְשׁוֹ לְמַחְבְּלָא לְחַבְּלָא.

לשון הקודש

אֵלָא צְרִיךְ לְסַגְר אֶת עַצְמוֹ שְׁלֹא יֵצֵא
הַחוּצָה, בְּמֹ שֶׁבְּאַרְוֵהוּ בְּנַח שֶׁסְּגָר אֶת
עַצְמוֹ בַּתְּכָה שְׁלֹא יִמָּצֵא לְפָנֵי
הַמִּשְׁחִית.

וְעַל זֶה לֶךְ עָמִי בְּחֻדְרִיךְ, סְגֹר אֶת
עַצְמְךָ, וּסְגֹר דְּלִתְךָ בְּעַדְךָ, שְׁלֹא
יִתְרָאֵה לְפָנֵי הַמִּשְׁחִית. חֲבִי בְּמַעַט רְגַע
עַד יַעֲבֹר זַעַם, שְׂאֲחֵר שְׁעוֹבֵר הַדִּין אֵין
רְשׁוֹת לַמִּשְׁחִית לְהַשְׁחִית.

אוֹתוֹ עָמוּ, וּבְרֵאשִׁית שְׁלֹשׁ הַשָּׁעוֹת
הָרֵאשׁוֹנוֹת נוֹסֵעַ הַדִּין מִמְּקוֹמוֹ
לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ בִּיעָקֵב, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת
תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁמְחַזְרֶה אֶת הַדִּין
לְמְקוֹמוֹ, וּמִתְעוֹרֵר הַדִּין שְׁלֵמָה
לְהִתְקַשֵּׁר בְּדִין שֶׁל מַעֲלָה, שֶׁהָרִי אִין
נִקְשֵׁר דִּין עִם דִּין, וְצְרִיךְ לְהַזְהִיר.

עוֹד, בְּשֶׁהַדִּין מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם וְהַמּוֹת
נִמָּצֵא בְּעִיר, לֹא צְרִיךְ הָאָדָם לִלְכֹּת
יְחִידִי בְּשׁוּק, וְהָרִי בְּאַרְגָּנוֹ אֶת הַדְּבָרִים,

תא חזי, דקדשא בריך הוא, בגין רחימותא דאיהו
רחים לון לישראל וקריב לון לגביה, כל שאר
עמין עובדי כוכבים ומזלות שנאין לון לישראל. בגין
דאינון מתרחקין וישראל קריבין.

ותא חזי, בגין רחימותא דרחים יעקב ליוסף יתיר
מאחוי, אף על גב דכלהו חזו ליה אחין, מה
כתיב ויתנבלו אותו להמיתו, כל שכן עמין עובדי
עבודת כוכבים ומזלות לישראל.

תא חזי, כמה גרים ליה תהוא רחימותא דרחים
ליה יתיר, דגרים ליה דאתגלי מאבוי, ואתגלי
אבוי בהדיה, וגרים לחו גלותא (דף קפג ע"א) ולשכינתא
דאתגליא בינייהו. ואף על גב דאתגזרת גזרה,
ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבד ליה יתיר, מה
כתיב ויראו אחיו:

לשון הקודש

עובדי עבודת כוכבים ומזלות
לישראל.

בא ראה כמה גרמה לו אותה אהבה
שאבה אותו יתיר, שגרם לו שהגלה
מאביו, וגלה אביו עמו, וגרם להם גלות
ולשכינה שגלתה ביניהם, ואף על פי
שגזרה הגזרה, ובארוהו שבשביל
כתנת הפסים שעשה לו יתיר, מה
כתוב? ויראו אחיו.

בא ראה, שהקדוש ברוך הוא בשביל
האהבה שהוא אוהב את ישראל וקרוב
אותם אליו, כל שאר העמים עובדי
כוכבים ומזלות שונאים את ישראל,
משום שהם מרחקים וישראל קרובים.
ובא ראה, משום האהבה שאהב
יעקב את יוסף יתיר מאחיו, אף על גב
שכלם היו לו אחים, מה כתוב?
ויתנבלו אותו להמיתו. כל שכן העמים

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וְגו', רַבִּי חֵיִיָּא פִתַּח וַאֲמַר, (במדבר
 יב) וַיֹּאמֶר שָׁמְעוּ נָא דְבָרִי אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם
 יִי בַּמֶּרְאָה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ. תָּא חַיִּי,
 כַּמָּה דְרָגִין לְדְרָגִין עֲבַד קֳדָשָׁא בְרִידָא הוּא, וְכִלְהוּ
 קַיִימִי דָּא עַל דָּא. דְרָגָא עַל דְרָגָא, דָּא לְעִיל מִן
 דָּא, וְכִלְהוּ יִנְקִין אֵלִין מִן אֵלִין בְּדָקָא חַיִּי לֹון, אֵלִין
 מִימִינָא וְאֵלִין מִשְׁמָאלָא, וְכִלְהוּ אֶתְמַנֵּן אֵלִין עַל
 אֵלִין, כִּלְאָ בְּדָקָא יָאוּת.

תָּא חַיִּי, כָּל נְבִיאֵי דְעֻלְמָא כִּלְהוּ יִנְקִי מִסְטָרָא
 חֲדָא, מִגּוֹ תַרְיִן דְרָגִין יְדִיעֵן, וְאִינוּן דְרָגִין חַיִּי
 אֶתְחַזְיִין בְּגוֹ אֶסְפִּקְלָרְיָא דְלֹא נַחְרָא, דְכֻתִּיב בַּמֶּרְאָה
 אֵלָיו אֶתְּוֹדַע, מָאִי הוּא מִרְאָה, כַּמָּה דְאֶתְמַר (ד"א ל"ג
 דְמִרְאָה) חַיִּי דְכָל גְּוֹנֵן אֶתְחַזְיִין בְּגִוּוּהַ, וְדָא הִיא
 אֶסְפִּקְלָרְיָא דְלֹא נַחְרָא. בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ, דָּא הוּא

לשון הקודש

וְכֻלָּם מִמְּנוֹת אֱלוֹהִים עַל אֱלוֹהִים כִּלְאָרְיָא.
 בָּא רָאָה, כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, כָּלָם יִנְקִים
 מִצֵּד אֶחָד מִתּוֹךְ שְׁתֵּי דְרָגוֹת יְדוּעוֹת,
 וְאוֹתָן הַדְרָגוֹת הֵיוּ נִרְאוֹת בְּתוֹךְ
 הָאֶסְפִּקְלָרְיָא שְׁאִינָה מְאִירָה, שְׁכִתוּב
 בַּמֶּרְאָה אֵלָיו אֶתְּוֹדַע. מַה הִיא הַמֶּרְאָה?
 כִּמוֹ שְׁנֵאמַר וְשִׁמְרָהוּ הַמֶּרְאָה שְׁכָל
 הַגְּוִנִים נִרְאִים בְּתוֹכָהּ, וְזוֹהִי

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וְגו'. רַבִּי חֵיִיָּא פִתַּח
 וַאֲמַר, (במדבר יב) וַיֹּאמֶר שָׁמְעוּ נָא דְבָרִי
 אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בַּמֶּרְאָה אֵלָיו
 אֶתְּוֹדַע בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ. בָּא רָאָה כַּמָּה
 דְרָגוֹת לְדְרָגוֹת עֲשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כָּלָם עוֹמְדִים זֶה עַל זֶה, דְרָגָה עַל דְרָגָה,
 זֶה לְמַעַל מִזֶּה, וְכִלְאָ יוֹנְקוֹת אֱלוֹהִים מֵאֱלוֹ
 כִּרְאוּיָא לָהֶם, אֱלוֹהִים מִימִין וְאֱלוֹהִים מִשְׁמָאל,

חד משתין בנבואה בְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ. וְאִיהוּ דְּרָגָא
שְׁתִּיתָא מִהֵוּא דְּרָגָא דְּנְבוּאָה וְאִיהוּ דְּרָגָא
דְּגִבְרִיאַל דְּמִמְנָא עַל חֵלְמָא וְהָא אֶתְמַר.

תָּא חַוִּי, כָּל חֵלְמָא דְּאִיהוּ בְּדָקָא יָאוּת מִהֵאִי דְּרָגָא
קָא אֶתְיָא, וְעַל דָּא לִית לָךְ חֵלְמָא דְּלֹא
יִתְעָרְבוּן עֲמִיה מְלִין בְּדִיבִין, בְּמָה דְּאוֹקְמִנָא, וּבְגִין
כְּךָ מְנִיחֵהוּ קְשׁוּט וּמְנִיחֵהוּ בְּדִיבִין, וְלִית לָךְ חֵלְמָא
דְּלֹא אִית בֵּיה מִהֵאִי גִיסָא וּמִהֵאִי גִיסָא.

וּבְגִין דְּאִית בֵּיה בְּחֵלְמָא כֻּלָּא בְּדִאמְרִין, כָּל חֵלְמִין
דְּעֵלְמָא אֲזִלִּין בְּתַר פְּשָׁרָא דְּפּוּמָא, וְאוֹקְמוּהָ.
דְּבִתִּיב, (בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הָיָה. מָאִי
טַעמָא, בְּגִין דְּאִית בֵּיה בְּחֵלְמָא בְּדִיבִין וּקְשׁוּט, וּמְלָה
שְׁלֵטָא עַל כֻּלָּא, וּבְגִין כְּךָ בְּעֵי חֵלְמָא פְּשָׁרָא טָבָא.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין דְּכָל חֵלְמָא מִדְּרָגָא דְּלִתְתָּא

לשון הקודש

שְׂבָאֲרָנוּ. ומשום כָּךְ מִקָּדָם אָמַת וּמִקָּדָם
בּוֹזְבִים, וְאִין לָךְ חֵלּוּם שְׂאִין בּוֹ מִצַּד זֶה
וּמִצַּד זֶה.

וּמִשּׁוּם שְׂשֵׁשׁ בְּחֵלּוּם הַכֹּל כְּמוֹ
שְׂאֲמָרְנוּ, כָּל הַחֲלוּמוֹת שְׂבָעוּלָם הוֹלְכִים
אַחֵר פְּתָרוֹן הִפָּה, וּבְאֲרוּהוּ שְׂבָתוּב
(בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הָיָה.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂשֵׁשׁ בְּחֵלּוּם כְּזָב
וְאָמַת, וְהַדְּבוּר שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם

הַאֲסִפְקָלְיָה שְׂאִינָה מְאִירָה. בְּחֵלּוּם
אֲדָפֵר בּוֹ, וְהוּא אַחֵר מִשְׁשִׁים בְּנְבוּאָה,
כְּמוֹ שְׂבָאֲרוּהוּ, וְהִיא הַדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית
מֵאוֹתָה הַדְּרָגָה שֶׁל נְבוּאָה, וְהִיא הַדְּרָגָה
שֶׁל גִּבְרִיאֵל שְׂמִמְנָה עַל הַחֲלוּם, וְהִרִי
נִתְבָּאֵר.

בֹּא רֵאֵה, כָּל חֲלוּם שֶׁהוּא קָרָאוּי, בֹּא
מִן הַדְּרָגָה הַזֶּה, וְעַל בֶּן אִין לָךְ חֲלוּם
שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ בּוֹ דְּבָרִים בּוֹזְבִים, כְּמוֹ

אִיהוּ, וְדַבּוּר שְׁלֵטָא עָלֶיהָ. וּבְגִין כֹּךְ כָּל חֲלָמָא אֲזֵלָא
בְּתַר פְּשָׁרָא.

פֶּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בְּחִלּוֹם חֲזִיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תִּרְדָּמָה
עַל אֲנָשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלָה אֲזֵן
אֲנָשִׁים וּבְמִסְרָם יִחַתֵּם. תָּא חֲזִי, כִּד סָלִיק בֶּר נֶשׁ
לְעֶרְסִיָּה, מִיבְעֵי לִיה לְאַמְלָכָא עָלֶיהָ מַלְכוּתָא דְשְׂמִיָּא
בְּקַדְמִיתָא, וּלְבִתָּר יִימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוּקְמוּהָ
חֲבֵרִיָּיא. בְּגִין דִּהָא כִּד בֶּר נֶשׁ נָאִים עַל עֶרְסִיָּה, הָא
נִשְׁמָתִיהָ נִפְקָא מִנֶּיהָ וְאֲזֵלָא וְשָׂמִיָּא לְעִילָא, כָּל חַד
וְחַד בְּפֹם אֲרֻחִיהָ וְהָכִי סְלִיקַת בְּמָה דְאַתְמָר.

מָה כְּתִיב, בְּחִלּוֹם חֲזִיוֹן לַיְלָה. כִּד בְּנֵי נֶשׂא שְׁכִבֵי
בְּעֶרְסִיָּהּוּ נִיִּימִין וְנִשְׁמָתָא נִפְקַת מִנֶּיהּוּ. הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלָה אֲזֵן
אֲנָשִׁים. וּבִדְיִן קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אוֹדַע לָהּ לְנִשְׁמָתָא

לשון הקודש

כִּד צְרִידָא חֲלּוֹם פֶּתְרוֹן טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, מִשּׁוּם שְׁכָל חֲלּוֹם הוּא מִהַמְדְּרָגָה
שְׁלֵמָמָה, וְהַדְּבוּר שׁוֹלֵט עָלָיו, וּמִשּׁוּם כֹּךְ
כָּל חֲלּוֹם הוֹלֵךְ אַחֵר הַפֶּתְרוֹן.
פֶּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בְּחִלּוֹם חֲזִיוֹן לַיְלָה
בִּנְפֹל תִּרְדָּמָה עַל אֲנָשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי
מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלָה אֲזֵן אֲנָשִׁים וּבְמִסְרָם
יִחַתֵּם. בֵּא רְאָה, כִּשְׁעוּלָה אָדָם לְמִטָּתוֹ,
הוּא צְרִידָא לְהַמְלִיד עָלָיו מַלְכוּת שְׂמִים

כִּד יִימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוּקְמוּהָ
חֲבֵרִיָּיא. בְּגִין דִּהָא כִּד בֶּר נֶשׁ נָאִים
עַל עֶרְסִיָּה, הָא נִשְׁמָתִיהָ נִפְקָא מִנֶּיהָ
וְאֲזֵלָא וְשָׂמִיָּא לְעִילָא, כָּל חַד
וְחַד בְּפֹם אֲרֻחִיהָ וְהָכִי סְלִיקַת
בְּמָה דְאַתְמָר.

מָה כְּתוּב? בְּחִלּוֹם חֲזִיוֹן לַיְלָה, כִּשְׁעוּלָה
אָדָם שׁוֹכְבִים בְּמִטָּתוֹם יִשְׁנִים וְהַנִּשְׁמָה
יוֹצֵאת מִמֶּה. זֶהוּ שְׁכִתוֹב בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי

בְּהֵיחֹלָם דִּרְגָא דְקַיָּמָא עַל חֵלְמָא, אֵינוֹן מַלְיִן דְּזַמִּינִין
לְמִיתִי עַל עֲלָמָא אוֹ אֵינוֹן מַלְיִן כְּפֹּם אֵינוֹן הִרְחֹרִין
דְּלִבְיָה. בְּגִין דְּבֵר נָשׁ נָטִיל אֲרַחָא דְתוֹכְחִי דְעֲלָמָא.

בְּגִין דִּהָא לָא מוֹדְעִין לִיה לְבֵר נָשׁ בְּעוֹד דִּאִיהוּ
קָאִים בְּתוֹקָפָא דְגּוּפָא (נ"א דְרוּחָא) בְּדִקְאָמְרִין,
אֵלָא מְלָאכָא אוֹדַע לְנִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא לְבֵר נָשׁ.
וְהֵהוּא חֵלְמָא אִיהוּ מְלַעֲיָלָא, כִּד נִשְׁמָתִין נִפְקִין
מִגּוּפִי וְסִלְקִין כָּל חַד וְחַד כְּפֹּם אֲרַחֲיָה. וְכַמְּה דְרִגִין
עַל דְּרִגִין, בְּרִזָּא דְחֵלְמָא כְּלָחוּ בְּרִזָּא דְחִכְמָתָא. וְתָא
חַזִּי, חֵלֹם דְּרִגָּא חָדָא, מְרָאָה דְּרִגָּא חָדָא, נְבוּאָה
דְּרִגָּא חָדָא, וְכְלָחוּ דְּרִגִין לְדְרִגִין אֵלִין עַל אֵלִין.

וַיַּחְלֹם יוֹסֵף חֵלֹם וַיַּגִּד לְאֶחָיו וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׁנָא
אֶתוּ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מִהֲכָא דָּלָא מִיבְעִי לִיה

לשון הקודש

וְהַנִּשְׁמָה לְאָדָם, וְאוֹתוֹ הַחֲלוֹם הוּא
מְלַמֵּעֵלָה, כְּשֶׁהַנִּשְׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן
הַגּוּפִים וְעוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי
דְּרִבְיָה. וְכַמְּה דְרִגּוֹת עַל דְּרִגּוֹת בְּסוֹד
הַחֲלוֹם, כִּלְיָן בְּסוֹד הַחֲכֻמָּה. וְכַאֲ
הַחֲלוֹם דְּרִבְיָה אַחַת, הַמְרָאָה דְּרִבְיָה אַחַת,
הַנְּבוּאָה דְּרִבְיָה אַחַת, וְכָלֵם דְּרִגּוֹת
לְדְרִגּוֹת אֵלָה עַל אֵלָה.

וַיַּחְלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאֶחָיו וַיּוֹסֶפוּ
עוֹד שְׁנָא אֶתוּ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מִכָּאן שֶׁלֹּא

מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה אִזּוֹן אֲנָשִׁים. וְאִזּוּ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לְנִשְׁמָה, בְּאוֹתָהּ
הַדְרָגָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַחֲלוֹם, אוֹתָם
הַדְּבָרִים שְׁעִתִּידִים לָבֹא עַל הָעוֹלָם, אוֹ
אוֹתָם דְּבָרִים כְּפִי אוֹתָם הַהִרְחֹרִים שֶׁל
לְבוֹ, מִשּׁוֹם שְׁאָדָם נוֹטֵל דְּרִךְ שֶׁל
תּוֹכְחוֹת הָעוֹלָם.

מִשּׁוֹם שֶׁהִנֵּה לֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם בְּעוֹד
שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּכַח הַגּוּף (נ"א שֶׁל הָרוּחַ) כְּמוֹ
שְׁאִמְרָנוּ, אֵלָא מְלַאךְ מוֹדִיעַ לְנִשְׁמָה,

לְבַר נָשׁ לְמִימַר חֲלֻמִּיהַּ בַּר לְהֵהוּא בַר נָשׁ דְּרָחִים
 לִיה, וְאִי לָאו, אִיהוּ גָרִים לִיה. דְּאִי הֵהוּא חֲלָמָא
 מִתְהַפֵּךְ לְגִזְוֹנָא אַחְרָא, אִיהוּ גָרִים לְסֻלָּקָא.

תָּא חַיִּי, דִּיּוֹסָף אִיהוּ אָמַר חֲלָמָא לְאַחוּהִי, וְעַל
 דָּא גָרְמוּ לִיה לְסֻלָּקָא חֲלֻמִּיהַּ תִּרְיִן וְעֶשְׂרִין
 שָׁנִין דְּאַתְעַבְב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מְנַלָּן, דְּכְתִיב וַיּוֹסִיפוּ
 עוֹד שָׁנָא אוֹתוֹ. מָאִי שָׁנָא אוֹתוֹ, דְּגָרְמוּ לִיה
 קְטְרוּגִין בְּדָא.

מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמָעוּ נָא תְּחִלּוֹם הַזֶּה ^(ד)
 אֲשֶׁר חֲלָמְתִּי, דְּבָעָא מְנִיָּהּ דִּישְׁמָעוּן ^{קפג ע"ב}
 לִיה. וְאִיהוּ אוֹדַע לְהוּ הֵהוּא חֲלָמָא, דְּאַלְמָלָא אִינוּן
 דְּאַתְהֶפְכוּ לִיה לְגִזְוֹנָא אַחְרָא, חָכִי אַתְקִיָּים. וְאִינוּן
 אַתִּיבּוּ וְאָמְרוּ הַמֶּלֶךְ תְּמַלֵּךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוּל תְּמַשְׁל
 בָּנוּ. מִיָּד אָמְרוּ לִיה פֶּשְׁרָא דְּחֲלָמָא וְגִזְרוּ גִזְרָה, וּבְגִין
 כֶּךָ וַיּוֹסִיפוּ עוֹד שָׁנָא אוֹתוֹ.

לשון הקודש

שָׁנָא אוֹתוֹ. מַה זֶה שָׁנָא אוֹתוֹ? שְׁנָרְמוּ לוֹ
 בְּזֵה קְטְרוּגִים.

מַה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמָעוּ נָא
 הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלָמְתִּי. שְׂרָצָה מֵהֶם
 שִׁישְׁמָעוּ לוֹ, וְהוּא הוֹדִיעַ לָהֶם אוֹתוֹ
 הַחֲלוֹם, שְׂאֲלָמָלָא הֶם שְׁהֶפְכוּ אוֹתוֹ לְגִזְוֹן
 אַחֵר – כֶּךָ הִתְקִיָּם, וְהֶם הִשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ,
 הַמֶּלֶךְ תְּמַלֵּךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוּל תְּמַשְׁל

צְרִיךְ הָאָדָם לוֹמַר אֵת חֲלוֹמוֹ רַק לְאוֹתוֹ
 הָאָדָם שְׂאוּהֵב אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – הוּא
 גֹרֵם לוֹ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הַחֲלוֹם מִתְהַפֵּךְ
 לְגִזְוֹן אַחֵר – הוּא גֹרֵם לְסֻלָּקוֹ

בָּא רָאָה שְׂיוֹסָף אָמַר אֵת הַחֲלוֹם
 לְאַחִיו, וְעַל כֵּן גָרְמוּ לוֹ לְסֻלָּק אֵת חֲלוֹמוֹ
 עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שְׁהֶתְעַבְב. רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, מִנֵּין לָנוּ? שְׂכְתוּב וַיּוֹסִפוּ עוֹד

רַבִּי חֵיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ שְׂכִיחֵי קַמְיָה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר רַבִּי חֵיָּיא, הָא תַּנִּינָן חֶלְמָא דְּלֹא אֶתְפָּשָׁר,
בְּאַגְרָתָא דְּלֹא מִתְקַרֵּיא. אִי בְּגִין דְּאֶתְקַיִים וְאִיהוּ לֹא
יָדַע, אוּ דְּלֹא אֶתְקַיִים כָּלָל. אָמַר לִיה, אֶתְקַיִים וְלֹא
אֶתִּידַע, דִּהָא חֵהוּא חֶלְמָא חֵילָא תְּלִיא עָלֵיהּ, וְאִיהוּ
לֹא אֶתִּידַע וְלֹא יָדִיעַ, אִי אֶתְקַיִים אִי לֹא אֶתְקַיִים.

וְלִית לָךְ מְלָה בְּעֶלְמָא דְּעַד לֹא יִיתִי לְעֶלְמָא, דְּלֹא
אִיהִי תְּלִיָּיא בְּחֶלְמָא אוּ עַל יָדָא דְּכְרוּזָא.
דִּהָא אֶתְמַר דְּכָל מְלָה וּמְלָה עַד לֹא יִיתִי לְעֶלְמָא,
מִכְרִי עָלֵיהּ בְּרַקִּיעַ. וּמִתְמָן אֶתְפָּשַׁט בְּעֶלְמָא
וְאֶתִּיחִיב עַל יָדָא דְּכְרוּזָא. וְכֹלָא בְּגִין דְּכֻתִּיב, (עמוס א)
כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ אֶל
עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים, בְּזִמְנָא דְּנְבִיאִים אֲשֶׁתְּפָחוּ בְּעֶלְמָא.
וְאִי לֹא, אֵף עַל גַּב דְּנְבוּאָה לֹא שְׂרִיא, חֲכִימֵי עַדִּיפִי

לשון הקודש

תְּלִי עָלֵי כַּח, וְהוּא לֹא נִודַע וְלֹא יָדוּעַ
אִם הַתְּקִים וְאִם לֹא הַתְּקִים.

וְאִין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁמָרָם יָבֹא לְעוֹלָם
שְׁאִינוּ תְּלִי בְּחֵלֹם אוּ עַל יְדֵי כְרוּז,
שְׁהִי נֶאֱמַר שְׂכָל דְּבַר וְדְּבַר בְּטָרָם יָבֹא
לְעוֹלָם מִכְרִיזִים עָלֵי בְּרַקִּיעַ, וּמִשָּׁם
מִתְפָּשֵׁט בְּעוֹלָם וְנִתֵּן עַל יְדֵי הַכְּרוּז,
וְהַכָּל מִשּׁוּם שְׂכָתוּב (עמוס א) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה
ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ אֶל

בְּנוֹ?! מִיד אָמְרוּ לוֹ אֵת פֶּשֶׁר הַחֵלֹם
וְנִזְרוּ גִזְרָה, וּמִשּׁוּם כִּךְ וְיוֹסְפוֹ עוֹד שָׁנֹא
אֶתוֹ.

רַבִּי חֵיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים לְפָנֵי
רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי חֵיָּיא, הִנֵּה שְׁנִינוּ
חֵלֹם שְׁלֹא נִפְתָּר בְּמוֹ אֲגָרַת שְׁלֹא
נִקְרָא, אִם מִשּׁוּם שְׁהַתְּקִים וְהוּא לֹא
יָדַע, אוּ שְׁלֹא הַתְּקִים כָּלָל. אָמַר לוֹ,
הַתְּקִים וְלֹא נִודַע, שְׁהִי אוֹתוֹ הַחֵלֹם

מִנְבִּיאִים. וְאִי לֹא, אֶתִּיחִיב בְּחֻלְמָא. וְאִי לֹא, בְּצַפְרֵי
שְׂמִיָּא מִשְׁתַּבְּחֵי מַלְּאָה וְהָא אוֹקְמוּהָ:

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לְרַעוֹת אֶת צֶאֱן אֲבִיהֶם בְּשָׂכָם. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, לְרַעוֹת צֶאֱן אֲבִיהֶם מִיִּבְעֵי לֵיהּ,
מָאִי א"ת נְקוּד מְלַעִילָא, לְאַסְגָּאָה עֲמַחוֹן שְׂכִינְתָּא,
דְּאִיהִי עֲמַחוֹן שְׂרִיָּא. בְּגִין דְּאִינוּן הָווּ עֲשָׂרָה, דְּהָא
יוֹסֵף לֹא הָוָה עֲמַחוֹן, וּבְנִימִין אִיהוּ זַעִיר בְּבִיתָא.
וּבְגִין כֹּךְ אִינוּן הָווּ עֲשָׂרָה. וְכֵד אָזְלוּ הָווּ שְׂכִינְתָּא
בִּינְיָהוּ, וְעַל דָּא נְקוּד מְלַעִילָא.

וּבְגִין כֹּךְ בְּזַמְנָא דְּזַבִּינוּ לֵיהּ לְיוֹסֵף אֶשְׁתַּתְּפוּ כְּלָחוּ
בְּחֲדֵי שְׂכִינְתָּא וְאֶשְׁתִּיפוּ לָהּ בְּחֲדֵיִיהוּ כֹד
עֲבִידוּ אוֹמָאָה. וְעַד דְּאֶתְגַּלְיָא מַלְּאָה דְּיוֹסֵף, לֹא שְׂרִיא
שְׂכִינְתָּא עָלֶיהָ דִּיעֲקֹב.

לשון הקודש

עֲשָׂרָה, שְׁהָרֵי יוֹסֵף לֹא הָיָה עִמָּהֶם,
וּבְנִימִין הוּא קָמֵן בְּבִית, וּמִשּׁוּם כֹּךְ הֵם
הָיוּ עֲשָׂרָה, וּכְשֶׁהֲלָכוּ, הִשְׁכִּינָה הֵיחָא
בִּינְיָהֶם, וְעַל כֵּן נְקוּד מְלַמְעָלָה.

וּמִשּׁוּם כֹּךְ, בְּזַמֵּן שְׁמָכְרוּ אֶת יוֹסֵף,
הִשְׁתַּתְּפוּ כָּלֶם עִם הַשְׁכִּינָה, וְשִׁתְּפוּ
אוֹתָהּ עִמָּהֶם כְּשֶׁעָשׂוּ שְׁבוּעָה, וְעַד
שֶׁהִתְגַּלָּה דְּבַר יוֹסֵף, לֹא שִׁרְתָּה שְׂכִינָה
עַל יַעֲקֹב.

עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים, בְּזַמֵּן שְׁנִבְיָאִים נִמְצְאִים
בְּעוֹלָם, וְאֵם לֹא – אֵף עַל גַּב שְׁנִבּוּאָה
לֹא שׁוּרָה, חֲכָמִים עֲדִיפִים מִנְּבִיאִים,
וְאֵם לֹא – נִתֵּן בְּחֻלּוֹם, וְאֵם לֹא – הִדְבֵּר
נִמְצָא בְּצַפְרֵי הַשָּׁמַיִם, וְחָרִי בְּאֶרֶץ.

וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לְרַעוֹת אֶת צֶאֱן אֲבִיהֶם
בְּשָׂכָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לְרַעוֹת צֶאֱן
אֲבִיהֶם הָיָה צְרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה א"ת
נְקוּד מְלַעִי? לְרַבּוֹת שְׂכִינָה עִמָּהֶם,
שֶׁהִיא שְׁרוּיָה עִמָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ

וְאִי תִימָא דְשְׂכִינְתָּא לָא אֲשַׁתְּכַחַת עִמָּהוֹן. תָּא תָּזִי,
 דְּכַתִּיב (תהלים קכב) שָׁשָׂם עָלוּ שְׂבָטִים שְׂבָטֵי יְהוָה
 עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יי. כָּלְהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי
 קִיּוּמָא דְכָל עַלְמָא, קִיּוּמָא אִינוּן לְעִילָא וְתַתָּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קכב) שְׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יי
 גִּלְדִּי. הֵאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, דְּדוֹד הָוָה עִם לְבִיָּה
 לְמַבְנֵי בֵּיתָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (מלכים א ח) וַיְהִי עִם לְבַב
 דְּדוֹד אָבִי לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם יי וְגו'. וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב
 רַק אֶתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם בְּנָךְ הֵיכָל מִחֻלְצִיךָ
 הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁמִי. וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ יִדְעֵי דָא,
 וְהָווּ אָמְרוּ אִימָתִי יָמוֹת דְּדוֹד וַיָּקוּם שְׁלֹמֹה בְּרִיָּה
 וַיִּבְנֶה בֵּיתָא. וּבְדִין עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֶיךָ
 יְרוּשָׁלַּיִם, בְּדִין נִיסַּק וְנִקְרִיב תַּפְּזָן קְרַבְנִין.

לשון הקודש

שְׁנַאֲמַר (מלכים א ח) וַיְהִי עִם לְבַב דְּדוֹד אָבִי
 לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם ה' וְגו'. וְאַחֲרֵי כֵךְ מַה
 כְּתוּב? רַק אֶתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם
 בְּנָךְ הֵיכָל מִחֻלְצִיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת
 לְשֵׁמִי. וְכָל יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים אֵת זֶה,
 וְהָיוּ אוֹמְרִים מָתִי יָמוֹת דְּדוֹד וַיָּקוּם
 שְׁלֹמֹה בְּנוֹ וַיִּבְנֶה אֵת הַבַּיִת, וְאָז עוֹמְדוֹת
 הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֶיךָ יְרוּשָׁלַּם, אֲזַי נִעְלָה
 וְנִקְרִיב שָׁם קְרַבְנֵינוּ.

וְאִם תִּנְאֲמַר שְׁהַשְׂכִּינָה לֹא נִמְצְאָה
 עִמָּהֶם – בֵּא רְאֵה, שְׁכָנוֹת (תהלים קכב)
 שָׁשָׂם עָלוּ שְׂבָטִים שְׂבָטֵי יְהוָה
 לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. כָּלֵם צַדִּיקִים
 וַחֲסִידִים, הַקִּיּוּם שָׁל כָּל הָעוֹלָם, הֵם
 קִיּוּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם) שְׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי
 בֵּית ה' גִּלְדִּי. אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאִירוּהוּ,
 שְׁדוֹד הָיָה עִם לְבֹו לְבָנוֹת הַבַּיִת, כְּמוֹ

וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דִּהּוּ אָמְרוּ אִימָתִי יָמוּת
 סָבֵא דָא, בְּדִין שְׁמַחְתִּי. וְחִדּוּהָ הָיָה לִי בְּגִין
 בְּרִי, דִּהּוּ אָמְרִי דְּבָרִי יָקוּם תַּחְוִיתִי לְמוֹמֵר פְּקוּדָא
 לְמַבְנֵי בֵיתָא. בְּדִין שְׂרִי וְשַׁבַּח לָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַּיִם
 הַבְּנוֹיָה בְּעִיר שְׁחָבְרָה לָהּ יַחְדּוּ.

תַּנּוּן עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַּיִם לְתַתָּא בְּגִוּוֹנָא
 דְּלַעִילָא, וְדָא מִתַּתְּקֵנָא (דָּא) לְקַבֵּל דָּא דְּכַתִּיב,
 מָכוֹן לְשַׁבְתָּךְ פָּעֵלְתָּ יי. הַבְּנוֹיָה, דְּזַמִּין קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְנַחֲתָא לָהּ יְרוּשָׁלַּיִם דְּלַעִילָא בְּדָקָא יָאוּת,
 וּבְגִין כֶּךָ הַבְּנוֹיָה. שְׁחָבְרָה לָהּ יַחְדּוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ
 שְׁחָבְרָה שְׁחָבְרוּ מִיבְעֵי לִיהּ. אֵלָּא דְּאִתְחַבְּרַת אִמָּא
 בְּבֵרְתָא וְחָוּ בְּחִדָּא וְאוּקְמוּהָ.

וְאִתְּמַר. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים אֵלֶיךָ אֵינוֹן קִיּוּמָא

לשון הקודש

מִתְקַנָּת [וְזוּ] בְּגִיד זֶה, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת טו) מָכוֹן
 לְשַׁבְתָּךְ פָּעֵלְתָּ ה'. הַבְּנוֹיָה, שְׁעָתִיד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֶת יְרוּשָׁלַּיִם
 שְׁלֹמֶעֱלָה כְּרָאוּי, וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַבְּנוֹיָה.
 שְׁחָבְרָה לָהּ יַחְדּוּ, וְהָרִי בְּאֵרוּהָ,
 שְׁחָבְרָה? הִיא צְרִיךְ לְהֵיוֹת שְׁחָבְרוּ
 אֵלָּא שֶׁהִתְחַבְּרָה הָאֵם עִם הַבֵּת וְנָהִיו
 יַחַד, וּבְאֵרוּהָ.

וְנִאֲמַר שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אֵלֶיךָ הֵם

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׁהָיוּ אוֹמְרִים
 מָתִי יָמוּת הַזֶּקֶן הַזֶּה, אֲנִי שְׁמַחְתִּי
 וְשְׁמַחָה הָיְתָה לִי בְּשִׁבְלִי בְנִי, שְׁהָיוּ
 אוֹמְרִים שְׁבָנִי יָקוּם תַּחְתִּי לְגִמֹּר אֶת
 הַמִּצְוָה לְבָנוֹת אֶת הַבֵּית. אֲזִי הִתְחִיל
 לְשַׁבַּח אוֹתָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַּיִם הַבְּנוֹיָה
 בְּעִיר שְׁחָבְרָה לָהּ יַחְדּוּ.

שְׁנִינֵנוּ, עָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יְרוּשָׁלַּיִם לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וְזוּ

דַּעֲלֶמָא וְתִקְוֵנָא דַּעֲלֶמָא תַּתָּא, וְלֹא תִימָא דַּעֲלֶמָא
תַּתָּא בְּלַחֲדוּי, אֶלָּא אֶפִּילוּ דַּעֲלֶמָא עֲלָא. דְּכַתִּיב
שְׁבִטִי יְהִי עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, לְיִשְׂרָאֵל דִּיִּיקָא. בְּגִין
דְּאִינוּן קִיוְמָא לְתַתָּא, סְהֲדוּתָא אִינוּן לְעִילָא. וְכֹלָא
לְחֻדוֹת לְשֵׁם יְיָ, לְאוֹדָא שְׁמִיה דְּקֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְכָל סְטָרִין, דְּכַתִּיב לְחֻדוֹת לְשֵׁם יְיָ:

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהָיָה תַּעֲהָ בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ
לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. (דף קנ"ד ע"א) מַה כְּתִיב
לְעִילָא, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיד רַעִים
בְּשִׁכְּם לְכָה וְאֶשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב שְׁלִימָא דִּהְוָה
רַחִים לִיה לְיוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹי, וְהָיָה יָדַע דְּכָל אֲחָוֵי הָווּ
סְנַאִין לִיה, אֲמַאי שִׁדְר לִיה לְגַבְיִיהוּ. אֶלָּא אִיהוּ לֹא
חָשִׁיד עַל־יְהוּ, דִּהְוָה יָדַע דְּכָלְהוּ הָווּ זַכָּאִין, וְלֹא
חָשִׁיד לֹזֵן. אֶלָּא גָרִים קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל דָּא, בְּגִין

לשון הקודש

וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. מַה
כְּתִיב לְמַעְלָה? וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף
הֲלוֹא אֲחִיד רַעִים בְּשִׁכְּם לְכָה וְאֶשְׁלַחְךָ
אֲלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב הִשְׁלֵם, שְׁהִיָּה אוֹהֵב
אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹי וְהָיָה יוֹדַע שְׂכָל אֲחָוֵי
הָווּ שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ, לְמָה שְׁלַח אוֹתוֹ
אֲלֵיהֶם? אֶלָּא הוּא לֹא חָשִׁיד עַל־יְהוּ,
שְׁהִיָּה יוֹדַע שְׂכָלְהֶם הָווּ צְדִיקִים וְלֹא חָשִׁיד
אוֹתָם, אֶלָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָרֵם אֶת

קִיוִּם שֶׁל הָעוֹלָם וְהַתְקוּן שֶׁל הָעוֹלָם
הַתְּחִתּוֹן. וְאֵל תֹּאמַר שֶׁהָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן
לְבַדּוֹ, אֶלָּא אֶפִּילוּ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן,
שְׁכַתוֹב שְׁבִטִי יְהִי עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, דְּוָקָא
לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הַקִּיּוֹם לְמַטָּה,
עֲדוֹת הֵם לְמַעְלָה, וְהַכֹּל – לְחֻדוֹת לְשֵׁם
ה', לְחֻדוֹת לְשֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל
הַצְּדִיקִים, שְׁכַתוֹב לְחֻדוֹת לְשֵׁם ה'.

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהָיָה תַּעֲהָ בַּשָּׂדֶה

לְקַיֵּמָה גְּזֵרָה דְּגִזֹּר בֵּין הַבְּתָרִים.

אֲשַׁכְּחֶנָּה בְּסַפְרֵי קְדָמָאֵי, דְּבַעֲיִין אֱלִין בְּנֵי יַעֲקֹב
לְשִׁלְטָאָה עֲלֹזֵי עַד לָא יַחֲזִית לְמַצָּרִים.
דְּאִילוּ הוּא יַחֲזִית לְמַצָּרִים, וְאִינוּן לָא שְׁלֵטוּ בֵּיה
בְּקַדְמִיתָא. וְכִלִּי מַצָּרָאֵי לְשִׁלְטָאָה לְעֵלְמִין עַל־יַחוּ
דִּישְׂרָאֵל, וְאַתְקַיְמָא בֵּיה בְּיוֹסֵף דְּאֶזְרָבָן לְעַבְדָּא
וְאִינוּן שְׁלֵטוּ עֲלֹזֵי. וְאַף עַל גַּב דְּיוֹסֵף הָוָה מַלְכָּא
לְבָתֵּר, וּמַצָּרָאֵי הָווּ עַבְדִּין לֵיהּ, אֲשַׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל
דְּשְׁלֵטוּ עַל בְּלָחוּ.

תָּא חַיִּי, דְּיוֹסֵף דְּאִיהוּ בְּרִית עֲלָאָה, כֹּל זְמַנָּא
דְּאַתְקַנִּים בְּרִית, שְׂכִינְתָּא אַתְקַנִּים בְּהַדִּיחוּ
דִּישְׂרָאֵל בְּשָׁלָם כְּדָקָא יְאוּת, בִּיּוֹן דְּאַסְתַּלַּק יוֹסֵף
בְּרִית עֲלָאָה מֵעֲלֵמָא, כְּדִין בְּרִית שְׂכִינְתָּא וַיִּשְׂרָאֵל
כְּלָחוּ בְּגִלּוּתָא נָפְקוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא דְכְּתִיב

(שמות א)

לשון הקודש

כָּל זֶה כְּדִי לְקַיֵּם אֶת הַגְּזֵרָה שְׁגִזֹּר בֵּין
הַבְּתָרִים.

מַצָּאֵנוּ בְּסַפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים, שְׂעָרִיכִים
בְּנֵי יַעֲקֹב הִלְלוּ לְשִׁלְטַת עֲלֵיו בְּטָרָם יֵרֵד
לְמַצָּרִים, שְׁאֵלוּ הוּא יֵרֵד לְמַצָּרִים וְהֵם
לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְכִלּוּ
הַמַּצָּרִים לְשִׁלְטַת עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָמִים,
וְהַתְקַנִּים בְּיוֹסֵף שְׁנַמְכֵּר לְעַבְדִּי, וְהֵם
שְׁלֵטוּ עֲלֵיו, וְאַף עַל גַּב שְׁיוֹסֵף הָיָה אַחֵר

כִּד מֶלֶךְ וְהַמַּצָּרִים הָיוּ עַבְדִּים שְׁלוֹ,
נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁשִׁלְטוּ עַל כָּלָם.

בְּאֵר רָאָה שְׁיוֹסֵף הוּא הַבְּרִית הָעֲלִיוֹנָה,
כֹּל זְמַן שְׁמַתְקִים הַבְּרִית, הַשְׂכִּינָה
מִתְקַיֶּמֶת עִם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם כְּרָאוּי. בִּיּוֹן
שְׁהַסְתַּלַּק יוֹסֵף, הַבְּרִית הָעֲלִיוֹנָה, מִן
הָעוֹלָם, אִזּוּ הַבְּרִית וְהַשְׂכִּינָה וַיִּשְׂרָאֵל
יֵצְאוּ כָּלָם לַגְּלוּת, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ שְׂכִתּוּב
(שמות א) וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מַצָּרִים אֲשֶׁר

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף.
וְכֹלֹא הָיָה מִעֵם קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָקָא יְאוּת.

תָּא חַיִּי, וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ דָּא גִבְרִיא"ל, וַאֲקֻמוּהָ.
כְּתִיב הָכָא וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ, וְכְתִיב הָתָם (דניאל ט)

וְהָאִישׁ גִּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזֹן בְּתַחֲלָה. וְהִנֵּה
תּוֹעָה, בְּכֹלֹא תּוֹעָה, דְּאַבְטַח עַל אַחֵיו דְּהָיָה מְתַבַּע
אַחֵיו דְּלִהוֹן וְלֹא אֲשַׁבַּח, וְתַבַּע לָהּ וְלֹא אֲשַׁבַּח.
וְעַל דָּא תּוֹעָה בְּכֹלֹא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר
מַה תִּבְקֹשׁ:

וַיֹּאמֶר אֶת אַחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֹשׁ וְגו'. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ
נָסְעוּ מִזֶּה וְגו', רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ח)

מִי יִתְנַךְ בָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ
אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא יָבֹז לִי. הָאִי קָרָא אוֹקֻמוּהָ תִּבְרִיא, וְכֹל
אֲבָל הָאִי קָרָא בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל אֲמָרוּ לְמַלְכָּא דְשַׁלְמָא

לשון הקודש

לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, וְהַכֵּל הָיָה מִעֵם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרָאוּי.

בָּא רָאָה, וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ – זֶה גִּבְרִיאֵל.
וּפְרָשׁוֹהוּ, כְּתוּב בָּאן וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ,
וְכְתוּב שָׁם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גִּבְרִיאֵל אֲשֶׁר
רָאִיתִי בְּחֻזֹן בְּתַחֲלָה. וְהִנֵּה תַעֲה –
תּוֹעָה בְּכֹל, שְׁבַטַח עַל אַחֵיו שֶׁהָיָה
מִבְּקֹשׁ אֶת הָאֲחֵיו שְׁלָחַם וְלֹא מִצָּא,
וּבְקֹשׁ אוֹתָם וְלֹא מִצָּא, וְעַל בֶּן תּוֹעָה

בְּכֹל. וְעַל זֶה, וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה
תִּבְקֹשׁ.

וַיֹּאמֶר אֶת אַחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֹשׁ וְגו'.
וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח (שיר ח) מִי יִתְנַךְ בָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי
אִמִּי אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא יָבֹז
לִי. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים, אֲבָל
אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אֲמָרָה בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל
לְמֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ, מִי יִתְנַךְ בָּאֵחַ לִי,

דִּילִיָּהּ. מִי יִתְנַדַּךְ בָּאֵחַ לִי, בְּיוֹסֶף עַל אֲחָיו, דָּאָמַר,
(בראשית נ) וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת
טַפְכֶּם. יֵהֵב לֹון מְזוֹנָא וְזֶן לְחוּ בְּכַפְנָא. בְּגִין כֹּךְ מִי
יִתְנַדַּךְ בָּאֵחַ לִי.

דְּבַר אַחֵר מִי יִתְנַדַּךְ בָּאֵחַ לִי, דָּא יוֹסֶף, לְגַבֵּה
דְּשְׂכִינְתָא דְּאַתְאַחֵר עֲמָה וְאַתְדַּבֵּק בְּתַדָּה.
יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי, דְּהָא בְּדִין אַחָוָה וּשְׁלִימוֹ בְּתַדִּיחוֹ.
אֲמַצְאָד בַּחוּץ, גֹּו גְלוּתָא, דְּאִיחוֹ בְּאַרְעָא אַחְרָא.
אֲשַׁקֵּד, בְּגִין לְאַתְדַּבְקָא רוּחָא בְּרוּחָא. גַּם לֹא יִבְזוּ
לִי, אִף עַל גַּב דְּאַנָּא בְּאַרְעָא אַחְרָא.

תָּא חָזִי, דְּיוֹסֶף אִף עַל גַּב דְּאַחָיו לֹא הָווּ לִיָּה
בְּאַחִין כֹּד נָפַל בִּידִיחוֹ. אִיחוֹ הָוָה לֹון בְּאַחָא
כֹּד נָפְלוּ בִידִיָּה, וְהָא אוֹקְמוּהָ. דְּכְתִיב, (בראשית נ) וַיִּנָּחֵם
אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בְּכֹלֹא דְכָר עַל לִבֵּיחוֹ.

לשון הקודש

שְׁהִיא בְּאַרְצָא אַחְרָת. אֲשַׁקֵּד - כְּדִי
לְהַדְבִּיק רוּחַ עִם רוּחַ. גַּם לֹא יִבְזוּ לִי -
אִף עַל גַּב שְׂאֵנִי נִמְצָאָת בְּאַרְצָא אַחְרָת
בָּא רְאָה שְׁיוֹסֶף, אִף עַל גַּב שְׂאֵחָיו לֹא
הָיוּ לוֹ כְּמוֹ אֲחִים כְּשֶׁנָּפַל בִּידִיָּהֶם, הוּא
הָיָה לָהֶם כְּמוֹ אֶחָא כְּשֶׁנָּפְלוּ בִידּוֹ, וְהָרִי
פְּרָשׁוּהָ שְׂכָתוֹב (בראשית ו) וַיִּנָּחֵם אוֹתָם
וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בְּכֹל הוּא דְכָר, עַל לִבָּם.

בְּיוֹסֶף עַל אֲחָיו, שְׁאָמַר וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ
אֲנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְכֶּם. נָתַן
לָהֶם מְזוֹן וְזֶן אוֹתָם כְּרָעַב. מְשׁוּם כֹּךְ, מִי
יִתְנַדַּךְ בָּאֵחַ לִי.

דְּבַר אַחֵר מִי יִתְנַדַּךְ בָּאֵחַ לִי - זֶה יוֹסֶף,
אֵל הַשְּׂכִינָה, שְׁנֵאֲחָיו עֲמָה וְנִדְבֵק עֲמָה.
יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי - שְׁהָרִי אֶז אַחָוָה וּשְׁלֵמָה
עֲמָהֶם. אֲמַצְאָד בַּחוּץ - בְּתוֹךְ הַגְּלוּת,

וְתָא חַיִּי, מַה כְּתִיב וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו, דָּא
 שְׁמַעוֹן וְלֵוִי דַּאֲיִנוּן חַוּוֹ אַחִין וְדָאִי בְּכֻלָּא, בְּגִין
 דְּקָא אַתּוּ מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׂיָא. וּבְגִין כֹּךְ רוּגְזָא
 דְּלַחֲוֹן, אִיהוּ רוּגְזָא דְקִטְלָא בְּעֵלְמָא. כִּמְה דָּאֲתָ אָמַר
 אָרוּר אַפִּם כִּי עָז וְעִבְרַתֶּם כִּי קִשְׁתֶּה. (בראשית מט)

תָּא חַיִּי, רָזָא דְמַלְכָּה, אִית רוּגְזָא וְאִית רוּגְזָא. אִית
 רוּגְזָא דְאִיהוּ מְבָרְכָא מֵעִילָא וּמִתַּתָּא, וְאִקְרִי
 בְּרוּךְ, כִּמְה דְאֲתָמָר דְּכְתִיב (בראשית יד) בְּרוּךְ אֲבָרָם לְאֵל
 עֲלִיּוֹן קִנְה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְהָא אוּקְמוּהָ. וְאִית רוּגְזָא
 דְאִיהִי אֲתַלְטִיָּא לְעִילָא וְתַתָּא, כִּמְה דְאֲתָמָר דְאִקְרִי
 אָרוּר. דְּכְתִיב, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל
 חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָרוּר אַפִּם כִּי עָז.

וְעַל רָזָא דָּא אִית תִּרְיִן טוֹרִין דְּכְתִיב, (דברים יא) וְנָתַתָּה
 אֶת הַבְּרָכָה עַל הָר גִּרְזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הָר

לשון הקודש

וּמִכְּמָה, וְנִקְרָא בְּרוּךְ, כִּמּו שְׁנַתְבָּאָר
 שְׁכָתוּב (שם יד) בְּרוּךְ אֲבָרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן
 קִנְה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. וְיֵשׁ רִגְזָא
 מְקַלָּל לְמַעְלָה וּמִכְּמָה, כִּמּו שְׁנַתְבָּאָר,
 שְׁנִקְרָא אָרוּר, שְׁכָתוּב (שם ג) אָרוּר אַתָּה
 מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אָרוּר
 אַפִּם כִּי עָז.

וְעַל הַסּוּד הַזֶּה יֵשׁ שְׁנֵי הָרִים, שְׁכָתוּב

וּבֹא וְרָאָה מַה כְּתוּב, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל
 אָחִיו. זֶה שְׁמַעוֹן וְלֵוִי שֶׁהֵם הָיוּ וְדָאִי
 אַחִים בְּכָל, מִשּׁוֹם שְׁבָאוּ מִצַּד הַדִּין
 הַקִּשְׁיָה, וּמִשּׁוֹם כֹּךְ רִגְזָם הוּא רִגְזָא שֶׁל
 הָרָג בְּעוֹלָם, כִּמּו שְׁנִיָּאֻמָּר (שם מט) אָרוּר
 אַפִּם כִּי עָז וְעִבְרַתֶּם כִּי קִשְׁתֶּה

בֹּא רָאָה אֶת סוּד הַדְּבָר, יֵשׁ רִגְזָא וְיֵשׁ
 רִגְזָא. יֵשׁ רִגְזָא שֶׁהוּא מְבָרְךְ מִמַּעְלָה

עֵיבֹל, לִקְבִּיל אֲלֵין תִּרְיִן דִּרְגִין. וְעַל דָּא, דָּא אֶקְרִי
אָרוּר, וְדָא אֶקְרִי בָרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלֹוי אֵינוֹן מִסְטָרָא
דְּדִינָא קִשְׁיָא, וּמִן סְטָרָא דְּדִינָא קִשְׁיָא תְּקִיפָא, נִפְקֵת
רוּגְזָא דְּאַתְלָטִיָּא.

וְתָא חַיִּי, מִסְטָרָא דְּדִינָא קִשְׁיָא נִפְקִי רוּגְזָא לְתִירִי
סְטָרִין, חַד דְּאַתְבָּרָךְ, וְחַד דְּאַתְלָטִיָּא. (דף קפד ע"ב)

חַד בָּרוּךְ וְחַד אָרוּר. בְּגִוּנָא דָּא מִסְטָרָא דִּיצְחָק נִפְקִי
תִּרְיִן בְּנִין, חַד מְבוֹרָךְ, וְחַד דְּאַתְלָטִיָּא לְעִילָא וְתַתָּא.
דָּא אֶתְפָּרֵשׁ לְסְטָרִיָּה, וְדָא אֶתְפָּרֵשׁ לְסְטָרִיָּה. דָּא
דִּינִירִיָּה בְּאַרְעָא קִדִּישָׁא, וְדָא דִּינִירִיָּה בְּטוֹרָא דְּשִׁעִיר.
דְּכַתִּיב, (בראשית כה) אִישׁ יִדַּע צִיד אִישׁ שָׂדֶה. דָּא אֶתְרִיָּה
בְּאַתֵּר דְּמִדְבָּרָא וְחֶרְבָּא וּשְׁמָמָה, וְדָא יוֹשֵׁב אֶהְלִים.
וְכָלֵא בְּגִוּנָא דְּאַצְטָרִיךְ.

לשון הקודש

בן מהצד של יצחק יצאו שני בנים –
אחד מבורך, ואחד שהתקלל למעלה
ולמטה. זה נפרד לצדו וזה נפרד לצדו.
זה דינור בארץ הקדושה, וזה דינור בהר
שעיר, שכתוב (בראשית כד) אִישׁ יִדַּע צִיד
אִישׁ שָׂדֶה. זה מקומו במקום של מדבר,
חרבה ושממה, וזה יושב אהלים, והכל
כמו שצריך.

(דברים יא) וְנִתְּתָה אֶת הַבְּרָכָה עַל הָר גִּרְזִים
וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הָר עֵיבֹל, בְּנֶגֶד שְׁתֵּי
הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ. וְעַל בֶּן זֶה נִקְרָא אָרוּר
וְזֶה נִקְרָא בָרוּךְ. וְשִׁמְעוֹן וְלֹוי הֵם מֵצֵד
הַדִּין הַקָּשָׁה, וּמֵצֵד הַדִּין הַקָּשָׁה הַחֲזָק
יוצא רגז שמקלל.

ובא וראה, מצד הדין הקשה יוצא רגז
לשני צדדים – אחד שהתברך ואחד
שהתקלל, אחד ברוך ואחד ארוּר. כמו

וּבְגִין כֹּךְ תִּרְיִן דִּרְגִין אִינוּן, בְּרוּךְ וְאָרוּר, דָּא
 לְסִטְרִיהּ וְדָא לְסִטְרִיהּ. מִהֲאִי נִפְקִין כָּל
 בְּרַכָּאן דְּעֵלְמִין לְעִילָא וְתַתָּא וְכָל טִיבוּ וְכָל נְהִירוּ
 וְכָל פּוּרְקָן וְכָל שִׁזְבוּתָא. וּמִהֲאִי נִפְקִין כָּל לְוֹטִין
 וְכָל חֲרָבָא וְכָל דָּמָא וְכָל שְׂמָמָא וְכָל בִּישׁוּן וְכָל
 מִסְאָבוּ דְּעֵלְמָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֶרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי
 וְאֶסּוּבְכָה אֶת מִזְבִּיחְךָ יְיָ, הֵאֵי קָרָא אוּקְמוּתָהּ.
 אֲבָל תָּא חַזִּי, רְזָא דְּמַלְהָ הַבָּא, דִּהֲא לִית לָךְ בֵּר
 נָשׁ בְּעֵלְמָא דְּלֹא טָעִים טַעְמָא דְּמוּתָא בְּלִילִיָא, וְרוּחַ
 מִסְאָבָא שְׂרִיָא עַל הַהוּא גּוּפָא. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין
 דִּנְשַׁמְתָּא קִדִּישָׁא אֶסְתַּלְקַת מִנִּיהּ דְּבֵר נָשׁ, וְנִפְקַת
 מִנִּיהּ. וְעַל דִּנְשַׁמְתָּא קִדִּישָׁא נִפְקַת וְאֶסְתַּלְקַת מִנִּיהּ,
 שְׂרִיָא רוּחָא מִסְאָבָא עַל הַהוּא גּוּפָא וְאֶסְתַּאב.

לשון הקודש

הפסוק הזה בארודו. אבל בא ראה כאן
 את סוד הדבר, שהרי אין לך אדם
 בעולם שאינו טועם את טעם המות
 בלילה, ורוח הטמאה שורה על אותו
 הגוף, מה הטעם? משום שהנשמה
 הקדושה מסתלקת מן האדם ויוצאת
 ממנו, ועל שהנשמה הקדושה יוצאת
 ומסתלקת ממנו, שורה רוח של טמאה
 על אותו הגוף ונמשא.

ומשום כֹּךְ שְׁתֵּי דִּרְגוֹת הֵן – בְּרוּךְ
 וְאָרוּר, זֶה לְצַדּוֹ וְזֶה לְצַדּוֹ. מִזֶּה יוּצְאוֹת
 כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הָאוֹר וְכָל גְּאֻלָּה
 וְכָל הַצֵּלָה, וּמִזֶּה יוּצְאוֹת כָּל הַקְּלָלוֹת
 וְכָל הַרָב וְכָל דָּם וְכָל שְׂמָמָה וְכָל
 הָרְעוּת וְכָל הַטְּמָאָה שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כו) אֶרְחֵץ
 בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי וְאֶסּוּבְכָה אֶת מִזְבִּיחְךָ ה'.

וְכֵן נִשְׁמָתָא אֶתְהַדְרַת לְגוּפָא, אֶתְעֵבֶר הָהוּא
 זוֹהֵמָא. וְהָא אֶתְמַר דִּידוּי דְּבֵר נָשׁ זוֹהֵמָא
 דְּמִסְאָבוּ אֶשְׁתָּאֵר בָּהּ. וְעַל דָּא לֹא יַעֲבֹר יְדוּי עַל
 עֵינָיו, בְּגִין דִּהָהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עָלָיו, עַד
 דְּנָטִיל לוֹן. וְכֵן נָטִיל יְדוּי בְּדָקָא חַוִּי, בְּדִין אֶתְקַדָּשׁ
 וְאַקְרִי קְדוּשָׁא.

וְחִיד בָּעֵי לְאֶתְקַדָּשָׁא. בָּעֵי חַד בְּלִי לְתַתָּא וְחַד בְּלִי
 מְלַעֲיָלָא, בְּגִין דִּיתְקַדָּשׁ מִתְהוּא דְלַעֲיָלָא.
 וְהָהוּא דְלַתַּתָּא דִּיתִיב בְּזוֹהֵמָא דְּמִסְאָבוּ בֵּיהּ. וְדָא
 בְּלִי לְקַבְּלָא מְסֻאָבוּ, וְדָא לְאֶתְקַדָּשָׁא מִנִּיהּ, דָּא בְּרוּךְ
 וְדָא אָרוּר. וְלֹא בָּעֵיִן אֵינּוֹן מִיֵּין דִּזוֹהֵמָא לְאוּשְׁדָא
 לוֹן בְּבֵיתָא, דְּלֹא יִקְרַב בָּהּ בֵּר נָשׁ. דִּהָא בָּהּ
 מִתְבַּנְּשִׁי סְטָרָא דְלַהוֹן, יְכִיל לְקַבְּלָא נִזְקָא מֵאֵינּוֹן
 מִיֵּין מְסֻאָבִין.

לשון הקודש

שִׁיתְקַדָּשׁ מֵאוּתוֹ שְׁלֻמְעֵלָה, וְאוּתוֹ
 שְׁלֻמְטָה שִׁיּוּשׁ בְּזַהֲמָה שְׁטֻמָּאָה בּוֹ. וְזֶה
 הַבְּלִי לְקַבֵּל טְמֵאָה, וְזֶה לְהִתְקַדָּשׁ מִמֶּנּוּ.
 זֶה בְּרוּךְ וְזֶה אָרוּר. וְלֹא צָרִיךְ לְשַׁפֵּד
 בְּבֵית אֵת אוֹתָם מִיָּם שֶׁל הַזֹּהֲמָה, שֶׁלֹּא
 יִקְרַב אֲלֵיהֶם אִישׁ, שֶׁחֲרִי בָּהֶם
 מִתְבַּנְּסִים הַצֵּד שְׁלָהֶם, וְיִכּוֹל לְקַבֵּל נִזְק
 מֵאוֹתָם הַמִּיָּם הַטְּמֵאִים.

פִּשְׁתֵּינִי שְׁמָה חוֹזֶרֶת לְגוּף, עוֹבֶרֶת אוֹתָהּ
 הַזֹּהֲמָה, וְחֲרִי נִתְבָּאֵר שְׁבִידֵי הָאָדָם
 נִשְׁאָרֶת זִהְמַת הַטְּמֵאָה, וְעַל כֵּן אֵל
 יַעֲבִיר יָדוֹ עַל עֵינָיו, מִשּׁוֹם שְׁאוֹתָהּ רוּחַ
 הַטְּמֵאָה שׁוֹרֶה עָלָיו עַד שְׁנוּטִל אוֹתָם,
 וְכִשְׁנוּטִל יָדוֹ בְּרָאוּי, אִזּוּ מִתְקַדָּשׁ וְנִקְרָא
 קְדוּשָׁא.

וְאֵיךְ צָרִיךְ לְהִתְקַדָּשׁ? צָרִיךְ בְּלִי אַחַד
 לְמִטָּה וּבְלִי אַחַד מִלְּמַעְלָה, כְּדִי

וְעַד דִּיתַעֲבֹר זֹהֶמָא מִן יָדָיו לָא יִבְרַךְ, וְאוֹקִימָנָא.
 וּבְגִין כֶּךָ, בַּר נָשׁ עַד לָא יִקְדֵּשׁ יָדָיו בְּצַפְרָא,
 אֲקָרִי טָמֵא. בֵּינוּ דְאִתְקַדֵּשׁ אֲקָרִי טָהוֹר. וּבְגִין כֶּךָ
 לָא יִטּוֹל אֶלָּא מִן יָדָא דְאֲדָבִי בְקַדְמִיתָא. דְּכֵתִיב,
 (במדבר יט) וְהָזָה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. דָּא אֲקָרִי טָהוֹר,
 וְדָא אֲקָרִי טָמֵא.

בְּגִין כֶּךָ חַד כְּלִי לְעִילָא וְחַד כְּלִי לְתַתָּא, דָּא
 קַדִּישָׁא וְדָא מְסֻבָּא. וּמֵאִינוּן מִיּוֹן אָסִיר
 לְמַעַבְדַּב בְּחוּ מִיָּדִי, אֶלָּא בְּעִי לְאוֹשְׁדָא לֹון בְּאַתֵּר
 דְּבִנֵּי נָשָׂא לָא עֲבָרִין עַל־יְהוּ, וְלָא יָבִית לֹון בְּבִיתָא.
 דִּהָא בֵּינוּ דְאִתּוֹשְׁדֵן בְּאַרְעָא, רוּחָא מְסֻבָּא אֲשֶׁתִּכַּח
 תַּמָּן וַיִּכִּיל לְנִזְקָא. וְאִי חָפַר לֹון מְדָרוֹן תַּחֲתֵי אַרְעָא
 דְּלָא יִתְחַזֵּון שְׁפִיר.

לשון הקודש

לְמַטָּה, זֶה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא. וְאִסּוּר
 לַעֲשׂוֹת דְּבָר עִם אוֹתָם הַמִּים, אֶלָּא
 צָרִיד לְשַׁפֵּךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם שְׂאֲנָשִׁים לָא
 עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם וְלָא יִלִּין אוֹתָם בְּבֵית,
 שְׁהָרִי בֵּינוּ שְׁנִשְׁפְּכוּ בְּאַרְזֵי, רוּחַ
 הַטָּמֵא נִמְצָא שָׁם וַיִּכּוֹלָה לְהוֹיֵק.
 וְאִם חָפַר לָהֶם מְדָרוֹן תַּחַת הָאָרֶץ
 שְׁלֵא יֵרָאוּ - יָפָה.

וְעַד שִׁיעֲבַר הַזֹּהֶמָה מִיָּדוֹ לָא יִבְרַךְ,
 וּבִאֲרָנוּ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, בְּטָרִם יִקְדֵּשׁ הָאָדָם
 אֶת יָדָיו בַּבֶּקֶר, נִקְרָא טָמֵא. בֵּינוּ
 שְׁהִתְקַדֵּשׁ, נִקְרָא טָהוֹר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ אֵל
 יִטּוֹל אֶלָּא מִיָּד שְׁנִטְהַרָה בְּרֵאשׁוֹנָה,
 שְׁכֵתוֹב (במדבר יט) וְהָזָה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא.
 זֶה נִקְרָא טָהוֹר, וְזֶה נִקְרָא טָמֵא.
 מִשּׁוּם כֶּךָ כְּלִי אֶחָד לְמַעַלָּה וְכְלִי אֶחָד

וְלֹא יִהְיֶה לֹוֹן לְנָשִׁי חֲרָשִׁיָּא דִּיכְלוּן לְאַבְאָשָׁא בְּהוּ
 לְבָנִי נָשָׂא. בְּגִין דְּאִינוּן מִיּוֹן דְּאֶתְלַטִּיין,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בָּעֵי לְדַבָּאָה לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל
 וּלְמַהְיֵי קְדִישִׁין. דְּכִתִּיב, (יחזקאל לו) וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם
 מָהוּרִים וּמָהֲרָתֶם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם
 אֲמַחֵר אֶתְכֶם:

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתָהּ הַבֵּרָה וְהַבּוֹר יֶרֶק אֵין בּוֹ מִיּוֹם.
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יט) תוֹרַת יְיָ
 תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ (מֵאֵן דְּבִטִּיל מִלֵּי דְּאוֹרֵייתָא כְּאִילוּ חֲרִיב עֲלָמָא
 שְׁלִים). כִּמְהָ אֵית לֹוֹן לְבָנִי נָשָׂא לְאַשְׁתִּדָּלָא בְּאוֹרֵייתָא,
 דְּכָל מֵאֵן דְּאַשְׁתִּדָּל בְּאוֹרֵייתָא לְהוּי לִיה חַיִּים
 בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאַתִּי, וְזָכִי בְּתַרִּין עֲלָמִין.
 וְאַפִּילוּ מֵאֵן דְּאַשְׁתִּדָּל בְּאוֹרֵייתָא וְלֹא יִשְׁתַּדָּל בָּהּ
 לְשִׁמָּה בְּדָקָא יָאוּת, זָכִי לְאַגְר טַב בְּעֲלָמָא דִּין, וְלֹא
 דִּינִין לִיה בְּהָהוּא עֲלָמָא.

לשון הקודש

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתָהּ הַבֵּרָה וְהַבּוֹר יֶרֶק
 אֵין בּוֹ מִיּוֹם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר,
 (תהלים יט) תוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.
 [מִי שְׂמַכְטֵל דְּבָרֵי תוֹרָה בְּאֵלוּ הַחֲרִיב עוֹלָם
 שְׁלֵם] כִּמְהָ יֵשׁ לְבָנִי אָדָם לְהַשְׁתַּדָּל
 בְּתוֹרָה, שְׂכָל מִי שְׂמַשְׁתַּדָּל בְּתוֹרָה,
 יְהִי לּוֹ חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא
 וְזוֹכֶה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְאַפִּילוּ מִי

וְלֹא יִתֵּן אוֹתָם לְנָשִׁים מְכַשְׁפוֹת
 שְׂיוֹכְלוּ לְהַרְע בָּהֶם לְבָנֵי אָדָם, מִשּׁוּם
 שְׂאוֹתָם הַמִּים שְׂהִתְקַלְלוּ, וְהַקּוּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה לְמַחֵר אֶת יִשְׂרָאֵל
 שְׂיִהְיוּ קְדוֹשִׁים, שְׂכִתוּב (יחזקאל לו)
 וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם מָהוּרִים מִכָּל
 טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲמַחֵר
 אֶתְכֶם.

וְתָא חָזוּ, כְּתִיב, (משלי ג) אַרְךְ יָמִים בְּיָמֶינָה בְּשִׂמְלָא לָהּ
 עֶשֶׂר וְכְבוֹד. אַרְךְ יָמִים בְּתַהוּא דְאַשְׁתַּדֵּל
 בְּאוּרֵייתָא לְשִׁמְהָ, דְּאִית לִיה אַרְךְ יָמִים בְּתַהוּא
 עֲלָמָא דְבִיה אֹרְכָא דְיוֹמִין. וְאִינוּן יוֹמִין אִינוּן יוֹמִין
 וְדָא, תַּמָּן אִיהוּ רַחֲצֵנוּ דְקְדוּשָׁא דְלַעֲיִלָּא דְאַתְרַחֲוּ
 בַר נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאוּרֵייתָא,
 לְאַתְתַּקַּפָּא בְּתַהוּא עֲלָמָא (דף קפה ע"א) בְּשִׂמְלָא לָהּ עוֹשֶׁר
 וְכְבוֹד, אֲגַר טַב וְשִׁלּוּהָ אִית לִיה בְּהָאֵי עֲלָמָא.

וְכָל מָאן דְּיִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא לְשִׁמְהָ, כִּד נָפִיק
 מִהָאֵי עֲלָמָא, אוּרֵייתָא אֲזֵלָא קַמִּיה וְאַכְרִית
 קַמִּיה וְאַגִּינַת עֲלִיה, דְּלֹא יִקְרִבּוּן בְּתַדִּיה מְאִירִהוּן
 דְּדִינָא. כִּד שָׁכִיב גּוּפָא בְּקַבְרָא, הִיא נְטִירַת לִיה. כִּד
 נִשְׁמַתָּא אֲזֵלָא לְאַסְתַּלְקָא לְמִיתָב לְאַתְרָהּ, אִיהִי

לשון הקודש

לְהִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, לְהִתְחַזֵּק בְּעוֹלָם
 הַהוּא, בְּשִׂמְלָא לָהּ עֶשֶׂר וְכְבוֹד, יֵשׁ לוֹ
 שָׂכָר טוֹב וְשִׁלּוּהָ בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ,
 כְּשִׁיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַתּוֹרָה
 הוֹלֶכֶת לִפְנֵיו וּמִכְרִיזָה לִפְנֵיו וּמְגַנָּה
 עָלָיו שֶׁלֹּא יִקְרָבוּ אֵלָיו בְּעָלֵי הַדִּין.
 כְּשֶׁשׁוֹכֵב הַגּוֹף בְּקַבֵּר, הִיא שׁוֹמְרַת
 אוֹתוֹ. כְּשֶׁהִנְשָׁמָה הוֹלֶכֶת לְהִסְתַּלַּק
 לְשׁוֹב לְמִקּוּמָהּ, הִיא הוֹלֶכֶת לִפְנֵי

שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ
 לְשִׁמְהָ פְּרָאוּי, זֹכֶה לְשָׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וְאֵין דְּנִים אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְכֹא וְרָאה, כְּתוּב (משלי א) אַרְךְ יָמִים
 בְּיָמֶינָה בְּשִׂמְלָא לָהּ עֶשֶׂר וְכְבוֹד. אַרְךְ
 יָמִים בְּאוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ,
 שֵׁישׁ לוֹ אַרְךְ יָמִים בְּעוֹלָם הַהוּא שֶׁבוֹ
 אַרְךְ הַיָּמִים, וְאוֹתָם הַיָּמִים הֵם וְדָאֵי
 יָמִים, שֶׁם הוּא בְּטָחוֹן הַקִּדְשָׁה
 שְׁלֹמֶעֱלָה שְׁבוּמַת אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה

אֲזַלָּא קָמָה דִּיהִיא נִשְׁמָתָא. וְכַמָּה תִּרְעִין אֶתְבְּרוּ
מִקָּמָה דְּאוּרֵייתָא עַד דְּעֹאֲלַת לְדוּכְתָּהּ. וְקִיִּמָּא עֲלֵיהּ
דְּבַר נָשׁ עַד דִּיתַעַר בְּזִמְנָא דִּיקוּמוֹן מִתִּיָּא דְעֵלְמָא,
וְאִיהִי מִלְפָּא סְנִיגוּרָא עֲלֵיהּ.

הָדָא הוּא דְכָתִיב, (משלי 1) בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ
בְּשֹׁכְכְךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחְךָ.
בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ, כְּמָה דְּאֶתְמַר. בְּשֹׁכְכְךָ תִּשְׁמַר
עֲלֶיךָ, בְּשַׁעֲתָא דְשָׁכִיב גּוּפָא בְּקִבְרָא, דִּהָא כִּדִּין
בְּהִיחֻא זִמְנָא אֶתְדִּין גּוּפָא בְּקִבְרָא וּכְדִין אוּרֵייתָא
אֲגִינַת עֲלֵיהּ. וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחְךָ כְּמָא דְּאֶתְמַר
בְּזִמְנָא דִּיתַעַרוֹן מִתִּי עֵלְמָא מִן עַפְרָא. הִיא תִּשְׁיַחְךָ
לְמַחְוֵי סְנִיגוּרֵיא עֲלֶיךָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תִּשְׁיַחְךָ. מָאִי הִיא תִּשְׁיַחְךָ.
בְּגִין דְּאָף עַל גַּב דִּיהֶשְׁתָּא יְקוּמוֹן מִעַפְרָא.

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בְּשֹׁכְכְךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ –
בְּשַׁעֲתָא שֶׁשׁוֹכֵב הַגּוֹף בְּקִבְרָא, שְׁהִרֵי אִז
בְּזִמְנָא הַהוּא גִּדּוֹן הַגּוֹף בְּקִבְרָא, וְאִז הַתּוֹרָה
מִגִּנָּה עֲלָיו. וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחְךָ – כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאֵר, בְּזִמְנָא שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ הַמֵּתִים שֶׁל
הָעוֹלָם מִן הָעֶפֶר, הִיא תִּשְׁיַחְךָ לְהִיּוֹת
עֲלֶיךָ סְנִיגוּר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תִּשְׁיַחְךָ, מִה זֶה

הַנִּשְׁשָׁמָה הַהִיא. וְכַמָּה שָׁעָרִים נִשְׁפָּרִים
מִלְפָּנֵי הַתּוֹרָה עַד שֶׁנִּכְנָסֶת לְמִקְוָמָהּ,
וְעוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר בְּזִמְנָא
שֶׁיְקוּמוּ הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהִיא
מִלְמֶדֶת עֲלָיו סְנִיגוּרָהּ.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי 1) בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה
אֶתְךָ בְּשֹׁכְכְךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ
הִיא תִּשְׁיַחְךָ. בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ –

אוֹרֵייתָא לָא יתְנַשִּׁי מִנְהוֹן. דִּהָא כִּדִּין יִנְדְּעוֹן כָּל
הָהִיא אוֹרֵייתָא דְשָׁבְקוּ בַּד אֶסְתְּלִקוּ מֵהָאֵי עֲלָמָא,
הָהִיא אוֹרֵייתָא נְטִירָא מִהָהוּא זְמַנָּא וְתִיעוּל בְּמַעֲיָהוּ
בְּמִלְקֶדְמִין וְאִיהִי תְּמַלִּל בְּמַעֲיָהוּ.

וְכָל מַלְיָן מִתְתַּקֵּן יִתִּיר מִכְּמָה דִּהוּ בְּקֶדְמִיתָא,
דִּהָא כָּל אֵינּוֹן מַלְיָן דִּאִיהוּ לָא יָכִיל לְאַדְבָּקָא
לוֹ בְּדָקָא יָאוּת וְאִיהוּ אֲשֶׁתִּדֵּל בָּהּ וְלֹא אֶתְדַּבֵּק בָּהּ.
כִּלְהוּ עָאֲלִין בְּמַעוּי מִתְתַּקֵּן, וְאוֹרֵייתָא תְּמַלִּל בֵּיתָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְהִקִּיצוּתָּהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, בְּגוּוֹנָא דָּא כָּל מָאן דְּאֲשֶׁתִּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהָאֵי
עֲלָמָא, זָכִי לְאַשְׁתִּדֵּלָא בָּהּ לְעֲלָמָא דְאַתִּי וְהָא אֶתְמָר.

תָּא חַזִּי, הָהוּא בַּר נָשׁ דִּלָּא זָכִי לְאַשְׁתִּדֵּלָא בְּהָאֵי
עֲלָמָא בְּאוֹרֵייתָא, וְאִיהוּ אָזִיל בְּחִשּׁוּכָא, כִּד

לשון הקודש

שהוא לא יכל להשיג אותם כִּרְאוּי וְהוּא
הַשְׁתִּדֵּל בָּהֶם וְלֹא נִדְּבַק בָּהֶם – כָּלֵם
נִכְנָסִים לְמַעֲיו מִתְקַנִּים וְהַתּוֹרָה תִּדְבֵּר
בּוֹ. וְהוּא שְׂכָתוּב וְהִקִּיצוּתָּהּ הִיא תְּשִׁיחָךְ.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּמוֹ זֶה כָּל מִי
שֶׁמִּשְׁתִּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֶה
לְהַשְׁתִּדֵּל בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהִנֵּה
נִתְבָּאֵר.

בֹּא רְאֵה, אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא זוֹכֶה

הִיא תְּשִׁיחָךְ? מִשּׁוֹם שָׂאֵף עַל גֵּב
שֶׁעָבְשׁוּ יָקוּמוּ מִהַעֲפָר, הַתּוֹרָה לֹא
תִשְׁתַּבַּח מֵהֶם, שֶׁהִרִי אֲזִי יִדְּעוּ אֶת כָּל
אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁעָזְבוּ בְּשֶׁהִסְתְּלִקוּ מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה. אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שְׁמוּרָה
מֵאוֹתוֹ זְמַן, וְתִכְנֵס לְמַעֲיָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם,
וְהִיא תִּדְבֵּר בְּמַעֲיָהֶם.

וְכָל הַדְּבָרִים מִתְקַנִּים יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁהָיוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִרִי כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים

נָפִיק מֵהָאֵי עֲלָמָא, נָטְלִין לִיה וְעָאֲלִין לִיה לְגִיְהֵנָם,
אַתְר תַּתָּא דְּלֹא יְהֵא מְרַחֵם עֲלֵיהּ, דְּאֶקְרִי בּוֹר
שְׁאוֹן טִיט הֵינּוּ. בְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר
שְׁאוֹן מִטִּיט הֵינּוּ וַיָּקָם עַל סַלַּע רַגְלִי בּוֹנֵן אֲשׁוּרִי.

וּבְגִין כֵּךְ הָהוּא דְּלֹא אֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרֵייתָא בְּהָאֵי
עֲלָמָא וְאֶתְטַנֵּף בְּטַנּוּפֵי עֲלָמָא, מַה כְּתִיב
וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלִיכּוּ אֹתוֹ הַבּוֹרָה. דָּא הוּא גִיְהֵנָם, אַתְר
דְּדִינִין לְהוּ לְאִינוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּדַּלוּ בְּאוּרֵייתָא. וְהַבּוֹר
רַק, בְּמָה דְּאִיהוּ הָהּ רַק. מָאֵי טַעְמָא בְּגִין דְּלֹא הָהּ
בֵּיה מִיָּם.

וְתָא חֲזִי, בְּמָה הוּא עֲזִנְשָׁא דְּאוּרֵייתָא, דְּהָא לָא
אֶתְגַּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, אֶלָּא בְּגִין
דְּאֶסְתַּלְקוּ מֵאוּרֵייתָא, וְאֲשַׁתְּבְּקוּ מִינָהּ. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ הִתְחַבֵּם וַיִּבְנוּ אֶת זֹאת וְגו' עַל

לשון הקודש

העולם, מה כתוב? ויקחהו וישלכו אותו
הבורה – זה הוא הגיהנום, המקום שדנים
את אותם שלא השתדלו בתורה. והבור
רק – כמו שהוא הנה ריק, מה הטעם?
משום שלא הנה בו מים.

ובא וראה במה הוא הענש של התורה,
שהרי לא גלו ישראל מהארץ הקדושה
אלא משום שהסתלקו מן התורה ונעזבו
ממנה, והו שכתוב (ירמיה ט) מי האיש

להשתדל בעולם הזה בתורה והוא הולך
בחשכה, כשיוצא מן העולם הזה,
נוטלים אותו ומכניסים אותו לגיהנום
למקום התחתון, שלא יהיה מרחם עליו,
שנקרא בור שאון טיט הינו, כמו
שנאמר (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מִטִּיט
הינו ויקם על סלע רגלי בונן אשורי.

ומשום כך, אותו שלא משתדל בתורה
בעולם הזה ומתטנף בטנופות של

מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְגו'. וַיֹּאמֶר יי' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי
וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מֵהֶכָּא, (ישעיה ה) לָכֵן גָּלָה עַמִּי
מִבְּלִי דַעַת.

בְּגִין כִּךְ כִּלָּא קִיּוּמָא עַל קִיּוּמָא דְאַוּרִייתָא, וְעִלְמָא
לָא אֶתְקִינִים בְּקִיּוּמִיהָ אֱלָא בְּאַוּרִייתָא, דְּאִיהוּ
קִיּוּמָא דְעִלְמִין עִילָא וְתַתָּא דְכְּתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא
בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי:

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתָהּ הַבֶּרֶה, רָמַז עַל דְּאַרְמִיאוּ לִיה
לְגוּ מִצְרָאִי אֲתֵר דְּלָא אֲשַׁתַּבַּח רָזָא
דְּמִהִימְנוּתָא כָּלָל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִי נִחָשִׁין וְעַקְרָבִין
הָווּ בֵּיתָא, אֲמַאי כְּתִיב בְּרָאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם
לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו. וְכִי לֹא חִיִּישׁ רָאוּבֵן לְהָאִי. דְּהָא
אֵינּוּן נִחָשִׁין וְעַקְרָבִין יִנְזְקוּן לִיה, וְאִידָא אָמַר לְהַשִּׁיבוֹ
אֶל אָבִיו, וְכְּתִיב לְמַעַן הַצִּיל אוֹתוֹ.

לשון הקודש

שָׁמַתִּי.
וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתָהּ הַבֶּרֶה, רָמַז עַל
שְׁזָרְקוּ אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַמִּצְרִים, הַמָּקוֹם
שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ סוּד הָאֱמוּנָה כָּלָל. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, אִם נִחָשִׁים וְעַקְרָבִים הָיוּ בּוֹ,
לְמָה כְּתוּב בְּרָאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ
מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו, וְכִי לֹא חָשַׁשׁ
רָאוּבֵן לָזֶה שֶׁהֵנָּה אוֹתָם נִחָשִׁים
וְעַקְרָבִים יִזְקוּ אוֹתוֹ, וְאִידָא אָמַר לְהַשִּׁיבוֹ

הַחֶכֶם וַיִּבֶן אֶת זֹאת וְגו' עַל מָה אֲבָדָה
הָאָרֶץ וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת
תּוֹרָתִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן (ישעיה
ה) לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת.

מִשּׁוּם כִּךְ הַכֹּל עוֹמֵד עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה,
וְהָעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ אֱלָא
בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא קִיּוּם הָעוֹלָמוֹת, מַעֲלָה
וּמַטָּה, שְׁפָתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי
יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא

אֵלָּא חָמָא רְאוּבֵן דִּנְזָקָא אֲשֶׁתַּכַּח בִּידֵייהוּ דְאַחֵיו,
 בְּגִין דִּידַע כַּמָּה שְׁנָאין לִיה וְרַעוּתָא דְלַחוּן
 לְקַטְלָא לִיה. אָמַר רְאוּבֵן, טַב לְמַנְפֵּל לִיה לְגוּ גּוּבָא
 דְנַחֲשִׁין וְעַקְרָבִין, וְלֹא יִתְמַסֵּר בִּידָא דְשִׁנְאָיו דְלֹא
 מִרְחָמִי עָלֶיהָ. מִכָּאן אָמְרוּ יִפִּיל בַּר נָשׁ גִּרְמִיָּה
 לְאַשָּׁא אוּ לְגוּבָא דְנַחֲשִׁין וְעַקְרָבִין, וְלֹא יִתְמַסֵּר בִּידָא
 דְשִׁנְאָיו (דְּזַעֲרִין אֵינֻן דִּיכְלִי (דף קפה ע"ב) לְאַשְׁתְּזָבָא. וּבְגִין כֵּךְ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל
 אֹתוֹ מִיָּדָם).

בְּגִין דִּהָבָא אֶתֶר דְנַחֲשִׁים וְעַקְרָבִים. אִי אִיהוּ
 צְדִיקָא, קָדְשָׁא בְרִידָה הוּא יִרְחִישׁ לִיה נִיסָא.
 וְלִזְמָנִין דִּזְכוּ דְאַבְהָן מְסִיעִין לִיה לְבַר נָשׁ וַיִּשְׁתְּזִיב
 מִנֵּיהּ. אָבֵל בֵּינוֹן דִּיתְמַסֵּר בִּידָא דְשִׁנְאָיו, זַעֲרִין
 אֵינֻן דִּיכְלִין לְאַשְׁתְּזָבָא.

וּבְגִין כֵּךְ אָמַר, לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם. מִיָּדָם

לשון הקודש

וּשְׁמַעְטִים הֵם שְׂיֻכּוּלִים לְהַנְצִל, וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָמַר
 לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם.

מִשּׁוּם שְׂכָאן בְּמָקוֹם הַנַּחֲשִׁים
 וְהַעֲקָרִבִים – אִם הוּא צְדִיק, הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַּם, וְלִפְעָמִים
 שְׂזֻכוֹת אַבּוֹת מְסִיעִים לְאָדָם וַיִּנְצֵל מֵהֶם.
 אָבֵל בֵּינוֹן שְׁנִמְסָר בִּידֵי שִׁנְאָיו, מַעֲטִים
 הֵם שְׂיֻכּוּלִים לְהַנְצִל.

וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָמַר לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ

אֵל אָבִיו, וּכְתוּב לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ?
 אֵלָּא שְׂרָאָה רְאוּבֵן שְׁהִנָּזַק נִמְצָא בִּידֵי
 אָחִיו, מִשּׁוּם שִׁידַע כַּמָּה הֵם שִׁנְאָים
 אוֹתוֹ וַרְצוּנָם לְהַרְג אוֹתוֹ. אָמַר רְאוּבֵן,
 טוֹב לְהַפִּיל אוֹתוֹ לְתוֹךְ בּוֹר הַנַּחֲשִׁים
 וְהַעֲקָרִבִים וְלֹא יִמָּסֵר בִּידֵי שִׁנְאָיו שְׂלֹא
 מִרְחָמִים עָלָיו. מִכָּאן אָמְרוּ, יִפִּיל אָדָם
 עַצְמוֹ לְאַשׁ אוּ לְבוֹר שֶׁל נַחֲשִׁים
 וְעַקְרָבִים וְלֹא יִמָּסֵר בִּידֵי שִׁנְאָיו

בִּיָּקָא, וְלֹא כְּתִיב לְמַעַן הִצִּיל אוֹתוֹ וְתוֹ לֹא. אֵלֶּא
אָמַר רַאוּבֵן, יִשְׁתַּזְיֵב מִן יַד־יִיְהוָה, וְאִי יָמוּת בְּגוּבָא
יָמוּת. וּבְגִין כֹּךְ כְּתִיב וַיִּשְׁמַע רַאוּבֵן וַיַּצִּילֵהוּ מִיָּדָם.

תָּא חַוִּי, בְּמָה חֲסִידוּתִיהּ דְּרַאוּבֵן, דְּבְגִין דִּידַע
דְּשִׁמְעוֹן וְלֹוי שׁוֹתְפוֹתָא וְחִכְימוֹתָא וְחִבְרוֹתָא
דְּלֶהוֹן, קִשְׁיָא אֵינוֹן. דְּכִד אֶתְחַבְּרוּ בְּשָׁכָם, קָטְלוּ כָּל
דְּכוּרָא (ס"א ל"ג וְהָא דְקָטְלוּ כָּל דְּכוּרָא) לָא דִּי לוֹן. אֵלֶּא דְנִטְלִין
נָשִׁין וְטַף וְכִסְפָּא וְדַהֲבָא וְכָל בְּעִירֵי וְכָל מְאֲנֵי דִיקָר
וְכָל מָאן דְּאִשְׁתַּבַּח בְּקֶרְתָּא. וְלֹא דִּי כָּל דָּא, אֵלֶּא
דְּאִפִּילוּ כָּל מָה דְּבַחְקָא נָטְלוּ. דְּכְתִיב, (בראשית לד) וְאֵת
אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֵת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לְקַחוּ.

אָמַר, וּמָה קֶרְתָּא רַבָּתָא כִּי הָאִי לָא אִשְׁתַּזְיֵב
מִנְהוֹן, אֶלְמָלֵא רַבִּיא דָּא יַפּוּל בִּידִי־יִיְהוָה, לָא
יִשְׁאָרוֹן מִיָּהּ אוּמְצָא בְּעֶלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר, טַב

לשון הקודש

וס"א וזה שהרגו כל זכר, לא די להם, אלא
שנוטלים נשים וטף וכסף וזהב וכל
הבהמות וכל כלי יקר וכל מי שנמצא
בקריה, ולא די, אלא שאפלו כל מה
שבשדה נטלו, שכתוב (בראשית לד) וְאֵת
אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֵת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לְקַחוּ.

אמר, ומה הקריה הגדולה כזו לא נצל
מהם – אלמלא העלם הוה ופל בידיהם,
לא ישאירו ממנו חתיכת בשר בעולם,

מידם, מידם דוקא, ולא כתוב למען
הציל אותו ויותר לא. אלא אמר ראובן,
ינצל מידם, ואם ימות בבור – ימות.
ומשום כך כתוב וישמע ראובן ויצלהו
מידם

בא ראה במה היא חסידותו של ראובן,
שמשום שידע ששמעון ולוי, השתפות
והחכמה והחברות שלחם הם קשים,
שבאשר התחברו בשכם הרגו כל זכר

לְאַשְׁתּוֹבָא מִנִּיָּהּוּ דְלֹא יִשְׁאָרוֹן מִנִּיהּ אֲשִׁתְּאָרוֹתָא
בְּעֵלְמָא, וְלֹא יַחֲמִי אָבָא מִנִּיהּ כָּלוּם לְעֵלְמִין.

וְהָכֵא אִי יָמוֹת, לָא יִכְלִין לִיהּ וַיִּשְׁתָּאֵר כָּל גּוֹפִיָּה
שְׁלִים, וְאַתִּיב לִיהּ לְאַבָּא שְׁלִים. וְעַל דָּא
לְמַעַן הֲצִיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוּ אֶל אָבִיו, אֵף עַל
גַּב דִּימוֹת הָתָם. וּבְגִין כֵּךְ אָמַר הַיָּלֵד אֵינְנוּ. וְלֹא
אָמַר אֵינְנוּ חַי, אֶלָּא אָמַר אֵינְנוּ, אֲפִילוּ מֵת.

תָּא חַי, מָאִי דְעֵבֵד, דְּאִיָּהּוּ בְּחֻבְמָתָא הָזֵה שְׁתִּיף
גְּרָמִיָּה בְּתַדִּיָּהּוּ, דְּכְתִיב לֹא נִכְנְוּ נַפְשׁ, וְלֹא
כְּתִיב לֹא תִכּוּהוּ. וְאִיָּהּוּ לֹא הָזֵה תַמָּן כִּד אֲזִדְבִּין
יוֹסֵף, דְּהָא כְּלָהּוּ מִשְׁמַשִּׁי לְאַבּוּהוֹן כָּל חַד וְחַד יוֹמָא
חַד. וְהָהוּא יוֹמָא דְרֵאוּבֵן הָזֵה. וְעַל דָּא בָּעָא דְבִתְהוּא
יוֹמָא דְהָזֵה שְׁמוּשָׁא דִּילִיָּהּ לֹא יִתְאַבִּיד יוֹסֵף. וּבְגִין
כֵּךְ כְּתִיב וַיָּשֶׁב רֵאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בְּבוֹר

לשון הקודש

חַי, אֶלָּא אָמַר אֵינְנוּ – אֲפִילוּ מֵת.
בָּא רָאָה מַה שֶּׁעָשָׂה, שֶׁהוּא בְּחֻבְמָה
הִיָּה מִשְׁתַּף עֲצָמוֹ עִמָּהֶם, שְׁכָתוֹב לֹא
נִכְנְוּ נַפְשׁ, וְלֹא כְּתוֹב לֹא תִכּוּהוּ, וְהוּא
לֹא הִיָּה שֵׁם כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף, שֶׁהָרִי כָּלָם
שִׁמְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹם
אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה שֶׁל רֵאוּבֵן, וְעַל
כֵּן רָצָה שֶׁבֹאֲתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִיָּה הַשְׁמוּשׁ

וְעַל כֵּן אָמַר טוֹב לְהַנְצִיל מֵהֶם, שֶׁלֹּא
יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ שְׁאֵרִית בְּעוֹלָם וְלֹא יִרְאֶה
מִמֶּנּוּ אָבָא כָּלוּם לְעוֹלָמִים.

וְכֵאֵן אִם יָמוֹת, לֹא יִכּוּלִים לוֹ, וַיִּשְׁתָּאֵר
כָּל גּוֹפּוֹ שְׁלֵם וְאֲשִׁיב אוֹתוֹ לְאַבָּא שְׁלֵם,
וְעַל כֵּן לְמַעַן הֲצִיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבוּ
אֶל אָבִיו, אֵף עַל גַּב שְׁיָמוֹת שָׁם. וּמִשּׁוּם
כֵּךְ אָמַר הַיָּלֵד אֵינְנוּ, וְלֹא אָמַר אֵינְנוּ

וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף דְּיִיקָא. אֲפִילוּ (הי) ^א מִית, מִיד וַיֵּשֶׁב אֶל אָחָיו וַיֹּאמֶר הִילָד אֵינְנוּ.

וַאֲפִילוּ רֵאוּבֵן לֹא יָדַע מִתְּהוּא זְבִינָא דְיוֹסֵף, וְהָא אוּקְמוּהָ דְאַשְׁתֵּתִיף בְּהוּ שְׂכִינְתָּא, וְעַל דָּא לֹא יָדַע רֵאוּבֵן מִתְּהוּא זְבִינָא דְיוֹסֵף וְלֹא אֶתְגַּלְיָא לִיה עַד תְּהוּא זְמַנָּא דְאַתְגַּלְיָא יוֹסֵף לְאַחוּהִי.

תָּא חַיִּי, כְּמָה גָרִים לִיה לְרֵאוּבֵן בְּגִין דְּאִיהוּ אֲשֶׁתִּדִּל לְאַחֲיָא לִיה לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב, (דברים לג) יְחִי רֵאוּבֵן וְאֵל יָמָת וְגו'. דְּהָא בְּגִין דָּא, אָף עַל גַּב דְּיָדַע דְּאַשְׁתֵּקִיל בְּכִירוּתִיה מְנִיָּה וְאַתִּיחִיב לְיוֹסֵף, אֲשֶׁתִּדִּל לְאַחֲיָא לִיה, וְצָלִי מִשָּׁה וַאֲמַר יְחִי רֵאוּבֵן וְאֵל יָמָת, וְאַתְקִיִּים בְּעַלְמָא דִּין וְאַתְקִיִּים בְּעַלְמָא דְאַתִּי. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דָּא, וּבְגִין דְּעַבֵּד תְּשׁוּבָה

לשון הקודש

התגלה לאחיו.

בא ראה כמה גרם לראובן משום שהוא השתדל להחיות את יוסף. מה כתוב? (דברים לג) יחי ראובן ואל ימת וגו'. שהרי משום זה, אף על גב שידע שגלקחה בכורתו ממנו ונתנה ליוסף, השתדל להחיות אותו, והתפלל משה ואמר יחי ראובן ואל ימת, והתקיים בעולם הזה ובעולם הבא. מה הטעם? משום זה, ומשום שעשה תשובה

שלו לא יאבד יוסף, ומשום כך כתוב וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו. והנה אין יוסף דוקא, אפילו וחי און מת, מיד וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו.

ואפילו ראובן לא ידע מאותה המכירה של יוסף. והרי בארוהו שהשכינה השתתפה עמם, ועל כן לא ידע ראובן מהמכירה ההיא של יוסף, ולא התגלתה לו עד אותו הזמן שיוסף

מִה־הוּא עֹבְדָא. דְּכָל מָאן דְּעָבִיד תְּשׁוּבָה, קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא קַיִים לִיה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאִתִּי.

תָּא חַיִּי, מַה כְּתִיב, וַיִּקְחוּ אֶת בְּתוּלַת יוֹסֵף וְגו', הָא
אוֹקְמוּהָ דְּבִגִּין דְּדָמָא דְּשָׁעִיר דְּמָיָא לְדָמָא דְּבַר
נָשׁ. אֲבָל תָּא חַיִּי, אַף עַל גַּב דְּמִלְּחָה אִתְּיָא בְּדָקָא
חַיִּי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִדְּקַדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקָיָא אֲפִילוּ
בְּחוּט חֲשֵׁעֶרָה.

יַעֲקֹב עָבַד עֹבְדָא בְּדָקָא יָאוּת. בְּמֵאִי, בְּגִין
דְּאֶקְרִיב לְגַבּוּי אָבוּי שָׁעִיר, דְּאִיהוּ סְטָרָא
דְּדִינָא קִשְׁיָא. וְעַם כָּל דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶקְרִיב שָׁעִיר
וְאֶכְחִישׁ לִיה לְאָבוּי דְּאִיהוּ סְטָרָא דִּילִיָּה, אִתְּעַנְשׁ
בְּהֵאִי שָׁעִיר אַחֲרָא, דְּאֶקְרִיבוּ לִיה בְּנֵי דָמָא דִּילִיָּה.

בְּאִיהוּ כְּתִיב, (בראשית כז) וְאֵת עֶרְת גְּדֵי הָעֲזִים
הַלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקַת צִוְּאָרָיו, בְּגִין

לשון הקודש

אֲפִילוּ בְּחוּט חֲשֵׁעֶרָה.
יַעֲקֹב עָשָׂה מַעֲשֵׂה כְּרָאוּי, בְּמַה? מִשּׁוּם
שְׁהֶקְרִיב לְאָבוּי שָׁעִיר, שְׁהוּא צַד הַדִּין
הַקָּשָׁה, וְעַם כָּל זֶה, מִשּׁוּם שְׁהוּא הַקְּרִיב
שָׁעִיר וְהֶכְחִישׁ אֶת אָבוּי שְׁהוּא הַצַּד
שְׁלוֹ, נִעְנָשׁ בַּשָּׁעִיר הָאֲחֵר הַזֶּה שְׁהֶקְרִיבוּ
לוֹ בְּנֵי אֶת הַדָּם שְׁלוֹ.

בּוּ כְּתוּב (בראשית כז) וְאֵת עֶרְת גְּדֵי הָעֲזִים

מִהַמַּעֲשֵׂה הַהוּא. שְׁכַל מִי שְׁעוּשָׂה
תְּשׁוּבָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא רְאֵה מַה כְּתוּב? וַיִּקְחוּ אֶת בְּתוּלַת
יוֹסֵף וְגו'. חֲרִי בְּאַרְוֵהוּ, שְׁמִשּׁוּם שְׁדָם
הַשָּׁעִיר דּוּמָה לְדָם שֶׁל אָדָם. אֲבָל בֵּא
רְאֵה, אַף עַל גַּב שְׁהִדְבֵּר בֵּא כְּרָאוּי,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדְּקַדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים

כָּךְ וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֶּתֶנֶת בַּדָּם, אֶקְרִיבוּ לִיהָ כְּתוּנָתָא
 לְאַחֲשָׁא לִיהָ, וְכֹלֵא דָּא לְקַבֵּל דָּא, אִיהוּ גָרִים
 דְּכְתִיב וַיִּתְּרֵד יִצְחָק תְּרֵדָה גְּדֻלָּה עַד מָאד, בְּגִין כָּךְ
 גָּרְמוּ לִיהָ דְּתֵרֵד תְּרֵדָה בְּהֵוֹא וּמֵנָּא דְּכְתִיב הֵכֵר נָא
 הַכֶּתֶנֶת בְּנֶךְ הִיא אִם לֹא. (דף קפו ע"א)

רַבִּי חֵיָא אָמַר, בֵּיהּ כְּתִיב, (בראשית כז) הֵאֱתָה זֶה בְּנִי
 עֲשׂוּ אִם לֹא. לִיהָ כְּתִיב, הַכֶּתֶנֶת בְּנֶךְ הִיא אִם
 לֹא. וּבְגִין כָּךְ קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ
 בְּצַדִּיקָיָא בְּכָל מַה דְּאֵינּוּן עָבְדִין.

רַבִּי אָבָא אָמַר, (נ"א אָמַר רַבִּי אָבָא) פִּינּוּן דְּחָמוּ בְּלָהוּ
 שְׂבִטִין תַּחֲוֹא צַעְרָא דְּאַבוּהוֹן, אֲתִנְחָמוּ וְוֵדְאִי,
 וַיְהִיבוּ גְרַמִּיָּהוּ עָלֶיהָ דִּיּוֹסָף, דִּיפְדוֹן לִיהָ אֶלְמָלָא
 יִשְׁכַּחוּן לִיהָ. פִּינּוּן דְּחָמוּ דְּלֹא יָכִילוּ, אֲתִתְּרוּ לְגַבִּיָּה
 דִּיהוּדָה וְאַעֲבָרוּ לִיהָ מַעֲלִיָּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ חֲזָה מְלָכָא

לשון הקודש

בְּנִי עֲשׂוּ אִם לֹא – לוּ כְּתוּב, הַכֶּתֶנֶת
 בְּנֶךְ הִיא אִם לֹא. וּמִשּׁוּם כָּךְ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים בְּכָל מַה
 שֶׁהֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי אָבָא אָמַר וְנ"א אָמַר רַבִּי אָבָא, פִּינּוּן
 שְׂכָל הַשְּׂבִטִים רָאוּ אוֹתוֹ הַצַּעַר שֶׁל
 אֲבִיהֶם, וְדָאִי הִתְנַחֲמוּ וְנָתְנוּ עֲצָמָם עַל
 יוֹסֵף שִׁיפְדוֹ אוֹתוֹ אֶלְמָלָא יִמְצָאוּ אוֹתוֹ.
 פִּינּוּן שָׂרְאוּ שְׂלֵא יְכוּלִים, תָּזְרוּ אֶל יְהוּדָה

הַלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקַת צְוֹאֲרָיו,
 מִשּׁוּם כָּךְ – וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֶּתֶנֶת בַּדָּם,
 הֶקְרִיבוּ לוֹ כֶּתֶנֶת לְהַכְחִישׁ אוֹתוֹ. וְהַכֵּל
 זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הוּא גָרַם שְׂכָתוֹב וַיִּתְּרֵד
 יִצְחָק תְּרֵדָה גְּדֻלָּה עַד מָאד, מִשּׁוּם כָּךְ
 גָּרְמוּ לוֹ שֶׁתְּרֵד תְּרֵדָה בְּזִמְנָא תַּחֲוֹא,
 שְׂכָתוֹב הֵכֵר נָא הַכֶּתֶנֶת בְּנֶךְ הִיא אִם
 לֹא.

רַבִּי חֵיָא אָמַר, כְּתוּב בּוּ (שם) הֵאֱתָה זֶה

עֲלֵיָּהוּ. (וּבְדִין ס"א וּבִינן ד') אֶעֱבְרוּהוּ מֵעַלֵּיָּהוּ, מֶה כְּתִיב,
וַיְהִי בַּעֲת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיִּרְעַם בַּשָּׁמַיִם יי
וְעַלְיֹון יִתֵּן קוֹלוֹ בְּרָד וּגְחָלֵי אֵשׁ. תָּא חַוִּי, כִּד
בָּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, אֲתַקִּין לִיה שְׁבַעָה
סְמָכִין עַל מַה דְּקִימָא, וּכְלָהוּ סְמָכִין קִימֵי בְּחַד
סְמָכָא יְחִידָאִי, וְהָא אוֹקְמוּהָ. דְּכְתִיב, (משלי ט) חֲכָמוֹת
בָּנְתָה בֵּיתָה חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה. וְאֵלִין בְּלָהוּ אִינוּן
קִימֵי בְּחַד דְּרָגָא מַנִּיָּהוּ דְּאֶקְרִי (משלי י) צַדִּיק יִסּוֹד
עוֹלָם.

וְעֲלֵמָא כִּד אֲתַבְּרִי, מִתְּהוּא אֲתַר אֲתַבְּרִי. דְּאִיהוּ
שְׁכָלוּלָא דְּעֲלֵמָא, וְתַקוּנוֹי. דְּאִיהוּ חַד
נְקוּדָה דְּעֲלֵמָא, וְאַמְצָעִיתָא דְּכָלָא. וּמֵאן אִיהוּ, צִיּוֹן.
דְּכְתִיב, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֵל אֱלֹהִים יי דְּבַר

לשון הקודש

עוֹמְדִים בְּעֲמוּד אֶחָד יְחִידִי, וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ
שְׁכָתוֹב (משלי ט) חֲכָמוֹת בָּנְתָה בֵּיתָהָ
חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה, וְכָל אֱלֹהִים הֵם
עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה אַחַת מֵהֶם שְׁנִקְרָאת (שם)
י צַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם.

וּבְשֵׁנִיבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרָא מֵאוּתוֹ
הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
וְתַקוּנוֹ, שֶׁהוּא נִקְדָּה אַחַת שֶׁל הָעוֹלָם
וְהָאֲמָצַע שֶׁל הַכֹּל, וּמִי הוּא? צִיּוֹן,

וְהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מֵעַלֵּיהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
הָיָה מְלֻךְ עֲלֵיהֶם, וְאִי ס"א וּבִינן שׁ
הַעֲבִירוּהוּ מֵעַלֵּיהֶם, מֶה כְּתוּב? וַיְהִי
בַּעֲת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיִּרְעַם
בַּשָּׁמַיִם ה' וְעַלְיֹון יִתֵּן קוֹלוֹ בְּרָד וּגְחָלֵי
אֵשׁ. בֵּא רֵאדָה, כִּשְׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִתְקִין לוֹ שְׁבַעָה
עֲמוּדִים עַל מַה שֶּׁעוֹמֵד, וְכָל הָעֲמוּדִים

וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֶרֶח שֶׁשֶׁשׁ עַד מְבֹאוֹ. וּמֵאֵן אֶתֶר, מִצִּיּוֹן, דְּכָתִיב מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מִתְּהוֹא אֶתֶר דְּאִתּוֹ סִטְרָא דְשְׂכָלוּלָא דְמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא כְּדָקָא יְאוּת (וְהִשְׁתָּא ע"י קמא א כי שם מקומו) יִשְׂרָאֵל אֶתְתַּקְּפוּ בֵּיה בְּרֻזֵּי דְפִקּוּדֵי דְאֹרִייתָא בְּגִין דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אֶתְתַּקְּףָּ בְּרֵשׁ בְּצִיצִית דְּאֶתְעַטְפָּ בֵּיה). וְצִיּוֹן תִּקְיָפוּ וְנִקְיָדָה דְּכָל עֲלָמָא, וּמִתְּהוֹא אֶתֶר אֲשֶׁתְּכַלֵּל כָּל עֲלָמָא וְאֶתְעַבִּיד, וּמִגִּיּוּיָה כָּל עֲלָמָא אֶתְּוֹן.

וְתָא חֲזִי, וַיִּרְעֵם בְּשָׁמַיִם יְיָ וְעֲלִיּוֹן יִתָּן קוּלוֹ וְגו', בֵּינָן דְּאָמַר וַיִּרְעֵם בְּשָׁמַיִם יְיָ, אֲמַאי כְּתִיב וְעֲלִיּוֹן יִתָּן קוּלוֹ. הָא (ס"א אָלָא) חָכָא רָזָא דְמַהִימְנוּתָא, (וְעַל מַה, ס"א עֲלָמָא) דְּאֶמִּינָא דְּצִיּוֹן אִתּוֹ שְׂכָלוּלָא וְשִׁפִּירוֹ דְּעֲלָמָא, וְעֲלָמָא מְנִיָּה אֶתְּוֹן. בְּגִין דְּתַרְיִן דְּרָגִין אֵינֻן וְאֵינֻן חַד, אֵינֻן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם. דָּא דִּינָא וְדָא רַחֲמֵי,

לשון הקודש

נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם וְנַעֲשֶׂה, וּמִתּוֹכוֹ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם.

וּבֹא וּרְאֵה, וַיִּרְעֵם בְּשָׁמַיִם ה' וְעֲלִיּוֹן יִתָּן קוּלוֹ וְגו'. בֵּינָן שְׁאָמַר וַיִּרְעֵם בְּשָׁמַיִם ה', לְמַה כְּתוּב וְעֲלִיּוֹן יִתָּן קוּלוֹ? הִנֵּה וס"א אָלָא בְּאֵן סוּד הָאֱמוּנָה (עַל מַה עוֹלָם) שְׁאָמְרָנוּ שְׁצִיּוֹן הִיא הַשְּׁלֻמוֹת וְהַיְפִי שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזּוֹן מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, וְהֵן אַחַת, הֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם,

שְׁכָתוֹב (תְּחִלָּים א) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֶל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֶרֶח שֶׁשֶׁשׁ עַד מְבֹאוֹ. וּמֵאִיזָה מְקוֹם? מִצִּיּוֹן, שְׁכָתוֹב מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוּא צֶדֶד הַשְּׁלֻמוֹת שֶׁל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בְּרָאוּי וְנִכְעַת יִשְׂרָאֵל הַחֲזִיקוּ בּוֹ בְּסוּדוֹת הַמְּצִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם מַחֲזִיק אָדָם בְּצִיצִית שְׁמַתְעַטֵּף בָּהּ, וְצִיּוֹן הַחֲזִיק וְהִנְקִידָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וּמִהַמְּקוֹם הַהוּא

וְתִרְוִיָּהּ חַד, מֵהָכָא דִּינָא וּמֵהָכָא רַחֲמֵי.

מֵעִילָא לְעִילָא נִפְקָא קוֹל דְּאַשְׁתַּמַּע, לְבַתָּר

דִּהְהוּא קוֹל נִפְקָא וְאַשְׁתַּמַּע, בְּדִין נִפְקִי

דִּינִין וְאַרְחֵי דִּינָא, וְרַחֲמֵי נִפְקִין וּמִתְפַּרְשֵׁן מִתַּמּוֹן.

וַיִּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יי, דָּא בִי דִינָא בְּרַחֲמֵי. וְעֲלִיּוֹן, אָף

עַל גַּב דָּלָא אֲשַׁתַּבַּח וְלֹא אֲתִידַע, בִּיּוֹן דִּהְהוּא קוֹל

נִפְקִי בְּדִין אֲשַׁתַּבַּח בְּלֹא, דִּינָא וְרַחֲמֵי. הָדָא הוּא

דְּכְתִיב וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ, בִּיּוֹן דִּיתֵן קוֹלוֹ, בְּדִין בְּרַד

וְנִחְלִי אֵשׁ, מִיָּא וְאַשָּׁא.

תָּא חַיִּי, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתִּילִיד יְהוּדָה מֶה כְּתִיב,

וַתַּעֲמֹד מִלְּדָתָהּ, בְּגִין דָּדָא הוּא יְסוּדָא (בראשית כט)

רְבִיעָאָה מְאִינוֹן אַרְבַּע דְּאִינוֹן רְתִיבָא עֲלָאָה,

סְמִכָא חַד מְאִינוֹן אַרְבַּע סְמִכִין. מֶה כְּתִיב בֵּיהּ,

וַיְהִי בָעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו, דִּהְהוּא

לשון הקודש

וְרַחֲמִים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ.
בִּיּוֹן שִׁיתֵּן קוֹלוֹ, אִזּוּ בְּרַד וְנִחְלִי אֵשׁ, מִיָּם
וְאַשָּׁא.

בָּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁנוּלִד יְהוּדָה, מֶה
כְּתוּב? (בראשית כט) וַתַּעֲמֹד מִלְּדָתָהּ, מְשׁוּם
שְׁזֶה הוּא הַיְסוּד הַרְבִּיעִי מֵאוֹתָם
הָאַרְבָּעָה שֶׁהֵם הַמְרַבֵּה הָעֲלִיּוֹנָה, עֲמוּד
אַחֵר מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הָעֲמוּדִים, מֶה
כְּתוּב בו? וַיְהִי בָעֵת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה

זֶה דִּין זֶה רַחֲמִים, וְשְׁנִיָּהּם אַחֵר, מִכָּאן
דִּין וּמִכָּאן רַחֲמִים.

מִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה יוֹצֵא קוֹל שְׁנִשְׁמַע.
לְאַחֵר שְׁאוֹתוֹ הַקּוֹל יוֹצֵא וְנִשְׁמַע, אִזּוּ
יוֹצֵאִים הַדִּינִים וְדַרְכֵי הַדִּין, וְהַרְחֲמִים
יוֹצֵאִים וְנִפְרָדִים מִשָּׁם. וַיִּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם
ה', זֶה בֵּית הַדִּין בְּרַחֲמִים. וְעֲלִיּוֹן, אָף
עַל גַּב שְׁאִינוּ נִמְצָא וְאִינוּ נוֹדַע, בִּיּוֹן
שֶׁהַקּוֹל הַהוּא יוֹצֵא, אִזּוּ נִמְצָא הַכֹּל, דִּין

מִלֵּפָא עַל־יְהוּ. מָאי טַעמָא, בְּגִין דְּיוֹסֵף נָחַתוּ לִיה
לְמַצְרַיִם בְּדַקְאֲמָרָן:

וַיֵּרָא שָׁם יְהוּדָה בֶּת אִישׁ בְּנֵעָנִי. וְכִי בְנֵעָנִי הָוָה,
אֵלָא הָא אוֹקְמוּהָ תַּבְרִיָּא. וַתַּהֲר וַתֵּלֵד בֶּן
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, תֵּלֵת בְּגִין הָווּ לִיה לַיהוּדָה, וְלֹא
אֲשַׁתְּאָרוּ מִנִּיָּהּ בַּר חַד, וְדָא הוּא שְׁלָה.

רַבִּי אֱלֻעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָווּ אֲזִילִי בְּאַרְחָא.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֱלֻעָזָר, אֲמַאי כְּתִיב בְּבִנְיָ
דִּיהוּדָה, בְּקַדְמָאָה וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וּבִתְרִין
אַחֲרֵינִן כְּתִיב וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן, וַתִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ שְׁלָה.

אָמַר לִיה תָּא חֲזִי, הָאִי פִּרְשְׁתָּא רָזָא עֲלָאָה אִיהוּ,
וְכֵלָא אִיהוּ בְּדַקָּא חֲזִי. וַיֵּרֵד יְהוּדָה מֵאֵת
אָחִיו, דְּהָא אֶתְפַּסִּיא סִיחָרָא, וְנִחַתַּת מִדְּרָגָא דְּתַקְנָא

לשון הקודש

רַבִּי אֱלֻעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָווּ
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי
אֱלֻעָזָר, לָמָּה כְּתוּב בְּבִנְיָ יְהוּדָה,
בְּרֵאשׁוֹן – וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וּבְשֵׁנִי
הָאֲחֵרִים כְּתוּב, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלָה?

אָמַר לוֹ, בֵּא רָאָה, הַפֶּרֶשָׁה הָזֵאת הִיא
סוּד עֲלִיוֹן, וְהַכֵּל הוּא כְּרֵאוֹ. וַיֵּרֵד

מֵאֵת אָחִיו, שְׁהִיָּה מְלֵךְ עֲלֵיהֶם. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁהוֹרִידוּ אֶת יוֹסֵף
לְמַצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁאֲמָרְנָה.

וַיֵּרָא שָׁם יְהוּדָה בֶּת אִישׁ בְּנֵעָנִי, וְכִי
בְנֵעָנִי הָיָה? אֵלָא הֵנָּה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים.
וַתַּהֲר וַתֵּלֵד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר.
שְׁלָשָׁה בָנִים הָיוּ לַיהוּדָה, וְלֹא נִשְׁאָר
מֵהֶם רַק אֶחָד, וְזֶה הוּא שְׁלָה.

לְגוֹ דְרָגָא אַחְרָא, דְּאַתְחַבֵּר בֵּיהּ חַוּיָא, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ חִירָה.

וַתַּחַר וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וְאִיהוּ רַע,
וְכָלָא חַד, דְּאַתְיָא מִסְטָרָא דִּיֵּצֵר הָרַע. וּבְגִין
כֶּךָ כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ, וְלֹא כְתִיב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ.
(דף קנ"ט ע"ב) בְּיַעֲקֹב כְּתִיב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב. וְהִכָּא אֶת לְאַסְגָּאָה דְרָגָא
אַחְרָא דְזוֹתְמָא דְמִסְטָאבָא אַתִּילִיד, וְדָא הוּא עֵר רַע,
וְכָלָא חַד.

לְבַתָּר לֹא אַתְבַּסֵּם אַתְרָא, עַד דְּאַתָּא שְׁלָה דְהוּה
עֲקָרָא דְכְּלָהּ. מַה כְּתִיב וַיְהִי עֵר בְּכוֹר
יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יִי, כְּתִיב הִכָּא רַע, וְכְתִיב הָתָם (בראשית
ח) כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֲרֻיו, רַע דְּאוֹשִׁיד דְּמִין,
אוֹשִׁיד זְרַעָא עַל אֲרַעָא. וּבְגִין כֶּךָ וַיִּמְיֹתָהּ יִי. מַה

לשון הקודש

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לוֹ יַעֲקֹב, וְכֵאן אֵת – לְרִבּוֹת דְּרָגָה
אַחֲרֵת שְׁזִמְתָּהּ הַטְּמָאָה נוֹלֵד, וְזֶה הוּא
עֵר רַע, וְהִכָּל אַחֵד.

אַחֵר כֶּךָ לֹא הִתְבַּסֵּם הַמָּקוֹם עַד שֶׁבָּא
שְׁלָה שְׁחִיָּה הָעֵקֶר שֶׁל בָּלָם. מַה כְּתוּב?
וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'.
כְּתוּב כֵּאן רַע, וְכְתוּב שָׁם (בראשית ח) כִּי
יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֲרֻיו. רַע שֶׁשׁוּפָּךְ

יְהוּדָה מֵאֵת אַחִיו, שֶׁהִנֵּה נִכְסְתָה
הַלְבָּנָה וַיִּרְדָּה מִהַדְרָגָה שֶׁל תְּקוּן לְתוֹךְ
דְּרָגָה אַחֲרֵת, שֶׁהִתְחַבֵּר בֵּיהּ הַנָּחֵשׁ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ
חִירָה.

וַתַּחַר וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר,
וְהוּא רַע, וְהִכָּל אַחֵד, שֶׁבָּא מִצֵּד הַיֵּצֵר
הָרַע, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
וְלֹא כְתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. בְּיַעֲקֹב כְּתוּב

כְּתִיב בַּתְּרִיה, וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אִשְׁתִּי
אָחִיד וְגו'.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אִשְׁתִּי אָחִיד וְגו'. רַבִּי
שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) הַעִירוֹתִי מִצִּפּוֹן
וַיָּאֵת מִמְּזֶרַח שָׁמֶשׁ יִקְרָא בְּשֵׁמִי וַיָּבֹא סָגָנִים כְּמוֹ
חֶמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס טִיט. תָּא חַוִּי, כַּמָּה אֵינּוֹן בְּנֵי
נָשָׂא טַפְשִׁין דְּלֹא יָדְעִין וְלֹא מִסְתַּכְּלִין לְמַנְדַּע אֲרַחוּי
דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא הוּא. דְּהָא כְּלָחוּ נִיּוּמִין, דְּלֹא מִתְעַרְי
שִׁינְתָּא בַּחֲוִירֵיהוֹן.

תָּא חַוִּי, קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא עֶבֶד לֵיהּ לְבַר נָשׁ,
כְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא. כֹּלָא אִיהוּ בַּחֲכֻמָּתָא. דְּלִית
לָךְ שְׁיִיפָא וְשְׁיִיפָא בְּבַר נָשׁ דְּלֹא קִיּוּמָא בַּחֲכֻמָּתָא
עֲלָאָה. דְּהָא כִּיּוֹן דְּאַתְתַּקֵּן כָּל גּוּפָא בְּשְׁיִיפּוּי כְּדָקָא
יָאוּת, קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשַׁתְתַּף (נ"א אַתְתַּקֵּף) בַּחֲדִיָּה,

לשון הקודש

יודעים ואין מסתכלים לדעת דברי
הקדוש ברוך הוא, שהנה כלם ישנים,
שאין מתעוררים, ושנה בנקבי עיניהם.
בא ראה, הקדוש ברוך הוא עשה את
האדם כמו שלמעלה, הכל הוא
בחכמה, ואין לך איבר ואיבר באדם
שאינו עומד בחכמה עליונה. שהרי
כיון שנתקן כל הגוף באיבריו כראוי,
הקדוש ברוך הוא השתתף והתחזק עמו

דמים, שופך זרע על הארץ, ומשום כך
וימתהו ה'. מה כתוב אחריו? ויאמר
יהודה לאונן בא אל אשת אחיד וכו'.
וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אִשְׁתִּי
אָחִיד וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר,
(ישעיה מא) הַעִירוֹתִי מִצִּפּוֹן וַיָּאֵת מִמְּזֶרַח
שָׁמֶשׁ יִקְרָא בְּשֵׁמִי וַיָּבֹא סָגָנִים כְּמוֹ
חֶמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס טִיט. בֹּא רֵאָה
כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הֵם טַפְשִׁים שְׂאִין

וְאֶעֱלֶה בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. בְּגִין לְאֻלְפָּא לִיהּ לְבַר
נָשׁ לְמַתָּךְ בְּאַרְחֻי דְּאֻרֵּיתָא וּלְמִיטָר פְּקוּדֵי, בְּגִין
דִּיתַתְקֵן בַּר נָשׁ בְּדָקָא יְאוּת.

(ס"א ובגין דא בעוד) (ובגין ס"א ובעוד) דְּאִית בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא
מִיבְעִי לִיהּ לְבַר נָשׁ לְאַסְגָּאָה דִּיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא
עֲלָאָה בְּעֲלָמָא. וְרָזָא דָּא, דְּהָא הָהוּא נָהָר דְּנִגִּיד
וְנָפִיק לָא פֶּסֶקֶן מִימּוֹי לְעֲלָמִין. וְעַל דָּא מִיבְעִי לִיהּ
לְבַר נָשׁ דְּלֹא יִפְסִיק נִהָרָא וּמְקוּרָא דִּילִיהּ בְּהָאִי
עֲלָמָא (גליון נה"ר רמז לקנימא קדישא דחתיים בבשריה, דאיהו דונמא דההוא נה"ר
רזא דצדיק דאתחבר בצד"ק בחדא לעילא, בגין כך בעי בר נש לתתא לאתחברא
באתמיה בקדשה בגין דאתתקף ביה בההוא עלמא). וְכָל זְמָנָא דְּבַר נָשׁ
לָא יַצְלַח בְּהָאִי עֲלָמָא (ס"א ועל דא טבעי ליה לבר נש דלֹא יפסיק נהרָא
ומקורא דיליה בְּהָאִי עֲלָמָא, ואי לא) קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶקֶר לִיהּ
וְנִטְע לִיהּ בְּכַמָּה זְמַנִּין בְּמַלְקֻדְמִין.

לשון הקודש

בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִהָר רָמַז לְבְרִית הַקֹּדֶשׁ שְׁחָתוּם
בְּבִשְׂרוֹ, שֶׁהוּא דִּנְמָא שֶׁל אוֹתוֹ הַנֶּהָר הַסּוּד שֶׁל
צָדִיק שְׁמַתְחַבֵּר עִם צִדְ"ק יַחַד לְמַעְלָה. מִשּׁוּם כִּךְ
צָרִיד אָדָם לְמַסָּה לְהַתְחַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּקִדְשָׁהּ
כְּדִי שִׁיתְחַזֵּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְכָל זְמַן שֶׁאָדָם
לֹא יַצְלִיחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְס"א וְעַל כֵּן צָרִיד
לְאָדָם שֶׁלֹא יִפְסִיק אֶת הַנֶּהָר וְהַמְקוֹר שֶׁלּוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאִם לֹא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקֵר
אוֹתוֹ וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ
מְקָדָם.

וְהַכֵּנִים בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה כְּדִי לְלַמֵּד
אֶת הָאָדָם לְלַבֵּת בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה
וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו, כְּדִי שֶׁאָדָם יִתְתַּקֵּן
בְּרָאוּי.

(ומשום זה) (ובעוד) שִׁישׁ בּוֹ נִשְׁמָה
קְדוּשָׁה, צָרִיד לְאָדָם לְהַגְדִּיל אֶת דְּמוּת
הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם. וְסוּד זֶה, שֶׁהָרִי
אוֹתוֹ הַנֶּהָר שֶׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא לֹא פּוֹסְקִים
מִימּוֹי לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה צָרִיד לְאָדָם
שֶׁלֹא יִפְסִיק אֶת הַנֶּהָר וְהַמְקוֹר שֶׁלּוֹ

תָּא חַיִּי, מַה כְּתִיב, הָעִירוּתִי מִצָּפוֹן וַיָּאֵת. הָעִירוּתִי,
דָּא אֶתְעָרוּתָא דְּזוּגָא דְּבַר נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא,
דְּאִיחוּ אֶתְעָרוּתָא מִסְטָרָא דְּצָפוֹן. וַיָּאֵת, דָּא הִיא
נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאֵתִיא מִלְּעִילָא, וְקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
מִשְׁדֵּר לָהּ מִלְּעִילָא. אֵתִיא בְּהָאֵי עֲלָמָא וְעָלִית בְּגוֹ
בְּנֵי נָשָׁא בְּדִקְאֵמָרָן.

מִמְזִרְחַ שְׁמֶשׁ, דָּא אֶתֶר דִּהְהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק
דְּמִתָּמָן נָפִיק נִשְׁמָתָא וְאֶתְנַהֲרִית. וַיָּבֹא
סָגְנִים (כְּמוֹ חֶמֶר) אֵלֶין אֵינּוֹן חִילִין דְּעֲלָמָא דְּאֵתִיָּן בְּגִין
הֶהוּא אֶתְעָרוּתָא דְּנִשְׁמָתִין. כְּמוֹ חוֹמֶר, כְּגוּוֹנָא
דְּאֶתְעָר בַּר נָשׁ כְּגוּפָא.

דִּהָא בְּגִין דָּא, קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עָבִיד זְווגִין וְאַטִּיל
נִשְׁמָתִין בְּעֲלָמָא, וְחִבְרוּתָא אֲשֶׁתִּתַּבַּח לְעִילָא
וְתִתָּא וּמְקוּרָא דְּכָלָא הוּא (ס"א יְהֵא) בְּרוּךְ. וּבְגִין כֶּךָ

לשון הקודש

מִמְזִרְחַ שְׁמֶשׁ – זֶה הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ
הַנָּהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ וּיוֹצֵא, שְׁמֶשׁ שֶׁ יוֹצֵאת
הַנִּשְׁמָה וּמֵאִירָהּ. וַיָּבֹא סָגְנִים (כְּמוֹ חֶמֶר)
– אֵלֶין הֵם חִילוֹת הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים מִשׁוֹם
[בְּתוֹךְ] אוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת.
כְּמוֹ חֶמֶר – כְּמוֹ שֶׁמִתְעוֹרֵר אָדָם בְּגוּף.
שְׁתַּרְי מִשׁוֹם זֶה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה זְווגִים וּמִטִּיל נִשְׁמוֹת בְּעוֹלָם,

בֹּא רָאָה מַה כְּתוּב, הָעִירוּתִי מִצָּפוֹן
וַיָּאֵת. הָעִירוּתִי – זֶה הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל
הַזְּווג שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא
הַהִתְעוֹרְרוֹת מִצֵּד הַצָּפוֹן. וַיָּאֵת – זֶה הִיא
הַנִּשְׁמָה הַקִּדּוּשָׁה שֶׁבָּאָה מִלְּמַעְלָה,
וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח אוֹתָהּ
מִלְּמַעְלָה, בָּאָה לְעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְנָסֶת
לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנִי.

**קָדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֶבֶד לִיה לְבַר נָשׁ בְּגִין לְאַשְׁתְּדִלָּא
בְּאַרְחוּי, וְלֹא יַפְסִיק מְקוֹרֶיהָ וּמְבוּעָא דִּילִיה לְעֵלְמִין.**

וְכָל מָאן דְּפָסִיק מְקוֹרֶיהָ, (מתתא ומיבש ליה פביכול באלו גרים

ליה לאתפסקא לעילא, בדין (איוב יד) אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם וְנִהַר יִחְרַב וְיִבֶּשׁ, הוּאִיל
וְבַר נָשׁ אֲתַקֵּם לְתַתָּא בְּדוּגְמָא דְלַעִילָא, מָאן דְּמְקוֹרֶיהָ יִמִּישׁ מְלָמַעְבַּד פִּירִין, בְּגִין דִּין דְּלֹא
בְּעָא לְמִיתָב אִיתְתָּא, אִזְ נָסִיב לָהּ דְּאַשְׁתְּדִל וְלֹא יָכִיל, אֲלוּ דִּתְרִין הַפְּכִין אֵינֻן דָּא מְדָא,
(או ס"א תחוא) דִּימִישׁ מְלָמַעְבַּד פִּירִין, לִית לִיה תַּקְנָה לְעוֹלָם.

מַעֲנוֹת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן, (קהלת א) בְּגִין דְּלֹא בְּעָא לְמִיסַב אִיתְתָּא וְלַאשְׁתְּדִלָּא בְּפִרְיָה וּרְבִינָה,
וְהַהוּא דְּאַשְׁתְּדִל וְנָסַב אִיתְתָּא וְלֹא יָכִיל, דָּא מִתְתַּקֵּן בְּפִרְיָה דְּקָרִיב לִיה דְּהוּא

אַחֵיו, וְהַהוּא דְּמִית בְּלֹא בְּגִין) **בְּד נָפִיק מִתְּהֵא עֲלֵמָא תְּהוּא בַר**

נָשׁ לֹא עָאֵל בְּפִרְגוּדָא וְלֹא נָטִיל חוּלְק בְּתְּהוּא עֲלֵמָא

(וְנִשְׁמַתִּיהָ לֹא אֲתַבְּלִילת בְּאַתֵּר דְּכָל נִשְׁמַתִּין אֲתַבְּלִילוּ, וְאַתְגְּזֹר דִּיוֹגְנִיה מִתְּמָן. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (ויקרא כב) וְנִבְרָתָהּ הַנֶּפֶשׁ תְּהִיָּא מְלַפְנִי, הוּאִיל וּבְדִין הוּא, בְּרָא לִיה קָדָשָׁא בְּרִידָּהּ
הוּא פִּרְיָק (דף קצ"ע"א) דִּיפְרוּק לִיה מִזְדָּא דְּמִתְבְּלִין, וְדָא אַחֵיו דְּקָרִיב לִיה שְׁנַאמֵר (דברים
כה) כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּיו וְגו'. וְכַתִּיב בָּא אֵל אִשָּׁת אַחִיד וְיָבֶם אוֹתָהּ וְגו'. בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּיהָ

לשון הקודש

מעשות פרות, אין לו תקנה לעולם.

(קהלת א) מַעֲנוֹת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן, מְשׁוּם שְׁלֹא רָצָה
לְשֵׁא אִשָּׁה וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּפִרְיָה וּרְבִינָה. וְאוֹתוֹ
שֶׁהִשְׁתַּדֵּל וְנִשָּׂא אִשָּׁה וְלֹא יָכִיל, זֶה מְתַקֵּן בְּגוֹאֲלוֹ
שֶׁקָּרֹב לוֹ, שֶׁהוּא אַחֵיו שֶׁל אוֹתוֹ מֵת בְּלִי בָנִים.
כְּשִׁיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ הָאִישׁ
לֹא נִכְנָס לְפִרְגוּד וְלֹא נוֹטֵל חֶלֶק
בְּעוֹלָם הַהוּא וְנִשְׁמַתּוֹ לֹא נִבְלָלָת בְּמָקוֹם
שֶׁכָּל הַנִּשְׁמּוֹת נִבְלָלוּ, וְנִגְזַרְתָּ דְמוּתוֹ מִשָּׁם, וְהוּ
שֶׁכָּתוּב וְנִבְרָתָהּ הַנֶּפֶשׁ תְּהִיָּא מְלַפְנִי. הוּאִיל וּבְדִין
הוּא, בּוֹרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל שִׁנְאָלְנוּ
מִיד הַמִּשְׁחִיתִים, וְזֶה אַחֵיו שֶׁקָּרֹב אֵלָיו, שְׁנַאמֵר

וְנִמְצָאת חֲבֵרוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
וְהַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל הוּא וְס"א יְהִיָּה בְּרוּךְ.
וּמְשׁוּם כִּד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה אֵת
הָאָדָם, בְּדִי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּדִרְכָּיו, וְלֹא
יַפְסִיק אֵת מְקוֹרוֹ וּמַעֲנוֹת לְעוֹלָמִים.

וְכָל מִי שֶׁמְפָסִיק מְקוֹרוֹ וּמַלְמָסָה וּמִיבֶשׁ
אוֹתוֹ, בְּכִיכּוֹל גֹּרֵם לְהַפְסֵק לְמַעְלָה, אִז (איוב יד)
אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם וְנִהַר יִחְרַב וְיִבֶּשׁ. וְהוּאִיל וּבִין
אָדָם הוֹקֵם לְמַטָּה בְּדוּגְמָא שְׁלַמַּעְלָה – מִי שֶׁמְקוֹרוֹ
יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, כְּמוֹ זֶה שְׁלֹא רָצָה לְשֵׁא
אִשָּׁה, אִז שְׁנַאמֵר אוֹתָהּ וְהִשְׁתַּדֵּל וְלֹא יָכִיל, אֲלוּ
שְׁשָׁנִי הַפְּכִים הֵם זֶה מְזֵדָה, (או אוֹתוֹ) שְׁיִמִּישׁ

לֹא עֲלֹת קָמִיָּה קִדְשָׁא בְּרִידְהּ הוּא, אֱלֹא הִיא קִימָא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא זָכָה לְאַנְהָרָא בְּהֵאֵי
עֲלָמָא בְּהֵהוּא גּוּפָא.

מָאן דְּלֹא זָכָה בְּהֵאֵי אִתֵּר, יִהְיֶה לְאַתֵּר אֲחֵרָא וְיִזְכִּי בֵּית. בְּגוּזָנָא דָּא אָעֵא דְדִלִיק וְנִהוּרָא
לֹא סָלִיק וּבְטָשׁוֹן לִיה וְיִסְלַק נִהוּרָא בֵּית וְנִהִיר. אָעֵא הוּא אָדָם דְּכְתִיב (שם כ) כִּי
הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רְצוּנוֹ לִזְמַר בְּרַ נֶשׁ כִּד אִיהוּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא וְאִזֵּל וְתַאיב וְאָכִיל וְשָׁתִי
וְאִזְדוּג בְּאִיתְתָּא וְלֹא זָכִי לְבָנִין. דָּא הוּא אָעֵא דְדִלִיק וְנִהוּרָא לֹא סָלִיק, כְּלִזְמַר נִשְׁמַתִּיה
לֹא זָכָת בְּהֵהוּא גּוּפָא לְאַתְנֵהָרָא אֱלֹא אִיהִי בְּחִשׁוּבָא).

תָּא חַזִּי, כְּתִיב, (ישעיה מה) **לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשֹׁכֵת יִצְרָה,**
דְּקִדְשָׁא בְּרִידְהּ הוּא בְּגִין דָּא עֶבֶד לִיה לְבַר נֶשׁ
בְּדָקָא יָאוֹת בְּדִאמְרָן. וְקִדְשָׁא בְּרִידְהּ הוּא עֶבֶד טִיבֻ
עִם עֲלָמָא. תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (בראשית כה) **וַיִּסְּף אַבְרָהָם**
וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָה קְטוּרָה, רָזָא דְנִשְׁמַתָּא אֶתְתָּ
לְאַתְתִּקְנָא בְּמִלְקִדְמִין.

תָּא חַזִּי, הֵהוּא גּוּפָא מַה כְּתִיב, (ישעיה נג) **וַיִּי חֲפִץ**

לשון הקודש

זוּכָה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף לְהִיּוֹת מוֹאֲרָת, אֱלֹא הִיא
בְּחִשְׁבָּה.

בָּא רָאָה, כְּתוּב (ישעיה מה) **לֹא תִהְיֶה**
בְּרָאָה לְשֹׁכֵת יִצְרָה, שְׁמִשׁוּם כִּף עֲשֵׂה
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם כְּרָאוּי,
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֵׂה
חֶסֶד עִם הָעוֹלָם בָּא רָאָה מַה כְּתוּב,
(בראשית כה) וַיִּסְּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה
וְשָׁמָה קְטוּרָה. סוּד הַנִּשְׁמָה שְׂבָאָה
לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ מִקְדָּם.

בָּא רָאָה בְּאוֹתוֹ הַגּוּף מַה כְּתוּב, (ישעיה
נ) **וְה' חֲפִץ דִּכְאוּ הַחֲלִי אִם תִּשִּׁים אִשְׁם**

(דברים כה) כִּי יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וְגו'. וְכְתוּב בָּא
אֵל אִשֶּׁת אַחִיד וַיְבַסּ אֶתָּה וְגו', מִשׁוּם שְׁנִשְׁמַתוֹ
לֹא נִכְנַסֶּת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֱלֹא הִיא
עוֹמֶדֶת בַּחוּץ, מִשׁוּם שְׁלֹא זָכָה לְהֵאִיר בְּעוֹלָם
הַזֶּה בְּגוּף הַהוּא.

מִי שְׁלֹא זוּכָה בְּמִקְדָּם הַזֶּה, יִלָּךְ לְמִקְדָּם אַחֵר
וְיִזְכֶּה בּוֹ. כְּמוֹ כֵּן עֵץ שְׂדוּלֵק וְאוּרוֹ לֹא עוֹלָה,
יְכּוֹ אוֹתוֹ וְיַעֲלֶה בּוֹ אֹר וְיֵאִיר. עֵץ הוּא אָדָם,
שְׂבָתוֹב (שם כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רוּצָה לִזְמַר,
שְׂהָאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהוֹלֵךְ וְתַאֲב וְאוֹכֵל
וְשׁוֹתֶה וּמִזְדוּג עִם אִשָּׁה וְלֹא זוּכָה לְבָנִים, וְהוּ
עֵץ שְׂדוּלֵק וְאוּרוֹ לֹא עוֹלָה, כְּלִזְמַר, נִשְׁמַתוֹ לֹא

דָּבָאוּ הַחֲלִי אִם תָּשִׁים אֶשֶׁם נִפְשׁוֹ יִרְאֶה זָרַע יֶאֱרִיךְ
 יָמִים וְחֶפֶץ יִי בִידּוֹ יִצְלָח. וַיִּי חֶפֶץ דָּבָאוּ, הָאִי קָרָא
 אֵת לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, אֲמַאי חֶפֶץ בְּגִין דִּיתְדַבֵּי. אִם
 תָּשִׁים אֶשֶׁם, אִם יִשִּׁים אֶשֶׁם מִיבְעֵי לִיהּ, מָאִי אִם
 תָּשִׁים. אֶלָּא לְנִשְׁמָתָא אַהֲדַר מְלָח. אִי הָחִיא נִשְׁמָתָא
 בְּעִיָּא לְאַתְתַּקְנָא בְּדָקָא יָאוּת, יִרְאֶה זָרַע. בְּגִין דִּתְהִיא
 נִשְׁמָתָא אֲזִלַּת וְשֹׁאֲמַת וְאִיהִי זְמִינָא לְאַעֲלָא בְּהָהוּא
 זָרַע דְּאַתְעַפֵּק בָּהּ בַּר נֶשׁ פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה, וּבְדִין יֶאֱרִיךְ
 יָמִים. וְחֶפֶץ יִי דָּא אֲוִרִיָּתָא בִּידִיהּ אִצְלָח.

תָּא חַיִּי, אַף עַל גַּב דְּבַר נֶשׁ אֲשֶׁתִּדֵּל בְּאֲוִרִיָּתָא
 יִמָּא וְלִילִיָּא, וּמְקוּרִיָּה וּמִבּוּעִיָּה קְיָימָא בֵּיהּ
 לְמִנְגָּנָא, לִית לִיהּ אֲתֵר לְאַעֲלָא לְפִרְגּוּדָא. וְהָא אֲתִמֹּר
 דְּבִירָא דְּמִיָּא אִי הָחִיא מְקוּרָא וּמִבּוּעָא לָא עָאֵל בֵּיהּ,
 לָאו אִיהוּ בָּאֵר, דְּבִירָא וּמְקוּרָא, בְּחֻדָּא אֵינוֹן, וְרָזָא
 חֻדָּא אִיהוּ, וְאֻקְיָמָנָא.

לשון הקודש

וּמִשּׁוּטְטָת וּמִזְמָנָת לְהַכְנִס לְאוּתוֹ הַזֶּרַע
 שֶׁהַתַּעֲסָק בָּהּ הָאָדָם בְּפִרְיָהּ וּרְבִיָּהּ, וְאִז
 יֶאֱרִיךְ יָמִים, וְחֶפֶץ ה' – זֶה הַתּוֹרָה –
 בִּידּוֹ יִצְלָח.

בֹּא רָאָה, אַף עַל גַּב שְׂאֲדָם מִשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה וּמְקוּרוֹ וּמַעֲיָנוֹ עוֹמֵד
 בּוֹ לְחַנּוּם, אֵין לוֹ מְקוֹם לְהַכְנִס לְפִרְגּוּדָא.
 וְהָרִי נֶאֱמַר שְׂבָאֵר הַמִּים, אִם לֹא נִכְנָס

נִפְשׁוֹ יִרְאֶה זָרַע יֶאֱרִיךְ יָמִים וְחֶפֶץ ה'
 בִּידּוֹ יִצְלָח. וְה' חֶפֶץ דָּבָאוּ, בְּפִסּוּק הַזֶּה
 יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל, לָמָּה חֶפֶץ? כִּדִּי שְׂיִטְהֵר.
 אִם תָּשִׁים אֶשֶׁם – הִיָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת אִם
 יִשִּׁים אֶשֶׁם! מַה זֶּה אִם תָּשִׁים? אֶלָּא עַל
 הַנִּשְׁמָה חוּזֵר הַדָּבָר. אִם הַנִּשְׁמָה הִיא
 רוּצָה לְהַתְתַּקֵּן כְּרָאוּי – יִרְאֶה זָרַע,
 מִשּׁוּם שְׂאוּתָהּ הַנִּשְׁמָה הוֹלֶכֶת

בְּתִיב, (תהלים קכז) שָׁוֵא לָכֶם מִשְׁפִּימִי קוֹם מֵאַחֲרֵי שַׁבַּת אֲכָלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא. תָּא חֲזִי, בְּמָה חֲבִיבִין אֵינוֹן מְלִי דְאֹרִייתָא. דְּכָל מְלָה וּמְלָה דְאֹרִייתָא אֵית בֵּיה רְזִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְהָא אֲתָמָר דְּכַד יָהֵב קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל, כָּל גְּנִיזִין עֲלָאִין קְדִישִׁין בְּלָהוּ יָהֵב לָהּ (וּבְלָהוּ) בְּאֹרִייתָא, וּבְלָהוּ אֲתִיְהִיבוּ לָהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעְתָּא דְקַבִּילוּ אֹרִייתָא בְּסִינִי.

תָּא חֲזִי, שָׁוֵא לָכֶם מִשְׁפִּימִי קוֹם, אֵלִין אֵינוֹן יְחִידִים דְּאַשְׁתַּכְּחוּ, דְּלָאוּ אֵינוֹן דְּכַר וְנוֹקְבָא בְּדָקָא יָאוֹת, וְאַקְדָּמֵן בְּצַפְרָא לְעִבִּידְתִּיהוּ. בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (קהלת ד') יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי וְגו' וְאֵין קֶץ לְכָל עֲמֻלוֹ. מֵאַחֲרֵי שַׁבַּת. מֵאַחֲרִין נִיחָא, בְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, כִּי

לשון הקודש

הַעֲלִיזוֹנִים הַקְדוּשִׁים כָּלֶם נָתַן לָהֶם (וְכָלֶם) בַּתּוֹרָה, וְכָלֶם נָתַנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעְתָּא שְׁקַבְלוּ הַתּוֹרָה בְּסִינִי.

בָּא רָאָה, שָׁוֵא לָכֶם מִשְׁפִּימִי קוֹם – אֵלֶּה הֵם הַיְחִידִים שְׁנַמְצָאִים, שְׁאֵינֶם זָכָר וְנוֹקְבָה בְּרָאוּי, וּמְקַדְּמִים בְּבִקְרָא לְעִבּוּדָתָם, כְּמוֹ שְׁנַמְצָאִים (קהלת ד') יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי וְגו', וְאֵין קֶץ לְכָל עֲמֻלוֹ. מֵאַחֲרֵי שַׁבַּת – מֵאַחֲרֵים הַמְּנוּחָה, כְּמוֹ שְׁנַמְצָאִים כִּי בּוֹ שַׁבַּת, מְשׁוּם שְׁהָאֲשָׁה אֵל

כִּי אוֹתוֹ הַמְּקוֹר וְהַמְּעֵן, אֵינָהּ בָּאָר, שְׁהַבָּאָר וְהַמְּקוֹר הֵם יַחַד וְהֵם סוּד אֶחָד, וּבִבְרִייתָא.

בְּתִיב (תהלים קכז) שָׁוֵא לָכֶם מִשְׁפִּימִי קוֹם מֵאַחֲרֵי שַׁבַּת אֲכָלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא. בָּא רָאָה בְּמָה הֵם חֲבִיבִים דְּכַרִּי הַתּוֹרָה, שְׁבָכְלָהּ דְּכַר וְדְכַר בַּתּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיזוֹנִים קְדוּשִׁים, וְהֵרִי נֶאֱמַר שְׁכַאֲשֵׁר נָתַן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֵת כָּל הַגְּנוּזִים

בו שֶׁבֶת. בְּגִין דְּאַתָּתָא לְגַבִּי בַר נָשׁ אִיהִי נִיּוּחָא
לְגַבִּיָּה וְדָאִי.

אֲכִלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים, מָאִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים. דְּכַד בַּר
נָשׁ אִית לִיה בְּגִין, הֵהוּא נִהְמָא דְאַכִּיל, אָכִיל
לִיה בְּחֻדָּה וּבְרַעוּתָא דְלָבָא. וְהֵהוּא דְלִית לִיה בְּגִין,
הֵהוּא נִהְמָא דְאַכִּיל אִיהוּ נִהְמָא דְעֶצִיבוּ. וְאַלִין אִינוּן
אוֹכְלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים וְדָאִי.

בֶּן יִתְנָן לִידִידוֹ שִׁנְא, מָאִי יִתְנָן לִידִידוֹ, דָּא הוּא
דְּמִקְוָרִיה מְבַרְךְ, דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִהֵב לִיה
שִׁינָה בְּהֵהוּא עֲלֵמָא כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (משלי ג) וְשִׁכְבֶּתָּ
וְעָרְבָה שְׁנָתְךָ. בְּגִין דְּאִית לִיה חוּלְקָא בְּעֲלֵמָא דְאַתָּי.
בְּגִין דְּהֵהוּא בַר נָשׁ שָׁכִיב וְיִתְהַיֵּי בְּהֵהוּא עֲלֵמָא
דְּאַתָּי בְּדָקָא יָאוּת.

יֵשׁ אֶחָד וְאִין שְׁנֵי וְגו'. יֵשׁ אֶחָד, דָּא הוּא בַר נָשׁ

לשון הקודש

וְהוּ שְׁמִקְוָרוּ מְבַרְךְ, שְׁחִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נוֹתֵן לוֹ שְׁנָה בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר
(משלי א) וְשִׁכְבֶּתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתְךָ, מִשּׁוֹם
שֶׁיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, בְּדִי שְׁאוּתוֹ
הָאִישׁ יִשְׁכַּב וְיִתְהַנֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא הַהוּא
בְּרָאוּי.

יֵשׁ אֶחָד וְאִין שְׁנֵי וְגו', יֵשׁ אֶחָד – וְהוּ
אָדָם שֶׁהוּא יְחִידִי בְּעוֹלָם, לֹא יְחִידִי

הָאָדָם הִיא נַחַת וְדָאִי אָעֻלוּ.

אֲכִלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים, מַה זֶּה לֶחֶם
הָעֶצְבִּים? שְׁכַאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ בְּנִים,
אוֹתוֹ הִלָּחֵם שְׂאוּכֵל, אוֹכֵל אוֹתוֹ
בְּשִׁמְחָה וּבְרִצּוֹן הַלֵּב. וְזֶה שְׂאִין לוֹ
בְּנִים, אוֹתוֹ לֶחֶם שְׂאוּכֵל הוּא לֶחֶם שֶׁל
עֶצֶב, וְאַלּוּ הֵם אֲכִלִי לֶחֶם הָעֶצְבִּים וְדָאִי
בֶּן יִתְנָן לִידִידוֹ שִׁנְא, מַה זֶּה יִתְנָן לִידִידוֹ?

דַּאִיהוּ יְחִידָאֵי בְּעֶלְמָא, לָא יְחִידָאֵי בְּדָקָא יְאוּת, אֶלָּא
 דַּאִיהוּ בְּלֹא זְוונָא. וְאִין שְׁנִי, דְּלִית עֲמִיה סְמָד. גַּם
 בֶּן, דְּיוֹקִים שְׁמִיה בְּיִשְׂרָאֵל לָא שָׁבַק. וְאַח אִין לֹו
 לֹאִיתָאָה לִיה לְתַקְוָנָא.

וְאִין קִין לְכָל עֲמָלוֹ, דַּאִיהוּ עֲמַל תְּדִיר דְּאֶקְדִּים
 יִמָּא וְלִילִיָּא. גַּם עֵינוֹ לֹא תִשְׁבַּע עֶשֶׂר, וְלִית
 לִיה לְבָא לְאַשְׁנָחָא וְלִמְיֹמֵר לְמִי אֲנִי עֲמַל וּמְחַסֵּר
 אֶת נַפְשִׁי (דף קצ"א ע"ב) מְטוּבָה.

וְאִי תִימָא דְּבִגִּין דְּיִיכּוּל וְיִשְׁתִּי יְתִיר וְיַעֲבֹד מִשְׁתִּיא
 בְּכָל יוֹמָא תְּדִיר, לָאוּ חָבִי. דְּהָא נַפְשָׁא לָא
 אֶתְחֵנִי מִנִּיה, אֶלָּא וְדָאֵי אִיהוּ מְחַסֵּר לְנַפְשִׁיה מְטִיבוּ
 דְּנִהוּרָא דְּעֶלְמָא דְּאֶתִי. בִּגִּין דְּדָא חֵיא נַפְשָׁא חֲסָרָא,
 דְּלֹא אֲשַׁתְּלִימַת בְּדָקָא יְאוּת. תָּא חֲזִי, כַּמָּה חָס
 קִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עַל עוֹבְדֵי, בִּגִּין דְּקָא בָּעִי דִּיתְתַּקְנוּ.

לשון הקודש

מְטוּבָה.

וְאִם תֹּאמַר שְׂכָדִי שְׂאִיכָל וְיִשְׁתֵּה יוֹתֵר
 וְיַעֲשֶׂה מִשְׁתֵּה בְּכָל יוֹם תְּמִיד – לֹא כָּהִן,
 שְׂהָרִי הַנֶּפֶשׁ אֵינָה נִהְיֶית מִמֶּנּוּ. אֶלָּא
 וְדָאֵי הוּא מְחַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ מְטוּב שֶׁל
 הָאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא מְשׁוּם שְׁזוּהִי
 נַפְשׁ חֲסָרָה, שְׁלֹא הִשְׁלָמָה כְּרָאוּי. בֹּא
 רָאֵה כַּמָּה חָס הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל

כְּרָאוּי, אֶלָּא שֶׁהוּא בְּלִי זְוונָא. וְאִין שְׁנִי –
 שְׂאִין עֲמוֹ סְמָד. גַּם בֶּן – שְׂיָקִים שְׁמוֹ
 בְּיִשְׂרָאֵל לֹא הִשְׁאִיר. וְאַח אִין לֹו –
 שְׂיָבִיא אוֹתוֹ לְתַקְנוּ.

וְאִין קִין לְכָל עֲמָלוֹ – שֶׁהוּא עֲמַל
 תְּמִיד, שֶׁמְקַדִּים יוֹם וְלַיְלָה. גַּם עֵינוֹ לֹא
 תִשְׁבַּע עֶשֶׂר – וְאִין לֹו לֵב לְהִשְׁגִּיחַ
 וְלֹוֹמֵר, לְמִי אֲנִי עֲמַל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי

וְלֹא יִתְאַבֵּיד מִהָהוּא עֲלֵמָא דְאַתִּי כְּדִקְאַמְרֹן.

רַבִּי חֲזִיא בְּעָא, הָאִי דְאַיְהוּ זַכָּא שְׁלִימָא וְאַשְׁתַּדַּל
בְּאוּרֵיטָא יוֹמֵי וְלִילֵי וְכָל עוֹבְדוֹי לְשִׁמָּא
דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיד הוּא, וְלֹא זָכָה לְבִנְיָן בְּהָאִי עֲלֵמָא כְּגוֹן
דְּאַשְׁתַּדַּל בְּהוּ וְלֹא זָכָה, אוּ דְחָוּ לִיה וּמִיתוּ. מַה
אֵינוֹן לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, עוֹבְדוֹי
וְהָיָא אוּרֵיטָא, קָא מְגִינָן עֲלִיה לְהָהוּא עֲלֵמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲלִייהוּ וְעַל אֵינוֹן זַכָּאֵי קָשׁוּמֵי, (כְּגוֹן
רַבִּי יוֹחָנָן דְּחָוּ לִיה בְּנִין וּמִיתוּ, וְכְגוֹן רַבִּי חֲזַקְיָה דְאַיְהוּ עֲקָר) עֲלִייהוּ
כְּתִיב, (ישעיה נז) כִּי כֹה אָמַר יְיָ לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ
אֶת שַׁבָּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חֲפָצְתִּי וּמַחְזִיקִים בְּבְרִיתִי.
מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד
וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא
יִכָּרֵת. בְּגִין דְּאֵלִין אֵית לֹון חוֹלְקָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

לשון הקודש

ההוא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲלִיהֶם וְעַל אוֹתָם
צְדִיקֵי הָאָמֶת, וְכִמוּ רַבִּי יוֹחָנָן שְׁהִי לוֹ בְּנִים
וּמִתָּה, וְכִמוּ רַבִּי חֲזַקְיָה שְׁהוּא עֲקָר וְעֲלִיהֶם
כְּתוּב (ישעיה נז) כֹּה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר
יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר
חֲפָצְתִּי וּמַחְזִיקִים בְּבְרִיתִי. מַה כְּתוּב
אַחֲרָיו? וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד
וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן

מֵעַשְׂיוֹ, מִשּׁוּם שְׂרוּצָה שִׁיתַּקֵּן וְלֹא יֵאבֹד
מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ.
רַבִּי חֲזִיא שְׁאֵל, זֶה שְׁהוּא צְדִיק שְׁלָם
וּמִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה יָמִים וְלִילוֹת וְכָל
מֵעַשְׂיוֹ לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
זָכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שְׁהִשְׁתַּדַּל
בָּהֶם וְלֹא זָכָה, אוּ שְׁהִי לוֹ וּמִתָּה – מַה
הֵם לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי,
מֵעַשְׂיוֹ וְהַתּוֹרָה הַהִיא מְגַנֵּם עָלָיו לְעוֹלָם

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, יֵאוֹת הוּא וְשִׁפִּיר.

תָּא חַוִּי, זַכָּא שְׁלִים דְּהוּוּ כָּל אֲלִין בֵּיה, וְאַשְׁתָּלִים
בְּדָקָא יָאוֹת, וּמִית בְּלָא בְּנִין, וְהָא קָא יָרִית
דּוֹכְתִּיה בְּהֵהוּא עֲלֻמָּא, אֶתְתִּיה בְּעִיָּא לִיבּוּמִי אוּ לָא.
אִי תִימָא דְלַבְעִי לִיבּוּמִי, הָא בְּרִיקְנִיָּא אִיהוּ, דְּהָא
אַתְרִיה קָא יָרִית בְּהֵהוּא עֲלֻמָּא.

אַלָּא וְדָאִי בְּעִיָּא לִיבּוּמִי, בְּנִין דְּלָא יִדְעִינן אִי הָוָה
שְׁלִים בְּעוֹבְדוֹי אִי לָאוּ. וְהִיא אִי אֶתְיִיבְמַת
לָא הָוָה בְּרִיקְנִיָּא. בְּנִין דְּאַתֵּר אִית לִיה לְקַדְשָׁא
בְּרִידָא הוּא דְּהָא בֵּר נָשׁ הָוָה בְּעֲלֻמָּא וּמִית בְּלָא בְּנִין
וּפּוֹרְקָא לָא חַוִּי לִיה בְּעֲלֻמָּא, בִּינּוֹן דְּמִית הָאִי זַכָּא
שְׁלִים וְאַתְתִּיה אֶתְיִיבְמַת, וְאִיהוּ אַתְרִיה יָרִית. אַתָּא
הֵהוּא בֵּר נָשׁ וְאַשְׁתָּלִים הָכָא, וּבִין כָּךְ וּבִין כָּךְ
קַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אַתֵּר זַמִּין לִיה לְעֲלֻמָּא עַד דְּיִימוֹת

לשון הקודש

אַלָּא וְדָאִי צְרִיכָה לִיבּוּם, מְשׁוּם
שְׁאִינְנוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה שְׁלֵם בְּמַעֲשָׁיו
וְאִם לָא. וְאִם הִיא מִתְיַבְמַת, זֶה לָא
הָיָה בְּרִיקְנוּת, מְשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מְקוֹם
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאִישׁ הָזֶה שֶׁהָיָה
בְּעוֹלָם וּמַת בְּלִי בְּנִים וְגוֹאֵל לָא הָיָה
לוֹ בְּעוֹלָם. בִּינּוֹן שֶׁהַצִּדִּיק הַשְּׁלֵם הָזֶה
מֵת וְאַשְׁתּוֹ מִתְיַבְמַת, וְהוּא יֵרֵשׁ אֶת
מְקוֹמוֹ, בָּא הָאִישׁ הַהוּא וּמִשְׁתַּלֵּם כָּאֵן,

לוֹ אֲשֶׁר לָא יִבְרַת, מְשׁוּם שֶׁלֹּאֵלָּה יֵשׁ
חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי,
נָאָה הוּא וַיָּפֹת.

בָּא רָאָה, צִדִּיק שְׁלֵם שֶׁהָיָה בּוֹ כָּל אֵלֶּה
וְהַשְּׁלֵם בְּרָאוּי וּמַת בְּלִי בְּנִים, וְהִנֵּה
יֵרֵשׁ מְקוֹמוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא – הָאֵם
אֲשֶׁתוֹ צְרִיכָה יָבוּם אוּ לָא? אִם תֹּאמַר
שֶׁצְרִיכָה לְהִתְיַבֵּם, הֲרִי זֶה לְרִיקְנוּת,
שֶׁהֲרִי אֶת מְקוֹמוֹ יֵרֵשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא.

הַאִי זָכָאָה שְׁלִים, וַיִּשְׁתְּלִים אִיהוּ בְּעֶלְמָא. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב (במדבר לה) כִּי בָעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל וְגו'.

וְדָא הוּא דְתַנִּינָן, בְּנִין זְמִינִין אֵינוֹן לְצַדִּיקָא
בְּמִיתָתָהוֹן, בְּתִיחֹן לָא זָכוּ וּבְמִיתָתָהוֹן זָכוּ.
וּבְנִין כֶּךָ כָּל עוֹבְדֵי דְקִדְשָׁא בְּרִיד הוּא כְּלָהוּ קְשׁוּט
וְזָכוּ, (ס"א וְחִיִּים) וְחִיִּים עַל כֻּלָּא. (קהלת ד) טוֹבִים הַשָּׁנִים
מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם, אֲלִין
אֵינוֹן דְּמִתְעַסְקִין בְּהָאִי עֲלֵמָא לְאוֹלָדָא בְּנִין. דְּאֵינוֹן
בְּנִין דְּשָׁבְקוּ, בְּגִינִיחֹן אִית לֹון אֲגַר טַב בְּהֵהוּא
עֲלֵמָא, וּבְגִינִיחֹ יִרְתִּין אֲבָתָן דְּלָהוֹן חוֹלְקָא בְּתֵהוּא
עֲלֵמָא וְאוֹקְמוּהָ.

תָּא חַוִּי, קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא נָטַע אֵילָנִין בְּהָאִי עֲלֵמָא
אִי אֲעֲלָחוּ יָאוֹת, לָא אֲעֲלָחוּ אַעְקָר לֹון וְשָׁתַל

לשון הקודש

עַל הַכֹּל. (קהלת ד) טוֹבִים הַשָּׁנִים מִן
הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם
– אֵלוֹן הֵם שְׁמִתְעַסְקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
לְהוֹלִיד בָּנִים, שְׂאוֹתָם בָּנִים שְׁהִשְׁאִירוּ,
בְּגִלְלָם יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְגִלְלָם יוֹרְשִׁים אֲבוֹתֵיהֶם חֵלֶק בְּעוֹלָם
הַהוּא, וּבְאֵרוּהוּ.

בֹּא רֵאחַ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטַע
אֵילָנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם הִצְלִיחוּ –

וּבִין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִזְמִין לוֹ מְקוֹם לְעוֹלָם עַד שְׁיָמוֹת
הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם הַזֶּה וְהוּא יִשְׁתַּלֵּם
בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (במדבר לב) כִּי בָעִיר
מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגו'.
וְזֶהוּ שְׁשָׁנִינוּ, בָּנִים מִזְמָנִים לְצַדִּיקִים
בְּמִיתָתָם. בְּתִיחֹם לָא זָכוּ, וּבְמִיתָתָם
זָכוּ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כָּלֵם אֶמֶת וְזָכוּת, וְחָסֵן וְחִיִּים

לֹון אֶפִּילוֹ כִּמָּה זְמַנִּין. וּבְגִין כֶּךָ כָּל אֲרָחֵי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כִּלְהוּ לְטַב וּלְאַתְקָנָא עֲלֵמָא:

בֹּא אֶל אִשְׁתְּ אַחִיד וַיֵּבֶם אוֹתָהּ, דִּהָא יְהוּדָה
וּכְלָהוּ שְׁבַטִין הָווּ יַדְעֵי דָא. וְעַקְרָא דְמִלְתָּא,
וְהָקָם זָרַע. בְּגִין דִּיהֵוּא זָרַע אֶצְטְרִיךְ לְאַתְתְּקָנָא
מְלָה וּלְמַגְלֵם גּוֹלְמָא לְתַקְנוּנָא דְלֹא יִתְפָּרֵשׁ גְּזַעָא
מִשְׁרָשִׁיָּה בְּדָקָא יָאוּת, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (איוב לד)
וְאָדָם עַל עֵפֶר יָשׁוּב.

וְכִד מִתְתַּקֵּן לְבַתֵּר בְּדָקָא יָאוּת, אֲלִין מִשְׁתַּבְּחִין
בְּהֵוּא עֲלֵמָא בְּגִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִרְעֵי
בְּחוּ. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (קהלת ד) וְשִׁבְתָּ אֲנִי אֶת הַמַּתִּים
שְׁכָבְר מִתּוֹ, דִּיִּיקָא. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הִמָּה חַיִּים עֲדָנָה.
מָאִי עֲדָנָה, כִּמָּה דַּאֲתָּ אָמַר (בראשית יח) אַחֲרֵי כִלְתִּי
הִיָּתָה לִי עֲדָנָה. וְכְּתִיב (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמִיו.

לשון הקודש

כְּרֵאוּי, זֶהוּ שְׁכַתוּב (איוב לד) וְאָדָם עַל
עֵפֶר יָשׁוּב.

וּכְשֶׁנִּתְקַן אַחֲרֵי כֶּךָ כְּרֵאוּי, אֲלוּ
מִשְׁתַּבְּחִים בְּעוֹלָם הַהוּא, מִשּׁוּם
שֶׁהַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהֶם,
וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב (קהלת ד) וְשִׁבְתָּ אֲנִי אֶת
הַמַּתִּים שְׁכָבְר מִתּוֹ, דִּיקָא, מִן הַחַיִּים
אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדָנָה. מַה זֶה עֲדָנָה?
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יח) אַחֲרֵי כִלְתִּי

יָפָה. לֹא הִצְלִיחוּ – עוֹקֵר אוֹתָם וְשׁוֹתֵל
אוֹתָם אֶפְלוּ כִּמָּה פְּעָמִים, וּמִשּׁוּם כֶּךָ
כָּל דְּרָכֵי הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵן לְטוֹב
וְלִתְקוֹן אֶת הָעוֹלָם.

בֹּא אֶל אִשְׁתְּ אַחִיד וַיֵּבֶם אֹתָהּ. שְׁהֲרִי
יְהוּדָה וְכָל הַשְּׁבָטִים הָיוּ יוֹדְעִים אֵת זֶה
וְעַקֵּר הַדְּבָר וְהָקָם זָרַע, מִשּׁוּם שְׁאוּתוֹ
הַזֶּרַע צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן הַדְּבָר וּלְגַלֵּם גַּלְמֵם
לְתַקּוֹן שְׁלֵא יִפְרֹד הַזֶּרַע מִשְׁרָשׁוֹ

וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הָיָה (דָּלָא שָׁב לִימִי
 עֲלוּמִיּוֹ) אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר
 נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן
 לֹא הָיָה, דָּלָא שָׁב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ וְלֹא אֶצְטְרִיךְ
 לְאַתְתְּקֵנָא, וְלֹא סָבִיל חוּבִין קַדְמָאִי, בְּגִין דְּקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא (דף קצ"ז ע"א) יִהְיֶה אֶתֶר מִתְקַנָּא בְּהִיּוּא
 עֲלֵמָא כְּדָקָא יָאוּת.

תָּא חַיִּי, מַה כְּתִיב, (קהלת ח) וּבִכְן רְאִיתִי רְשָׁעִים
 קִבְּרִים וְגו', בְּמַה דְּאַתְמָר. בְּגִין דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא עָבִיד טִיבוּ וְלֹא בָעָא לְשַׁצָּאָה עֲלֵמָא אֱלָא בְּמַה
 דְּאַתְמָר, וְכָל אֲרַחֲוִי בְּלָחוּ קִשּׁוּט וּזְכוּ לְאוּטָבָא לְחוּ
 בְּהֵאִי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דְאַתִּי. זַכָּאָה חוּלְקָהוֹן
 דְּצִדִּיקִיָּא דְאִינוֹן אֲזִילִי בְּאַרְחַ קִשּׁוּט, עֲלִייתָו כְּתִיב,
 צִדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ: (תהלים לז)

לשון הקודש

מִתְקַן פְּעוּלָם הֵהוּא בְּרָאוּי.
 בָּא רָאָה מַה כְּתוּב? (קהלת ח) וּבִכְן רְאִיתִי
 רְשָׁעִים קִבְּרִים וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוּם
 שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד וְלֹא
 רוֹצֵה לְבָלּוֹת אֶת הָעוֹלָם, אֱלָא כְּמוֹ
 שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְכָל דְּרָכָיו מָלֵם אֱמֶת וְזִכּוֹת
 לְהִיטִיב לָהֶם פְּעוּלָם הִזֵּה וּבְעוּלָם הַבָּא.
 אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל הַצִּדִּיקִים שֶׁהֵם הוֹלְכִים
 בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים לז)

הָיְתָה לִי עֲדָנָה, וְכְתוּב (איוב לג) יִשׁוּב
 לִימִי עֲלוּמִיּוֹ.

וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הָיָה
 [שְׁלֹא שָׁב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ] אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת
 הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.
 וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הָיָה,
 שְׁלֹא שָׁב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ וְלֹא אֶצְרִיךְ
 לְהַתְתֵּקֵן וְלֹא סוֹבֵל חֲטָאִים רַאשׁוֹנִים,
 מִשּׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ מְקוֹם

וַיֵּרַע בְּעֵינָיו יי אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם אֹתוֹ. רַבִּי חֵיָא פָתַח, (קהלת יא) בַּבֶּקֶר זֶרַע אֶת זֶרַעַךְ וְלַעֲרֹב אֶל תַּנַּח יָדְךָ וְגו'. תָּא חַזִּי, כַּמָּה אֶתְחַזִּי לִיה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מִחֻבּוּי, וְלְאַזְדַּהֲרָא בְּעוֹבְדוֹי קָמִי קִדְשָׁא בְּרִידָא חוּא. בְּגִין דְּכַמָּה שְׁלִיחִין וְכַמָּה מְמַנֵּן אֵינוֹן בְּעֵלְמָא, דְּאֵינוֹן אֲזִלִּין וְשִׂאטִּין, וְחֻמָּאן עוֹבְדֵיהוֹן דְּבָנֵי נָשָׂא, וְסִהְדִּין עֲלוּי (ז"ח ע"ייהו) וְכֻלָּא בְּסַפְרָא כְּתִיבִין.

וְתָא חַזִּי, בְּכָל אֵינוֹן חוֹבִין דְּאַסְתָּאב בְּהוּ בַר נָשׁ בְּהָאֵי עֵלְמָא, דָּא אִיהוּ חוֹבָא דְאַסְתָּאב בֵּיה בַר נָשׁ יִתִּיר בְּהָאֵי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. מָאן דְּאוֹשִׁיד זֶרַעִיה בְּרִיקְנָא, וְאַפִּיק זֶרַעָא לְמִנְגָּא בִידָא אוּ בְּרִגְלָא וְאַסְתָּאב בֵּיה. כַּמָּה דְאַתָּ אָמַר, (תהלים ה) כִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רָע.

לשון הקודש

ומעידים עליו (ז"ח עליהם), והכל בתוכם בפספר.

ובא וראה, בכל אותם החטאים שנטמא בהם האדם יותר בעולם הזה, והו חטא שנטמא בו אדם יותר בעולם הזה ובעולם הבא – מי ששופך זרעו לריק ומוציא זרע לחנם ביד או ברגל ונטמא בו, כמו שנאמר (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע.

צדיקים יירשו ארץ.

וַיֵּרַע בְּעֵינָיו ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם אֹתוֹ. רַבִּי חֵיָא פָתַח, (קהלת יא) בַּבֶּקֶר זֶרַע אֶת זֶרַעַךְ וְלַעֲרֹב אֶל תַּנַּח יָדְךָ וְגו'. בָּא רָאָה כַּמָּה רָאוּי לְאָדָם לְהִזְהַר מִחֻטְאֵיו וּלְהִזְהַר בְּמַעֲשָׂיו לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁכַּמָּה שְׁלוּחִים וְכַמָּה מְמַנִּים הֵם בְּעוֹלָם שְׁהֵם הוֹלְכִים וּמְשׁוּמְטִים וְרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם

בְּגִין דָּא לֹא עָאֵל לְפִרְגּוּדָא, וְלֹא חָמִי סְבָר אֲפִי
עֲתִיק יוֹמִין, כְּמָה דְתַנִּינָן בְּתִיב הָכָא לֹא יִגְוֹרֵךְ
רַע, וּבְתִיב וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יִי. וּבְגִין
כֶּךָ בְּתִיב, (ישעיה א) יִדְיָכֶם דְּמִים מְלֹאוּ. וּכְפָא חוֹלְקִיָּה
דְּבַר נָשׁ דְּדַחִיל לְמֵאֲרִיָּה וַיְהִי נָטוּר מֵאוֹרַח בִּישָׁא,
וַיִּדְבִּי גְרָמִיָּה לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּדַחִילוּ דְמֵאֲרִיָּה.

תָּא חַיִּי, בְּבִקְר זֶרַע [אֵת] זֶרַעַךְ, הֵאֵי קָרָא אוּקְמוּתָא.
בְּבִקְר, דָּא הוּא בְּזִמְנָא דְּבַר נָשׁ אֲתַקְנִים
בְּחִילִיָּה וַיְהִי בְּעוֹלִימוֹ, כִּדִּין אֲשַׁתְּדֵּל לְאוֹלָדָא בְּגִין
בְּאִיתָתָא דְּחַזִּיא לִיה, וּבְתִיב בְּבִקְר זֶרַע אֵת זֶרַעַךְ.

דִּחָא כִּדִּין זִמְנָא אִיהוּ כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (תהלים קכז)
כַּחֲצִים בֵּיד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. בְּגִין דִּיכִיל
לְמִילָף לְהוּ אֲרַחוּי דְקֻדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וַיְהִי לִיה
אֲגָרָא טָבָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. וּבְתִיב אֲשֶׁרִי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר

לשון הקודש

בְּאֵר רְאָה, בְּבִקְר זֶרַע וְאַתָּ זֶרַעַךְ. הַפְּסוּם
הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ, בְּבִקְר – זֶהוּ בְּזִמְנָא שְׁאַדָּם
עוֹמֵד בְּכַחוֹ וַיְהִיָּה בְּעֵלּוּמִי, אִזּוּ יִשְׁתַּדֵּל
לְהוֹלִיד בְּנִים עִם אִשָּׁה שְׂרָאוּיָה לוֹ,
שְׁכָתוֹב בְּבִקְר זֶרַע אֵת זֶרַעַךְ.

שְׁחֲרִי אִזּוּ הוּא הַזִּמְנָא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים
קכז) כַּחֲצִים בֵּיד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים,
מְשׁוּם שְׂיָכוֹל לְלַמֵּד אוֹתָם דְּרַבִּי הַקָּדוֹשׁ

בְּגִלְלָל זֶה לֹא נִכְנָם לְמַחְצָה וְלֹא רוּאָה
תֹּאֵר פְּנֵיו שֶׁל עֲתִיק יוֹמִין, כְּמוֹ שְׁלַמְדָּנוּ,
כְּתוּב כֹּאן לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע, וּכְתוּב וַיְהִי עַר
בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה', וּמְשׁוּם כֶּךָ
כְּתוּב (ישעיה א) יִדְיָכֶם דְּמִים מְלֹאוּ. אֲשֶׁרִי
חִלְקוּ שֶׁל הָאִישׁ שְׂרָא מְרַבּוֹנוּ וַיְהִיָּה
שְׁמוֹר מִדְּרָךְ רַעָה, וַיִּמְהַר עֲצָמוֹ
לְהַשְׁתַּדֵּל בִּירְאָת רַבּוֹנוּ.

מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת
 אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. לֹא יִבְשׁוּ בְּהִיּוּא עֲלֵמָא, בְּזִמְנָא
 דְּמֵאֲרִיחֹן דְּדִינָא יִיתֹן לְקַטְרָנָא עֲלוּי. דְּלִית לָךְ
 אֲנָרָא טָבָא בְּהִיּוּא עֲלֵמָא, בְּהִיּוּא דְּאוּלִּיף לִיה
 לְבָרִיָּה דְּחִילוֹ דְּמָרִיָּה בְּאַרְחוּי דְּאוּרִיָּתָא.

תָּא חֲזִי, מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, דְּכְתִיב, (בראשית יח) כִּי
 יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיָּה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ
 אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יִי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְעַל
 דָּא הֵהוּא זְכוּ קִיָּימָא לִיה בְּהִיּוּא עֲלֵמָא לְגַבֵּי כָל
 מֵאֲרִיחֹן דְּדִינָא.

וּבְגִין כֶּךָ בְּבִקְרָא זִרַע אֶת זִרְעָךְ, וְלַעֲרַב אֶל תַּנְח
 יָדְךָ, אֲפִילוּ בְיוֹמֵי דְּזֻקְנָה, דְּאִיְהוּ זִמְנָא דְּסִיב
 בַּר נֶשׁ (לֹא יִימָא כְּבֵר אֲשַׁתְּדָּלִית וְדִי לִי אוּ כְּבֵר אֲשַׁתְּדָּלִית וְלֹא יִכְלִינָא וְהִשְׁתָּא
 דְּאִנָּא סִיב לִית אֲנָא בְּעִי וְעַם כָּל דָּא) מַה כְּתִיב אֶל תַּנְח יָדְךָ לֹא

לשון הקודש

(בראשית יח) כִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיָּה אֶת
 בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת
 צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְעַל כֵּן אוֹתָהּ הַזְכוּת קִיָּמָת לֹא בְּעוֹלָם הֵהוּא אֲצֵל כָּל
 בְּעָלֵי הַדִּין.

וּמִשׁוּם כֶּךָ בְּבִקְרָא זִרַע אֶת זִרְעָךְ,
 וְלַעֲרַב אֶל תַּנְח יָדְךָ – אֲפִילוּ בְיוֹמֵי
 הַזְקָנָה, שֶׁהוּא הַזְמָן שֶׁאֲדָם זָקֵן, וְלֹא יֵאמַר
 כְּבֵר הַשְׁתַּדְּלָתִי וְדִי לִי, אוּ – כְּבֵר הַשְׁתַּדְּלָתִי וְאִינִי

בְּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה לוֹ שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם
 הַבָּא, שְׂכָתוֹב אֲשֶׁרִי הַגִּבֵּר אֲשֶׁר מִלֵּא
 אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ
 אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. לֹא יִבְשׁוּ – בְּעוֹלָם
 הֵהוּא, בְּזִמְן שֶׁבְּעָלֵי הַדִּין יִבְאוּ לְקַטְרָנָא
 עֲלוּי, שְׂאִין לָךְ שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הֵהוּא
 כְּמוֹ הֵהוּא שֶׁמִּלְמַד אֶת בְּנוֹ יִרְאֵת רַבּוֹנוֹ
 בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה.

בֹּא רֵאֵה מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, שְׂכָתוֹב

יִשְׁבּוּק מִלְּאוֹלָדָא בְּהָאֵי עֲלָמָא. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין
דְּלֹא תִדַּע אֵיזָה יִכְשַׁר הָזֶה אוּ זֶה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.
בְּגִין דִּיקוּמוּן בְּגִינִיה בְּהָהוּא עֲלָמָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלְתָּ יְיָ בָּנִים, דָּא
צְרוּרָא דְנִשְׁמָתָא סְטָרָא דְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְלִהָאֵי
נִחַלָּה מָאן זָכִי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְאַעְלָא בְּהָהוּא נִחַלְתָּ
יְיָ, בָּנִים. אֵינּוּן בְּגִין זָכָאן לִיָּה לְנִחַלְתָּ יְיָ, וְעַל דָּא
זָכָאָה הָהוּא בַּר נָשׁ דְּזָכִי לֹון דִּיזְלִיף לֹון אַרְחֻי
דְּאוּרִייתָא כְּמָה דְאַתְמָר:

וְתַסֵּר בְּגִדֵי אֲלֻמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וְגו', תָּא חֲזִי, תַּמָּר
בֵּת כְּהֵן הָיְתָה, וְכִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ דְּאִיְהִי אֲזִלָּא
בְּגִין לְאַזְנָאָה עִם חֲמוּזָה, דְּהָא אִיְהִי צְנִיעוּתָא
אֲשֶׁתִּכְתֵּת בָּהּ תְּדִיר. אֵלָּא אִיְהִי צַדִּיקַת הָיְתָה וּבְחֻכְמָה
עֲבַדַּת הָאֵי, דְּהָא אִיְהִי לֹא אַפְקַרְתָּ גְרָמָה לְגַבִּיָּה,

לשון הקודש

הָאֲדָם לְהַכְנִס לְאוֹתָהּ נִחַלְתָּ ה' ? הַבָּנִים.
אוֹתָם הַבָּנִים מְזֻכָּרִים אוֹתוֹ לְנִחַלְתָּ ה',
וְעַל כֵּן אֲשֶׁרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁמוּבָה אוֹתָם
לְלַמֵּד אוֹתָם דְּרָכֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ
שֶׁנֶּתְבָּאָר.

וְתַסֵּר בְּגִדֵי אֲלֻמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וְגו'. בֹּא
רָאָה, תַּמָּר הֵיטָהּ בֵּת כְּהֵן, וְכִי תַעֲלֶה
עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהִיא הִלְכָה כְּדִי לְזִנוּת עִם
חֲמוּזָה? שֶׁהִרִי הִיא, צְנִיעוּת נִמְצְאָה בָּהּ

יְכוּל, וְכַעַת שְׁאֵנִי זָקֵן אֵינִי רוֹצֶה. וְעַם כָּל זֶה מָה
כְּתוּב? אֵל תִּנַּח יָדְךָ. לֹא יָנִית מְלַהוּלִיד
בְּעוֹלָם הָזֶה. מָה הַפֶּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
תִדַּע אֵיזָה יִכְשַׁר הָזֶה אוּ זֶה. לְפָנֵי
הָאֱלֹהִים – כְּדִי שִׁיעֲמָדוּ בְּשִׁבְלֹו בְּעוֹלָם
הַהוּא.

וְעַל כֵּן כְּתוּב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלְתָּ ה'
בָּנִים. זֶהוּ צְרוּר הַנִּשְׁמוּת, הַצֵּד שֶׁל
הָעוֹלָם הַבֹּא. וְלִנְחַלָּה הַזֶּה, מִי מְזֻכָּה אֵת

אֵלָא בְּגִין דִּידִיעָה יָדַעַת וְחִכְמָתָא אִסְתַּבְּלַת. וְעַל דָּא
אִיהִי אֲתַת לְגַבִּיָּה לְמַעְבָּד (עֲמִיָּה) טִיבּוּ וְקִשּׁוּט, וְעַל דָּא
אֲתַת (לְחֻדָּה) וְאַשְׁתַּדְּלַת בְּעֶסְקָא דָּא.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דִּאִיהִי יָדַעַת יְדִיעָה וְאַשְׁתַּדְּלַת
בְּעֶסְקָא דָּא. קֳדָשָׁא בְּרִידָּה הוּא עֲבַד סִיּוּעָא תַּמָּן
בְּחֵהוּא עוֹבְדָא וְאַתְעַבְּרַת מִיָּד. וְכֹלָא הֵנָּה (דף קפח ע"ב)
מִנִּיה. וְאִי תִימָא אֲמַאי לָא אִיִּיתִי קֳדָשָׁא בְּרִידָּה הוּא
אֵינּוּן בְּגִין מֵאֲתַתָּא אוֹחְרָא, אֲמַאי מִן דָּא. אֵלָא וְדִאִי
אִיהִי אֲצִמְרִיכָא לְעוֹבְדָא דָּא וְלָא אֲתַתָּא אַחְרָא.

תַּרְיִין נָשִׁין חֲזִי דְמִנִּיָּהוּ אֲתַבְּנִי זֶרַעַא דִּיהוּדָה, וְאֲתוּ
מִנִּיָּהוּ דְדוֹר מְלָכָא וּשְׁלֹמֹה מְלָכָא וּמְלָכָא
מְשִׁיחָא. וְאַלִין תַּרְיִין נָשִׁין דָּא כְּגִוּוֹנָא דָּדָא, תָּמַר
וְרוּת דְּמִיתוּ בְּעַלְיָהוּ בְּקִדְמִיתָא, וְאֵינּוּן אֲשְׁתַּדְּלוּ
לְעוֹבְדָא דָּא.

לשון הקודש

עֲשֵׂה שֵׁם סִיּוּעַ בְּמַעֲשֵׂה הַהוּא וּמִיָּד
הִתְעַבְּרָה, וְהַכֵּל הִיָּה מִמֶּנּוּ. וְאִם תֹּאמַר,
לָמָּה לֹא הִבִּיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹתָם בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרֵת? לָמָּה מִזוּ?
אֵלָא וְדִאִי שְׁהִיא הִצְרִיכָה לְמַעֲשֵׂה הַזֶּה
וְלֹא אִשָּׁה אַחֲרָת.

שְׁתֵּי נָשִׁים הָיוּ שֶׁמֶהֱנַן נִבְנָה הַזֶּרַע שֶׁל
יְהוּדָה, וְכֵּן מִהֵן דְּדוֹר הַמֶּלֶךְ וּשְׁלֹמֹה

תָּמִיד. אֵלָא הִיא הִיתָה צְדָקָתָה, וּבְחֻכְמָהּ
עֲשֵׂתָה אֵת זֶה, שְׁחָרִי הִיא לֹא הִפְקִירָה
אֵת עֲצָמָהּ אֵלָיו, אֵלָא מְשֻׁם שִׁידְעָה
יְדִיעָה וּבְחֻכְמָהּ הִתְבּוֹנְנָה, וְעַל כֵּן הִיא
בָּאָה אֵלָיו לַעֲשׂוֹת (עֲמֻזָּה) חֶסֶד וְאַמֶּת, וְעַל
זֶה בָּאָה וּבְפִרְהוּסָא וְהִשְׁתַּדְּלָה בְּעֶסְקַת הַזֶּה.
בָּא רָאָה, מְשֻׁם שְׁהִיא יָדַעָה יְדִיעָה
וְהִשְׁתַּדְּלָה בְּעֶסְקַת זֶה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

תָּמַר אֶשְׁתִּדֹּלַת לְגַבִּי חֲמוּהָ דְאִיהּ קָרִיב יְתִיר
 לְבָנָיו דְּמִיתוּ. מָאִי טַעְמָא אִיהִי אֶשְׁתִּדֹּלַת
 לְגַבִּיָּהּ, דְּכִתִּיב בִּי רְאֵתָה כִּי גָדַל שָׁלָה וְהִיא לֹא
 נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה. וּבְגִין דָּא אֶשְׁתִּדֹּלַת בְּעוֹבְדָא דָּא
 לְגַבִּי חֲמוּהָ.

רוּת מִית בַּעֲלָהּ וּלְבַתָּר אֶשְׁתִּדֹּלַת בְּעוֹבְדָא דָּא
 לְגַבִּיָּהּ דְּבַעֲזוּ דְּכִתִּיב, (רוּת ג) וַתֵּגַל מְרַגְלוּתָיו
 וַתִּשְׁכַּב. וְאֶשְׁתִּדֹּלַת בְּתֵרִיָּה וּלְבַתָּר אוֹלִידַת לִיָּה
 לְעוֹבֵד. וְאִי תִימָא אֲמָאִי לָא נָפִיק עוֹבֵד מֵאֲתָתָא
 אַחֲרָא, אֵלָא וּדְאִי הִיא אֶצְטְרִיכַת וְלֹא אֲתָתָא אַחֲרָא.
 וּמִתְרִין אֵלִין אֲתַבְּנִי וְאֶשְׁתַּכְּלִיל זְרַעָא דִּיהוּדָה,
 וְתִרְוִיָּהּ בְּכַשְׁרוֹת עָבְדוּ לְמַעַבְד טִיבוּ עִם אֵינוֹן
 מִיתִיָּא לְאֲתַקְנָא עֲלֵמָא לְבַתָּר.

לשון הקודש

רוּת מִת בַּעֲלָהּ, וְאַחֲר כֵּךְ הִשְׁתַּדְּלָה
 בַּמַּעֲשֵׂה הַזֶּה אֲצֵל בַּעַז, שְׂכָתוֹב (רוּת א)
 וַתֵּגַל מְרַגְלוּתָיו וַתִּשְׁכַּב, וְהִשְׁתַּדְּלָה
 עִמוֹ, וְאַחֲר כֵּךְ הוֹלִידָה אֶת עוֹבֵד. וְאִם
 תֹּאמַר, לָמָּה לֹא יָצָא עוֹבֵד מֵאִשָּׁה
 אַחֲרָת? אֵלָא וּדְאִי הִיא הֶצְרָכָה וְלֹא
 אִשָּׁה אַחֲרָת. וּמִשְׁתִּי אֵלֶּי נִבְנָה וְנִתְּקַן
 זְרַעוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וּשְׁתִּיָּהּ עָשׂוּ
 בְּכַשְׁרוֹת, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אוֹתָם
 הַמֵּתִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם לְאַחֲר מִבְּנִי.

הַמֶּלֶךְ וּמֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ, וּשְׁתֵּי הַנָּשִׁים
 הִלְלוּ זֶה כְּמוֹ זֶה, תָּמַר וְרוּת שְׂמֵתוֹ
 בַּעֲלֵיהֶן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהֵן הִשְׁתַּדְּלוּ
 לַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה.

תָּמַר הִשְׁתַּדְּלָה אֲצֵל חֲמִיָּה, שֶׁהוּא
 יוֹתֵר קְרוֹב לְבָנָיו שְׂמֵתוֹ. מָה הַטַּעַם
 הִיא הִשְׁתַּדְּלָה אֲצֵלוֹ? שְׂכָתוֹב בִּי
 רְאֵתָה כִּי גָדַל שָׁלָה וְהִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ
 לְאִשָּׁה, וּמִשּׁוֹם זֶה הִשְׁתַּדְּלָה בַּמַּעֲשֵׂה
 הַזֶּה אֲצֵל חֲמִיָּה.

וְדָא הוּא כְּמָה דְּאִתְּמַר (קהלת ד') **וְשִׁבְחָ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׂכָר מֵתוֹ, דְּהָא כִּד הָווּ חִיִּין בְּקִדְמִיתָא לָא הָווּ בְּהוּ שְׂבַחָא** (ו"ח וילבֹּתֵר הָווּ בְּהוּ שְׂבַחָא), **וְתִרְוִייהוּ אֶשְׁתַּדְּלוּ לְמַעַבְד טִיבוּ וּקְשׁוּט עִם אֲנָוּ מִיִּתְיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִייע בְּהִיּוּא עוֹבְדָא וְכֹלָא הָווּ כְּדָקָא יָאוּת. וְכַּאֲה אִיְהוּ מָאן דְּאֶשְׁתַּדְּל בְּאוֹרֵייתָא יִמְמָא וְלִילִיָּא. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר,** (יהושע א') **וְהִגִּית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכָּתוּב בּוּ כִּי אֲזַ תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְגו'.**

וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּקְנֶהוּ פּוֹטִיפֶר וְגו'. (מָה כְּתִיב לְעִיל וַיִּכְר וַיְהוּדָה וַיֹּאמֶר, אִיְהוּ לְגַבִּי אָבִיו הִכֵּר נָא וְגו', וְעַל דָּא וַיִּכְר וַיְהוּדָה. וְכְתִיב וַהֲגָה תְּאוֹמִים בְּבִטְנָה. תְּאוֹמִין הָווּ מִקְדָּמָת דְּנָא אַחִין הָווּ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לֹא אֶשְׁתַּמַּע חֲכִי. אֱלָא בְּנִין אַחֲרֵינִין אֶתְלִידוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּנִין כִּד אֶשְׁתַּדְּלֵת לֹא שְׂבַחָא אוֹבְדָא דְּאֶתְאֲבִיד. תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב, וַיְהִי כַּמְשִׁיב יָדוֹ וַהֲגָה יָצָא אַחִיו וְתֹאמֶר מַה־פִּרְצֵת עֲלֶיךָ פִּרְץ. רְמוֹז הָכָא פִּרְצוֹתָא קִדְמָאָה דְּפִרְץ' תְּהוּא דְּמִית עֲלִיהּ מִשְׁמַע דְּכְתִיב פִּרְצֵת

לשון הקודש

כִּי אֲזַ תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְגו'.
וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּקְנֶהוּ פּוֹטִיפֶר וְגו'. וְמָה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּכְר וַיְהוּדָה וַיֹּאמֶר. הוּא אָמַר לְאֲבִיו הִכֵּר נָא וְגו', וְעַל כֵּן וַיִּכְר וַיְהוּדָה. וְכְתוּב וַהֲגָה תְּאוֹמִים בְּבִטְנָה. תְּאוֹמִים הֵינּוּ מִקְדָּם לְכֵן אַחִים הֵינּוּ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לֹא כִּד נִשְׁמַע, אֱלָא בְּנִים אַחֲרִים נִלְדוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִשּׁוּם כִּד הֶשְׁתַּדְּלָה לְמַצָּא הָאֲבִידָה שְׁנֵאבְדָה בָּא רָאָה מָה כְּתוּב, וַיְהִי כַּמְשִׁיב יָדוֹ וַהֲגָה יָצָא אַחִיו וְתֹאמֶר מַה־פִּרְצֵת עֲלֶיךָ פִּרְץ. רְמוֹז

וַיְהוּ כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (קהלת ד') **וְשִׁבְחָ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׂכָר מֵתוֹ, שְׁחֵרִי בְּשֵׁחֵרֵי חַיִּים בְּהִתְחַלָּה, לֹא הָיָה בָּהֶם שְׂבַח וּ"ח וְאַחֵר כִּד הָיָה בָּהֶם שְׂבַח, וְשִׁתִּיהֶן הֶשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וְאַמֶּת עִם אוֹתָם הַמֵּתִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סִיעַ בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה וְהַכֹּל הָיָה בְּרָאוּי. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שְׁמִשְׁתַּדְּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר** (יהושע א') **וְהִגִּית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכָּתוּב בּוּ**

עָלֶיךָ פְּרִיצוֹתָא בְּגִין דְּאַצְטְרִיכַת לְאַטְרַחָא לְמֶרְדָּ וּבְגִין כִּד פְּרִיצוֹתָא תַּעֲבִיד בְּשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבֹדַת כּוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת. וְעַל דָּא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ פֶּרֶץ. וּלְבַתֵּר דְּכָל עוֹבְדָא דִּיהוּדָה אֲתָמַר דִּיהוּדָה זִבִּין לִיה לְיוֹסֵף. וְאִיהוּ גָרִים לִיה לְכָל הָאִי. דְּאִי יְהוּדָה הָוָה אָמַר גִּהְדֵּר לִיה לְאַבְנָא הוּוּ עֲבָדִין לִיה אֲחֹוּי חֲבִי וְעַל דָּא גִּחְתּוּ לִיה אֲחֹוּי מִשְׁלָטְנוּתָא דְּעָלְיָהּ. לְבַתֵּר דְּאַתְגָּלִי מֵאַחֹוּי וְאַתָּא עָלִיהּ כָּל דָּא אֲהֲדֵר וְאַמַּר וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה) **מָאִי הוֹרֵד.**

דְּאַסְתַּבֵּם קַדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא בְּהֵהוּא עוֹבְדָא לְקִיּוּמָא גִּזְרָה דִּילִיה דְּגִזְרָא בֵּין הַבְּתָרִים דְּכְתִיב, (בראשית טו) **יָדוּעַ יִתְּנֶה כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ וְגו'.** וַיִּקְנְהוּ פוֹטִיפָר לְסֹטֵר חֲטָאָה קָנָה לִיה.

פֶּתַח וְאַמַּר, (איוב ט) **הָאֵמַר לַחֲרָם וְלֹא יִזְרַח וּבְעַד כּוֹכְבִּים יַחְתֵּם.** תָּא חֲזִי, שְׂבַעָה כְּכַבֵּיא עֲבַד קַדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא בְּרִקִּיעָא, וְכָל רִקִּיעָא וְרִקִּיעָא אֵית בֵּיה כְּמָה שְׂמִשִּׁין מִמֵּינִין לְשִׁמְשָׁא לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא.

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה לְקַיֵּם אֶת הַגִּזְרָה שְׁלוֹ שְׁגִזְרָא בֵּין הַבְּתָרִים, שְׂבַתוֹב (בראשית טו) יָדוּעַ יִתְּנֶה כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ וְגו'. וַיִּקְנְהוּ פוֹטִיפָר, לְצַד הַחֲטָא קָנָה אוֹתוֹ.

פֶּתַח וְאַמַּר, (איוב ט) **הָאֵמַר לַחֲרָם וְלֹא יִזְרַח וּבְעַד כּוֹכְבִּים יַחְתֵּם.** בָּא רֵאָה, שְׂבַעָה כּוֹכְבִּים עָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִקִּיעַ, וּבְכָל רִקִּיעַ וְרִקִּיעַ יֵשׁ כְּמָה שְׂמִשִּׁים מְמַנִּים לְשִׁמּוּשׁוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כָּאֵן הַתְּפָרְצוֹת רֵאשׁוּנָה שְׁפָרִין זֶה שְׂמַת עָלָיו, מִמִּשְׁמַע שְׂכַתוֹב פְּרָצַת עָלֶיךָ, הַתְּפָרְצוֹת בְּגָלִל שְׁהַצְטַרְכַּת לַחֲטָרִית לְאַדְוָנָה, וּמִשּׁוּם כִּד הַתְּפָרְצוֹת תַּעֲשֶׂה בְּשָׂאָר אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבֹדַת כּוֹכְבִּים וּמִזְלוֹת. וְעַל זֶה וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּרֶץ. וְלֹאֲחֵר שְׂכָל מַעֲשֶׂה שֶׁל יְהוּדָה נֹאמַר שִׁזְהוּדָה מְכַר לוֹ לְיוֹסֵף, וְהוּא גָרַם לוֹ לְכָל זֶה, שְׂאֵם יְהוּדָה הָיָה אוֹמֵר גִּחְזִיר אוֹתוֹ לְאַבְנָו, הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ אֲחֹוּי כֶּךָ, וְעַל זֶה הוֹרִידוּ אוֹתוֹ אֲחֹוּי מִשְׁלָטְנוֹ שְׁעָלֵיהֶם. וּלְבִסּוֹף שְׁגָלָה מֵאַחֹוּי וּבָא עָלָיו כָּל זֶה, חֲזֹר וְאַמַּר וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה מָה זֶה הוֹרֵד? שְׁהַסְכִּים

בְּגִין דְּלִית לָךְ שְׁמָשָׁא אוּ מְמָנָא דְּלִית לִיה פּוֹלְחָנָא
 וְשְׁמוּשָׁא לְמֵאֲרִיָּה, וְקִיָּמִי כָּל חַד וְחַד עַל
 חַהוּא שְׁמוּשָׁא דְּאַתְּפַקְדָּא בֵּיה, וְכָל חַד יָדַע
 עֲבִידְתִּיה לְשְׁמָשָׁא.

מִנְחֹן מְשֻׁמְשֵׁי בְּשְׁלִיחוּתָא דְּמֵרִיחֹן וְאַתְּפַקְדֹן
 בְּעֵלְמָא עַל כָּל עוֹבְדֵיחֹן דְּבִנֵּי נָשָׂא, וּמִנְחֹן
 דְּקָא מְשַׁבְּחִין לִיה וְאִינוּן (הא) אַתְּפַקְדֹן עַל שִׁירְתָּא.
 וְאַף עַל גַּב דְּאִינוּן אַתְּפַקְדֹן בְּהָא, לִית לָךְ כָּל חֵילָא
 בְּשִׁמְיָא וְכִכְבִּין וּמִזְלֵי דְּכֻלְהוּ לָא מְשַׁבְּחִין לִיה
 לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דְּחָא בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל לִילְיָא בְּדִין אַתְּפַרְשֵׁן תִּלְת
 סְטָרִין מְשַׁרְיִין לְתִלְת סְטָרֵי עֵלְמָא, וּבְכָל
 סְטָרָא וְסְטָרָא אֶלְף אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבָּן וְכֻלְהוּ מִמֶּנּוּ
 עַל (דף קפט ע"א) שִׁירְתָּא.

לשון הקודש

שְׁהִם מְפַקְדִים עַל זֶה, אִין לָךְ כָּל חֵיל
 בְּשָׁמִים וְכִכְבִּים וּמִזְלוֹת שְׁכֻלָּם לָא
 מְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 שְׁחָרִי בְּשַׁעָה שְׁנַכְנָם הַלְלִיה, אִין
 נְפַרְדִּים שְׁלֹשָׁה צְדָדִים מַחֲנוֹת לְשִׁלְשֶׁת
 צְדָדֵי הָעוֹלָם, וּבְכָל צַד וְצַד אֶלְף אֶלְפִים
 וְרַבּוּא רַבָּבוֹת, וְכֻלָּם מְמָנִים עַל הַשִּׁירָה.

מְשֻׁמְשֵׁי שְׁאִין לָךְ שְׁמָשָׁא אוּ מְמָנָא שְׁאִין
 לוֹ עֲבוּדָה וְשְׁמוּשָׁא לְאֶדוֹנֵי, וְעוֹמְדִים כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד עַל אוֹתוֹ הַשְׁמוּשָׁא שְׁנַתְּמָנָה
 בוֹ, וְכָל אֶחָד יוֹדַע עֲבוּדָתוֹ לְשִׁמְשָׁא.
 מִנְחָם שְׁמֻשְׁמֻשִׁים בְּשְׁלִיחוּת רַבּוֹנָם
 וּמְפַקְדִים בְּעוֹלָם עַל כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי
 הָאָדָם, וּמִנְחָם שְׁמֻשְׁבָּחִים אוֹתוֹ, וְהֵם
 וְהֵרִין מְפַקְדִים עַל הַשִּׁירָה. וְאַף עַל גַּב

תִּלְתַּת מִשְׁרֵיִן אֵינוֹן, וְיַחַד חֵיוֹתָא קִדִּישָׁא מְמַנָּא
עַלֵּיהּ וְקִימָא עַלֵּיהּ, וְכִלְהוּ קָא מִשְׁבַּחַן
לִיה לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאֵתִי צַפְרָא, כַּד אֵתִי
צַפְרָא, כָּל אֵינוֹן דְּבִסְטָר דְּרוֹם וְכָל כְּכִיָּא דְנִתְהַרִי,
כִּלְהוּ מִשְׁבַּחַן וְאִמְרֵי שִׁירְתָּא לְקֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה
דְּאֵתִי אָמַר, (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כְּכִי בִקֵּר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. בָּרֶן יַחַד כְּכִי בִקֵּר, אֵלִין כְּכִיָּא דְבִסְטָר
דְּרוֹם כְּמָה דְּאֵתִי אָמַר, (בראשית יט) וַיֵּשְׁבֻם אַבְרָהָם בְּבִקֵּר.
וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אֵלִין אֵינוֹן דְּבִסְטָר שְׁמַאלָא
דְּאֵתִי בְּלִילֹ בִּימִינָא.

וְכַדִּין צַפְרָא נִתְהַר, וַיִּשְׁרָאֵל נָטְלִי שִׁירְתָּא וּמִשְׁבַּחַן
לִיה לְקֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימָמָא, תִּלְתַּת זְמַנִּין
בִּימָמָא, לְקַבֵּל תִּלְתַּת זְמַנִּין דִּלִּילִיא. וְקִימִין אֵלִין
לְקַבֵּל אֵלִין, עַד דִּיסְתַּלַּק יִקְרָא דְקֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

הכוכבים שִׁבְצָד דְּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית יט) וַיֵּשְׁבֻם אַבְרָהָם בְּבִקֵּר. וַיִּרְיעוּ
כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים – אֵלוֹ הֵם שִׁבְצָד שְׁמַאל
שֶׁנִּכְלְלוּ בִּימִין.

וְאֵז מֵאִיר הַבִּקֵּר, וַיִּשְׁרָאֵל נוֹשָׂאִים
שִׁירָה וּמִשְׁבָּחִים לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בַּיּוֹם, שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים בַּיּוֹם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ
פַּעֲמִים שֶׁל הַלֵּילָה, וְעוֹמְדִים אֵלָּה כְּנֶגֶד
אֵלָּה, עַד שֶׁמִּתְעַלָּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ

שֶׁלֹּשָׁה מַחֲנוֹת הֵם, וְנִתְּנָה קְדוּשָׁה אַחַת
מִמֶּנָּה עֲלֵיהֶם וְעוֹמְדֵת עֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם
מִשְׁבָּחִים אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שָׁבָא הַבִּקֵּר. כְּשָׁבָא הַבִּקֵּר, כָּל אוֹתָם
שִׁבְצָד דְּרוֹם וְכָל הַכּוֹכָבִים שְׁמַאִירִים,
כֻּלָּם מִשְׁבָּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה
לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח)
בָּרֶן יַחַד כְּכִי בִקֵּר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. בָּרֶן יַחַד כְּכִי בִקֵּר – אֵלוֹ

בִּימָמָא וּבַלֵּילִיָּא בְּדָקָא יָאוּת, וְקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
אֶסְתַּלַּק בְּהוּ בְּשִׁית אֱלִין.

הָהוּא חֵינְתָּא קִדְשָׁא דְקִיָּמָא עֲלֵיִהּ לְעִילָא
קִיָּמָא עַל יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּגִין לְאַתְקַנָּא
כֻּלָּא בְּדָקָא יָאוּת. מַה כְּתִיב בָּהּ (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד
לִילָהּ וַתִּתֵּן מָרָף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וַתִּתֵּן מָרָף
לְבֵיתָהּ אֱלִין אֵינוֹן מִשִּׁירֵיין דְּלֵעִילָא, וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ
אֱלִין מִשִּׁירֵיין דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּבְגִין כֹּךְ יִקְרָא
דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֶסְתַּלַּק מִכָּל סְטָרִין מֵעִילָא
וּמִתַּתָּא. וְעַל דָּא כֻּלָּא הָוָה (ס"א הוּא) בְּרִשׁוּתִּיהָ קִיָּמָא,
וְכֻלָּא אִיהוּ בְּרַעוּתִיהָ.

הָאֵמֵר לְחֶרֶם וְלֹא יִזְרַח. (איוב ט) רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
דָּא יוֹסֵף. וּבְעֵד פּוֹכְבִּים יַחְתָּם, אֱלִין אֵינוֹן
אַחֵי דְכְּתִיב בְּהוּ וְאַחֵד עֶשֶׂר פּוֹכְבִּים מִשְׁתַּחֲוִים לִי.

לשון הקודש

לְנַעֲרֹתֶיהָ – אֵלּוּ הַמַּחֲנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְמַטָּה. וּמִשׁוּם כֹּךְ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה מִכָּל הַצְּדִידִים,
מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה, וְעַל כֵּן הִכַּל הָיָה (הוּא)
עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ וְהִכַּל הוּא בְּרִצּוֹנוֹ.

(איוב ט) הָאֵמֵר לְחֶרֶם וְלֹא יִזְרַח – רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר זֶה יוֹסֵף. וּבְעֵד פּוֹכְבִּים
יַחְתָּם – אֵלּוּ הֵם אַחֵיו, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם

בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָהּ בְּרִאוּי, וְהַקֹּדֶשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה בִּשְׁשׁ הַלָּלוּ.

אוֹתָהּ הַחֵיהַ הַקֹּדֶשׁה שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם
לְמַעַלָּה, עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּרִי
לְתַקֵּן הִכַּל בְּרִאוּי. מַה כְּתוּב בָּהּ? (משלי

לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָהּ וַתִּתֵּן מָרָף לְבֵיתָהּ
וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וַתִּתֵּן מָרָף לְבֵיתָהּ –
אֵלּוּ אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁלְּמַעַלָּה. וְחֶק

דָּבַר אַחֵר הָאָמַר לַחֶרֶם, דָּא יַעֲקֹב, בְּשַׁעֲתָא דְאָמְרוּ
 לוֹ הֵכָר נָא. וְלֹא יִזְרַח, בְּשַׁעֲתָא דְאַסְתָּלְקַת שְׂכִינְתָּא
 מִנִּיהּ. וּבְעֵד בּוֹכְבִּים יַחְתֵּם, בְּגִין בְּנוֹי אֶתְחַתֵּם
 וְאַסְתִּים נְהוּרָא דִּילֵיהּ, שְׂמִשָּׂא אֶתְחַשֵּׁד וְכַבְיָא לָא
 נְהִירוּ בְּגִין דִּיּוֹסָף אֶתְפָּרֵשׁ מֵאֲבוּי. וְתָא חַיִּי, מִתְּהוּא
 יוֹמָא דְתִּתְּהוּא עוֹבְדָא דִּיּוֹסָף, אֶתְפָּרֵשׁ יַעֲקֹב מִשְׂמוּשָּׂא
 דְּעֶרְסָא וְאַשְׁתָּאֵר אַבְלָא עַד תְּהוּא יוֹמָא דְאַתְבָּשֵׁר
 בְּשׁוּרָה דִּיּוֹסָף:

וַיְהִי יי אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית
 אֲדֹנָיו וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים לז) כִּי ה' אֱהֵב
 מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ. הָאִי
 קָרָא אוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם, אֶת חֲסִידָיו, חֲסִידוֹ כְּתִיב,
 וְהָא אֶתְמָר.

לשון הקודש

יעקב משמוש המטה, ונשאר אבל עד
 אותו היום שהתבשר בשורת יוסף.
 וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ
 וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח,
 (תהלים לז) כִּי ה' אֱהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב
 אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה
 בְּאֵרוּהוּ בְּאַבְרָהָם. אֶת חֲסִידָיו, כְּתוּב
 חֲסִידוֹ, וְהִרִי נִתְבָּאֵר.

ואחד עשר בוכבים משתחווים לו. דָּבַר
 אַחֵר, הָאָמַר לַחֶרֶם – זֶה יַעֲקֹב בְּשַׁעֲה
 שְׂאָמְרוּ לוֹ הֵכָר נָא. וְלֹא יִזְרַח – בְּשַׁעֲה
 שֶׁהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. וּבְעֵד
 בּוֹכְבִּים יַחְתֵּם – מִשּׁוּם בְּנָיו נִתְחַתֵּם
 וְנִסְתֵּם הָאוֹר שְׁלֹו, הַשְּׂמִשׁ חֲשָׁד
 וְהַבּוֹכְבִּים לֹא הָאִירוּ, מִשּׁוּם שְׂיוֹסָף
 נִפְרַד מֵאֲבוּי. וּבֵא וְרָאָה, מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
 שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹסֵף, נִפְרַד

תָּא חַיִּי, בְּכָל אֶתֶר דְּצַדִּיקָא אָזְלִי, קִדְשָׁא בְּרִידָא
 הוּא נָטִיר לֹון וְלֹא שָׁבִיק לֹון. דָּוִד אָמַר, (תהלים
 כג) גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיָּא צְלֻמֹּת לֹא אִירָא רָע כִּי אֶתָּה
 עִמָּדִי שְׁבִטָךְ וּמִשְׁעֲנִתְךָ וְגו'. בְּכָל אֶתֶר דְּצַדִּיקָא
 אָזְלִי, שְׂכִינְתָּא אָזְלֹא עִמָּהוֹן וְלֹא שָׁבִיק לֹון.
 יוֹסֵף אָזַל בְּגִיָּא צְלֻמֹּת וְנָחְתוּ לִיה לְמַצָּרִים,
 שְׂכִינְתָּא הָיָה עִמָּיה. הָדָא הוּא דְכֶתִיב, וַיְהִי
 יִי אֶת יוֹסֵף. וּבְגִין דְּהָיָה עִמָּיה שְׂכִינְתָּא בְּכָל מָה
 דְּהָיָה עִבִיד הָיָה מְצַלַּח בִּידֵיהּ. דְּאָפִילוּ מָאִי דְּהָיָה
 בִּידֵיהּ וְהָיָה תָּבַע לִיה מְאִירָה בְּגִוּוֹנָא אַחְרָא, הָיָה
 מִתְהַפֵּךְ בִּידֵיהּ לְהַהוּא גִּוּוֹנָא דִּרְעוּתָא דְּמְאִירָה הָיָה
 רָעִי בֵּיהּ. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יִי אֶתֹו
 וְכָל אֲשֶׁר הוּא עָשָׂה יִי מְצַלִּית בִּידֹו, מְצַלִּית בִּידֹו
 וְדָאִי, כִּי יִי אֶתֹו.

לשון הקודש

שְׂכִינְתוֹב וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף. וּמִשּׁוּם
 שְׂשִׁכְנָה הֵיטָה עִמּוֹ – בְּכָל מָה שֶׁהָיָה
 עוֹשֶׂה, הָיָה מְצַלִּית בִּידֹו. שְׂאָפִלוּ מָה
 שֶׁהָיָה בִּידֹו וְהָיָה מִבְּקֵשׁ אוֹתוֹ אֲדוֹנֹו
 בְּגִוּוֹן אַחֵר – הָיָה מִתְהַפֵּךְ בִּידֹו לְאוֹתָהּ
 הַצּוּרָה שֶׁרָצוֹן אֲדוֹנֹו הָיָה רוֹצֵה בָּהּ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי ה' אֶתֹו
 וְכָל אֲשֶׁר הוּא עָשָׂה ה' מְצַלִּית בִּידֹו.
 מְצַלִּית בִּידֹו וְדָאִי, כִּי ה' אֶתֹו.

בֹּא רֵאָה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁהַצַּדִּיקִים
 הוֹלְכִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר
 אוֹתָם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם. דָּוִד אָמַר (שם כג)
 גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיָּא צְלֻמֹּת לֹא אִירָא רָע
 כִּי אֶתָּה עִמָּדִי שְׁבִטָךְ וּמִשְׁעֲנִתְךָ וְגו'.
 בְּכָל מְקוֹם שֶׁהַצַּדִּיקִים הוֹלְכִים,
 הַשְׂכִּינָה הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֶבֶת
 אוֹתָם.

יוֹסֵף הֵלֵךְ בְּגִיָּא צְלֻמֹּת וְהוֹרִידוּ אוֹתוֹ
 לְמַצָּרִים – הַשְׂכִּינָה הֵיטָה עִמּוֹ, וְהוּא

תָּא חַיִּי, וַיַּדַּע אֲדָנָיו כִּי יִי אֶתּוּ לֹא כְּתִיב, אֶלֹא
וַיֵּרָא אֲדָנָיו, דְּהָא בְּעֵינָיו חָזָה חָמִי עוֹבְדָא
דְּנַפְסִין בְּכָל יוֹמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד בִּידֵיהּ,
וְעַל דָּא וַיִּבְרַךְ יִי אֶת בֵּית הַמְצָרִי בְּגִלְל יוֹסֵף. קֻדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֹון לְצַדִּיקָא וּבְגִינְהוֹן נָטִיר לֹון
לְרִשְׁעִיָּא, דְּהָא רִשְׁעִיָּא מִתְּבָרְכִין בְּגִינְהוֹן דְּצַדִּיקָא.
בְּגִינְהוֹן דָּא כְּתִיב, (שמואל ב ו) וַיִּבְרַךְ יִי, אֶת בֵּית עֶבֶד
אָדָם [חַגְתִּי], בַּעֲבוּר אַרְוֹן הָאֱלֹהִים.

צַדִּיקָא, אַחֲרָיִן מִתְּבָרְכִין בְּגִינְיָהוּ, וְאִינוּן לֹא
יָכְלוּ לְאַתְּנָא (ס"א לַאשְׁתִּזְבָּא) בְּזִכּוּתֵייהוּ, וְהָא
אוּקְמוּהָ. יוֹסֵף אַתְּבָרַךְ מְאִירָה בְּגִינְיָה, וְאִיהוּ לֹא יָכִיל
לְאַשְׁתִּזְבָּא בְּזִכּוּתֵיהּ מִנִּיהּ וּלְנַפְקָא לְחִירוֹ.

וּלְבַתָּר אָעִיל לִיהּ בְּבֵית הַסֵּהר כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר
(תהלים קה) עֲנּוּ בַּכָּבֶל רַגְלֹו בְּרָזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ,

לשון הקודש

וַיִּבְרַךְ ה', אֶת בֵּית עֶבֶד אָדָם, [חַגְתִּי]
בַּעֲבוּר אַרְוֹן הָאֱלֹהִים.

הַצַּדִּיקִים, מִתְּבָרְכִים הָאֲחֵרִים בְּגִלְלָן,
וְהֵם לֹא יָכְלוּ לְהִזְוֹן [ס"א לְהַנְצִיל] בְּזִכּוּתָם,
וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. יוֹסֵף הַתְּבָרַךְ אֲדוֹנֹו
בְּגִלְלוֹ, וְהוּא לֹא יָכִיל לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ
בְּזִכּוּתוֹ וּלְצֹאת לְחֵירוֹת.

וְאַחֵר כֶּךָ הַכְּנִים אוֹתוֹ לְבֵית הַסֵּהר,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קה) עֲנּוּ בַּכָּבֶל רַגְלֹו

בָּא רָאָה, וַיַּדַּע אֲדָנָיו כִּי ה' אֶתּוּ לֹא
כְּתוּב, אֶלֹא וַיֵּרָא אֲדָנָיו, שְׁהָרִי בְּעֵינֵי
הִזָּה רוֹאָה מַעֲשֵׂה נַפְסִים בְּכָל יוֹם
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּיָדּוֹ, וְעַל כֵּן
וַיִּבְרַךְ ה' אֶת בֵּית הַמְצָרִי בְּגִלְל יוֹסֵף.
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַצַּדִּיקִים,
וּבְגִלְלָם הוּא שׁוֹמֵר אֶת הָרִשְׁעִים,
שְׁהָרִי הָרִשְׁעִים מִתְּבָרְכִים מִשׁוּם
הַצַּדִּיקִים. כְּמוֹ כֵּן כְּתוּב (שמואל ב ו)

עַד דְּלִבְתָּר קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אִפִּיק לִיהּ לְחִירוֹ
 וְשְׁלִמְיָה עַל כָּל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב וְלֹא
 יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם ^(דף קפט ע"ב) נִשְׁמְרוּ, חֲסִידוֹ כְּתִיב
 וְאִתְּמַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֲגִין עֲלֵייהוּ דְּצַדִּיקָא,
 בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאִתִּי. דְּכְתִיב, ^(תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ
 כָּל חוֹסֵי כֶּךָ לְעוֹלָם יִרְגְּנוּ וְתַסֵּךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצוּ כֶּךָ
 אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ:

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אִשְׁתּוֹ אֲדָנֶיהָ אֶת
 עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רַבִּי חֲזִיא פִּתַּח וְאָמַר, ^(תהלים קג)
 בָּרְכוּ יְיָ מְלֹאכֵיו גְּבִרֵי כֹחַ עֲשִׂי דְּבָרוֹ לְשִׁמְעָה בְּקוֹל
 דְּבָרוֹ. תָּא חַזִּי, כַּמָּה אֲצִטְרִידָּהּ לִיהּ לְבַר נָשׁ
 לְאַסְתְּמָרָא מַחֲזֹבִי, וְלִמְיָהּ בְּאַרְחַ מְתִתְקַנָּא. בְּגִין
 דְּלֹא יִסְטִי לִיהּ הַחֲוָא יֵצֵר הָרַע, דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא לִיהּ
 כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּמָּה דְּאִתְּמַר.

לשון הקודש

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אִשְׁתּוֹ
 אֲדָנֶיהָ אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רַבִּי חֲזִיא
 פִּתַּח וְאָמַר, ^(שם קג) בָּרְכוּ ה' מְלֹאכֵיו
 גְּבִרֵי כֹחַ עֲשִׂי דְּבָרוֹ לְשִׁמְעָה בְּקוֹל דְּבָרוֹ
 בֹּא רְאֵה כַּמָּה צְרִידָּהּ הָאֲדָם לְהִשְׁמַר
 מִחֲטָאֵיו וְלִלְכֹת בְּדֶרֶךְ מְתִתְקַנָּה, כְּדִי
 שְׁלֹא יִסְטִי אוֹתוֹ הַיֵּצֵר הָרַע הַחֲוָא,
 שֶׁהוּא מְקַטְרָג לוֹ כָּל יוֹם וְיוֹם, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר.

בְּרִזָּל בָּאָה נִפְשׁוֹ, עַד שְׁלֹאֲחֵר מִכֵּן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֲרוֹת
 וְהִשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם.
 וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו
 לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ. כְּתוּב חֲסִידוֹ וְנִתְבָּאֵר,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגֵּן עַל הַצַּדִּיקִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכְּתוּב
^(תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּךָ לְעוֹלָם
 יִרְגְּנוּ וְתַסֵּךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצוּ כֶּךָ אוֹהֲבֵי
 שְׁמֶךָ.

וּבְגִין דַּאִיהוּ מְקַטְרָגָא לִיה תְּדִיר, בְּעֵי בַר נָשׁ
לְאַתְתַּקְפָּא עָלֶיהָ, וְלֹאֲסַתְלָקָא עָלֶיהָ בְּאַתְר
תְּקִיפּוּ. דְּבְעֵי לְמַחְוֵי גֹבֵר עָלֶיהָ, וְלֹאֲשַׁתְתַּפָּא בְּאַתְר
דְּגִבּוּרָה. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ אַתְקַף עָלֶיהָ, בְּדִין אִיהוּ
בְּסִטְר גִּבּוּרָה, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיתָא לְאַתְתַּקְפָּא. וּבְגִין דִּתְהוּא
יֵצֵר הָרַע תְּקִיף, בְּעֵי בַר נָשׁ דִּיחָא תְּקִיף מִינֵיהָ.

וְאַלִּין בְּנֵי נִשָּׂא דַּאֲתַתְקֻפוּ עָלֶיהָ, אֶקְרוּן גִּבּוּרֵי כַח,
לְאַשְׁתַּכָּחא זִינָא עִם זִינֵיהָ. וְאַלִּין אִינוּן
מִלְּאַבּוּי דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, דַּאֲתִיִּין מִסְטָרָא דְּגִבּוּרָה
קִשְׂיָא, לְאַתְתַּקְפָּא עָלֶיהָ, גִּבּוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְּבָרוּ. בְּרָכוּ
יֵי מִלְּאַבּוּי, בְּיוֹסֵף, דַּאֲקָרִי צְדִיק וְגִבּוֹר וְנָטַר בְּרִית
קִדְשָׁא דַּאֲתִרְשִׁים בְּגִינֵיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מָאִי
הָיָא, הָא אִוְקֻמוּהָ אַתְר דָּא דִּיֵּצֵר הָרַע מְקַטְרָג,

לשון הקודש

נִקְרָאִים גִּבּוּרֵי כַח, שְׂמִימָצָא מִין עִם
מִינוּ, וְאֵלּוּ הֵם מִלְּאַבּוּי שֶׁל הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא, שְׂבָאִים מִצַּד הַגִּבּוּרָה
הַקְּשָׁה, לְהַתְנַבֵּר עָלָיו, גִּבּוּרֵי כַח עוֹשֵׂי
דְּבָרוּ. בְּרָכוּ ה' מִלְּאַבּוּי – כְּמוֹ יוֹסֵף
שֶׁנִּקְרָא צְדִיק וְגִבּוֹר וְשָׁמַר בְּרִית
הַקְּדֹשׁ הַרְשׁוּמָה בְּתוֹכוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה, מָה זֶה הָיָא? הָרִי פְּרִשׁוּקָה, מְקוֹם

וּמִשׁוּם שֶׁהוּא מְקַטְרָג לוֹ תָּמִיד, צָרִיד
הָאָדָם לְהַתְנַבֵּר עָלָיו וּלְהַתְעַלּוֹת עָלָיו
בְּמְקוֹם שֶׁל חֶזֶק, שֶׁצָּרִיד לְהִיטֵי גֹבֵר
עָלָיו וּלְהַשְׁתַּתֵּף בְּמְקוֹם שֶׁל גִּבּוּרָה,
מִשׁוּם שְׂבָאֲשֶׁר אָדָם גֹּבֵר עָלָיו, אִזּוֹ
הוּא בְּצַד הַגִּבּוּרָה וְנִדְבֶּק בּוֹ לְהַתְנַבֵּר,
וּמִשׁוּם שְׁאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע תְּקִיף, צָרִיד
הָאָדָם לְהִיטֵי תְּקִיף מִמֶּנּוּ.

וּבְנֵי הָאָדָם הִלְלוּ שְׁמֵתֵּנּוּבְרִים,

דַּאִיהוּ דְרָגָא אַחַר הַדְּבָרִים. בְּגִין דְּיוֹסֵף יֵהֵב לִיהּ
 דּוּכְתָא לְקַטְרָגָא, דִּהּוּה יוֹסֵף מְסַלְסֵל בְּשַׁעְרֵיהּ וְאַתְקִין
 גְּרָמִיָּה וְקָשִׁיט לִיהּ, בְּדִין אַתְיָהִיב דּוּכְתָא לִיצֵר הָרַע
 לְקַטְרָגָא. דֹּאמֵר, וּמָה אָבוּי דַּאִיהוּ מִתְאַבֵּל עָלֶיהּ,
 וְיוֹסֵף מְקָשִׁיט גְּרָמִיָּה, וּמְסַלְסֵל בְּשַׁעְרֵיהּ, בְּדִין אַתְגַּרִּי
 בֵּיהּ דּוּכָא וְקַטְרִיג לִיהּ:

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. תָּא חַוִּי, בּוֹמָנָא
 דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשַׁנָּה בֵּיהּ בְּעִלְמָא,
 לְמִידֵּן יִתִּיָּה, וְאֲשַׁבַּח חַיִּיבִין בְּעִלְמָא, מַה כְּתִיב, (דברים
 יא) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
 תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וּכְדִין וְאַבְדֶּתֶם מִהֲרָה. דִּהָא בְּגִין
 חוֹבִין דְּבָנֵי נָשָׂא, שְׂמִיָּא וְאַרְעָא אַתְעֲצְרוּ, וְלֹא נִהְגִּי
 נְמוּסֵיהוֹן בְּדָקָא יָאוּת.

וְתָא חַוִּי, אֵינּוֹן דִּלָּא נָטְרוּ לְהָאֵי אֶת קַיִמָּא

לשון הקודש

בְּזִמְנָא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁנֵּית
 בְּעוֹלָם לְדוֹן אוֹתוֹ וּמוֹצֵא רְשָׁעִים
 בְּעוֹלָם, מַה כְּתוּב? (דברים יא) וְעָצַר אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
 תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וְאִזּוּ – וְאַבְדֶּתֶם מִהֲרָה.
 שְׁהָרִי מְשׁוּם חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם הַשָּׁמַיִם
 נִעְצָרִים וְלֹא נוֹהֲגִים בְּחֻקוֹתֵיהֶם כְּרָאוּי.
 וְבֹא וְרֵא, אוֹתָם שְׁלֹא שׁוֹמְרִים אֶת
 בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, גּוֹרְמִים הַתְּפָרְדוֹת

זֶה שֶׁיִּצְרֵר הָרַע מְקַטְרֵג, שֶׁהוּא הַדְּרָגָה
 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים. מְשׁוּם שְׁיוֹסֵף נָתַן לוֹ
 מְקוֹם לְקַטְרָג, שֶׁהִיָּה יוֹסֵף מְסַלְסֵל
 בְּשַׁעְרוֹ וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ וּמְקַשֵּׁט אוֹתוֹ,
 אִזּוּ נָתַן מְקוֹם לִיצֵר הָרַע לְקַטְרָג,
 שֶׁאָמַר: וּמָה אָבוּי מִתְאַבֵּל עָלָיו, וְיוֹסֵף
 מְקַשֵּׁט אֶת עֲצָמוֹ וּמְסַלְסֵל בְּשַׁעְרוֹ! אִזּוּ
 הַתְּנָגְרָה בּוֹ הַדָּב וְקַטְרֵג לוֹ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. בֹּא רֵא, וְרֵא

דְּקוֹדֶשָׁא, גְּרָמִי פְּרִישׁוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבוּהוֹן דְּבִשְׁמִיא,
בְּגִין דְּכְתִיב וְסָרְתָם וְעַבְדְּתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָם לָהֶם, וְכְתִיב וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה
מָטָר. דִּהְיֵי אִיהוּ בְּמֵאן דְּסָגִיד לְאַלְהָא אַחְרָא,
דְּמִשְׁקַר בְּהֵא אֶת קַיִמָא קַדִּישָׁא.

וְכֵד אֶת קַיִמָא קַדִּישָׁא אֶתְנַטִּיר בְּעֵלְמָא בְּדָקָא
יְאוּת, בְּדִין קַדִּישָׁא בְּרִיד הוּא יְהִיב בְּרַכָּאן
לְעִילָא לְאַתְרָקָא בְּעֵלְמָא. בְּמָה דַּאתְ אָמַר, (תהלים סח)
גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְיֹף אֱלֹהִים נַחֲלַתְךָ וְנִלְאָה אֶתְהּ
כּוֹנְנָתָהּ. גִּשְׁם נְדָבוֹת, דָּא גִשְׁם דְּרַעוּתָא. כֵּד אֶתְרַעִי
קַדִּישָׁא בְּרִיד הוּא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּבְעֵי לְאַרְקָא לָהּ
בְּרַכָּאן, בְּדִין נַחֲלַתְךָ וְנִלְאָה אֶתְהּ כּוֹנְנָתָהּ.

נַחֲלַתְךָ, אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן אַחֲסִנְתִּיהּ דְּקוֹדֶשָׁא
בְּרִיד הוּא. בְּמָה דַּאתְ אָמַר, (דברים לב)

לשון הקודש

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח) גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְיֹף
אֱלֹהִים נַחֲלַתְךָ וְנִלְאָה אֶתְהּ כּוֹנְנָתָהּ.
גִּשְׁם נְדָבוֹת - זֶהוּ גִשְׁמֵי רְצוֹן,
כְּשֶׁמִּתְרַצֶּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְרוּצָה לְהַרְיֵק לָהּ
בְּרָכוֹת, אִזִּי נַחֲלַתְךָ וְנִלְאָה אֶתְהּ
כּוֹנְנָתָהּ.

נַחֲלַתְךָ - הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נַחֲלָתוֹ
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבִּיהֶם שְׁבַשְׁמִים, מִשּׁוּם
שְׁכָתוֹב וְסָרְתָם וְעַבְדְּתָם אֱלֹהִים
אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתָם לָהֶם, וְכָתוֹב וְעָצַר
אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. שֶׁזֶּהוּ כְּמוֹ
שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לְאַלּוּה אַחֵר, שֶׁמִּשְׁקַר
בְּאוֹת הַבְּרִית הַקָּדוּשָׁה הַזֹּאת.

וְכַאֲשֶׁר הַבְּרִית הַקָּדוּשָׁה נִשְׁמֶרֶת
בְּעוֹלָם פְּרָאוּי, אִזִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נוֹתֵן בְּרָכוֹת לְמַעַלָּה לְהַרְיֵק בְּעוֹלָם,

יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ. וְנִלְאָה, דָּא בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי
נִלְאָה בְּאַרְעָא אַחְרָא, דְּאִיהִי צִחְיָא לְמִשְׁתִּי, וּבְדִין
אִיהִי נִלְאָה. וְכַד הָהוּא גָּשָׁם דְּרַעוּתָא אֲתִיְהִיב, בְּדִין
אַתָּה כּוֹנֵנְתָּהּ.

וְעַל דָּא, שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְכָל חִילִיָּהוֹן, בְּלָהוּ קִיּוּמָא
עַל קִיּוּמָא דָּא. דְּכִתִּיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
יּוֹמָם וּלְיָלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וּבִגִּין כֶּךָ
בָּעֵי לְאַזְדַּהֲרָא בְּדָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ. וּבִגִּין כֶּךָ כְּתִיב,
וַיְהִי יוֹסֵף יָפֶה תֹּאֵר וַיְפַח מְרָאָה, וּבִתְרִיהָ כְּתִיב
וַתִּשָּׂא אִשָּׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי בְּדַבָּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח
וְאָמַר, (משלי ו) לְשִׁמְרֶךָ מֵאִשָּׁת רָע וְגו', וּכְאִין
אֵינּוֹן צְדִיקִיָּא, דִּידְעֵי אֲרַחוּי דְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא,
לְמִיזַל בָּהּ. בִּגִּין דְּאֵינּוֹן מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא יִמְכָּא

לשון הקודש

וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי, וּמִשּׁוּם כֶּךָ צָרִיד
לְהַזְהִיר בְּזָה, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ
כְּתוּב וַיְהִי יוֹסֵף יָפֶה תֹּאֵר וַיְפַח מְרָאָה,
וְאַחֲרָיו כְּתוּב וַתִּשָּׂא אִשָּׁת אֲדֹנָיו אֶת
עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי בְּדַבָּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רַבִּי
אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (משלי ו) לְשִׁמְרֶךָ
מֵאִשָּׁת רָע וְגו'. אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שְׂיֻדְעִים

(דברים לב) יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ. וְנִלְאָה - זֶה
בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא נִלְאָה בְּאַרְץ
אַחֲרָת. שֶׁהִיא צִמְאָה לְשִׁתּוֹת, וְאִזּוּ הִיא
נִלְאָה. וּכְשִׁאוֹתוֹ גָּשָׁם שֶׁל רְצוֹן נָתַן, אִזּוּ
אַתָּה כּוֹנֵנְתָּהּ.

וְעַל כֵּן שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כֻּלָּם
עוֹמְדִים עַל הַקִּיּוּם הַזֶּה, שְׁכֵתוֹב (ירמיה לג)
אִם לֹא בְרִיתִי יּוֹמָם וּלְיָלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם

וְלִילִיָּא. דְּכָל מָאן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא יוֹמֵי וְלִילֵי,
 אַחֲסִין תִּרְיִן עָלְמִין, עֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא
 (דף קצ ע"א)
 תַּתָּאָה. אַחֲסִין הָאֵי עֲלָמָא, אָף עַל גַּב דְּלֹא אַתְעַסֵּק
 בָּהּ בַּר נָשׁ לְשִׁמְהָ, וְאַחֲסִין הַהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה, בַּר
 אַתְעַסֵּק בָּהּ בַּר נָשׁ לְשִׁמְהָ.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (משלי א)
 אֲרֹךְ יָמִים בִּימִינָה
 בְּשִׁמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד. אֲרֹךְ יָמִים בִּימִינָה, מָאן
 דְּאָזִיל לִימִינָא דְּאוּרֵייתָא, אֲרַכָּא דְּחִיָּין אִיהוּ לְעֲלָמָא
 דְּאִתִּי. דְּזָכִי תַּמָּן לִיקְרָא דְּאוּרֵייתָא, דְּאִיהוּ יִקְרָא
 וְכִתְרָא, לְאַתְעַטְרָא עַל כָּלָא. דְּכִתְרָא דְּאוּרֵייתָא
 בְּהַהוּא עֲלָמָא אִיהוּ. בְּשִׁמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד, בְּהָאֵי
 עֲלָמָא, דְּאָף עַל גַּב דְּלֹא אַתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמְהָ, זָכִי
 בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּעוֹתְרָא וִיקְרָא.

לשון הקודש

בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ארך
 ימים בימינה – מי שהולך לימין
 התורה, ארך של חיים הוא לעולם
 הבא, שזוכה שם לכבוד התורה, שהוא
 כבוד וכתר להתעטר על הכל, שכתר
 התורה הוא בעולם ההוא. בשמאלה
 עשר וכבוד – בעולם הזה, שאף על גב
 שאינו מתעסק בה לשמה, זוכה בעולם
 הזה לעשר וכבוד.

את דרכי הקדוש ברוך הוא ללכת
 בהם, משום שהם משתדלים בתורה
 יומם ולילה, שכל מי שמשתדל בתורה
 ימים ולילות, נוחל שני עולמות –
 העולם העליון והעולם התחתון. נוחל
 את העולם הזה – אף על גב שאין
 האדם מתעסק בה לשמה. ויורש העולם
 העליון ההוא – בשמתעסק בה האדם
 לשמה.

בא ראה מה כתוב, (משלי א) ארך ימים

יְהִי רַבִּי חַיִּיא כִּד אַתָּא מֵהֶתֶם לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל,
 קָרָא בְּאוּרֵייתָא, עַד דְּהָווּ אַנְפּוּי נְהִירִין
 בְּשִׁמְשָׁא. וְכִד הָווּ קְיָמִין קָמִיָּה כָּל אֵינוֹן דְּלַעָאן
 בְּאוּרֵייתָא. הָוָה אָמַר, דָּא אֶשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא לְשִׁמְהָ,
 וְדָא לָא אֶשְׁתַּדֵּל לְשִׁמְהָ, וְהָוָה צִלִּי עַל הַהוּא
 דְּאַתְעַסֵּק לְשִׁמְהָ, דְּלִיָּהּ הָכִי תְדִיר, וְיִזְכִּי לְעֵלְמָא
 דְּאַתִּי. וְצִלִּי עַל הַהוּא דְּלָא אַתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמְהָ, דִּיֵּיתִי
 לְאַתְעַסֵּקא בָּהּ לְשִׁמְהָ, וְיִזְכִּי לְחַיִּי עֵלְמָא.

יֻזְמָא חַד, חָמָא חַד תַּלְמִיד דְּהָוָה לָעִי בְּאוּרֵייתָא,
 וְאַנְפּוּי מוֹרִיקָן. אָמַר, וְדָא מְהֻרָּהּר בְּחֻטָּא
 אִיחוּ דְּנָא. אָחִיד לִיה לְקָמִיָּה, וְאַמְשִׁיד עֲלִיהָ בְּמִלִּין
 דְּאוּרֵייתָא, עַד דְּאַתֵּי־שֵׁב רוּחִיהָ בְּגִיָּה. מִן הַהוּא
 יֻזְמָא וְלֶהֱלָאָה, שְׁוִי עַל רוּחִיהָ, דְּלָא יִרְדֹּף בְּתֵר אֵינוֹן
 תְּרַהוּרִין בִּישִׁין, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא לְשִׁמְהָ.

לשון הקודש

לְהַתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמְהָ וְיִזְכֶּה לְחַיִּי עוֹלָם.
 יוֹם אַחֵר רָאָה תַּלְמִיד אַחֵר שֶׁהָיָה עוֹסֵק
 בַּתּוֹרָה וּפְנִי מוֹרִיקִים. אָמַר, וְדָא
 מְהֻרָּהר בְּעֵבְרָה הוּא זֶה. אָחִז אוֹתוֹ
 לְפָנָיו, וְהִמְשִׁיד עָלָיו דְּבָרֵי תּוֹרָה עַד
 שֶׁהִתְיַשְׁבָּה רוּחוֹ בְּתוֹכוֹ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
 וְלֶהֱלָאָה שָׁם עַל רוּחוֹ שְׁלֹא יִרְדֹּף אַחֵר
 אוֹתָם הַתְּרַהוּרִים הָרָעִים וְיִשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ.

שְׁתַּרְי רַבִּי חַיִּיא, כַּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁם
 לְאַרְצָא דְיִשְׂרָאֵל, קָרָא בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁהָיוּ
 פְּנֵיו מְאִירִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְשֶׁהָיוּ
 עוֹמְדִים לְפָנָיו כָּל אוֹתָם שְׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה,
 הָיָה אוֹמֵר: זֶה הִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ,
 וְזֶה לָא הִשְׁתַּדֵּל לְשִׁמְהָ. וְהָיָה מִתְפַּלֵּל
 עַל אוֹתוֹ שֶׁמֵּתְעַסֵּק לְשִׁמְהָ, שֶׁכֵּן יִהְיֶה
 תַּמִּיד וְיִזְכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא. וּמִתְפַּלֵּל עַל
 אוֹתוֹ שְׁלֹא הֵתְעַסֵּק לְשִׁמְהָ, שְׂבִיבָא

אמר רבי יוסי, בד חמי בר נש דהרהורין בישיין
אתיין לגביה, יתעסק באורייתא, וכדין
יתעברון מניה. אמר רבי אלעזר, בד תהוא סטרא
בישא אתי למפתי ליה לבר נש, יהא משיך ליה
לגבי אורייתא, ויתפרש מניה.

תא חזי, דהא תנינן, דבד האי סטרא בישא קיימא
קמיה דקדשא בריך הוא לאסטאה על עלמא
בגין עובדין בישיין. קדשא בריך הוא חס על עלמא,
ויחיב עיטא לבני נשא, לאשתזבא מניה. ולא יכיל
לשלטאה עליהון ולא על עובדיהון, ומאי איהו
עיטא, לאשתדלא באורייתא, ואשתזבו מניה. מנלן,
דכתיב, (משלי ו) כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים
תוכחות מוסר. מה כתיב בתריה לשמרך מאשת רע
מחלקת לשון נבריה.

לשון הקודש

רעים, הקדוש ברוך הוא חס על
העולם, ונותן עצה לבני אדם להנצל
ממנו, ולא יוכל לשלט עליהם ולא על
מעשיהם. ומה היא העצה? להשתדל
בתורה, ונצולים ממנו. מנין לנו?
שכתוב (שם ו) כי גר מצוה ותורה אור
ודרך חיים תוכחות מוסר. מה כתוב
אחריו? לשמרך מאשת רע מחלקת
לשון נבריה.

אמר רבי יוסי, כשאדם רואה שבאים
אליו הרהורים רעים, יתעסק בתורה,
ואז יעברו ממנו. אמר רבי אלעזר,
כשאיתו הצד הרע בא לפתות את
האדם, ימשיך אותו לתורה, ויפרד
ממנו.

בא ראה, שהנה שנינו, שבאשר הצד
הרע הזה עומד לפני הקדוש ברוך הוא
להשטין על העולם משום מעשים

וְדָא הוּא סְטָרָא מִסְאָבָא, סְטָרָא אַחֲרָא. דְּאִיהִי
 קַיִימָא תְּדִיר קַמִּיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 לְאַסְטָאָה עַל חוּבִיהוֹן דְּבָנֵי נָשָׂא. וְקַיִימָא תְּדִיר
 לְאַסְטָאָה לְתַתָּא לְבָנֵי נָשָׂא. קַיִימָא תְּדִיר לְעִילָא,
 בְּגִין לְאַדְכָּרָא חוּבִיהוֹן דְּבָנֵי נָשָׂא, וְלְאַסְטָאָה לֹון עַל
 עוֹבְדִיהוֹן. וּבְגִין דְּאֶתְיָהִיבוּ בְּרִשׁוּתִיהָ, כְּמָה דְּעֶבֶד
 לִיה לְאִיּוֹב.

וְכֵן קַיִימָא עַלִּיהוּ לְאַסְטָאָה דִּישְׂרָאֵל וְלְאַדְכָּרָא
 חוּבִיהוֹן בְּכָל מָה דְּעֶבְדוּ, בְּאִינוֹן וּמְנִין
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַיִימָא עַלִּיהוּ בְּדִינָא. בְּדִין
 קָאִים לְאַסְטָאָה לֹון וְלְאַדְכָּרָא חוּבִיהוֹן. וְקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא חָם עַלִּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְיָהֵב לֹון עֵיטָא
 לְאַשְׁתִּזְבָּא מְנִיָּה. וּבְמָה, בְּשׁוּפָר בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה, וּבְיוֹמָא דְּכַפּוּרֵי בְּשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דִּיהִבִּין

לשון הקודש

וְלַהֲזַכִּיר חֲטָאֵיהֶם בְּכָל מָה שֶׁעָשׂוּ
 בְּאוֹתָן הַפְּעָמִים שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּדִין, אֲזִי עוֹמֵד לְהַשְׁטִין
 לָהֶם וְלַהֲזַכִּיר חֲטָאֵיהֶם, וְהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חָם עַל יִשְׂרָאֵל וְנוֹתֵן לָהֶם עֲצָה
 לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וּבְמָה? בְּשׁוּפָר, בְּיוֹם שֶׁל
 רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּשַׁעִיר
 הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁנוֹתָנִים לוֹ, בְּדִי לְהַפְרֵד

זֶהוּ צֶד הַטְּמָאָה. הַצֵּד הָאֲחֵר – שְׁעוֹמֵד
 תָּמִיד לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁטִין
 עַל חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְעוֹמֵד תָּמִיד
 לְהַשְׁטִין לְמַטָּה לְבָנֵי אָדָם. עוֹמֵד תָּמִיד
 לְמַעְלָה בְּדִי לְהִזְכִּיר חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם
 וְלְהַשְׁטִין לָהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם, וּמַשׁוּם
 שֶׁנִּתְּנוּ בְּרִשׁוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ לְאִיּוֹב.
 וְכֵן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְהַשְׁטִין אֶת יִשְׂרָאֵל

לִיה, בְּגִין לְאַתְפָּרֶשָׁא מִנִּיָּהוּ, וּלְאַשְׁתַּדְּלָא בְּהֵהוּא
חֻלְקִיָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (משלי ה) רַגְלֵיהָ יִרְדּוּת מְוֹת שְׂאוּל
צַעְדֶּיהָ יִתְמַכּוּ. וּבְרָזָא דְמַהִימְנוּתָא מַה כְּתִיב,
(משלי ג) דְרָכֶיהָ דְרָכֵי נָעַם וְכָל נְתִיבְתֶּיהָ שָׁלוֹם. וְאַלִין
אֵינוֹן אֲרַחֲיוֹן וּשְׁבִילִין דְּאוּרִייתָא, וְכָלָא חַד. הָאִי
שָׁלוֹם וְהָאִי מְוֹת, וְכָלָא הִפִּיכּוֹן דָּא מִן דָּא.

זִכְרָאָה חֻלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן מִתְדַבְּקִין בִּיה
בְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּדָקָא חַזִּי, וְיַהִיב לֹון
עֵיטָא לְאַשְׁתִּזְבָּא מִכָּל סְטָרִין אַחֲרָנִין דְּעֵלְמָא. בְּגִין
דְּאֵינוֹן עָמָא קִדְּישָׁא לְאַחֲסִנְתִּיהָ וְחֻלְקִיָּה, וְעַל דָּא
יַהִיב לֹון עֵיטָא בְּכָלָא. וּפְאִין אֵינוֹן בְּעֵלְמָא דִּין,
וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חַזִּי, כִּד הָאִי סְטָרָא בִישָׁא נַחַת וְשָׂאֵט בְּעֵלְמָא,

לשון הקודש

מַהִם וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ תַחֲלֹק שָׁלוֹם,
וְהָרִי בְּאַרְוָה.
בֹּא רְאָה מַה כְּתוּב, (שם ה) רַגְלֵיהָ
יִרְדּוּת מְוֹת שְׂאוּל צַעְדֶּיהָ יִתְמַכּוּ.
וּבְסוּד הָאֵמוּנָה מַה כְּתוּב? (שם ג) דְרָכֶיהָ
דְרָכֵי נָעַם וְכָל נְתִיבְתֶּיהָ שָׁלוֹם. וְאַלּוּ
הֵם דְרָכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל אַחֵד.
זֶה שָׁלוֹם וְזֶה מְוֹת, וְהַכֹּל הַפּוֹכִים זֶה

אֲשֶׁרִי תַחֲלֹם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָקִים
בְּקִדּוּשׁ—בְּרוּךְ—הוּא כְּרָאוּי וְנוֹתֵן לָהֶם
עֲצָה לְהַנְצִיל מִכָּל הַצְדָדִים הָאַחֲרִים שֶׁל
הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עִם קִדּוּשׁ לְנַחֲלָתוֹ
וְחֻלְקוֹ, וְעַל כֵּן נוֹתֵן לָהֶם עֲצָה בְּכָל
אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
בֹּא רְאָה, כְּשֶׁהַצַּד הָרַע הַזֶּה יוֹרֵד

וְחָמִי עֹבֵדִין דְּבָנִי נָשָׂא, דְּאִינוּן בְּלָהוּ סְטָאִין
אֶרְתִּיָּהוּ בְּעֵלְמָא. סָלִיק לְעִילָא וְאַסְטִין לֹון, וְאַלְמָלָא
דְּקַדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא חַיִּים עַל עֹבְדֵי יְדוּי, לָא
יִשְׁתַּאֲרוּן בְּעֵלְמָא.

מַה כְּתִיב וַיְהִי כִּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם. כִּדְבָרָה,
דְּסָלְקָא וְסָאטִי בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא, וְאָמַר
(דף קצ ע"ב) קָמִי קַדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, כִּמְהָ בִישִׁין כִּמְהָ דְּלִטּוֹרִין,
בְּגִין לְשִׁיצָאָה בְּנֵי עֵלְמָא.

מַה כְּתִיב, וְלֹא שָׁמַע אֱלֹיָהּ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ לְהִיּוֹת
עִמָּהּ. וְלֹא שָׁמַע אֱלֹיָהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ חַיִּים עַל
עֵלְמָא. לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ, מַהוּ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ. בְּגִין לְנִסְכָּא
שְׁלִטָּנוּ, לְשִׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא, וְשְׁלִטָּנוּ לָא שְׁלִטָּא, עַד
דְּאִתְיַהִיב לִיהּ רְשׁוֹ.

לשון הקודש

כִּמְהָ רְעוּת, כִּמְהָ מְלִשִּׁינוּת, כְּדִי
לְכַלּוֹת בְּנֵי אָדָם.

מַה כְּתוּב? וְלֹא שָׁמַע אֱלֹיָהּ לְשֹׁכֵב
אֶצְלָהּ לְהִיּוֹת עִמָּהּ. וְלֹא שָׁמַע אֱלֹיָהּ –
מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָס עַל הָעוֹלָם. לְשֹׁכֵב
אֶצְלָהּ, מַהוּ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ? כְּדִי לְקַחַת
שְׁלִטּוֹן לְשִׁלְטַת עַל הָעוֹלָם, וְהַשְׁלִטּוֹן לֹא
שׁוֹלֵט עַד שְׁנִתְּנַת לוֹ רְשׁוּת.

וּמִשּׁוּמַּט בְּעוֹלָם וְרוּאָה אֶת מַעֲשֵׂי בְנֵי
הָאָדָם, שֶׁהֵם כָּלִם סוּטִים דְּרַבִּיכֵהֶם
בְּעוֹלָם, הוּא עוֹלָה וּמִשְׁטִין עֲלֵיהֶם,
וְאַלְמָלָא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עַל
מַעֲשֵׂי יְדוּי, הֵם לֹא הָיוּ נִשְׁאָרִים
בְּעוֹלָם.

מַה כְּתוּב? וַיְהִי כִּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם
יוֹם. כִּדְבָרָה – שְׁעוֹלָה וּמַעֲלָה בְּכָל יוֹם
יוֹם, וְאָמַר לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

דָּבָר אַחֵר לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ, כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ויקרא טו)
 וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה. לְהִיּוֹת עִמָּה
 לְמִיּוֹהֵב לָהּ רְבוּ וּבִרְכָּאן וְסִייעָתָא. דְּאֶלְמָלָא סִיּוּעָא
 הָיָה לָהּ מְלָעִילָא, לֹא אֲשַׁתָּאֵר בְּעֶלְמָא אֲפִילוּ חַד.
 אֲבָל בְּגִין דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עַל עֶלְמָא,
 אֲשַׁתָּאֵר עֶלְמָא בְּקִיּוּמִיהּ.

רַבִּי אָבָא אָמַר, כֹּלָּא אִיהוּ אֲרַחָא חָדָא, אֲבָל יֵצֵר
 הָרָע הוּא דְקָא אָזִיל וּמַפְתִּי לֹון לְבָנֵי נָשָׂא,
 בְּגִין לְאַסְטָאָה אֲרַחֲיָהּ וּלְאַתְדַּבְּקָא בָּהּ, בְּכָל יוֹמָא
 וַיּוֹמָא, וּבְכָל עֵידֵן וְעֵידֵן. סְטִי לִיָּה לְבַר נָשׁ מֵאַרְחָא
 דְּקָשׁוּט, בְּגִין לְדַחֲיָא לִיָּה מֵאַרְחָא דְחַיִּי, לְאַמְשָׁכָא
 לִיָּה לְגִיָּהֶנּוּ.

זִכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד וְנָטִיר (נ"א זִכָּאָה מָאִי עָבִיד, נָטִיר)
 אֲרַחֲוִי וּשְׁבִילֹוִי, בְּגִין דְּלֹא יִתְדַבֵּק בֵּיתָא. חֵינּוּ
 דְּכַתִּיב וַיְהִי כַּדְבָּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע

לשון הקודש

אֲבָל יֵצֵר הָרָע הוּא שְׁהוּלָךְ וּמַפְתָּה אֶת
 בְּנֵי הָאָדָם כְּדֵי לְהַסְתּוֹת אֶת דְּרָכֵיהֶם
 וּלְהַדְבֵּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּבְכָל עֵדֵן
 וְעֵדֵן. מַסְטָאָה אֶת הָאָדָם מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת
 כְּדֵי לְדַחֲתוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, לְמַשְׁךְ
 אוֹתוֹ לְגִיָּהֶנּוּ.

אֲשַׁרְדִּיו מִי שְׁעוּשָׁה וְשׁוּמֵר וְאֲשַׁרִּי מִי
 שְׁעוּשָׁה, שׁוּמֵר דְּרָכֵיו וּשְׁבִילָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא

דָּבָר אַחֵר לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ – כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טו) וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם
 טְמֵאָה. לְהִיּוֹת עִמָּה – לָתֵת לָהּ גְדֻלוֹת
 וּבִרְכוֹת וְסִיּוּעָא, שְׁאֶלְמָלָא הָיָה לָהּ סִיּוּעָא
 מְלָמַעְלָה, לֹא נִשְׁאָר בְּעוֹלָם אֲפִילוּ
 אַחֵר, אֲבָל מִשׁוּם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 חָס עַל הָעוֹלָם, נִשְׁאָר הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.
 רַבִּי אָבָא אָמַר, הַכֹּל הוּא דֶּרֶךְ אֱמֶת,

אֵלֶיהָ, בְּמָה (נ"א בְּמָה) דְּאִיהִי אָמַרְתָּ לִּיהָ בְּכָל יוֹמָא.
 דְּהָא רוּחַ מְסַאבָּא, יֵצֵר הָרַע, אִיהוּ מְפִתִּי לִיהָ לְבַר
 נָשׁ, בְּכָל יוֹמָא, לְשַׁבֵּב אֶצְלָהּ, גּוּ גִיְהִנָּם, וּלְאַתְדָּנָא
 תַּמָּן, לְהִיּוֹת עִמָּהּ.

תָּא חַיִּי, בַּד בַּר נָשׁ אֶתְדַּבֵּק בְּהֵוְא סְטָרָא,
 אֶתְמַשֵּׁךְ אֲבִתְרָה, וְאַסְתָּאב עִמָּה בְּהָא עֲלָמָא,
 וְאַסְתָּאב עִמָּה בְּעֲלָמָא אַחְרָא. תָּא חַיִּי, הָאִי סְטָרָא
 מְסַאבָּא, מְנוּלָא אִיהוּ, לְכַלּוּכָא אִיהוּ. בְּדַכְתִּיב, (ישעיה
 ל) צֵא תֹאמַר לוֹ, צוּאָה מִמֶּשׁ. וּבִיה אֶתְדִּן מָאן
 דְּאַסְטִי אֲרַחֲוִי מִן אֲוִרִיתָא, וּבִיה אֶתְדִּנּוּ אֵינּוֹן חִיִּיבִין
 דְּעֲלָמָא, דְּלִית לֹון מְחִימְנוּתָא בְּקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא.

מָה בְּתִיב, וַיְהִי בְּהִיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת
 מְלֹאכְתּוֹ וַאֲיִן אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בְּבֵית.
 וַיְהִי בְּהִיּוֹם הַזֶּה, יוֹמָא דִּיֵּצֵר הָרַע שְׁלֵטָא בְּעֲלָמָא,

לשון הקודש

צד הטמאה הִזָּה הוּא מְנוּלָא, הוּא
 מְלֹאכְלָךְ, בְּכָתוּב (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ,
 צוּאָה מִמֶּשׁ, וּבּוּ נִדּוֹן מִי שְׁמִסְטָה דְּרַבּוּ
 מִהֲתוּרָה, וּבּוּ נִדּוּנִים אוֹתָם הִרְשָׁעִים שֶׁל
 הָעוֹלָם שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

מָה בְּתוּב? וַיְהִי בְּהִיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא
 הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וַאֲיִן אִישׁ
 מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בְּבֵית. וַיְהִי בְּהִיּוֹם

יְדִבֵּק בּוּ, הֵינּוּ מָה שְׁכָתוּב וַיְהִי בְּדַבְרָה
 אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ, כְּמוֹ
 [בְּמָה] שְׁהִיא אֹמַרְתָּ לוֹ בְּכָל יוֹם. שְׁהִירִי
 רוּחַ הַטְּמָאָה, יֵצֵר הָרַע, מְפִתִּה אֶת
 הָאָדָם בְּכָל יוֹם לְשַׁבֵּב אֶצְלָהּ, בְּתוּךְ
 הַגִּיְהִנָּם, וּלְהִדּוֹן שָׁם, לְהִיּוֹת עִמָּהּ.

בֹּא רֹאה, בְּשָׂאָדָם נִדְבֵק לְאוֹתוֹ הַצַּד,
 נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיהָ, וְנִטְמָא עִמָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וְנִטְמָא עִמָּה בְּעוֹלָם הָאַחֵר. בֹּא רֹאה,

וְנִחַתָּא לְאַסְטָאָה לְבְנֵי נָשָׂא. אִימַתִּי, יוֹמָא דְאַתִּי בֵּר
נָשׁ לְאַתְבָּא בְּתִיּוֹבְתָא עַל חוּבוֹי, אוּ לְאַשְׁתְּדִלָּא
בְּאוּרִייתָא, וּלְמַעַבְד פְּקוּדֵי דְאוּרִייתָא. וּבְדִין בְּתִהוּא
זְמַנָּא נִחַתָּא, בְּגִין לְאַסְטָאָה לְבְנֵי עֲלָמָא.

וַיָּבֹא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתּוֹ, בְּגִין לְאַשְׁתְּדִלָּא
בְּאוּרִייתָא וּלְמַעַבְד פְּקוּדֵי דְאוּרִייתָא, דְּאִיהוּ
מְלָאכְתּוֹ דְּבֵר נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא. וְכִיּוֹן דְּעֵבִידתָּא דְּבֵר
נָשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא, הוּא עֵבִידתָּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
בְּעִי לִיה לְבֵר נָשׁ, לְמַחְוֵי תְּקִיפָא בְּאַרְיָא בְּכָל סְטְרוֹי,
בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלֹט עֲלֹוי סְטְרָא אַחְרָא, וְלֹא יָכִיל
לְמַפְתִּי לִיה. מַה בְּתִיב וְאִין אִישׁ, לִית גְּבֵר דִּיקוּם
לְקַבְּלִיה דִּיצַר הָרַע, וַיַּגַּח בֵּיה קָרְבָּא בְּדַקָּא יָאוּת.

מָאֵי אוּרְחִיה דִּיצַר הָרַע, בִּיּוֹן דְּחָמִי דְּלִית בֵּר נָשׁ
קָאִים לְקַבְּלִיה וּלְאַגָּחָא בֵּיה קָרְבָּא, מִיָּד:

לשון הקודש

בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שְׁעִבּוּדַת הָאָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא עֲבֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, צָרִיךְ לָאָדָם לְהִיּוֹת תְּקִיף בְּאַרְיָה
בְּכָל צַדָּדֵי בְּדִי שְׁלֹא יִשְׁלַט עֲלֵיו הַצַּד
הָאֲחֵר וְלֹא יוֹכֵל לְפַתּוֹת אוֹתוֹ. מַה
בְּתוֹב? וְאִין אִישׁ, אִין גְּבֵר שְׁעֵמֶד לְפָנֵי
הַיָּצַר הָרַע וַיִּלְחַם בּוֹ קָרֵב בְּרָאוּי.

מַה דְּרָבּוֹ שֶׁל יָצַר הָרַע? בִּיּוֹן שְׂרֹוּאָה
שְׂאִין הָאָדָם עוֹמֵד בְּגִנְדּוֹ וַיּוֹצֵא לְקָרֵב

הַזֶּה – הַיּוֹם שְׁיָצַר הָרַע שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם
וַיּוֹרֵד לְהַשְׁטִין לְבְנֵי הָאָדָם. מָתִי? הַיּוֹם
שֶׁבָּא אָדָם לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה עַל חַטָּאוֹי,
אוּ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּלְעֲשׂוֹת מִצְוֹת
הַתּוֹרָה, וְאִזּוּ יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן בְּדִי
לְהַשְׁטִין לְבְנֵי הָאָדָם.

וַיָּבֹא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתּוֹ, בְּדִי
לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּלְעֲשׂוֹת מִצְוֹת
הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא מְלָאכְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם

וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי. וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ, בְּגִין דְּכַד שְׁלִיט יַצֵּר הָרַע עָלֶיהָ דְּכַד נָשׁ, אֶתְקִין לִיהּ, וְקָשִׁיט לִיהּ לְבוּשׁוֹי, מִסְּלִסְל בְּשַׁעְרֶיהָ. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי, אֶתְדַּבֵּק עִמִּי.

מֵאן דְּאִיהוּ זַכָּאָה, אֶתְתַּקַּף לְקַבְּלֶיהָ, וְאַנְחָ בִּיהּ קֶרְבָּא. מַה כְּתִיב, וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָהּ וַיָּנֶם וַיֵּצֵא תְּחוּצָה, יִשְׁבּוּק לִיהּ, וַיִּתְּתַקַּף לְקַבְּלֶיהָ. (ס"א וְאַנְחָ בִּיהּ קֶרְבָּא) וַיַּעֲרוֹק מִנֶּיהָ, בְּגִין לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנֶּיהָ, וְלֹא יִשְׁלוּט עָלָיו. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, וּמִינִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא לְמַחְמִי לִיצֵר הָרַע, כְּחַד טוֹרָא רַבָּרְבָּא, וַיִּתְּמַחוּן וַיִּימְרוּן. אִידָּ יְכִילָנָא לְאַכְפִּיָּא לִיהּ לְטוֹרָא רַבָּרְבָּא הָדִין עֲלָאָה. וּזְמִינִין רַשִּׁיעִיָּא לְמַחְמִי לִיהּ לִיצֵר הָרַע, דְּקִין כְּחוּטָא דְּשַׁעְרָא, וַיִּתְּמַחוּן וַיִּימְרוּן. הֵיךְ לֹא יְכִילָנָא

לשון הקודש

בְּנִגְדוֹ [וַיִּלְחֶם בּוֹ קֶרֶב] וַיִּבְרַח מִמֶּנּוּ כְּדִי לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו. **אָמַר** רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הֵם הַצְּדִיקִים לְרִאוֹת אֶת יִצֵּר הָרַע כְּמוֹ הַר גָּדוֹל, וַיִּתְּמַחוּ וַיִּאֲמְרוּ, אִידָּ יְכִלָנָא לְהַכְנִיעַ אֶת הָהָר הַגָּדוֹל הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה! וְעֲתִידִים הָרַשָּׁעִים לְרִאוֹת אֶת הַיִּצֵּר הָרַע דְּקִין כְּמוֹ חוּט שֶׁל שַׁעְרָה, וַיִּתְּמַחוּ וַיִּאֲמְרוּ, אִידָּ לֹא יְכִלָנָא לְהַכְנִיעַ אֶת חוּט הַשַּׁעְרָה

אִתּוֹ, מִיד - וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי. וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ, מִשּׁוּם שְׂכָאֲשֵׁר יַצֵּר הָרַע שׁוֹלֵט עַל הָאָדָם, מִתְּקִין אוֹתוֹ וּמַקְשֵׁט לוֹ אֶת לְבוּשׁוֹ, מִסְּלִסְל בְּשַׁעְרוֹ. וְהוּא שְׂכָתוֹב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי, הִדְבֵּק עִמִּי. מִי שְׁהוּא צְדִיק, מִתְּנַבֵּר בְּנִגְדוֹ וּנְלָחֶם בּוֹ קֶרֶב. מַה כְּתוּב? וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָהּ וַיָּנֶם וַיֵּצֵא תְּחוּצָה. יַעֲזֹב אוֹתוֹ וַיִּתְּנַבֵּר

לֹא־כִפִּיָא לְחוּטָא דְשַׁעְרָא כְּדָא דְקִיק. אֲלִין יִכְבוֹן
וְאֲלִין יִכְבוֹן. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִבְעֵר לִיה מַעְלָמָא,
וְיִכּוּם לִיה לְעִינֵיהוּ, וְלֹא יִשְׁלוּט עוֹד בְּעִלְמָא, וְיִיחְמוּן
צְדִיקָיָא וְיִיחַדוּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קמ) אֵךְ צְדִיקִים
יִזְדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ. (דף קצא ע"א)

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג) הִישָּׁאנְג
אַרְיֵה בִיעֵר וְטָרַף אֵין לוֹ הֵיתָן כְּפִיר קוּלוֹ מִמַּעֲוֹנָתוֹ
בְּלָתִי אִם לָכֵד. הִישָּׁאנְג אַרְיֵה בִיעֵר.

תָּא חַזִּי, כְּמָה אֵית לֹון לְבָנֵי נָשָׂא לֹא־שָׁנְחָא
בְּפוֹלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן
דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵיתָא, וּבְפוֹלְחָנָא דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
דִּחְלֵתִיה וְאִמְתִּיה הוּא עַל כָּלָא. דְּהָא כִּד בְּרָא
קֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא, עֶבֶד כָּל בְּרִיין דְּעִלְמָא,
כָּל חַד וְחַד בְּדִיוקְנִיה בְּדָקָא חַזִּי לִיה. וְלִבְתֵּר בְּרָא

לשון הקודש

הִישָּׁאנְג אַרְיֵה בִיעֵר וְטָרַף אֵין לוֹ הֵיתָן
כְּפִיר קוּלוֹ מִמַּעֲוֹנָתוֹ בְּלָתִי אִם לָכֵד.
הִישָּׁאנְג אַרְיֵה בִיעֵר.

בֹּא רְאֵה כְּמָה יֵשׁ לְאִנְשִׁים לְהַשְׁגִּית
בְּעִבּוּדַת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָל מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדַת הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּךְ הוּא, פְּחֻדוֹ וְיִרְאָתוֹ הֵם עַל הַכֹּל,
שְׁהָרִי כְּשֶׁבְרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

כְּזֶה דְקִיק?! אֵלוּ יִכְבוּ וְאֵלוּ יִכְבוּ.
וְהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יִבְעֵר אוֹתוֹ מִן
הָעוֹלָם וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ לְעִינֵיהֶם, וְלֹא יִשְׁלַט
עוֹד בְּעוֹלָם, וְיִרְאוּ הַצְּדִיקִים וְיִשְׁמְחוּ,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קמ) אֵךְ צְדִיקִים יִזְדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מִשְׁקָה
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג)

לִיה לְבַר נָשׁ בְּדִיוֹקְנָא עֲלָאָה, וְשְׁלִטְיָה עַל כְּלָהּ, בְּדִיוֹקְנָא דָּא.

דְּכָל זְמָנָא דְּבַר נָשׁ קָאִים בְּעֲלָמָא, כָּל אֵינֹון בְּרִיין דְּעֲלָמָא זְקָפִין רִישָׁא, וּמִסְתַּכְּלִין בְּדִיוֹקְנָא עֲלָאָה דְּבַר נָשׁ. בְּדִין כְּלָהּ דְּחֵלִין וְזָעִין מִקְמִיָּה, כְּמָה דְּאָתָּ אָמַר, (בראשית ט) וּמִזְרָאֲכֶם וְחִתָּכֶם יִחְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהָנִי מִיִּלִּי, כִּד מִסְתַּכְּלִין וְחֲמָאן בֵּיה, הָאִי דִּיוֹקְנָא, וְנִשְׁמָתָא בֵּיה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָף עַל גַּב דְּנִשְׁמָתָא לָאו בֵּיה, צְדִיקָא לֹא מוֹשְׁתַּנְיִין מִכְּמָה דְּהִיָּה דִּיוֹקְנָהוֹן בְּקַדְמִיתָא. וְכִד בַּר נָשׁ לֹא אָזִיל בְּאַרְחֵי דְּאוֹרִיָּתָא, הָאִי דִּיוֹקְנָא קַדִּישָׁא אֶתְחַלֵּף לִיה. וּבְדִין חַיִּית בְּרָא וְעוֹפֵא דְשָׁמַיָא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, בְּגִין דְּאֶתְחַלֵּף

לשון הקודש

עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כְּשִׁמְסִתְכֻלִּים וְרוֹאִים אוֹתוֹ, הַדְּמוּת הַזֹּאת, וְהַנִּשְׁמָה בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָף עַל גַּב שְׂאִין בּוֹ נִשְׁמָה, הַצְדִּיקִים לֹא מוֹשְׁתַּנִּים מִכְּמוֹ שְׁהִיָּתָה דְּמוּתָם בְּהִתְחַלְּהָ, וּכְשִׁאֲדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, הַדְּמוּת הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת מִתְחַלֶּפֶת לוֹ, וְאִז חַיַּת הַבֶּר וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכֻלִּים לְשַׁלֵּט עָלָיו, מִשּׁוּם

הָעוֹלָם, עֲשֵׂה אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדְמוּתוֹ כְּרָאוּי לוֹ, וְאַחֵר כִּד בְּרָא אֶת הָאָדָם בְּדְמוּת עֲלִיוֹנָה, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּלֶם בְּדְמוּת הַזֹּאת. שְׁכַל זְמַן שְׂאֲדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם זֻקְפִים רֹאשָׁם וּמִסְתַּכְּלִים בְּדְמוּת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הָאָדָם, אִז כָּלֶם פּוֹחֲדִים וְזָעִים מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וּמִזְרָאֲכֶם וְחִתָּכֶם יִחְיֶה

לִיה־הָאִי דְיוֹקֶנָּה קְדִישָׁא, אֶתְחַלֵּף לִיה־הָאִי דְיוֹקֶנָּה
דְּבַר נָשׁ.

וְתָא חַזִּי, קְדִישָׁא בְּרִידָא הוּא אֶחָלֵף עוֹבְדִין דְּלַעֲיֵלָא
וְתַתָּא, בְּגִין לְאַהֲדָרָא מַלִּין לְאַתְרֵיהוּ,
וְלֹא־שִׁתְּבַחָא רַעוּתִיהָ בְּכָל עוֹבְדֵי דְעֻלְמָא. דְּנִיָּאל לָא
אַשְׁתַּנֵּי דְיוֹקֶנָּה בַּד אַפִּילוּ לִיה־בְּנוּבָא דְאַרְיוֹתָא,
וּבְגִין בָּךְ אֲשִׁתִּיב. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָבִי, הָא
בְּתִיב, ^(דניאל ו') אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלָאכֶיהָ וְסַגְר פֶּם אַרְיוֹתָא
וְלֹא תַבְלוּנִי. מִשְׁמַע דְּבְגִין מְלָאכָא דְסַגְר לְפּוּמֵייהוּ,
לָא אֶתְחַבֵּל.

אָמַר לִיה־בְּגִין דָּא לָא אֶתְחַבֵּל, דִּהָא הָהוּא
דְיוֹקֶנָּה דְּבַר נָשׁ זַכָּאָה, אִיהוּ מְלָאכָא מִמָּשׁ,
דְּסַגְר פּוּמָא, וְקָשִׁיר לֹז, לְנִטְרָא לִיה־, דְּלֹא יַחְבְּלוּן
לִיה־. וּבְגִין בָּךְ אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלָאכֶיהָ, הָהוּא דְכָל

לשון הקודש

בָּךְ, הִנֵּה כְּתוּב ^(דניאל ו') אֱלֹהֵי שְׁלַח אֶת
מְלָאכֵי וְסַגְר אֶת פִּי הָאַרְיוֹת וְלֹא תַבְלוּ
אוֹתִי. מִשְׁמַע שְׁמִשּׁוּם הַמְּלָאךְ שְׁסַגְר אֶת
פִּיהֶם, לֹא נִזְוֶק.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם זֶה לֹא נִזְוֶק, שְׁחַרֵּי אוֹתָהּ
דְּמוֹת הָאָדָם הַצָּדִיק הֵיא הַמְּלָאךְ מִמָּשׁ,
שְׁסַגְר אֶת הַפֶּה וְקוֹשֶׁר אוֹתָם לְשׁוֹמֵר
אוֹתוֹ שְׁלֹא יִזְקוּ לוֹ, וּמִשּׁוּם בָּךְ אֱלֹהֵי

שְׁהַדְמוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה הִתְחַלְפָּה לוֹ,
הִתְחַלְפָּה לוֹ הַדְּמוּת הַזֶּה שֶׁל בֶּן אָדָם.
וּבֹא וְרָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְלִיף
הַמַּעֲשִׂים שֶׁלְּמַעֲלָה וּמַטָּה בְּדִי לְהַחֲזִיר
הַדְּבָרִים לְמְקוֹמָם, וְשִׁמְצָא רְצוֹנוֹ בְּכָל
מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם. הַדְּמוּת שֶׁל דְּנִיָּאל לֹא
הִשְׁתַּנְּתָה בְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ לִגְבֵי הָאַרְיוֹת,
וּמִשּׁוּם בָּךְ נִצּוּל. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם

דְּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא מִתְחַקְקִין בֵּיה, וְאִיהוּ אֶתְקִיף דְּיוֹקְנִי
בִּי, וְלֹא יָכִילוּ לְשַׁלְטָאָה בִּי, וְסִגְר פּוּמִיָּיהוּ, וְעַל דָּא
שְׁלַח מַלְאָכֵיהּ וְדָאִי.

וְהָאִי מַלְאָכָא, הֵהוּא דְכָל דְּיוֹקְנִין מִתְחַקְקִין בֵּיה.
דְּכַתִּיב, (תהלים קי) יָדִין בְּגוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת, אִיהוּ
דְּלֹא אֲשַׁתְּנוּ קַמִּיָּה כָּל דְּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא
מִיבְעִי לִיָּה לְבַר נָשׁ, לְאַסְתְּמָרָא אֲרַחֲוִי וּשְׁבִילֹי, בְּגִין
דְּלֹא יַחֲטֵא קַמִּיָּה דְּמֵאֲרִיָּה, וְיִתְקַיִּים בְּדִיוֹקְנָא דְּאָדָם.

תָּא חַוִּי, יַחֲזַקְאֵל נָטַר פּוּמִיָּה מִמַּאכְלִי דְּאִיסוּרִי,
דְּכַתִּיב, (יחזקאל ד) וְלֹא בָא בָּפִי בֶּשֶׁר פְּגוּל, זָכָה
וְאֶקְרִי בֶן אָדָם. דְּנִיָּאל מַה כְּתִיב בֵּיה, (דניאל א) וַיֵּשֶׁם
דְּנִיָּאל עַל לְבֹו אֲשֶׁר לֹא יִתְנַאֵל בְּפֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ, וּבִיּוֹן
מִשְׁתַּתִּיו, זָכָה הוּא, וְאֶתְקַיִּים בְּדִיוֹקְנִיָּה דְּאָדָם. בְּגִין
דְּכָל מַלְיִין דְּעֵלְמָא, בְּלָהוּ דְּחִלִּין מִקַּמִּי דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם,

לשון הקודש

לְשִׁמּוֹר דְּרָבִיו וּשְׁבִילֵיו בְּדִי שְׁלֹא יַחֲטֵא
לְפָנֵי רַבּוֹנּוּ, וְיִתְקַיִּים בְּדָמוֹת שְׁל אָדָם.
בָּא רָאָה, יַחֲזַקְאֵל שְׁמַר אֶת פִּיו
מִמַּאכְלוֹת אִיסוּרִים, שְׁכַתּוּב (יחזקאל ד) וְלֹא
בָּא בְּפִי בֶּשֶׁר פְּגוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶן אָדָם.
מַה כְּתוּב בְּדְנִיָּאל? (דניאל א) וַיֵּשֶׁם דְּנִיָּאל
עַל לְבֹו אֲשֶׁר לֹא יִתְנַאֵל בְּפֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ
וּבִיּוֹן מִשְׁתַּתִּיו, זָכָה הוּא וְהִתְקַיִּים בְּדָמוֹת

שְׁלַח מַלְאָכָה, אוֹתוֹ שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת
שְׁבַע עוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הַחֲזִיק בִּי אֶת
דְּמוּתִי וְלֹא יָכִילוּ לְשַׁלֵּט בִּי, וְסִגְר אֶת
פִּיָּהֶם. וְעַל זֶה שְׁלַח וְדָאִי אֶת מַלְאָכּוֹ.
וְחַמְלָאָה הָזֶה, אוֹתוֹ שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת
חֲקוּקוֹת בּוֹ, שְׁכַתּוּב (תהלים קי) יָדִין בְּגוֹיִם
מָלֵא גְוִיּוֹת, הוּא שְׁלֹא מִשְׁתַּנָּה לְפָנֵינוּ כָּל
דְּמִיּוֹת הָעוֹלָם, וְעַל בֶּן צָרִיד הָאָדָם

יִאִיְהוּ שְׁלִיטָא עַל בְּלָחוּ, וְאִיְהוּ מְלָכָא עַל כָּלָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דָּא אֶצְטְרִיךְ לִיה לְבַר נָשׁ,
לְאַסְתְּמָרָא מַחֲבֹבִי, וְלֹא יִסְטִי לִימִינָא
וְלִשְׂמָאלָא. וְעַם כָּל דָּא, בָּעֵי לִיה לְבַר נָשׁ לְמַבְדֵּק
בְּחֻבּוּי בְּכַל יוֹמָא וְיוֹמָא. דִּהָא כִּד בַּר נָשׁ קָאִים
מֵעֲרִיסִיה, תִּרְיִן סַחְדִּין קִימִין קַמִּיה, וְאֲזִילִי בַּתְדִּיה
כָּל יוֹמָא.

בָּעֵי בַר נָשׁ לְמִיקָם, אֵינֻן סַחְדִּי אֹמְרִין לִיה
בְּשַׁעְתָּא דְּאַפְתַּח עֵינָיו, (משלי ד) עֵינֶיךָ לְנֹכַח
יִבִּיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נִגְדֶּךָ. קָם וְאַתְקִין רַגְלָיו
לְמַחֲדָ, אֵינֻן סַחְדִּין אֹמְרִין לִיה, (שם) פִּלָּם מַעְגַּל רַגְלָךְ
וְגו'. וְעַל דָּא כִּד אֲזִיל בַּר נָשׁ, בְּכַל יוֹמָא, בָּעֵי לִיה
לְאַסְתְּמָרָא מַחֲבֹבִי.

בְּכַל יוֹמָא וְיוֹמָא, כִּד אָתִי לִילִיָּא, בָּעֵי לְאַסְתְּכָלָא

לשון הקודש

רִוְצָה הָאָדָם לְקוּם – אוֹתָם הָעֵדִים
אוֹמְרִים לוֹ בְּשַׁעְתָּא שְׁפוּתַת עֵינָיו: (משלי ד)
עֵינֶיךָ לְנֹכַח יִבִּיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נִגְדֶּךָ.
קָם וּמִסְדֵּר רַגְלָיו לְלָכַת – אוֹתָם הָעֵדִים
אוֹמְרִים לוֹ: (שם) פִּלָּם מַעְגַּל רַגְלָךְ וְגו'. וְעַל
כֵּן, בְּשַׁחֲלוּךָ הָאָדָם בְּכַל יוֹם, צָרִיךְ לוֹ
לְהַשְׁמֵר מַחְטָאִיו.

בְּכַל יוֹם וְיוֹם, בְּשַׁבָּא הַלִּילָה, צָרִיךְ
לְהִתְבּוֹנֵן וּלְבַדֵּק בְּכַל מָה שַׁעֲשָׂה כָּל

שָׁל אָדָם. מִשּׁוּם שְׁכַל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כָּלָם
מִפְּחָדִים מְלַפְנֵי דְמוּתוֹ שָׁל אָדָם, שֶׁהוּא
שְׁלִיט עַל כָּלָם וְהוּא הַמְלִיךְ עַל הַכָּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לְאָדָם
לְהַשְׁמֵר מַחְטָאִיו וְלֹא יִסְטֵה לִימִין
וְלִשְׂמָאל, וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ לְאָדָם לְבַדֵּק
בְּחֻטָּאֵיו בְּכַל יוֹם וְיוֹם, שֶׁהָרִי בְּשַׁאדָם
עוֹמֵד מִמִּטָּתוֹ, שְׁנֵי עֲדִים עוֹמְדִים לְפָנָיו
וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

וּלְמַבְדֵּק, בְּכָל מָה דְּעָבַד כָּל הָהוּא יוֹמָא, בְּגִין דִּייתוּב
 מִנִּייהוּ, וְיִסְתַּכַּל בְּהוּ תְדִיר, בְּגִין דִּייתוּב קָמִי מְאָרִיָּה.
 בְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים נא) וַחֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד, בְּגִין
 דִּייתוּב מִנִּייהוּ.

וְתָא הָיוּ, בּוֹמָנָא דְהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, לֹא
 אֲשַׁתַּכַּח בִּידֵייהוּ חוֹבָא, בְּמָה דְאוּקְמוּהָ. בְּגִין
 דְּאִינוּן קְרַבָּנִין, דְּהָיוּ מִקְרַבִּין בְּכָל יוֹמָא, (דף קצא ע"ב)
 הָיוּ מִכְפָּרִי עַלֵייהוּ. הֲשַׁתָּא דְאַתְגָּלוֹן יִשְׂרָאֵל
 מִבְּאַרְעָא, וְלִית מָאן דְּמִכְפֵּר עַלֵייהוּ, אוֹרִייתָא הִיא
 מִכְפָּרָא עַלֵייהוּ, וְעוֹבְדִין דְּבִשְׁרֹן, בְּגִין דְּשָׁכִינְתָּא
 עִמָּהוֹן בְּגִלוּתָא. וּמָאן דְּאִיהוּ לֹא מִסְתַּכַּל בְּאַרְחוּי
 דְּקַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, גָּרִים לְשָׁכִינְתָּא לְאַתְפָּפִיָּא בְּגוּ
 עֲפָרָא, בְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כו) יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָהָ
 עַד אֶרֶץ וְגו'.

לשון הקודש

עליהם. עבשו שְׂיִשְׂרָאֵל גָּלוּ מִן הָאָרֶץ
 ואין מי שְׁמִכְפֵּר עליהם, הַתּוֹרָה מִכְפֶּרֶת
 עליהם ומַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, מְשׁוּם
 שֶׁשָּׁכִינָה עִמָּהֶם בְּגִלוּת, וּמִי שְׁאִינוּ
 מִסְתַּכַּל בְּדַרְכֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, גִּזְרֵם
 לְשָׁכִינָה לְהַכְנִיעַ בְּתוֹךְ הָעֶפֶר, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָהָ עַד
 אֶרֶץ וְגו'.

היום שהוא כְּדִי שִׁשְׁיּוּב מֵהֶם וְיִסְתַּכַּל
 בָּהֶם תָּמִיד, כְּדִי שִׁשְׁיּוּב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא) וַחֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד, כְּדִי
 שִׁשְׁיּוּב מֵהֶם.

ובא וְרָאָה, בְּזִמְן שִׁשְׂרָאֵל הָיוּ בְּאֶרֶץ
 הַקֹּדֶשׁ, לֹא נִמְצָא בִּידֵיהֶם חֲטָא, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְחוּ, מְשׁוּם שְׁאוּתָם הַקְרַבָּנוֹת
 שֶׁהָיוּ מִקְרִיבִים בְּכָל יוֹם הָיוּ מִכְפָּרִים

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵייתָא
וּבְעוֹבְדֵין דְּכַשְׁרֹן, גָּרִים לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל,
לְאַרְמָא רִישָׁא בְּגוּ גְלוּתָא. זַבְּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּאֵינוֹן
דְּמַשְׁתַּדֵּלִי בְּאוּרֵייתָא יִמָּמָא וְלִילִי.

תָּא חַזִּי, גִּלְגַּל קֳדָשָׁא בְּרִידָא הוּא גִּלְגּוּלִין בְּעֵלְמָא,
בְּגִין לְאַרְמָא רִישָׁא דְּצַדִּיקִיָּא, דְּהָא בְּגִין דִּירִים
יוֹסֵף רִישִׁיָּה בְּעֵלְמָא, עַל דְּאַשְׁתַּכַּח זַבְּאָה קַמִּיהָ,
אַרְגִּזוּ רַבּוּנָא עַל עַבְדּוּי. כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר חֲטָאוּ
מִשְׁקָה מִלְּךְ מִצָּרִים וְהָאֵפָה לְאַדְנִיָּהֶם לְמִלְּךְ מִצָּרִים.
וְכֵלָא בְּגִין לְאַרְמָא רִישָׁא דִּיוֹסֵף זַבְּאָה. וְתָא חַזִּי, עַל
יָדָא דְּחֵלְמָא, אֶתְכַפֵּיָּא מַעַם אַחֵיו, וְעַל יָדָא דְּחֵלְמָא
אַתְרַבִּי עַל אַחֵיו, וְאַתְרַבִּי עַל כָּל עֵלְמָא:

וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלִילָה אֶחָד אִישׁ
בְּפִתְרוֹן וְגו', תָּא חַזִּי, דְּהָא אֶתְמַר דְּכָל

לשון הקודש

הַרְגִּזוּ אֶת הָאָדוֹן עַל עַבְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
חֲטָאוּ מִשְׁקָה מִלְּךְ מִצָּרִים וְהָאֵפָה
לְאַדְנִיָּהֶם לְמִלְּךְ מִצָּרִים, וְהַכֵּל כְּדִי
לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְכֵן
וְרָאָה, עַל יְדֵי הַחֲלוֹם נִכְנַע מַעַם אַחֵיו,
וְעַל יְדֵי הַחֲלוֹם הַתְּגַדֵּל עַל אַחֵיו, וְהַתְּגַדֵּל
עַל כָּל הָעוֹלָם.

וַיַּחְלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלִילָה
אֶחָד אִישׁ בְּפִתְרוֹן וְגו'. בֵּא רָאָה שֶׁהִנֵּה

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן מִי שֶׁמַּשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים, גּוֹרֵם לְכַנְסַת
יִשְׂרָאֵל לְהָרִים רֹאשׁ בַּתּוֹךְ הַגְּלוּת. אֲשֶׁרִי
חֲלָקָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁמַּשְׁתַּדֵּלִים בַּתּוֹרָה
יָמִים וְלֵילוֹת.

בֵּא רָאָה, גִּלְגַּל הַקֳּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
גִּלְגּוּלִים בְּעוֹלָם כְּדִי לְהָרִים אֶת רֹאשׁ
הַצַּדִּיקִים, שֶׁהָרִי כְּדִי שִׂיוֹסֵף יָרִים אֶת
רֹאשׁוֹ בְּעוֹלָם עַל שֶׁנִּמְצָא צַדִּיק לְפָנָיו,

חֲלָמִין אֲזַלִּין בְּתֵר פּוּמָא, יוֹסֵף כֹּד פֶּשֶׁר לְהוּ חֲלָמָא,
אֲמַאי פֶּשֶׁר לְהַאי פִּישָׁרָא טָבָא, וְלַהַאי פִּישָׁרָא בִישָׁא.
אֵלָא, אֵינּוֹן חֲלָמִין עֲלִיָּה דְיוֹסֵף הָוָה, וּבְגִין דִּידַע מַלְּחָה
עַל עֲקָרָא וְשִׁרְשָׁא דִּילָהּ, בְּגִין כֹּךְ פֶּשֶׁר חֲלָמָא לְהוּ
בְּמָה דְאַצְטְרִיד. לְכָל חַד וְחַד פֶּשֶׁר לְהוֹן פִּישָׁרָא,
לְאַהֲדָרָא מַלְּחָה עַל אַתְרֵיהּ.

מַה בְּתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לְאֱלֹהִים
פְּתָרָנִים סִפְרוּ נָא לִי. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָכִי
מִיבְעִי לִיָּה לְמַפְשֵׁר חֲלָמָא, לְפַקְדָּא פִּישָׁרָא לְקַדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא, בְּגִין דְּתַמָּן אִיהוּ קִיּוּמָא דְכֻלָּא, וּבִיָּה
קִיּוּמָא פִּישָׁרָא.

תָּא חַיִּי, הָא אַתְמָר דְּדִרְגָּא דְחֲלָמָא לְתַתָּא אִיהוּ,
וְאִיהוּ דִּרְגָּא שְׁתִּיתָאָהּ. בְּגִין דְּהָא מֵאַתֵּר
דְּנִבּוּאָה שְׂרִיָּא עַד הָא דִּרְגָּא דְחֲלָמָא, שִׁיתָא דְרָגִין

לשון הקודש

מַה בְּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא
לְאֱלֹהִים פְּתָרָנִים סִפְרוּ נָא לִי. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכֹּךְ צָרִיד לוֹ לְפַתֵּר
הַחֲלוֹם – לְהַפְקִיד אֶת הַפְּתָרוֹן
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁשֵּׁם הוּא
הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַכֹּל וְכו' עוֹמֵד הַפְּתָרוֹן.
בֵּא רָאָה, הִרִי נֹאמֵר שְׁדִרְגַּת הַחֲלוֹם
לְמַטָּה הִיא, וְהִיא הַדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית, מִשּׁוֹם

נֹאמֵר שֶׁכָּל הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי
הֶפֶה. כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף פָּתַר לָהֶם אֶת הַחֲלוֹם,
לְמַה לָּזֶה פָּתַח פְּתָרוֹן טוֹב, וְלָזֶה פְּתָרוֹן
רָע? אֵלָּא שְׁאוּתָם הַחֲלוֹמוֹת הָיוּ עַל יוֹסֵף,
וּמִשּׁוֹם שֶׁיָּדַע הַדֶּבֶר עַל עֲקָרוֹ וְשִׁרְשׁוֹ,
מִשּׁוֹם כֹּךְ פָּתַר לָהֶם הַחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיד,
לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פָּתַר לָהֶם פְּתָרוֹן
לְהַחֲזִיר הַדֶּבֶר עַל מְקוֹמוֹ.

אֵינוֹן. וּסְלָקָא פִּישְׁרָא מִדְּרָגָא דְחִלְמָא, לְדְרָגָא אַחְרָא.
חִלְמָא אִיהוּ דְרָגָא דְלִתְתָּא, וּפִישְׁרָא קִיּוּמָא עַלְיָיְהוּ.
וּפִישְׁרָא קִיּוּמָא בְּדַבּוּר, וְעַל דָּא בְּדַבּוּר קִיּוּמָא מְלָה.
דְּכְתִיב הֲלֹא לֵאלֹהִים פְּתֻרֹנִים, הֲלֹא לֵאלֹהִים וְדָאִי.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב, וַיִּסְפֹּר שֵׁר הַמַּשְׁקִים אֶת חִלְמוֹ
לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (מלכים ב ב)
וַיְהִי כְּעֶבְרָם וְאֵלִיהוּ אָמַר אֶל אֱלִישֶׁע שְׂאֵל מַה
אֶעֱשֶׂה לָּךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעֶמְקָךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע וַיְהִי
נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחְךָ אֵלַי. הָבָא אִית לְאַסְתַּכְּלָא, דְּהָאִי
קָרָא תְּוֹהָא אִיהוּ. וְאֵלִיהוּ אָמַר אֶל אֱלִישֶׁע שְׂאֵל
מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, וְכִי בְּרִשׁוּתִּיהָ קִיּוּמָא, וְהָא בְּרִשׁוּתִּיהָ
דְּקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אִיהוּ. וְתוּ, דְּאֱלִישֶׁע הָכִי נִמְי
אִיהוּ הָזֶה יָדַע, מָאִי טַעֲמָא אָמַר, וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם
בְּרוּחְךָ אֵלַי.

לשון הקודש

הַמַּשְׁקִים אֶת חִלְמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי
אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (מלכים ב ב) וַיְהִי
כְּעֶבְרָם וְאֵלִיהוּ אָמַר אֶל אֱלִישֶׁע שְׂאֵל
מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעֶמְקָךְ
וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחְךָ
אֵלַי. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכְּלָא, שְׁהַפְסוּק הָזֶה
הוּא תְּמִיחָה. וְאֵלִיהוּ אָמַר אֶל אֱלִישֶׁע
שְׂאֵל מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, וְכִי בְּרִשׁוּתוֹ זֶה
עוֹמֵד? וְהָרִי הוּא בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ

שְׁהָרִי מִמָּקוֹם הַגְּבוּאָה הִיא שׁוֹרָה, עַד
הַדְּרָגָה הַזֶּה שֶׁל הַחִלּוּם, שֶׁשׁ דְּרָגוֹת הֵן,
וְעוֹלָה הַפְּתֻרֹן מִדְּרָגַת הַחִלּוּם לְדְרָגָה
אַחֶרֶת. הַחִלּוּם הוּא הַדְּרָגָה שְׁלֵמָטָה,
וְהַפְּתֻרֹן עוֹמֵד עָלֶיהֶם, וְהַפְּתֻרֹן עוֹמֵד
בְּדַבּוּר, וְעַל כֵּן בְּדַבּוּר עוֹמֵד הַדְּבָר,
שְׁכַתוֹב הֲלֹא לֵאלֹהִים פְּתֻרֹנִים. הֲלֹא
לֵאלֹהִים וְדָאִי.

בֵּא רְאֵה מַה כְּתוּב. וַיִּסְפֹּר שֵׁר

אֵלָא וְדָאֵי, מָאן דְּאֶחִיד בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְכָל עֲלָמָא,
 הֵיךְ לָא יְהֵא בְּרִשּׁוּתִיהָ דָּא. וְדָאֵי אֵלֵיהּ,
 וּשְׂאָר צַדִּיקִים, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד רְעוּתָהוֹן
 דְּצַדִּיקָיָא תְּדִיר. וּבְתֵיב, (תהלים קמה) רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה,
 וְכָל שְׂכָן דְּתַהוּא רוּחָא קִדְשָׁא, דִּי עֲלִיהּ, יָרִית לִיה
 לְצַדִּיקָא דְּאַלִּישֶׁע, דְּתַהוּא שְׁמִשָּׁא דִּילִיהּ. וְהָא קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיה (מלכים א יט) וְאַתְּ אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפְט
 מֵאֲבֵל מְחֻלָּה תִּמְשָׁח לְנָבִיא תַּחְתִּיד, וְעַל דָּא תַּהוּא
 לִיה לְאַלִּישֶׁע לִירְתָא לִיה.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מָאִי פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלִי, וְכִי
 סִלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּעַל חַד תִּרִּין שְׂאִיל, וּמָה דְּלָא
 תַּהוּא בְּרִשּׁוּתִיהּ, הֵיךְ שְׂאֵל מִיְנִיהּ. אֵלָא, אִיהוּ לָא
 שְׂאִיל רוּחַ עַל חַד תִּרִּין, אֵלָא (אִיהוּ) חֲבִי שְׂאֵל מִיְנִיהּ,

לשון הקודש

שְׁהִיָּה הַשְׁמֵשׁ שְׁלוֹ, וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אָמַר לוֹ (מלכים א-יט) וְאַתְּ אֱלִישֶׁע בֶּן
 שָׁפְט מֵאֲבֵל מְחֻלָּה תִּמְשָׁח לְנָבִיא
 תַּחְתִּיד, וְעַל בֶּן הָיָה לְאַלִּישֶׁע לְרִשְׁתָּ
 אוֹתוֹ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מָה זֶה פִּי שְׁנַיִם
 בְּרוּחָךְ אֵלִי? וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׁעַל
 אֶחָד בִּקְשׁ שְׁנַיִם? וּמָה שְׂאֵל הָיָה
 בְּרִשּׁוּתוֹ אֵיךְ בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ? אֵלָא הוּא לָא
 בִּקְשׁ רוּחַ עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם, אֵלָא [הוּא]

בְּרוּךְ הוּא! וְעוֹד, שְׂאֵלִישֶׁע גַּם בֶּן הָיָה
 יוֹדֵעַ, מָה הַטֶּעַם שְׂאֵמַר וַיְהִי גַּא פִּי
 שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלִי?

אֵלָא וְדָאֵי, מִי שְׂאוּחֻז בְּשִׁמְיָם וְאַרְצָא
 וְכָל הָעוֹלָמוֹת, אֵיךְ זֶה לָא יְהִיו
 בְּרִשּׁוּתוֹ? וְדָאֵי שְׂאֵלִיהּ וּשְׂאָר
 הַצַּדִּיקִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 תְּמִיד אֶת רְצוֹנָם, שְׂכָתוֹב (תהלים קמה)
 רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שְׂכָן שְׂאוּתָהּ רוּחַ
 הַקָּדֹשׁ שְׁעֲלִיו הוֹרִישׁ לְאַלִּישֶׁע הַצַּדִּיק,

בְּהֵהוּא רוּחָא דִּהְוָה לִיהּ, דִּיעֲבִיד (ד"א ל"ג חד) תִּרִין
נְמוּסִין בְּעֶלְמָא, בְּהֵהוּא רוּחָא.

מָה בְּתִיב וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשֹׁאֵל אִם תִּרְאֶה אֹתִי
לָקַח מֵאֲתָדְךָ יְהִי לָךְ בֶּן וְאִם אֵין לֹא יִהְיֶה.
מָאי טַעְמָא אִם תִּרְאֶה אוֹתִי. אֵלָא חָכִי אָמַר לִיהּ,
אִם תִּיכּוּל לְמִיָּקָם עַל עֲקָרָא דְרוּחָא דְשִׁבְקָנָא לָךְ,
בְּשַׁעְתָּא דְאַתְנָסִיבְנָא מִינָךְ, יִהְיֶה לָךְ בְּדִין. דְּהָא כָּל
הָהוּא עֲקָרָא דְרוּחָא בְּשַׁעְתָּא דִּיסְתַּבֵּל בֵּיהּ, כִּד חָמִי
לִיהּ לֹא לִיהּ, יַחְוִי דְבִיקוּתָא בֵּיהּ, כְּדָקָא יָאוּת. (דף

קצב ע"א)

תָּא חָזִי, הָאִי מָאן דְּאַסְתַּבֵּל בְּמָה דְּאוּלִּיף מִרְבִּיהּ,
וְחָמִי לִיהּ בְּהֵהוּא חֲכַמְתָּא, יָכִיל לְאַתּוּסְפָּא
בְּהֵהוּא רוּחָא יְתִיר. תָּא חָזִי, דְּהָא יוֹסֵף בְּכָל מָה
דְּאִיהּ עֲבִיד, חָזִי חָמִי בְּרוּחָא דְחֲכַמְתָּא לְהֵהוּא

לשון הקודש

אוֹתוֹ הָעֵקֶר שֶׁל הָרוּחַ בְּשַׁעֲה שְׂתִיבּוֹנָן
בוֹ, כְּאֲשֶׁר יִרְאֶה אֶת אֱלֹהֵהוּ, תִּהְיֶה
דְּבִקוּת בּוֹ כְּרָאוּי.

בָּא רָאָה, מִי שֶׁמְסַתְּבֵל בְּמָה שְׁלוּמֵד
מִרְבּוֹ וְרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ הַחֲכָמָה,
יָכוֹל לְהִתּוּסֵף יוֹתֵר בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ. בָּא
רָאָה, שֶׁהָרִי יוֹסֵף בְּכָל מָה שֶׁעָשָׂה הָיָה
רוֹאֶה בְּרוּחַ שֶׁל הַחֲכָמָה אֶת אוֹתָהּ
הַדְמוּת שֶׁל אָבִיו. הָיָה מִתְּבִינָן, וּמִשּׁוּם

כִּד בְּקִשׁ מִמֶּנּוּ – בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהִיָּתָה
לוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׂתִי הַנְּהֻגוֹת בְּעוֹלָם
בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ.

מָה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשֹׁאֵל אִם
תִּרְאֶה אֹתִי לָקַח מֵאֲתָדְךָ יְהִי לָךְ בֶּן וְאִם
אֵין לֹא יִהְיֶה. מָה הַטַּעַם אִם תִּרְאֶה
אֹתִי? אֵלָא אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל לַעֲמֹד עַל
עֵקֶר הָרוּחַ שֶׁהִשְׁאֲרֵיתִי לָךְ בְּשַׁעֲה
שֶׁאֶלְקַח מִמֶּךָ – יִהְיֶה לָךְ כְּזֶה, שֶׁהָרִי כָּל

דְּיוֹקְנָא דְּאָבוּי, הָוָה מִסְתַּכַּל. וּבִגִּין כֶּךָ הָוָה מִסְתַּיְיעָא
לִיה מַלְתָּא, וְאַתּוּסְפָּא לִיה רוּחָא אַחְרָא, בְּנִהִירו
עַלְאָה יִתִּיר.

בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לִיה הֵחֹא רָשָׁע, וְהֵנָּה גִפֶּן לִפְנֵי,
אֲזִדְעִנֵּעַ יוֹסֵף. דִּלָּא הָוָה יָדַע עַל מַה
תִּיתִי מַלְתָּ, כִּיּוֹן דְּאָמַר וּבִגִּפֶּן שְׁלֶשָׁה שָׁרִיגִם, מִיָּד
אַתְעַר רוּחִיה, וְאַתּוּסֵף בְּנִהִירו, וְאַסְתַּכַּל בְּדִיוֹקְנָא
דְּאָבוּי, בְּדִין אַתְנִהִיר רוּחִיה, וְיָדַע מַלְתָּ.

מַה כְּתִיב, וּבִגִּפֶּן שְׁלֶשָׁה שָׁרִיגִם. אָמַר יוֹסֵף, הָא
וּדְאִי בְּשׁוּרָה דְּחִדּוּחַ בְּשָׁלִימוֹ אִיחוּ, מָאִי טַעְמָא,
בְּגִין דְּהֵאִי גִפֶּן עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַתְחִזִּי לִיה,
וְאַתְבְּשָׁר יוֹסֵף בְּהֵאִי. וּבִגִּפֶּן שְׁלֶשָׁה שָׁרִיגִם, אֵלִין
אֵינּוֹן תִּלְתָּא דְּרִגִּין עַלְאִין, דְּנִפְקִי מִהֵאִי גִפֶּן, כְּהֵנִי
לִיּוֹאִי וְיִשְׂרָאֵלִי.

לשון הקודש

מַה כְּתוּב? וּבִגִּפֶּן שְׁלֶשָׁה שָׁרִיגִם. אָמַר
יוֹסֵף, הֵנָּה וּדְאִי בְּשׁוּרָה שֶׁל שְׂמֻחָה
בְּשִׁלְמוֹת הִיא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
שֶׁהִגִּפֶּן הוּא נִרְאִית עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
וְהַתְבָּשָׁר יוֹסֵף עַל זֶה. וּבִגִּפֶּן שְׁלֶשָׁה
שָׁרִיגִם – אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
שִׁיּוּצָאוֹת מִן הַגִּפֶּן הַזֶּה, כְּהֵנִים לְוִים
וְיִשְׂרָאֵלִים.

כֶּךָ הָיָה הַדְּבָר מִסְתַּיְיעַ לוֹ, וְנוֹסְפָה לוֹ
רוּחַ אַחֲרֵת בְּאוֹר יוֹתֵר עֲלִיּוֹן.
בְּשַׁעֲתָא שְׂאָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָרָשָׁע וְהֵנָּה גִפֶּן
לִפְנֵי, הַנִּדְעִנֵּעַ יוֹסֵף, שְׁלָא הָיָה יָדַע עַל
מַה יָּבֵא הַדְּבָר. כִּיּוֹן שְׂאָמַר וּבִגִּפֶּן
שְׁלֶשָׁה שָׁרִיגִם, מִיָּד הִתְעוֹרְרָה רוּחוֹ
וְנוֹסֵף בְּאוֹר, וְהִסְתַּכַּל בְּדַמּוֹת אָבוּי, וְאִז
הֵאִירָה רוּחוֹ וְיָדַע אֵת הַדְּבָר.

וְהָיָא כְּפִרְחַת עֲלֶתָה נֹצֶה, דְּהָא בְּגִינִיהוֹן סְלָקָא
 כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּבָרְכַת מַעַם מְלָכָא עֲלָאָה.
 הִבְשִׁילוּ אֲשַׁבְּלִיתָה עֲנָבִים, אֵלִין אֵינוֹן צְדִיקָא
 דְּעֲלָמָא, דְּאֵינוֹן בַּעֲנָבִים מְבוֹשָׁלִים בְּדָקָא חַוִּי. דְּבַר
 אַחֵר הִבְשִׁילוּ אֲשַׁבְּלִיתָה עֲנָבִים, דָּא הוּא יֵין
 דְּאַתְנָטִיר בַּעֲנָבִיָּהּ מוֹשֶׁשֶׁת יָמֵי בְּרָאשִׁית. עַד הָכָא
 אֲתַבְּשֵׁר יוֹסֵף בְּחֶלְמִיָּה, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה חֲלָמָא אִיהוּ
 דִּילִיָּה, בְּגִין דְּאִית חֶלְמִין לִיָּה, וְלֹאֲחַרְגִּין. וְאַקָּח אֶת
 הָעֲנָבִים, דְּאִיהוּ לִיָּה לְגִרְמִיָּה.

תַּנְיִנֵן, הָאִי מָאן דְּחָמֵי עֲנָבִין חַוּוּרִין בְּחֶלְמָא, סִימָן
 יָפָה לוֹ, אוֹכְמֵי לָא. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין
 דְּאִיהוּ רְזָא דְתַרִּין דְּרִגִּין יְדִיעֵן, אֵינוֹן אוֹכְמֵי וְחַוּוּרֵי.
 הָאִי אִיהוּ טַב, וְהָאִי אִיהוּ דָּלָא טַב, וְכִלְהוּ עֲנָבִין
 בְּרֹזָא דְמַהִימְנוּתָא תַלְיִין. וְעַל דָּא מִתְפַּרְשָׁן

לשון הקודש

שְׁלוֹ, מִשּׁוּם שֵׁישׁ לוֹ חִלּוּמוֹת, וְלֹאֲחַרִּים.
 וְאַקָּח אֶת הָעֲנָבִים, שְׁהוּא לוֹ, לְעֻצְמוֹ.
 שְׁנִינֵו, מִי שְׂרֹאָה עֲנָבִים לְבָנִים
 בְּחֶלֶם, סִימָן יָפָה לוֹ. שְׁחֹרִים – לֹא.
 מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהוּא הַסּוּד שֶׁל שְׁתֵּי
 דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, אוֹתָם שְׁחֹרִים וְלְבָנִים.
 זֶה הוּא טוֹב, וְזֶה הוּא לֹא טוֹב, וְכָל
 הָעֲנָבִים תְּלוּיִים בְּסוּד הָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן
 נִפְרָדִים בְּחֻקָּהּ, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע. אֵלוֹ

וְהָיָא כְּפִרְחַת עֲלֶתָה נֹצֶה, שְׁחֹרֵי
 בְּגִלְגָּלָם עוֹלָה כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרְכַת
 מַעַם הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן. הִבְשִׁילוּ אֲשַׁבְּלִיתָה
 עֲנָבִים – אֵלוֹ הַצְדִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם,
 שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲנָבִים מְבוֹשָׁלִים כְּרָאוּי. דְּבַר
 אַחֵר הִבְשִׁילוּ אֲשַׁבְּלִיתָה עֲנָבִים – וְהוּ
 חַוִּין הַמְשָׁמֵר בַּעֲנָבָיו מוֹשֶׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרָאשִׁית. עַד כָּאן הִתְבַּשֵּׁר יוֹסֵף
 בְּחֶלֶם, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה הַחֶלֶם הוּא

בְּחֶבְמָתָא, הֵן לְטַב, הֵן לְבִישׁ. אֵלִין צְרִיכִין רַחֲמֵי,
וְאֵלִין אֲשַׁנְחוּתָא דְרַחֲמֵי.

תָּא חַיִּי, אָדָם הָרָאשׁוֹן, אֲנִתְיָה סַחָטָא לִיה עֲנָבִין,
וְגָרִימַת לִיה מוֹתָא, וְלָכֵל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵל עֲלָמָא.
נַח אָתָא לְחַי עֲנָבִין, וְלֹא אֲתַנְטֵר בְּדָקָא יָאוֹת, מַה
כְּתִיב, (בראשית ט) וַיֵּשֶׁת מִן חַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ
אֲהֻלָּה, בְּה"א. בְּנֵי אֶהֱרֹן, שָׁתוּ חֲמָרָא מִנִּיֵּיהוּ, וְקָרִיבוּ
קָרְבָּנָא בְּהִהוּא חֲמָרָא, וּמִיתוּ, וְהָא אֲתַמָּר. וּבְגִין כֶּךָ
כְּתִיב, (דברים לב) עֲנַבְמוּ עֲנָבֵי רוֹשׁ אֲשַׁכֵּלַת מִרְרַת לָמוֹ,
בְּגִין דְּאִינוּן עֲנָבִין גָּרְמֵי הָאֵי.

חֲמָא עֲנָבִין דְּאִינוּן טָבִין, בְּהִהוּא כֶּרֶם, דְּקָא
סְלָקִין גִּיחָא וְרִיחָא בְּדִרְגִין שְׁלִימִין, בְּדָקָא
יָאוֹת. וְעַל דָּא יוֹסֵף יָדַע מַלְּחָה, וְאֲסַתְכַּל בְּעַקָּרָא,
וּפִשֵּׁר חֲלָמָא עַל בְּרִיָּיָה. בְּגִין דְּאֲתַבְשֵׁר בְּהִהוּא

לשון הקודש

וְהַקְרִיבוּ קָרְבָּן בְּאוֹתוֹ חַיִּין וּמִתּוֹ, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב (דברים לב)
עֲנַבְמוּ עֲנָבֵי רוֹשׁ אֲשַׁכֵּלַת מִרְרַת לָמוֹ,
מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם הָעֲנָבִים גָּרְמוּ אֶת זֶה.
רָאָה עֲנָבִים שֶׁהֵם טוֹבִים בְּאוֹתוֹ הַכֶּרֶם
שֶׁמַּעֲלִים נַחַת וְרִיחַ בְּדִרְגוֹת שְׁלָמוֹת
בְּרִאיוֹ. וְעַל זֶה יוֹסֵף יָדַע אֶת הַדָּבָר
וְהִסְתַּכֵּל בְּעַקֵּר וּפְתַר הַחֲלוֹם עַל בְּרִיו,

צְרִיכִים רַחֲמִים, וְאֵלּוֹ הַשְׁגָּחָה שֶׁל
רַחֲמִים.

בֹּא רֹאֵה, אָדָם הָרָאשׁוֹן, אֲשֶׁתּוֹ סַחָטָה
לוֹ עֲנָבִים וְגָרְמָהּ לוֹ מוֹת וְלָכֵל יִשְׂרָאֵל
וְלָכֵל הָעוֹלָם. נַח בֹּא לְעֲנָבִים הַלָּלוּ, וְלֹא
נִשְׁמַר כְּרִאיוֹ, מַה כְּתוּב? (בראשית ט) וַיֵּשֶׁת
מִן חַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֲהֻלָּה,
בְּה"א. בְּנֵי אֶהֱרֹן שָׁתוּ יַיִן מֵהֶם,

חֶלְמָא, בְּדָקָא יְאוּת. וּבְגִין כֶּךָ פֶּשֶׁר פִּשְׁרָא לְטַב,
וְאַתְקִינִים הָבִי.

מַה בְּתִיב. וַיֵּרָא שֶׁר הָאֲפִים כִּי טוֹב פֶּתֶר וַיֹּאמֶר
אֶל יוֹסֵף אֵף אֲנִי בַחֲלוּמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי
חֲרִי עַל רֹאשִׁי. תָּא חַיִּי, אֲרוּרִין אֵינּוֹן רִשְׁיַעְיָא, דְּכָל
עוֹבְדֵיהוֹן בְּלָחוֹן לְבִישׁ. וְכָל אֵינּוֹן מַלִּין דְּאֵינּוֹן אֲמַרִין,
בְּלָחוֹ לְבִישׁ, וְלֹאֲבֹאֲשָׁא.

כִּי־וֹן דְּפִתַּח פּוּמִיָּה בְּאַף, מִיָּד דְּחִיל יוֹסֵף, וַיַּדַּע דְּכָל
מִלּוֹי אֵינּוֹן לֹאֲבֹאֲשָׁא, וּבְשׁוּרָה דְּבִישׁ בְּפּוּמִיָּה.
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל רֹאשִׁי, בְּדִין יָדַע יוֹסֵף
דְּאַתְבִּשֶׁר עַל חֲרִיבוֹ דְּבִי מִקְדָּשָׁא, וַיִּשְׁרָאֵל בְּגָלוּתָא,
דִּיתְגָּלוֹן מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא.

חֲמִי מַה בְּתִיב, וּבִסְל הָעֲלִיֹּן מִכָּל מֵאֲכַל פְּרָעָה
מַעֲשֵׂה אִפָּה וְהָעוֹף אֲכִל אֶתֶם מִן הַסֵּל מֵעַל

לשון הקודש

שֶׁהֵם אוֹמְרִים, כָּלֶם לָרַע וְלָהָרַע.
כִּי־וֹן שִׁפְתָּהּ אֶת פִּיּוֹ בְּאַף, מִיָּד פָּחַד
יוֹסֵף, וַיַּדַּע שֶׁכָּל דְּבָרָיו הֵם לָהָרַע
וּבְשׁוּרָה שֶׁל רַע בְּפִיּוֹ. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי
חֲרִי עַל רֹאשִׁי. אִזּוֹ יָדַע יוֹסֵף שֶׁהַתְּבִשָּׁר
עַל חֲרִבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַיִּשְׁרָאֵל בְּגָלוּתוֹ,
שֶׁיִּגְלוּ מִן הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.
רֹאֵה מַה בְּתוֹב, וּבִסְל הָעֲלִיֹּן מִכָּל

מִשּׁוּם שֶׁהַתְּבִשָּׁר בְּאוֹתוֹ הַחֲלוּם כְּרָאוּי,
וּמִשּׁוּם כֶּךָ פֶּתֶר הַפֶּתֶרוֹן לְטוֹב וְכֶךָ
הַתְּקִיָּם.
מַה בְּתוֹב? וַיֵּרָא שֶׁר הָאֲפִים כִּי טוֹב
פֶּתֶר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אֵף אֲנִי בַחֲלוּמִי
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל רֹאשִׁי. בֹּא
רְאֵה, אֲרוּרִים הֵם הָרָשָׁעִים, שֶׁכָּל
מַעֲשֵׂיהֶם כָּלֶם לָרַע, וְכָל אוֹתָם הַדְּבָרִים

רֹאשִׁי. אֵלֶּיךָ אֵינִי שׁוֹרֵץ עִמּוֹן, דְּמִתְפַּנְשִׁי עַל־יְהוָה
 דִּישָׁרָאֵל, וְקָטְלִי לֹן, וְחָרְבִי בִּיתִיָּהוּ, וּמִפְּזָרִי לֹן
 לְאַרְבַּע סִטְרֵי דְעִלְמָא. וְכֹלָא אֶסְתַּבֵּל יוֹסֵף, וַיֵּדַע
 דִּהְיֵהוּא חֵלְמָא עַל יִשְׂרָאֵל, כִּד יְהוֹן בְּחִיּוּבָא קָמִי
 מִלְכָּא, מִיַּד פֶּשֶׁר לִיה פֶּשֶׁרָא לְבִישׁ, וְאַתְקִיָּים בֵּיתָהּ.

וְתָא חֲזִי, תִּרְיָן דְּרִגִּין אֵלֶּיךָ, דְּקָא חֲמָא הָא, וְחֲמָא
 הָא. דָּא חֲמָא (דְּהָא) (דף קצב ע"ב) כִּד סָלִיק, וְקָא
 שְׁלִיט דְּרִגָּא עֲלָאָה, וְאַתְנַהִיר סְחָרָא. וְדָא חֲמָא,
 דְּאַתְחַשֵּׁד וְשְׁלִיט עָלָהּ חִיּוּבָא בִישָׁא. וּבְגִין כִּד אֶסְתַּבֵּל
 יוֹסֵף בְּהֵהוּא חֵלְמָא, וּפֶשֶׁר לִיה פֶּשֶׁרָא לְבִישׁ. וְעַל
 דָּא, כֹּלָא בְּפִישָׁרָא קִיּוּמָא, וְדָא וְדָא חֲמוּ, בְּאַלִּין תִּרְיָן
 דְּרִגִּין, דְּשְׁלִיט דָּא, וְשְׁלִיט דָּא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בָּרָא לִי אֱלֹהִים
 וְרוּחַ נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי, הָאִי קָרָא אוֹקְמוּתָהּ,

לשון הקודש

זֶה וְרָאָה זֶה – זֶה רָאָה בְּשִׁעוּלָהּ וְשׁוֹלְטָתָהּ
 הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה וּמֵאִירָהּ הַלְבָּנָה, וְזֶה
 רָאָה שְׁנַחֲשָׁד וְשׁוֹלְטָתָהּ עָלֶיהָ הַנְּחָשׁ הָרַע,
 וּמִשּׁוּם כִּד הַסְתַּבֵּל יוֹסֵף בְּחִלּוּם הַהוּא,
 וּפְתַר אוֹתוֹ פְתָרוֹן לָרַע. וְעַל כֵּן הַכֹּל
 עוֹמֵד בְּפְתָרוֹן, וְזֶה וְזֶה רָאוּ, בְּשִׁתֵּי
 הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ, שְׁשׁוֹלְטָתָהּ וְשׁוֹלְטָהּ זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בָּרָא
 לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי. אֵת

מֵאֵכֶל פֶּרְעָה מַעֲשֵׂה אָפָה וְהַעוֹף אֵכֶל
 אֲתָם מִן הַכֹּל מַעַל רֹאשִׁי. אֵלֹהִים שָׁאֵר
 הַעֲמִים שְׁמִתְכַּנְסִים עַל יִשְׂרָאֵל וְהוֹרְגִים
 אוֹתָם וּמַחְרִיבִים בֵּיתָם וּמִפְּזָרִים אוֹתָם
 לְאַרְבַּעַת אֲדָדֵי הָעוֹלָם. וְהַכֹּל הַסְתַּבֵּל
 יוֹסֵף, וַיֵּדַע שְׁאוֹתוֹ הַחִלּוּם עַל יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁיחֵיו בְּחִיּוּב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. מִיַּד פְתַר לוֹ
 פְתָרוֹן לָרַע, וְהִתְקִים בוֹ.

וְכֵן וְרָאָה, שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ שָׁרָאָה

אֲבָל לֵב טָהוֹר, בְּמָה דָּאתְ אָמַר, (מלכים א ג) וְנָתַתְּ
לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וּכְתִיב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מְשֻׁתָּה
תָּמִיד, וּבְגִין כֹּךָ לֵב טָהוֹר וְדָא.

וְרוּחַ נָכוֹן חֵדֵּשׁ בְּקֶרְבִּי, דָּא הוּא רוּחַ נָכוֹן וְדָא.
בְּמָה דָּאתְ אָמַר, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְאִתְעָרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מֹשִׁיחַ. וְאִתְעָרוּ,
(יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתָּן בְּקֶרְבְּכֶם. וְצִלִּי דָוִד, הֵהוּא
רוּחַ נָכוֹן, חֵדֵּשׁ בְּקֶרְבִּי.

בְּגִין דָּאִית מְסֻטָּרָא אַחֲרָא, לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים,
דְּאִסְטִי לְבָנִי עֲלֵמָא, וְדָא הוּא רוּחַ טוֹמָאָה,
דְּאִקְרִי רוּחַ עוֹעִים. בְּמָה דָּאתְ אָמַר, (ישעיה יט) יִי מִסְךְ
בְּקֶרְבָּה רוּחַ עוֹעִים. וְעַל דָּא וְרוּחַ נָכוֹן חֵדֵּשׁ בְּקֶרְבִּי.
מָאִי חֵדֵּשׁ. דָּא חֲדוּשָׁא דְסִיחָרָא. בְּשַׁעֲתָא דְאִתְחֵדֵּשׁ
סִיחָרָא, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקַיִים וּבְגִין כֹּךָ חֵדֵּשׁ.

לשון הקודש

אותו רווח נכון חדש בקרבי.
משום שיש מהצד האחר לב טמא ורוח
עושים שמסטה את בני העולם, וזו היא
רוח טמאה שנקראת רוח עושים, כמו
שנאמר (ישעיה יט) ה' מסך בקרבה רוח
עושים, ועל כן ורוח נכון חדש בקרבי.
מה זה חדש? זה חדש הלבנה. בשעה
שמתחדשת הלבנה, דוד מלך ישראל חי
וקיים, ומשום כך חדש.

הפסוק הזה בארודה, אבל לב טהור, כמו
שנאמר (מלכים-א ג) וננתת לעבדך לב שומע
וגו', וכתוב (משלי טו) וטוב לב משתה
תמיד, ומשום כך לב טהור ודאי.
וְרוּחַ נָכוֹן חֵדֵּשׁ בְּקֶרְבִּי - זֶהוּ רוּחַ נָכוֹן
וְדָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים
מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זֶה רוּחוֹ
שֶׁל הַמֹּשִׁיחַ, וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ
חֲדָשָׁה אָתָּן בְּקֶרְבְּכֶם. וְדָוִד הִתְפַּלֵּל,

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֶזְלֵי בִּאֲרָחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, הָאִי דְּכַתִּיב, (מלכים א כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יי וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנֻהּ וַיֹּאמֶר יי אֵלָיו בְּמָה וַיֹּאמֶר אֵצֶא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגַם תּוּכַל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְתִנְיֹן דְּהָהוּ רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרְעָאִלִי. וְכִי נִשְׁמָתִין, פִּינֹן דְּסִלְקִין וְקַיִמִין לְעִילָא, אֵינֹן יְכַלִּין לְאַתְבָּא בְּהָאִי עֲלָמָא, וּמִלָּה תְּמִיחָהּ, דְּאָמַר אֵצֶא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי וְגו'.

וְתוֹ, מָאִי טַעְמָא אֶתְעֵנֵשׁ עָלֶיהָ אַחָאב, דְּהָא דִּינָא דְּאוֹרֵייתָא, דְּשֵׁנִי שְׁמוּאֵל קַמֵּייהוּ דִּישְׂרָאֵל, הָכִי הוּא. דְּכַתִּיב, (שמואל א ח) אֶת שְׂדוּתִיכֶם וְכַרְמִיכֶם וְזִיתִיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח. וְאִי אַחָאב נָטַל הַהוּא כָּרִם בְּנְבוֹת, דִּינָא הָהוּא. וְתוֹ, דְּהָהוּ יְהִיב לִיה פְּרָמָא אַחֲרָא, אוּ דְּהָבָא, וְלֹא בָעָא.

לשון הקודש

וְהַדְּבָר תְּמוּנָה שְׁאָמַר, אֵצֶא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי וְגו'.

וְעוֹד, מָה הַטַּעַם נַעֲנֵשׁ עָלָיו אַחָאב? שְׁהָרִי דִּין הַתּוֹרָה שֶׁשֵּׁם שְׁמוּאֵל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כֵּךְ הוּא, שְׁכַתּוֹב (שמואל-א ח) אֶת שְׂדוּתִיכֶם וְכַרְמִיכֶם וְזִיתִיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח, וְאִם אַחָאב נָטַל אוֹתָהּ כָּרִם בְּנְבוֹת, דִּין הִיָּה! וְעוֹד, שְׁהִיָּתָה לֹו כָּרִם אַחֲרָת, אוּ וְהָב, וְלֹא רָצָה!

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלָכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׁכַתּוֹב (מלכים-א כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנֻהּ וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בְּמָה וַיֹּאמֶר אֵצֶא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגַם תּוּכַל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְשִׁנִּינוּ שְׁהִיָּתָה רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרְעָאִלִי. וְכִי הִנְשָׁמוֹת, פִּינֹן שְׁעוּלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן יְכוּלוֹת לָשׁוּב לְעוֹלָם הַזֶּה?

אָמַר לִיה, יָאוֹת שְׁאַלְתָּ. תָּא חַוִּי, הֲאִי רוּחַ דְּקִאָמְרוּ
 דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנָבוֹת, הָכָא אִית לְאַסְתָּכְלָא. וְכִי
 רוּחָא דְנָבוֹת יָכִיל לְסַלְקָא וּלְקַיִימָא קַמִּיה דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, לְמַתְבַּע שְׁקָרָא. דְּכַתִּיב וַיֵּצֵא הָרוּחַ. וְאִי
 צְדִיקָא הוּא, אִיךְ יִבְעִי שְׁקָרָא בְּהָהוּא עֲלֵמָא, דְּאִיהוּ
 עֲלֵמָא דְקִשּׁוּט. וּמָה בְּהָאִי עֲלֵמָא, לָא בָּעִי זַכָּאָה
 שְׁקָרָא, בְּהָהוּא עֲלֵמָא, לָא כָּל שְׂכָן. וְאִי לָאו זַכָּאָה
 אִיהוּ, חִיד יָכִיל לְקַיִימָא קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֵלָא וְדָאִי נָבוֹת לָאו זַכָּאָה הָיָה כָּל כֶּךָ לְקַיִימָא
 קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלָא רוּחָא אַחֲרָא
 הָיָה, דְּשִׁלְטָא בְּעֲלֵמָא. דָּדָא הוּא רוּחָא דְקַיִימָא
 תְּדִיר וּסְלָקָא קַמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא
 דְאַסְטִי לְבָנִי עֲלֵמָא בְּשִׁקְרָא. וּמָאן דְּאִיהוּ רְגִיל
 בְּשִׁקְרָא, אֲשֶׁתִּדְּל תְּדִיר בְּשִׁקְרָא. וְעַל דָּא אָמַר אֵצַא

לשון הקודש

יכול לעמוד לפני הקדוש ברוך הוא?
אֵלָא וְדָאִי נָבוֹת לֹא הָיָה כָּל כֶּךָ צְדִיק
 לעמוד לפני הקדוש ברוך הוא, אֵלָא רוּחַ
 אַחֲרָת הָיְתָה שְׁשִׁלְטָה בְּעוֹלָם, שְׁזוּהִי רוּחַ
 שְׁתִּמִּיד עוֹמֶדֶת וְעוֹלָה לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְזוּהִי שְׁמִסְטָה אֵת בְּנֵי
 הָעוֹלָם לְשִׁקְרָא, וּמִי שֶׁהוּא רְגִיל בְּשִׁקְרָא,
 מְשִׁתְּדֵל תִּמִּיד בְּשִׁקְרָא, וְעַל זֶה אָמַר
 אֵצַא וְהִיִּיתִי רוּחַ שִׁקְרָא וְגו', וְעַל כֵּן

אָמַר לוֹ, יָפָה שְׁאַלְתָּ. בֹּא רֹאֵה, הָרוּחַ
 הַזֶּה שְׁאָמְרוּ שֶׁהִיא רוּחַ שֶׁל נָבוֹת, כָּאֵן יֵשׁ
 לְהַסְתַּכֵּל – וְכִי הָרוּחַ שֶׁל נָבוֹת יְכוּלָה
 לַעֲלוֹת וְלַעֲמֹד לְפָנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְבַקֵּשׁ שִׁקְרָא, שְׁכַתוֹב וַיֵּצֵא הָרוּחַ? וְאִם
 הוּא צְדִיק, אִיךְ יִבְקֹשׁ שִׁקְרָא בְּעוֹלָם
 הַהוּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל אֱמֶת? וּמָה
 בְּעוֹלָם הַזֶּה לֹא צְרִיךְ צְדִיק שִׁקְרָא, בְּעוֹלָם
 הַהוּא לֹא כָּל שְׂכָן? וְאִם אֵינּוּ צְדִיק, אִיךְ

וְהִיטִי רוּחַ שָׁקֶר וְגו'. וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אָמַר לִיה, צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. פּוֹק מַחְכָּא, בְּמָה דְּאוּקְמוּהָ
דְּכַתִּיב, (תהלים קא) דְּבִר שְׁקָרִים לֹא יִבּוֹן לְנֶגֶד עֵינֵי.
וּבְגִין דָּא אִיהוּ רוּחַ שָׁקֶר וְדָאִי.

וְתוּ, עַל מַה דְּקָטַל לִיה לְנָבוֹת וְנָטַל בְּרָמָא דִּילִיה,
קָטוּלָא אַמַּאי קָטִיל לִיה. אֵלָא עַל דְּקָטִיל לִיה
בְּלֹא דִינָא, אֶתְעַנֵּשׁ. קָטִיל לִיה בְּלֹא דִינָא, וְנָסִיב
בְּרָמָא דִּילִיה. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (מלכים א כא) הִרְצַחְתָּ וְגַם
יִרְשָׁתָּ, וְעַל דָּא אֶתְעַנֵּשׁ. וְתָא חַזִּי, בְּמָה אֵינּוֹן בְּנֵי
נָשָׂא בְּעֵלְמָא, דְּאַסְטִי לֹון הָאִי רוּחַ שְׁקָרָא בְּשָׁקְרָא.
וְשְׁלִיט אִיהוּ בְּעֵלְמָא בְּכַמָּה סְטָרִין וּבְכַמָּה עוֹבְדִין,
וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי.

וְעַל דָּא דוֹד מַלְכָּא בָּעָא לְאַסְתְּמָרָא מַנִּיָּה, וּבָעָא
לְאַפְקָא מִגּוֹ מְסֻאָבוּ. דְּכַתִּיב, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר
בָּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי. דָּא הוּא רוּחַ

לשון הקודש

(מלכים א-כא) הִרְצַחְתָּ וְגַם יִרְשָׁתָּ, וְעַל כֵּן
נֶעְנֵשׁ. וּבֹא וְרֵאחַ כְּמָה הֵם בְּנֵי אָדָם
בְּעוֹלָם שְׁרוּתַת הַשָּׁקֶר הַזֶּה מְסֻתָּה אוֹתָם
בְּשָׁקֶר, וְהוּא שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם בְּכַמָּה
צְדָדִים וּבְכַמָּה מַעֲשִׂים, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ
אֶת הַדְּבָרִים.

וְעַל כֵּן דוֹד הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמֵר מִמֶּנּוּ
וְרָצָה לְצִאת מִתּוֹךְ הַטְּמָאָה, שְׁכַתוֹב

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ צֵא וַעֲשֵׂה כֵן.
צֵא מִכָּאן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים
קא) דְּבִר שְׁקָרִים לֹא יִבּוֹן לְנֶגֶד עֵינֵי,
וּמִשּׁוּם זֶה הִיא רוּחַ שָׁקֶר וְדָאִי.

וְעוֹד, עַל מַה שֶׁהֲרַג אֶת נָבוֹת וְנָטַל אֶת
בְּרָמוֹ, לְמָה הֲרַג אוֹתוֹ הֲרַג? אֵלָא שֶׁהֲרַג
אוֹתוֹ בְּלִי דִין נֶעְנֵשׁ. הֲרַג אוֹתוֹ בְּלִי דִין
וְנָטַל אֶת בְּרָמוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב

נָכוֹן, וְאַחֲרָא אִיהוּ רוּחַ שְׁקֵר. וְעַל דָּא תִּרִין דִּרְגִין
אֵינוֹן, חַד קַדִּישָׁא, וְחַד מְסֻבָּא.

פִּתְחָא וְאָמַר, (יואל ב) וַיֵּי נָתַן קוּלוֹ לִפְנֵי חִילוֹ כִּי רַב
מְאֹד מִתְּנֶהוּ כִּי עֲצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ וְגו', הָאִי
קָרָא אוֹקְמוּתָּהּ. אָבֵל וַיֵּי, בְּכָל אֶתֶר הוּא וְכִי דִינִיָּה.
נָתַן קוּלוֹ, דָּא הוּא קָלָא דְכְּתִיב, (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים.
וְכְּתִיב הֵתֶם, (שמות ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים. מָאן אִישׁ
דְּבָרִים. בְּמָה דָּאֵת אָמַר, (דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי
חִילוֹ, אֵלִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִתְּנֶהוּ, בְּמָה דָּאֵת אָמַר (איוב כה) הִיֵּשׁ
מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. (דף קצג ע"א) דְּכַמָּה מִמֶּנּוּ וּשְׁלִיחַן אֵית
לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וּבְלָחוּ קִיָּמִי לְאַסְטָאָה
עֲלִיָּיהוּ דִּישְׂרָאֵל (זהר חדש ל"ג בגין לְאַסְטָאָבָא לְהוּ). וְעַל דָּא
קַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲזַדְמָן קַמִּיָּיהוּ דִּישְׂרָאֵל בְּגִין

לשון הקודש

קוֹל דְּבָרִים. וְכַתוּב שָׁם (שמות ד) לֹא אִישׁ
דְּבָרִים. מִי אִישׁ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דברים לג) אִישׁ הָאֱלֹהִים. לִפְנֵי חִילוֹ – אֵלּוֹ
הֵם יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִתְּנֶהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב
כה) הִיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. שְׂכַמָּה מְמַנִּים
וּשְׁלֹחִים יֵשׁ לְקָדוֹשׁ–בְּרוּךְ–הוּא, וּבְכָל
עוֹמְדִים לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל וְזוּ"חַ בְּדִי
לְטַמְּא אוֹתָם, וְעַל בֶּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

(תהלים נא) לֵב טָהוֹר בָּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ
נָכוֹן חֲדָשׁ בְּקַרְבִּי. זֶה הוּא רוּחַ נָכוֹן,
וְהָאֲחֵר הוּא רוּחַ שְׁקֵר. וְעַל בֶּן שְׁתֵּי
דְרָגוֹת הֵן, אַחַת קְדוּשָׁה וְאַחַת טְמֵאָה.
פִּתְחָא וְאָמַר, (יואל ב) וְהָ נָתַן קוּלוֹ לִפְנֵי
חִילוֹ כִּי רַב מְאֹד מִתְּנֶהוּ כִּי עֲצוּם עֲשֵׂה
דְבָרוֹ וְגו'. אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ.
אָבֵל וְהָ, בְּכָל מְקוֹם הוּא וּבֵית דִּינוֹ.
נָתַן קוּלוֹ – זֶהוּ הַקּוֹל שֶׁכְּתוּב (דברים ד)

לְנִטְרָא לְהוּ, וְלֹא יִכִּילוּ לְקַטְרָנָא לְהוּ.

כִּי עָצוּם עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ. מֵאֵן עָצוּם, דָּא הוּא זַבְּאָה
הַהוּא דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא קְדִישָׁא יִמְמָא וְלִילִי.
דְּבַר אַחֵר כִּי עָצוּם, דָּא הוּא מְקַטְרָנָא דְּאַשְׁתַּפַּח קִמֵּי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ תְּקִיפָא כְּפִרְזָלָא תְּקִיפָא
כְּטִינְרָא. עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ, דְּנָטִיל רְשׁוֹת מְלַעִילָא וְנָטִיל
נִשְׁמַתָּא מִתַּתָּא.

כִּי גָדוֹל יוֹם יי וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יִכִּילְנוּ. דְּאִיהוּ שְׁלִיט
עַל כָּלָא, וְעֹלָאָה וְתְּקִיפָא עַל כָּלָהוּ, וְכָלָהוּ תַּחוֹת
שְׁלִטְנִיה. זַבְּאִין אֵינּוּן צְדִיקֵיִיא, דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אַתְרָעִי בְּהוּ תְּדִיר, לְזַבְּאָה לֹון לְעֵלְמָא דְּאִתִּי וְלִמְחֵדִי
לְהוּ בְּחִידוֹ דְּצְדִיקֵיִיא דְּזִמִּינִין לְמִחֵדִי בִּיהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ
לְעוֹלָם יִרְגְּנוּ וְתַסֵּךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלִצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ.
בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

לשון הקודש

שְׁהוּא שׁוֹלֵט עַל כָּל הַכּל וְעֲלִיוֹן וְתְּקִיפָא עַל כָּלָם,
וְכָלָם תַּחוֹת שְׁלִטְנוֹ. אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שְׁהַקְדוּשָׁא
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהֶם תְּמִיד לְזַכּוֹת אוֹתָם
לְעוֹלָם הַבָּא וְלִשְׁמַח אוֹתָם בְּשִׂמְחַת הַצְדִּיקִים
שְׁעִתִּידִים לִשְׁמַח עִם הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכַתִּיב (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם
יִרְגְּנוּ וְתַסֵּךְ עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלִצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ.
בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

מִזְדַּמֵּן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִי לְשִׁמּוֹר אוֹתָם,
וְלֹא יוֹכִלוּ לְקַטְרָנָא לָהֶם.

כִּי עָצוּם עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ, מִי עָצוּם? זֶהוּ הַצְדִּיק,
אוֹתוֹ שְׁמִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרַת הַקְדוּשָׁה יוֹמָם וְלַיְלָה.
דְּבַר אַחֵר כִּי עָצוּם – זֶה הַמְּקַטְרָנָא שְׁנִמְצָא
לִפְנֵי הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא חֲזָק בְּכַרְזָל,
קָשָׁה בְּסַלַע. עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ – שְׁנֹטֵל רְשׁוֹת
מְלַמְעֵלָה, וְנָטִיל אֶת הַנִּשְׁמָה מִלְמַטָּה.

כִּי גָדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יִכִּילְנוּ –